

Spis treści

I Rezolucje, zalecenia i opinie

OPINIE

Komitet Regionów

124. sesja plenarna w dniach 12 i 13 lipca 2017 r.

2017/C 342/01	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wymiar lokalny i regionalny programu „Horyzont 2020” oraz nowy program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji	1
2017/C 342/02	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – WPR po 2020 r.	10
2017/C 342/03	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy – Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju	20
2017/C 342/04	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Migracja na szlaku śródziemnomorskim	27
2017/C 342/05	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Międzynarodowe zarządzanie oceanami – program działań na rzecz przyszłości oceanów	32
2017/C 342/06	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty w programach współpracy transgranicznej	38
2017/C 342/07	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wspieranie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up w Europie: perspektywa lokalna i regionalna	43
2017/C 342/08	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Inteligentne regulacje dla MŚP	51
2017/C 342/09	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska strategia na rzecz mobilności niskoemisyjnej	57

III Akty przygotowawcze

KOMITET REGIONÓW

124. sesja plenarna w dniach 12 i 13 lipca 2017 r.

2017/C 342/10	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego . . .	65
2017/C 342/11	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Klasyfikacja terytorialna i typologie terytorialne	74
2017/C 342/12	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Energia ze źródeł odnawialnych i rynek wewnętrzny energii elektrycznej	79
2017/C 342/13	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zarządzanie unią energetyczną i czysta energia	111
2017/C 342/14	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Efektywność energetyczna i budynki	119

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

124. SESJA PLENARNA W DNIACH 12 I 13 LIPCA 2017 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wymiar lokalny i regionalny programu „Horyzont 2020” oraz nowy program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji

(2017/C 342/01)

Sprawozdawca: Christophe CLERGEAU (FR/PES), członek rady regionu Kraj Loary

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

A) EUROPEJSKIE BADANIA NAUKOWE I INNOWACJE – AMBITNY CEL, KTÓRY POWINIEN WYKRACZAĆ POZA PROGRAM RAMOWY

Potwierdzenie miejsca programu ramowego w kontekście tworzenia europejskiej przestrzeni badawczej i realizacji celów strategii „Europa 2020”

1. Z zadowoleniem przyjmuje niezwykle sukces europejskiej polityki w zakresie badań naukowych realizowanej poprzez kolejne programy ramowe do programu „Horyzont 2020” włącznie. Jest to największy zintegrowany program badawczy na świecie oparty na doskonałości naukowej i przyspieszeniu innowacji.
2. Przypomina, że program „Horyzont 2020” jest głównym narzędziem wspierania rozwoju badań i innowacji w Europie w ramach ogólnej strategii „Europa 2020” i realizacji europejskiej przestrzeni badawczej (EPB).
3. **Potwierdza znaczenie strategii „Europa 2020”,** w której proponuje się skonsolidowane podejście oparte na „trójkącie wiedzy” (kształcenie – badania – innowacje), gdzie podstawowymi elementami pozostają zmiana podejścia do nauki i powszechne podniesienie poziomu wykształcenia oraz propagowanie współpracy między uczelniami wyższymi a przedsiębiorstwami. Sugeruje również dążenie do większego ustrukturyzowania i komplementarności z programami Erasmus+ i Interreg, w tym z poświęconym współpracy międzyregionalnej Interreg Europa. Podkreśla, że należy kontynuować wdrażanie europejskiej przestrzeni badawczej, co wiąże się z realizacją różnych celów, a osiągnięcie doskonałości naukowej jest zasadniczym i niezbędnym, lecz nie jedynym, elementem.
4. Podkreśla aktualne znaczenie celów EPB oraz korzyści płynące z ich dalszej realizacji w odniesieniu do zwłaszcza do rozwoju współpracy transnarodowej, mobilności wiedzy, jednolitego rynku pracy dla naukowców i innowatorów, równouprawnienia płci czy dostępu do informacji i nauki.
5. Sugeruje, by w celu utrwalenia przedsięwzięcia dotyczącego budowy wiedzy w Europie zidentyfikować europejskie talenty i monitorować kariery naukowców. Należy stworzyć ścieżki europejskie dla naukowców, by umożliwić im powiązanie programów wspierających badania z przechodzeniem na kolejne etapy kariery, a także promować integrację naukowców w środowisku przedsiębiorstw.

6. Sprzeciwia się ograniczaniu debaty budżetowej wyłącznie do programu ramowego. W zależności od sposobu oceny, udział polityki spójności przeznaczony na badania i innowacje wynosi od 43 do 110 mld EUR bez uwzględnienia wkładów innych istotnych polityk sektorowych i planu Junckera.

W kierunku powrotu do traktowania innowacji i badań jako priorytetu politycznego i budżetowego

7. **Wnosi o przywrócenie badaniom i innowacjom jednego z pierwszych miejsc wśród priorytetów debaty na temat przyszłości Europy** i priorytetów określonych w deklaracji z Rzymu⁽¹⁾, o wzmocnienie zarządzania przekrojowego dziedziną badań naukowych, innowacji i kształcenia w UE oraz o zwiększenie ogólnego budżetu Unii Europejskiej przeznaczanego na badania i innowacje we wszystkich obszarach polityki w ramach obecnych i przyszłych wieloletnich ram finansowych. W tym ogólnym kontekście oraz zgodnie z projektem sprawozdania Parlamentu Europejskiego⁽²⁾ i sprawozdaniem niezależnej grupy wysokiego szczebla w sprawie maksymalizacji oddziaływania programów w zakresie badań i innowacji (sprawozdanie Lamy'ego)⁽³⁾, budżet przyszłego programu ramowego powinien zostać wydatnie zwiększony do poziomu umożliwiającego co najmniej zachowanie dynamiki wzrostu obecnego programu ramowego⁽⁴⁾. W każdym razie niezbędne pobudzenie badań i innowacji nie może podważać znaczenia polityki spójności, która pozostaje głównym unijnym narzędziem finansowania spójności gospodarczej i społecznej i osiągania konwergencji między miastami i regionami. W celu stymulowania rozwoju regionalnego należy zmobilizować cały potencjał środków działania w zakresie polityki spójności oraz badań i rozwoju.

8. Wzywa do ustanowienia nowego, ambitnego wspólnego celu, który dotyczyć będzie nie tylko doskonałości naukowej w Europie, ale także doskonałości naukowej i potencjału innowacyjnego całej Europy poprzez mobilizację potencjału wszystkich regionów, co przyczyni się do wzmocnienia ich zdolności i promowania otwartej innowacyjności opartej na współpracy.

9. Uważa, że cel ten jest tym bardziej potrzebny w kontekście globalizacji, której skutków jeszcze nie opanowano, zwłaszcza na poziomie lokalnym i regionalnym, a wobec której badania i innowacje to czynniki odporności o dużej wartości dodanej i trwałej konkurencyjności.

10. Zamierza promować całościowe podejście do funduszy europejskich, krajowych i regionalnych, bez którego to poziom ambicji oraz debata nad budżetem Unii Europejskiej nie miałyby sensu. Przypomina, że istotny cel przeznaczania 3 % PKB na publiczne i prywatne badania i innowacje ustalony dla wszystkich państw członkowskich w strategii „Europa 2020”, który od 2015 r. zatrzymał się na poziomie 2,03 %, jest zagrożony ze względu m.in. na zmniejszenie środków w wielu państwach członkowskich. W tym kontekście uważa, że kluczowe znaczenie ma dalsze wzmocnianie systemów badań i innowacji, z uwzględnieniem kontekstu każdego kraju i każdego regionu, poprzez lepszą koordynację polityki na szczeblu europejskim i stymulowanie niezbędnych reform na szczeblu krajowym i regionalnym, w tym poprzez europejski semestr i strategię inteligentnej specjalizacji.

Wyjaśnienie kwestii dotyczących synergii z innymi politykami UE

11. Uważa za konieczne wyjaśnienie kwestii dotyczących synergii i proponuje pięć zasad operacyjnych, które mogą być wspólne dla UE, państw członkowskich, regionów i miast:

- zasada spójności: dzielić zarządzanie, wybór głównych celów, strategii i najważniejszych projektów,
- zasada kompatybilności: umożliwić łączenie i usprawnianie zasobów w sposób prosty i skuteczny, regulując zwłaszcza kwestie dotyczące pomocy państwa,
- zasada komplementarności: zapewnić jasny podział ról i ciągłość działania w finansowaniu różnych części projektów oraz ich przygotowanie na wcześniejszych etapach (budowanie zdolności itp.), jak i wykorzystanie po realizacji (wykorzystywanie wyników badań, wprowadzanie do obrotu itp.),

⁽¹⁾ Oświadczenie przywódców 27 państw członkowskich i Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego oraz Komisji Europejskiej (25 marca 2017 r.) http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2017/3/47244656633_en.pdf.

⁽²⁾ Projekt sprawozdania Parlamentu Europejskiego w sprawie przeglądu wdrażania programu „Horyzont 2020” w celu dokonania jego okresowej oceny oraz przygotowania wniosku dotyczącego 9. programu ramowego (2016/2147(INI)).

⁽³⁾ Sprawozdanie niezależnej grupy wysokiego szczebla w sprawie maksymalizacji oddziaływania programów UE w zakresie badań naukowych i innowacji „Investing in the European future we want” [Inwestycje w przyszłą Europę, jakiej pragniemy] https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/hlg_2017_report.pdf#view=fit&page-mode=none.

⁽⁴⁾ „Budżet powinien umożliwić co najmniej utrzymanie przeciętnego rocznego tempa wzrostu programu »Horyzont 2020«, biorąc za punkt wyjścia budżet przewidziany na ostatni rok programu. Skutkiem byłby 7-letni budżet ze środkami w wysokości minimum 120 mld EUR w cenach bieżących”. Sprawozdanie niezależnej grupy wysokiego szczebla w sprawie maksymalizacji oddziaływania programów UE w zakresie badań naukowych i innowacji.

- zasada wspólnego budowania: ustanowić spójne podejście, tzn. „finansowanie całości oznacza również opracowanie i pilotowanie realizacji całości”,
- zasada dotycząca ekosystemów – uznawanie roli wspólnych inicjatyw lokalnych.

B) ODNOWIENIE PODSTAW PROGRAMU RAMOWEGO PRZY ZACHOWANIU JEGO STRUKTURY

Otwarty program współpracy oparty na współpracy i służący wszystkim stronom

12. Przypomina, że europejska wartość dodana programu ramowego opiera się przede wszystkim na wymiarze zbiorowym i na współpracy oraz na jego roli w tworzeniu sieci naukowców i ekosystemów innowacji. Wymiar ten musi mieć nadal decydujące znaczenie przy wspieraniu poszczególnych projektów.

13. Wyraża zaniepokojenie spadkiem wskaźnika powodzenia procedury zaproszeń do składania wniosków w porównaniu z poprzednim programem ramowym, co poważnie utrudnia upowszechnianie programu w terenie. Niezbędna konkurencja właściwa dążeniu do doskonałości nie może prowadzić do wykluczenia i nadmiernej koncentracji.

14. Uważa, że utrzymanie otwartego charakteru programu ramowego jest niezbędne dla zapewnienia jego upowszechniania w całej Europie, w jej regionach oraz wśród jej obywateli. Zachęca do większych innowacji dotyczących narzędzi programu ramowego w celu połączenia doskonałości, włączenia i uczestnictwa.

15. Przypomina o znaczeniu utrzymania równowagi między badaniami podstawowymi a badaniami prowadzonymi w związku z wprowadzaniem produktów na rynek, ale także między badaniami swobodnymi a badaniami prowadzonymi w odpowiedzi na potrzeby społeczeństwa i podmiotów gospodarczych, by dążyć do wspierania innowacji polegających zarówno na doskonaleniu, jak i na przełomowych rozwiązaniach, gdyż oba te rodzaje innowacji mogą generować nowe formy działalności i miejsca pracy.

16. Zauważa, że obecnie kładzie się duży nacisk na projekty o wysokim poziomie gotowości technologicznej, co prowadzi do uprzywilejowania innowacji stopniowych poprzez zachęcanie naukowców do skupiania się na dojrzałych pomysłach, które mogą zostać wprowadzone na rynek w krótkim okresie czasu. Jednocześnie stwierdza, że wsparcie dla projektów o niższym poziomie gotowości technologicznej jest także istotne dla wprowadzenia na rynek większej ilości innowacji. Podkreśla znaczenie przełomowych innowacji, które opierają się na niższym poziomie gotowości technologicznej i które umożliwiają szybkie wprowadzanie na rynek nowych produktów i usług. W każdym wypadku priorytetem polityki innowacyjnej powinno być wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw w uzyskaniu dostępu do rynku oraz tworzenie zrównoważonych miejsc pracy. Taka powinna być mianowicie rola Europejskiej Rady ds. Innowacji.

17. Apeluje także o lepsze uwzględnienie wszystkich form doskonałości i innowacji oraz przypomina, że innowacje nietechnologiczne i innowacje społeczne powodują wzrost zapotrzebowania na nowe umiejętności, które mogą utworzyć nowe obszary doskonałości.

18. Popiera potrzebę pełnego uznania innowacji społecznych, które wiążą się z innowacyjnymi pomysłami (produktami, usługami i modelami) umożliwiającym zaspokojenie potrzeb społeczeństwa w szerokim znaczeniu tego terminu.

19. Podkreśla, że badania naukowe i innowacje nie są ukierunkowane wyłącznie na przedsiębiorstwa, ale dotyczą także polityki publicznej, zdrowia, kultury i życia społeczności, a także gospodarki społecznej oraz nowych modeli ekonomicznych, które przyczyniają się do tworzenia nowych partnerstw, nowych działań i nowych relacji społecznych. W związku z tym wykorzystywanie wyników innowacji powinno koncentrować się nie tylko na koncepcji produktu o wartości ekonomicznej na rynku, ale również na koncepcji usługi o wartości społecznej dla obywateli.

Nowe podejście do doskonałości

20. Podkreśla, że termin „**doskonałość**” jest stosowany na określenie bardzo różnych realiów. Proponuje, aby rozróżnić następujące wyzwania, z którymi musi się zmierzyć program ramowy:

- doskonałość nauki, oparta na zasadzie współpracy, a następnie konkurencyjności,
- doskonałość projektów naukowych i innowacji, która charakteryzuje się m.in. ich wpływem i wkładem w transfer wiedzy,
- doskonałość ekosystemów innowacji i współpracy między różnymi podmiotami,
- doskonałość całej Europy i jej ogólna zdolność do innowacji.

Nowe podejście do wpływu projektów

21. Proponuje, by w ramach oceny **wplywu** projektów – zarówno ex ante w odniesieniu do propozycji, jak i ex post w odniesieniu do projektów zatwierdzonych – brać pod uwagę:

- oddziaływanie naukowe, mierzone przede wszystkim wskaźnikiem cytowania,
- oddziaływanie poprzez rozpowszechnianie i przyswajanie wyników projektów,
- oddziaływanie poprzez otwarte innowacje oparte na współpracy oraz rozwijanie nowych produktów i usług, w szczególności przez MŚP,
- oddziaływanie na regionalne ekosystemy innowacji i ich trzy filary (badania, szkolenia i innowacje), a także na regiony i ich mieszkańców, zwłaszcza w zakresie zatrudnienia i dobrostanu.

Nowe podejście do roli poziomu lokalnego w programie ramowym

22. Sugeruje – aby przyczynić się do promowania doskonałości we wszystkich jej formach – **zwiększoną rolę poziomu lokalnego w przyszłym programie ramowym:**

- jako partnera ogólnego zarządzania badaniami i innowacjami w Europie i programem ramowym,
- jako podstawy europejskich sieci doskonałości ośrodków i ekosystemów innowacji,
- jako uczestnika projektów, któremu ułatwia się zaangażowanie,
- jako głównego podmiotu innowacji, wykorzystania i upowszechniania wyników programu „Horyzont 2020”,
- jako moderatora stałego dialogu między nauką a społeczeństwem.

Przekształcanie wyzwań społecznych w celu wzmocnienia ich oddziaływania oraz ich znaczenia

23. Wzywa do uwzględnienia dwóch nowych wyzwań społecznych w celu rozwijania doskonałego wkładu nauki w rozwiązanie głównych problemów dla przyszłości społeczeństw europejskich:

- sprostania wyzwaniom europejskiego programu na rzecz umiejętności – uczenie się przez całe życie w ramach europejskiego modelu społecznego i wydajności europejskiej,
- terytorialnej dynamiki tworzenia wartości, innowacji i zatrudnienia, więzi społecznych i zrównoważonego rozwoju, w tym w związku z wyzwaniami demograficznymi, przed którymi stoją regiony Unii Europejskiej.

24. W kontekście wyzwań społecznych opowiada się za wzmocnieniem interdyscyplinarności oraz nauk humanistycznych i społecznych, a także podejmowania ryzyka, aby pobudzać nowe pomysły i rozwiązania, w szczególności poprzez wprowadzenie „wolnych” zaproszeń do składania projektów.

25. Popiera wprowadzenie nowego dodatkowego podejścia opartego zarówno na zadaniach, aby ułatwić powodzenie działań badawczych i dużych projektów, jak również na przekrojowych tematach na wzór inteligentnych miast, kwestii środowiskowych lub zagadnień związanych z morzem. Powtarza w tym kontekście swój apel, aby w przyszłym programie ramowym przyjęto cel, zgodnie z którym 10 % projektów będzie miało istotny wpływ na badania morskie ⁽⁵⁾.

Warunki uczestnictwa sprzyjające większej różnorodności projektów

26. Wyraża zdziwienie faktem, że liczne możliwości wynikające z obowiązujących obecnie przepisów nie są wystarczająco wykorzystywane i proponuje szereg ulepszeń:

- szersze i bardziej otwarte zaproszenia do składania wniosków umożliwiające formułowanie nowych podejść,
- więcej interdyscyplinarności w sporządzaniu zaproszeń do składania wniosków, aby wykorzystać cały zasób wiedzy technologicznej i innej,
- lepsza integracja nauk humanistycznych i społecznych, obecnie niewystarczająca,
- lepsze wsparcie dla sieci i inicjatyw oddolnych,
- większa przejrzystość i rozliczalność na wszystkich etapach procedury oceny i selekcji projektów i przyznawania finansowania, a także w informacjach zwrotnych, by projekty mogły zostać zmodyfikowane i zgłoszone ponownie, tym razem z powodzeniem,

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Nowy etap w polityce europejskiej na rzecz niebieskiego wzrostu” (CDR 6622/2016).

- zachęcanie do szerszego zaangażowania nowych podmiotów w zaproszeniach do składania wniosków skierowanych do uczestniczących w nich po raz pierwszy,
- zwiększone i spójne wykorzystanie finansowania w systemie kaskadowym, które jest sposobem na dotarcie do odbiorców w niewielkim stopniu świadomych istnienia programu ramowego,
- uproszczenie procedur z myślą o zmniejszeniu zbędnych procedur biurokratycznych dla użytkowników końcowych.

27. Wzywa Komisję do przedstawienia elementów oceny uzasadniających wysoki poziom finansowania dużych przedsiębiorstw w ramach programu „Horyzont 2020”, pomimo że ich wydatki badania i rozwój wzrosły nieznacznie, a w konsekwencji do zaproponowania zmian w kolejnym programie ramowym.

28. Podkreśla konieczność finansowania badań przez dotacje. Wyraża ubolewanie z powodu tendencji do zastępowania dotacji pożyczkami, ale uznaje, że projekty o wysokim poziomie gotowości technologicznej, które są zbliżone do działalności na rynku, muszą mieć możliwość korzystania z nich, obok innych instrumentów.

29. Uważa, że rozwijanie narzędzi finansowych służących realizacji celów programu ramowego jest uzasadnione jedynie pod warunkiem że narzędzia te umożliwią pokrycie, na zasadach partnerstwa z instytucjami finansowymi, wysokiego ryzyka, którego nie może pokryć rynek, na podstawie modelu np. InnovFin. Ubolewa nad niewielkim obecnie wykorzystaniem planu Junckera do zabezpieczenia przed tego rodzaju ryzykiem.

30. Zwraca uwagę na potrzebę lepszego finansowania projektów innowacyjnych na rzecz MŚP, ze szczególnym uwzględnieniem programu „Przemysł 4.0”. Jest to najlepsza forma ustrukturyzowania tkanki przemysłowej UE, przy jednoczesnym pobudzaniu sprzyjającego rozwojowi europejskiemu wewnętrznego popytu na technologie.

C) PROGRAM RAMOWY WSPIERAJĄCY BADANIA I INNOWACJE ZAKORZENIONE WE WSZYSTKICH REGIONACH

Promowanie podejścia opartego na doskonałości zakorzenionej w regionach

31. **Zauważa, że doskonałość naukowa jest wpisana w ośrodki i ekosystemy innowacji.** Większość beneficjentów programu „Horyzont 2020” (uniwersytetów, instytucji badawczych, MŚP, organizacji społeczeństwa obywatelskiego) jest głęboko osadzona w swoich regionach, a jakość regionów przyczynia się do poprawy jakości nauki. Rzeczywistość ta powinna zostać w pełni uznana w programie ramowym.

32. Przypomina, że wymiar terytorialny powinien być systematycznie uwzględniany przy opracowywaniu wszystkich polityk, ponieważ strategie inteligentnej specjalizacji (RIS3) przyczyniają się do zwiększenia zasobów podmiotów naukowych i przedsiębiorstw oraz tworzenia wartości dodanej dla jednostek terytorialnych i obywateli.

33. Zauważa, że strategie RIS3 zostały przyjęte i rozwinięte przez regiony w celu usystematyzowania inwestycji w dziedzinie badań naukowych i innowacji na rzecz rozwoju gospodarczego, w sposób uzupełniający w stosunku do innych regionów, oraz zwraca uwagę na fakt, że pogodzenie inwestycji regionalnych i europejskich w projekty strukturalne w zakresie inteligentnej specjalizacji zwiększa wpływ programu ramowego oraz umożliwia uniknięcie finansowania projektów oderwanych od realiów lokalnych.

34. Uważa, że program ramowy powinien wzmocniać zdolności w zakresie badań i innowacji w regionach, aby wspierać je w dążeniach do doskonałości, zwłaszcza w zakresie inteligentnej specjalizacji, oraz rozwijać zdolności wszystkich regionów do uczestnictwa w programie „Horyzont 2020” poprzez wnoszenie do niego wysokiej jakości projektów.

35. Podkreśla znaczenie miast jako ośrodków innowacji odgrywających kluczową rolę w tworzeniu doskonałości. Zwraca również uwagę na fakt, że zbyt duża koncentracja nauki w ośrodkach innowacji stanowi przeszkodę w poszukiwaniu stymulującego dla całej struktury gospodarczej i społecznej efektu mnożnikowego, i że konieczne jest wspieranie enklaw doskonałości oddalonych od głównych ośrodków. Przypomina o kluczowej roli, jaką w tej dziedzinie odgrywa polityka regionalna.

Nowa koalicja europejskiej polityki badawczej i regionów

36. Proponuje nowe partnerstwo na rzecz doskonałości badań i innowacji w Europie między UE, państwami członkowskimi, regionami i miastami wokół wzmocnionej formuły wielopoziomowego sprawowania rządów, przestrzegania zasady pomocniczości, wspólnej kultury otwartych innowacji i promowania inicjatyw oddolnych.

37. Apeluje o większy wkład programu ramowego we wzmacnianie regionalnych ośrodków i ekosystemów innowacji, o większe wsparcie dla sieci transferu technologii oraz o utworzenie nowego działania dotyczącego „połączeń terytorialnych”, aby uznać i finansować za pośrednictwem programu ramowego terytorialne sieci doskonałości na wzór inicjatywy Vanguard.

38. Apeluje, by pionierskie regiony tworzyły europejskie konsorcja z myślą o stworzeniu przełomowych innowacji w całej Europie. Określenie możliwości współpracy, ustalenie elementów łańcucha wartości, jak również określenie głównych zainteresowanych stron oraz zdolności poprzez inteligentną specjalizację to kluczowe kroki w procesie tworzenia wartości dodanej dla UE.

Zlikwidować przepaść innowacyjną między regionami i między państwami członkowskimi

39. **Ubolewa, że w połowie realizacji program „Horyzont 2020” jest w niedostatecznym stopniu wykorzystywany w krajach UE-13⁽⁶⁾, i zwraca uwagę na rozbieżności w zakresie uczestnictwa na szczeblu lokalnym i regionalnym.** Przypomina o znaczeniu realizowania programu ramowego – a nie tylko polityki spójności – we wszystkich regionach UE w celu wspierania najlepszych pionierów doskonałości i umożliwienia im włączenia się do współpracy w Europie.

40. Pragnie, by zgodnie z tą perspektywą kontynuować i poszerzać program „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” w ramach programu „Horyzont 2020”. Apeluje o szczególne podejście do regionów znacznie opóźnionych w rozwoju badań i innowacji znajdujących się w państwach, które nie kwalifikują się do programu, co ma miejsce w przypadku większości regionów najbardziej oddalonych. Nie należy jednak przy tym rezygnować z wymogu doskonałości jako podstawowego kryterium. Podkreśla niewielki udział zasobów inicjatywy „Horyzont 2020” w tym programie (1 %), stwierdza brak znaczących zmian w zakresie dostępu do programu ramowego i wyraża zdziwienie, że państwa będące głównymi beneficjentami „Horyzont 2020” są również beneficjentami programu „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa”. Uważa, że sytuacja ta osłabia legitymację programu ramowego, i wzywa do przyjęcia nowych inicjatyw.

41. Proponuje zintegrowane podejście do dążenia do doskonałości, które ma zostać wdrożone na podstawie planu koordynacji właściwego dla każdego kraju i każdego regionu, aby przedsięwziąć niezbędne reformy, stworzyć dostępne dla wszystkich ośrodki doskonałości, przeciwdziałać drenażowi mózgow i zapewnić pełnoprawny udział w europejskich sieciach badawczych. Plan ten mógłby być współfinansowany ze środków regionalnych, krajowych i europejskich, w tym z programu „Horyzont 2020” oraz europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

42. Proponuje w związku z tym poprawę dostępu do współpracy w Europie poprzez:

- wspieranie infrastruktury badawczej i rozwoju technologicznego oraz tworzenie katedr EPB (ERA Chairs) w celu przyciągnięcia obiecujących młodych naukowców i naukowców-liderów,
- zachęcanie do przyjmowania nowych uczestników zgłoszonych projektów i otwieranie wybranych projektów na nowe, dodatkowe podmioty,
- zwiększenie wsparcia dla MŚP w zakresie tworzenia działów ds. badań, rozwoju i innowacji i zatrudniania w nich specjalistów, inżynierów lub naukowców,
- zwiększenie wsparcia dla tworzenia przez MŚP struktur wewnętrznych umożliwiających im uczestnictwo w sieci badań naukowych i innowacji.

D) PROMOWANIE WSPÓLNYCH I WSPÓLDZIELONYCH NARZĘDZI W SŁUŻBIE DOSKONAŁOŚCI NAUKOWEJ I INNOWACJI

Sieci podmiotów europejskich jako tygle doskonałości i innowacji

43. Zwraca uwagę na nadrzędność współpracy w sieciach nad konkurencją w ramach programu ramowego zgodnie z wartościami Unii, a także na znaczenie sieci jako tygła projektów i doskonałości.

44. Podkreśla w tym kontekście znaczenie programu „Region wiedzy” w ramach 7. programu ramowego, który umożliwił ważne interakcje z polityką regionalną, przyczyniając się do zapoczątkowania trwałej współpracy między podmiotami trójkąta wiedzy w terenie, zaangażowania sektora prywatnego (zwłaszcza MŚP) w projekty programu ramowego, wsparcia współpracy transnarodowej innowacyjnych ekosystemów i włączenia podmiotów lokalnych i regionalnych w EPB.

⁽⁶⁾ Państwa członkowskie będące głównymi beneficjentami programu „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa”. Chodzi tu o Bułgarię, Chorwację, Cypr, Estonię, Litwę, Luksemburg, Łotwę, Maltę, Polskę, Portugalię, Republikę Czeską, Rumunię, Słowację, Słowenię i Węgry (link).

45. Wzywa do prowadzenia ambitnej polityki rozwoju tych sieci współpracy:
- między naukowcami, zespołami badawczymi lub laboratoriami i między ośrodkami infrastruktury badawczej, aby formułować zagadnienia naukowe oraz przedstawiać zaproszenia do składania projektów i projekty,
 - między ośrodkami, projektami pilotażowymi i demonstracyjnymi,
 - między różnymi podmiotami, w tym regionami i miastami, oraz regionalnymi ośrodkami i ekosystemami innowacji w kontekście RIS3.
46. Przypomina, że w ramach programu „Horyzont 2020” dostępne są liczne możliwości w celu wsparcia tych inicjatyw, zastanawia się jednak nad ich niskim budżetem i ich wykorzystaniem oraz apeluje o bardziej intensywne działania w zakresie koordynacji i wsparcia (CSA). Zachęca do lepszego uznawania innowacyjnych inicjatyw podejmowanych na poziomie lokalnym za pośrednictwem programu ramowego. Zwraca się również o zwiększenie wsparcia na rzecz współpracy międzyregionalnej związanej z RIS3, zarówno w ramach programu „Horyzont 2020”, jak i polityki spójności.

Rozwijanie programów w zakresie badań i innowacji wspólnie z regionami

47. Zauważa, że włączenie regionów do realizacji programu „Horyzont 2020” wzrosło od czasu jego uruchomienia, z coraz większą liczbą regionów partnerskich w ramach instrumentów wspólnego planowania badań naukowych, takich jak ERA-NET, „Maria Skłodowska-Curie” COFUND i partnerstw publiczno-prywatnych w zakresie badań i innowacji, takich jak inicjatywa „Czyste niebo”.
48. Apeluje o rozwój tych budowanych wspólnie działań, wzywa do uproszczenia i zharmonizowania przepisów dotyczących wprowadzania w życie i, na przykład, do ułatwienia za zgodą państw członkowskich udziału regionów w inicjatywach w zakresie wspólnego planowania (art. 185 TFUE).
49. Apeluje o dalsze uproszczenie procedur administracyjnych dotyczących przyznawania pomocy, kontynuowanie i rozwijanie centralizacji dotacji i wsparcia w ramach jednego portalu zapewniającego dostęp do informacji, informowanie o programach we wszystkich językach urzędowych UE, w ramach wszystkich jej działań oraz za pośrednictwem platformy zarządzania pomocą w portalu dla uczestników, tak aby ułatwić uczestnikom dostęp.
50. Wspiera mechanizmy przyznawania wspólnotowego wyrównania (ang. „top-up”) w ramach programu ramowego z myślą o wspieraniu lokalnych inicjatyw w zakresie doskonałości uruchamiających znaczne środki finansowe różnego rodzaju.
51. Uważa, że doświadczenie związane ze strategiami inteligentnej specjalizacji i ich wdrażaniem oferuje bardzo użyteczne informacje związane ze sterowaniem programu „Horyzont 2020” i przyszłego programu ramowego oraz z definiowaniem programów roboczych ustanawiających podmioty kwalifikujące się do finansowania. Zachęca zajmujące się tym władze do angażowania w większym stopniu szczebla lokalnego w ten proces, z myślą o wzmocnieniu spójności z punktu widzenia wyzwań w terenie.
52. Uważa za niezwykle istotne, by różne wyzwania programu „Horyzont 2020” uwzględniały społeczno-gospodarcze skutki dla regionów już na etapie projektowania, planowania i określania dziedzin finansowania tego programu, tak aby skutecznie przyczyniał się on do poprawy jakości życia we wszystkich regionach europejskich.
53. Wzywa do dokonania przeglądu wszystkich części programu ramowego w świetle zasad pomocniczości i komplementarności w celu zacieśnienia powiązań między różnymi podmiotami pod kątem nie tylko wspólnego finansowania, ale również nowego podziału zadań, koncentrując działania programu ramowego na tematach o europejskiej wartości dodanej.
54. Proponuje tak ukształtować „znak doskonałości”, przyznawany najlepszym niezakwalifikowanym kandydatom w ramach instrumentu MŚP, aby stał się on prawdziwym narzędziem partnerstwa. Sterowanie nim byłoby dzielone między UE a regiony, aby jak najlepiej powiązać ich działania na etapach przed złożeniem i po złożeniu wniosków. Zasady ta ma zastosowanie do innych środków związanych ze znakiem doskonałości, takich jak działania „Maria Skłodowska-Curie” oraz stypendia Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych, a także do wszystkich innych projektów sprzyjających synergii.

Wzmocnienie we współpracy z regionami efektów mnożnikowych, innowacji i upowszechniania wiedzy

55. Podkreśla rolę regionów jako stanowisk badawczych i podmiotów wdrażających rozwiązania na wczesnych etapach poprzez zamówienia publiczne. Wnosi o uelastycznienie ram regulacyjnych tych działań i o uproszczenie narzędzi wspierania innowacyjnych zamówień publicznych, które obecnie są wykorzystywane w niewielkim stopniu, a kierujące nimi zasady są niewystarczająco znane instytucjom zamawiającym.

56. Podkreśla znaczenie wszechstronnego podejścia zarówno do innowacji stopniowych, jak i radykalnych, technologicznych i niezwiązanych z technologią, innowacji związanych z projektami i z użytkownikami, innowacji społecznych, innowacji otwartych i opartych na współpracy. Przypomina, że ośrodki i ekosystemy na poziomie lokalnym są głównymi czynnikami działań w zakresie innowacji, transferu wiedzy i tworzenia wartości. Zwraca się do Komisji, by w podczas uruchamiania Europejskiej Rady ds. Innowacji uwzględniła rolę, jaką w tej dziedzinie odgrywają władze lokalne, oraz angażowała je w przyszłe zadania tejże Rady.

57. Proponuje wprowadzenie w kolejnym programie ramowym nowej struktury instrumentu MŚP, której warunki planowania i wdrażania angażowałyby władze lokalne na niższych i wyższych szczeblach, tak aby w większym stopniu koncentrować się na inteligentnych specjalizacjach i finansowaniu lokalnym oraz łagodzić efekt zniechęcenia związany z bardzo niskim wskaźnikiem powodzenia.

58. Sprzeciwia się wszelkiego rodzaju koncepcjom przeniesienia części funduszy polityki spójności na działania w ramach programu ramowego, by automatycznie finansować większą liczbę projektów lub wspierać „odrzucone projekty uznane za doskonałe”. Zamierza bronić niezależności regionalnych strategii politycznych i starać się, by przeważało proponowane podejście wspólnego budowania oraz wzmacniania komplementarności i współpracy.

59. Podkreśla potrzebę uwzględniania już na etapie opracowania projektów kwestii pomnażania, upowszechniania i przyswajania wyników. Stwierdza ograniczone oddziaływanie obecnych projektów w tych dziedzinach. Popiera w związku z tym rozwijanie programów europejskich i lokalnych specjalnie poświęconych takiej działalności. Wzywa do większego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w wykorzystanie i rozpowszechnianie wyników projektów realizowanych z tytułu programu ramowego.

60. Popiera również rozwój narzędzi ukierunkowanych na przejście z etapu weryfikacji koncepcji do rynku jak procedura pilotażowa „szybka ścieżka do innowacji” lub na tworzenie struktury nowych sektorów przemysłowych poprzez inicjatywę INNO-SUP, a w jej ramach działanie na rzecz możliwych dzięki klastrów projektów służących nowym przemysłowym łańcuchom wartości (*cluster-facilitated projects for new industrial value chain*), i wzywa do ich wzmocnienia.

61. Należy opracować zestaw narzędzi wsparcia dla klastrów poświęconych grupom przedsiębiorstw, a nie poszczególnym przedsiębiorstwom, co umożliwiłoby podejścia międzysektorowe i partnerstwa UE oparte na współpracy. Ponadto polityka UE powinna odzwierciedlać rolę pomostu, jaką klastry mogą odgrywać między zainteresowanymi podmiotami wewnątrz regionów i poza nimi oraz jako kanały wsparcia przedsiębiorczości z myślą o MŚP.

62. Zwraca się do Komisji o dokonanie oceny skutków reform wprowadzonych w 2013 r. w celu wspierania synergii między programem „Horyzont 2020” a europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi.

63. Wyraża żal, że nowo powstające sektory przemysłowe nie są wystarczająco włączone do drugiego filaru; ubolewa też nad zbyt małym wsparciem dla sieci doskonałości ośrodków i ekosystemów innowacji zorientowanych na przemysł przyszłości, takich jak inicjatywa Vanguard. Jest zaniepokojony utrzymującymi się trudnościami z finansowaniem pilotażowych projektów przemysłowych i projektów demonstracyjnych na pełną skalę. Zwraca się do Komisji o niezwłoczne zwiększenie środków oraz rozważenie podjęcia nowych działań w tym zakresie.

64. Proponuje utworzenie programu wsparcia infrastruktury demonstracji, by sprzyjać sieci obszarów do testowania, projektów demonstracyjnych i projektów pilotażowych w oparciu o model sieci infrastruktury badawczej.

Rozwijanie stosunków między nauką a społeczeństwem w ramach powiązań z regionami

65. Zauważa, że w czasach, gdy pojęcie postępu jest kwestionowane i dyskutowane, związek między nauką a społeczeństwem musi znaleźć się w centrum refleksji nad przyszłością europejskiej polityki w dziedzinie badań i innowacji, zarówno w odniesieniu do wytycznych dotyczących badań, warunków prowadzenia projektów, a także decyzji co do rozwoju nowych zastosowań społecznych i technicznych nauki.

66. Sugeruje w związku z tym, aby zarówno promować zaufanie do nauki i do postępu, jak i rozwijać podejście oparte na rozwoju zrównoważonym. Zamierza zatem bronić zasady ostrożności, przy której działania są podejmowane z pełną świadomością ryzyka.

67. Podkreśla duże wyzwanie, jakie stanowi obecnie otwarta nauka (ang. „*open science*”), za pośrednictwem otwartego dostępu do wyników badań i publikacji oraz dostępności wiarygodnych i pluralistycznych informacji dla ogółu obywateli, a także debaty ze społeczeństwem i zainteresowanymi stronami.

68. Jest zdania, że między nauką otwartą a nauką nastawioną na cel musi istnieć przestrzeń dialogu podmiotów naukowych i gospodarczych, a także społeczeństwa obywatelskiego, w celu wymiany poglądów i wspólnego wyłaniania owych ważnych zagadnień naukowych w poszanowaniu niezależności każdej ze stron.

69. Podkreśla pilną potrzebę promowania nauki, technologii i wszystkich związanych z nimi zawodów – w tym w przemyśle – wśród młodzieży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem propagowania wyboru kariery naukowo-technicznej wśród kobiet.

70. Ubolewa nad skromnymi środkami na program „Nauka dla społeczeństwa i ze społeczeństwem”, nad jego rozdrobnieniem, a w związku z tym niewielkim oddziaływaniem. Wzywa do ustalenia priorytetów wokół działań o europejskiej wartości dodanej, a także w ramach rzeczywistej współpracy z zainteresowanymi stronami, państwami członkowskimi, regionami i miastami.

Międzynarodowy wymiar programu ramowego

71. Opowiada się za otwartą nauką, ale pragnie zachować szczególny charakter programu ramowego, w tym w kontekście wyjścia Zjednoczonego Królestwa z UE. Ma nadzieję, że to wyjście nie spowoduje zmniejszenia środków przeznaczonych na program ramowy, ale rozumie, że kwestia ta zostanie rozpatrzona w sposób spójny w ramach ogólnych negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem.

72. Wzywa do wzmocnienia współpracy międzynarodowej w ramach programu ramowego, w tym współpracy ze stowarzyszonymi partnerami i krajami wschodzącymi, lecz również w ramach polityki sąsiedztwa lub strategii morskich, takich jak strategia dotycząca Morza Śródziemnego.

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – WPR po 2020 r.

(2017/C 342/02)

Sprawozdawca: Guillaume CROS (FR/PES), wiceprzewodniczący Rady Regionu Oksytania

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

I. UWAGI OGÓLNE

1. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji Europejskiej polegającą na włączeniu Europejskiego Komitetu Regionów w perspektywiczną refleksję dotyczącą WPR po 2020 r. Zauważa, że rolnictwo, produkcja żywności i obszary wiejskie stoją w obliczu poważnych wyzwań, które wymagają reformy WPR.
2. Podkreśla, że WPR odegrała i powinna nadal odgrywać istotną rolę w integracji europejskiej. Cele zawarte w art. 39 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej nadal w pełni obowiązują w ramach trwającego obecnie procesu przegładu.
3. Zauważa, że sektor rolnictwa jest drugim co do wielkości sektorem zatrudnienia w przemyśle w UE i zatrudnia 22 mln rolników oraz 44 mln osób w pozostałej części łańcucha dostaw, dostarczając ponad 500 mln Europejczyków żywność najwyższej jakości po przystępnych cenach. Wpływ rolnictwa na zatrudnienie jest jeszcze większy, jeśli się weźmie pod uwagę branżę produkcji, naprawy oraz sprzedaży maszyn rolniczych, a także produkcji i sprzedaży środków produkcji rolnej.
4. Wzywa do uczynienia z WPR *sprawiedliwej, zrównoważonej, solidarnej i wysokiej jakości* polityki rolnej, która ma służyć rolnikom, regionom, konsumentom i obywatelom. Jest zdania, że jedynie silna i wspólna polityka rolna i żywnościowa UE może zapewnić Europie bezpieczeństwo żywnościowe i nadać dynamikę obszarom wiejskim.
5. Wskazuje, że rolnicy i hodowcy są głównymi podmiotami i adresatami WPR. Bez ich współudziału nie jest możliwe stosowanie środków, za pomocą których chcemy osiągać pożądane cele. WPR musi uwzględniać ich rolę i zaangażowanie, w szczególności konieczność, by gospodarstwa rolne i hodowlane były rentowne, tak aby mogły zapewniać godne życie, utrzymując żywotność środowiska wiejskiego z odpowiednim poziomem zatrudnienia.
6. Uważa, że podczas przygotowywania przyszłej WPR należy uwzględniać europejskich konsumentów. Upowszechnienie informacji o korzyściach z WPR, bezpieczeństwo żywnościowe i ochrona środowiska to wyzwania, które powinny być akceptowane przez europejskich konsumentów.
7. Uważa, że mając na uwadze cel, jakim jest uatrakcyjnienie rolnictwa jako zawodu i zapewnienie bezpieczeństwa i wysokiej jakości europejskiego rolnictwa, uregulowane rynki umożliwiłyby lepsze wynagradzanie rolników poprzez wykorzystanie publicznych i prywatnych środków i narzędzi zarządzania, które stabilizują ceny produktów rolnych i zwalczają nieuczciwe praktyki handlowe; konieczne jest także wzmocnienie pozycji rolników w stosunku do innych podmiotów łańcucha.
8. Uznaje, że legitymacja gospodarcza, społeczna, środowiskowa, terytorialna i międzynarodowa WPR warunkuje jej przetrwanie. Europejski sektor rolny ma istotne cechy, które stanowią podstawę konkurencyjności. Chodzi tu o zdolności innowacyjne, silną logistykę i infrastrukturę, dużą różnorodność, ważne cechy naturalne i kulturowe obszarów rolnych oraz obecność wielu przedsiębiorstw rodzinnych i silnie rozwiniętej przedsiębiorczości, a także produkty spełniające rygorystyczne przepisy środowiskowe i sanitarne. To wszystko oznacza potencjał, który musimy w większym stopniu wykorzystywać za pomocą ukierunkowanej WPR, aby coraz bardziej wzmocnić rolnictwo i obszary rolne.
9. Wyraża przekonanie, że należy pilnie zreformować WPR, aby dostosować ją do oczekiwań obywateli i uzasadnić jej budżet w kontekście, w którym jest on przedmiotem wszelakich roszczeń, przy założeniu stałych środków budżetowych.
10. Jest przekonany, że powodzenie WPR jest zależne od jedności i że w przyszłości nie można od niej odejść w kierunku renacjonalizacji, i wyraża nadzieję, że nastąpi wzmocnienie regionów zgodnie z zasadą pomocniczości. WPR, zachowując charakter wspólnej polityki, musi wykazać się elastycznością, aby uwzględnić różne uwarunkowania rolnictwa, zwłaszcza w wypadku regionów śródziemnomorskich i najbardziej oddalonych.

11. Zwraca uwagę Komisji Europejskiej na coraz większą troskę konsumentów o to, by nabywać wytwarzaną lokalnie żywność wysokiej jakości i w uczciwej cenie, zgodną ze standardami dobrostanu zwierząt, mającą wysoką wartość środowiskową i społeczną oraz sprzyjającą tworzeniu miejsc pracy i wartości dodanej. Znajduje to również odzwierciedlenie we wzroście popytu.
12. Uważa, że należy wzmocnić i wspierać identyfikowalność sposobów produkcji żywnościowej, co gwarantuje bezpieczeństwo konsumentom i producentom.
13. Stwierdza, że zawód rolnika nie jest finansowo atrakcyjny w wielu obszarach produkcji i podsektorach, co dodatkowo pogarsza bardzo niekorzystną dla odnowy gospodarstw rolnych strukturę wiekową⁽¹⁾. Jest zdania, że brak młodych ludzi zajmujących się rolnictwem stanowi zagrożenie dla zachowania rodzinnego rolnictwa europejskiego i żywotności obszarów wiejskich. Uważa, że należy koniecznie wprowadzić środki wspierające dostęp młodych do tego sektora.
14. Zauważa, że WPR, mimo znacznego budżetu, towarzyszy gwałtowny spadek zatrudnienia w rolnictwie (liczba gospodarstw w UE zmniejszyła się o 20 % w okresie 2007–2013). Stwierdza też, że budżet WPR zmniejszył się w ujęciu procentowym w przeciągu ostatnich 30 lat z 75 % do 40 % budżetu UE.
15. Przypomina, że – jak przewiduje Traktat – WPR powinna promować produkcję rolną, umożliwiając rolnikom uzyskiwanie przychodu zasadniczo za pomocą rynku i po rozsądnych i uzasadnionych dla europejskich obywateli i konsumentów kosztach. Podkreśla, że w wielu badaniach wykazano, że WPR przyczyniła się do koncentracji produkcji rolnej w niektórych regionach ze szkodą dla innych, co jest sprzeczne z unijnym celem spójności terytorialnej.
16. Uważa, że WPR powinna uwzględniać zróżnicowaną rzeczywistość rolno-klimatyczną Europy, zwłaszcza obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania, czyli na przykład rolnictwa na trawiastych obszarach terenów pagórkowatych, rolnictwa na terenach górskich, w basenie Morza Śródziemnego, na terenach borealnych i w regionach najbardziej oddalonych. WPR powinna uwzględnić ich funkcję ochrony obszarów i gleby, a także rolę wspierającą podtrzymanie społeczności wiejskich, ich tradycyjnych wartości kulturowych oraz aktywnego systemu socjalnego na tych obszarach.
17. Przypomina, że pomimo ostrzeżeń ze strony Trybunału Obrachunkowego UE podział wsparcia publicznego między gospodarstwami i między państwami członkowskimi jest nadal bardzo nierównomierny. Stwierdza, że przydział płatności bezpośrednich na podstawie powierzchni doprowadził do znacznej koncentracji gruntów rolnych i płatności bezpośrednich. Te ostatnie powinny jednak bardziej uwzględniać różnorodność modeli rolnych, poziom dochodów, wytworzoną wartość dodaną i zatrudnienie i czuwać nad zachowaniem obecności rolnictwa na wszystkich obszarach.
18. Zauważa, że duża liczba rolników dysponuje bardzo niskim dochodem, niższym od progu ubóstwa, co jest sprzeczne z celem traktatu rzymskiego dotyczącym „zapewnienia odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej” (art. 39), i że należy zapewnić dochód rolniczy (cenami, pomocą bezpośrednią).
19. Uważa, że wsparcie w ramach WPR powinno być kierowane jedynie do producentów, którzy rzeczywiście prowadzą działalność rolniczą, i że nie należy wspierać gospodarstw nieaktywnych, w których dochód rolniczy dla właścicieli jest nieznacznym.
20. Zauważa, że rolnicy są zbyt często zmuszeni sprzedawać swe produkty po cenach niższych od kosztów produkcji, ze względu na spiralę spadku kosztów i cen.
21. Popiera konkluzje Grupy Zadaniowej ds. Rynków Rolnych KE z listopada 2016 r. i wzywa Komisję do przedstawienia wniosku legislacyjnego mającego na celu zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych.
22. Zauważa, że eksport zasobów genetycznych UE, w szczególności ras zwierząt, przyczynia się do erozji genetycznej ważnych ras rodzimych, zwłaszcza w państwach trzecich, oraz stoi w sprzeczności z celem zrównoważonego rozwoju ONZ nr 15 dotyczącym ochrony różnorodności biologicznej, w szczególności zasobów genetycznych istotnych dla bezpieczeństwa żywnościowego.
23. Uważa, że jak to wykazano w badaniu KR-u dotyczącym programu na rzecz większej odpowiedzialności rynków w sektorze mleczarskim, regulacja rynków jest w wielu sektorach skuteczniejsza i tańsza od uruchamiania środków kryzysowych po fakcie i w związku z tym pozwala lepiej wykorzystać środki z budżetu WPR.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Wspieranie młodych europejskich rolników” (Dz.U. C 207 z 30.6.2017, s. 57).

24. Uważa, że systemy ubezpieczenia dochodu mogłyby okazać się korzystniejsze dla zakładów ubezpieczeń niż dla rolników i być kosztowne dla podatników w przypadku znacznego spadku cen, natomiast nie mogłyby zaradzić ich zmienności. Wnioskuje o przeprowadzenie badania i oceny systemu ubezpieczeń wprowadzonego w Stanach Zjednoczonych. Należy także zbadać specyficzną sytuację regionów najbardziej oddalonych z uwagi na szczególnie charakter ich warunków rynkowych.
25. Uważa, że konieczne jest stworzenie jasnych i stabilnych ram ustawodawczych, gwarantujących rolnikom i hodowcom konieczną pewność prawa, umożliwiającą podejmowanie średnio- i długoterminowych decyzji biznesowych.
26. Podkreśla, że UE, która stała się największym importerm i eksporterem żywności na świecie, zwiększyła swą zależność od państw trzecich i prowadzi politykę handlową sprzeczną z celami ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.
27. Zauważa, że coraz większa część produktów rolnych produkowanych wcześniej w Europie jest przywożona z krajów o niskich kosztach pracy, co pod względem ceny znacząco osłabia konkurencyjność produktów z UE.
28. Zauważa także pozytywne aspekty eksportu UE dla gospodarki, co się tyczy produktów rolnych i spożywczych o wysokiej wartości dodanej, gdyż generuje to dochody i tworzy miejsca pracy w europejskim sektorze rolnym i rolno-spożywczym.
29. Zauważa, że w sektorze rolno-spożywczym kluczową rolę mogą odgrywać spółdzielnie, organizacje producentów i niektóre formy stowarzyszeń producentów, umożliwiając rolnikom koncentrację podaży, ograniczenie kosztów, świadczenie szeregu usług i wzmocnienie ich pozycji w łańcuchu dostaw żywności.
30. Stwierdza, że eksport nadwyżek produkcji z Unii (mleko w proszku, kurczaki, koncentrat pomidorowy itp.) po cenach niższych od europejskich kosztów produkcji i od kosztów produkcji w Afryce ogranicza zdolności produkcyjne krajów afrykańskich i przyczynia się do emigracji ludności z obszarów wiejskich, co stoi w sprzeczności ze zobowiązaniem UE do uwzględnienia przyjętych przez ONZ w 2015 r. celów zrównoważonego rozwoju w jej „polityce spójności na rzecz rozwoju”. Zauważa jednocześnie, że Unia Europejska jest największym importerm żywności pochodzącej z krajów rozwijających się, dzięki czemu powstają miejsca pracy w sektorze rolno-spożywczym tych krajów. Stwierdza jednak, że import europejski (owoce, warzywa, jagnięcina itp.) po cenach niższych od europejskich kosztów produkcji ogranicza zdolności produkcyjne w UE i może nieść ze sobą ryzyko w zakresie bezpieczeństwa żywności.
31. Zauważa, że ceny produktów rolnych w Europie są coraz bardziej związane z najniższą ceną na rynku światowym oraz że europejscy rolnicy są w związku z tym poddawani coraz większej konkurencji, podczas gdy są zobowiązani przestrzegać ściślejszych norm środowiskowych i sanitarnych.
32. Podkreśla, że wartość dodana pracy w produkcji rolnej została w dużej mierze przechwycona przez początkowe i końcowe ogniwa łańcucha produkcji, gdyż pozycja producentów rolnych względem przemysłu rolnego i sieci sprzedaży detalicznej jest w wielu przypadkach zbyt słaba. Lepsze współdziałanie w obrębie łańcucha między sektorem rolnym, przemysłem rolno-spożywczym i sektorem komercyjnym powinno prowadzić do lepszego podziału marży.
33. Stwierdza, że obszary wiejskie pozostają w tyle w porównaniu z obszarami miejskimi oraz że luka ta jest tym bardziej niepokojąca, że się powiększa, zwłaszcza w związku z przyspieszeniem procesu rozwoju dużych miast i stolic⁽²⁾.
34. Ubolewa nad przyspieszonym zanikiem różnorodności biologicznej w rolnictwie i różnorodności dzikich gatunków, zagrażającym odporności naszych systemów rolnych i obszarów naturalnych.
35. Jest zaniepokojony, że erozja i degradacja gleby spowodowane praktykami rolniczymi niewystarczająco zgodnymi z zasadą zrównoważonego rozwoju zagrażają ich żyzności i że postępująca zabudowa gruntów rolnych powoduje zanik terenów koniecznych dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w UE.
36. Stwierdza zanieczyszczenie niektórych wód gruntowych i rzek spowodowane działalnością rolniczą, a także niekiedy ich zbyt intensywne wykorzystanie do nawadniania.
37. Podkreśla, że globalne ocieplenie ma już znaczące skutki w rolnictwie, a to oznacza, że powinno się szybko zmienić modele produkcji.

⁽²⁾ „Inwestycje na rzecz miejsc pracy i wzrostu gospodarczego. Promowanie rozwoju i dobrego zarządzania w regionach i miastach UE – Szóste sprawozdanie w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej”, Komisja Europejska, 23 lipca 2014 r.

38. Podkreśla konieczność inwestowania w innowacje cyfrowe, które mogą mieć pozytywny wpływ na zrównoważoność, bezpieczeństwo żywności, efektywne gospodarowanie zasobami, zmniejszenie ilości odpadów, krótkie łańcuchy dostaw itd. Podkreśla jednocześnie, że gospodarcze i społeczne skutki takiego postępu należy dokładnie przeanalizować w odniesieniu do rolnictwa rodzinnego, oraz wyraża zaniepokojenie z powodu ewentualnego wykorzystywania dużych zbiorów danych przez przedsiębiorstwa prywatne, co stwarza niebezpieczeństwo objęcia gospodarstw rolnych nadzorem technicznym i finansowym.

39. Zauważa, że decyzja Zjednoczonego Królestwa o wystąpieniu z Unii Europejskiej może spowodować zmniejszenie środków na WPR, a także utratę rynków UE w Zjednoczonym Królestwie. Wzywa Zjednoczone Królestwo i UE do utrzymania ścisłej współpracy handlowej w dziedzinie rolnictwa i żywności.

40. Przypomina, że część budżetu UE przeznaczona na rolnictwo – choć ustanowiona zaledwie na poziomie 0,7 % europejskiego PKB w 2014 r. – jest w stanie tylko wesprzeć rzeczywistą wspólną politykę europejską o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa żywnościowego, lecz jeśli chodzi o rozwój obszarów wiejskich i drugi filar, w niektórych dziedzinach zasoby nie są wystarczające; ponadto w nowym budżecie konieczne jest uwzględnienie nowych celów WPR.

41. Odrzuca pomysł współfinansowania pierwszego filaru WPR, ponieważ podważyłoby to fakt, że WPR jest jedyną zintegrowaną polityką UE, prowadziłyby do ponownej faktycznej nacjonalizacji WPR i stawiałyby w niekorzystnej sytuacji rolnictwo najuboższych państw UE, gdzie wskaźnik uzależnienia od finansowania europejskiego jest większy.

42. Stwierdza, że koszty dla zdrowia publicznego wynikające z niektórych sposobów odżywiania się sprzyjających otyłości, cukrzycy itd. oraz z niektórych praktyk rolniczych (nadużywanie antybiotyków w niektórych gospodarstwach hodowlanych, koktajle pestycydów itp.) są znacznie wyższe od budżetu WPR. Wzywa do ściślejszej koordynacji polityk rolnych i żywnościowych.

43. Zaleca promowanie – i informowanie na temat – spożycia żywności wchodzącej w skład zdrowych sposobów odżywiania się, takich jak dieta śródziemnomorska, za pomocą szczególnych programów wsparcia wina, owoców, warzyw i produktów pszczelarskich, z podkreśleniem jakości i wartości dodanej produktów.

44. Przypomina o specyfice regionów najbardziej oddalonych i zwraca uwagę na niemożność przeniesienia na ich terytorium europejskiego modelu rolnictwa. Artykuł 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) wyraźnie umożliwia Radzie przyjmowanie specyficznych środków zmierzających do dostosowania prawodawstwa UE, w tym WPR, do sytuacji tych regionów. W tym kontekście WPR po 2020 r. powinna utrzymać zróżnicowane traktowanie regionów najbardziej oddalonych, wraz z niezbędnym dostosowaniem EFRROW, POSEI, pomocy państwa i innych instrumentów, które zostaną utworzone.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

45. Proponuje, by przyszła europejska polityka rolna po 2020 r. koncentrowała się wokół w dużej mierze wspólnych celów wymienionych poniżej:

- a) pozostać jedną z kluczowych polityk Unii Europejskiej;
- b) realizować cele określone w TFUE i dysponować odpowiednią pulą środków finansowych;
- c) rozwijać dobrze prosperujące i zrównoważone rolnictwo w oparciu o różnorodność obszarów wiejskich;
- d) zapewnić ludności zamieszkującej na terytorium europejskim bezpieczeństwo żywnościowe po przystępnych cenach;
- e) zapewnić zdrową, pełnowartościową, zróżnicowaną żywność, charakteryzującą się odpowiednią jakością, poprzez wspieranie rozwoju i konsolidacji lokalnych łańcuchów i ze szczególnym uwzględnieniem solidarności społecznej i podmiotów walczących z marnotrawieniem żywności;
- f) stosować zasady gospodarki o obiegu zamkniętym i biogospodarki w celu umożliwienia prowadzenia rentownej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich;
- g) stabilizować rynki i wzmocnić pozycję rolników na rynkach;
- h) zapewnić rolnikom godny poziom życia, w szczególności poprzez sprawiedliwe i wystarczająco stabilne dochody;
- i) zadbać o wymianę pokoleniową w możliwie największej liczbie gospodarstw rolnych, zapewniając dynamiczny rozwój obszarów wiejskich, poprzez wspieranie zwłaszcza młodych rolników;
- j) zapewnić dostęp do finansowania, transfer wiedzy i szkolenie zawodowe oraz zmniejszać przeszkody administracyjne;

- k) nie destabilizować gospodarek rolnych państw trzecich;
- l) ukierunkować wszystkie rodzaje produkcji rolnej na praktyki, które uwzględniają zdrowie rolników i konsumentów, chroniąc jednocześnie rolnicze zasoby genetyczne i środowisko, w tym wodne, wzmacniając dziką i rolniczą różnorodność biologiczną, i które szanują dobrostan zwierząt i ograniczają ocieplenie klimatu;
- m) utrzymać i ochronić na przestrzeni czasu grunty rolne pod względem ilościowym poprzez zdecydowane zwalczanie nadmiernej eksploatacji tych gruntów i poprawę ich jakości, żyzności i różnorodności biologicznej za pomocą rozpowszechniania odpowiednich praktyk rolniczych;
- n) promować produkty o oznakowanym pochodzeniu (ChNP, ChOG) lub oznakowanych przy zastosowaniu innych systemów jakości, jednocześnie tworząc wartość dodaną dla łańcucha i obszaru lokalnego, co pozwoli podtrzymać lokalne systemy produkcji oraz przyczynić się do propagowania tożsamości wiejskiej i dziedzictwa kulturowego i gastronomicznego;
- o) dzielić bardziej sprawiedliwie fundusze publiczne WPRŻ (wspólnej polityki rolnej i żywnościowej) między gospodarstwa rolne i między państwa członkowskie zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami, z uwzględnieniem ich zdolności do wniesienia wkładu w realizację celów zrównoważonego rozwoju UE (w tym przez przyspieszenie konwergencji płatności bezpośrednich między państwami członkowskimi);
- p) stosować zasadę proporcjonalności do systemu kontroli, któremu podlegają rolnicy;
- q) wzmocnić drugi filar WPR, mający na celu osiągnięcie poprawy warunków życia na obszarach wiejskich i zwiększenie ich konkurencyjności;
- r) wspierać rozwój gospodarczy, społeczny i środowiskowy na wszystkich obszarach wiejskich;
- s) sprostać wyzwaniu starzenia się i wyludniania rozległych obszarów wiejskich, które wynikają z braku możliwości życia i pracy, w szczególności dla ludzi młodych i kobiet.

46. Stwierdza, że stopień złożoności WPR sprawia, iż dla przedsiębiorców indywidualnych i dla rolników ubieganie się o dotacje jest uciążliwe, a nawet ryzykowne. Uproszczenia są nieodzowne dla dalszej akceptacji i atrakcyjności WPR. Trzeba uprościć i usprawnić ten proces, zwłaszcza w odniesieniu do transakcji o niskiej wartości, oraz zmniejszyć obciążenia administracyjne.

47. Pragnie, by budżet WPR pozostał na wystarczającym poziomie – zgodnym z zasadami określonymi w Traktatach europejskich i odpowiednim do statusu WPR jako jedynej zintegrowanej strategii politycznej Unii Europejskiej – aby móc zaspokoić potrzeby rolnictwa europejskiego, obszarów wiejskich i ich społeczności, a także potrzeby społeczeństwa.

48. Zwraca uwagę, że wiele z wymienionych celów związanych z klimatem, energią, produkcją żywności i różnorodnością biologiczną można zrealizować dzięki sektorowi rolnemu. Jednak wymagać to będzie wsparcia finansowego dla inicjatyw o charakterze technicznym i innowacyjnych rozwiązań o charakterze biznesowym lub spółdzielczym, po to by przyspieszyć transformację.

49. Zwraca uwagę, że w przypadku płatności bezpośrednich i płatności obszarowych trzeba skupić zasoby przede wszystkim na małych gospodarstwach rolnych i rodzinnych gospodarstwach rolnych, wspierając zarazem rozwiązania finansowe dla dużych gospodarstw rolnych, które zostały dotknięte wprowadzeniem pułapu pomocy.

50. Zwraca się do Komisji, by dokonała dokładnej oceny wyników obecnej WPR w stosunku do jej celów określonych w Traktatach europejskich w zakresie dochodów rolniczych i stabilizacji rynków.

51. Zaleca przeciwdziałanie zmienności cen produktów rolnych, zapewnienie przez rynek perspektyw dochodu rolnikom i stworzenie sprawiedliwszych łańcuchów dostaw żywności⁽³⁾.

52. Apeluje, aby na podstawie art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej utrzymano podejście do rolnictwa regionów najbardziej oddalonych przyjęte za pośrednictwem programu POSEI, jak wskazała Komisja Europejska w sprawozdaniu COM(2016) 797 dla Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2016 r.

⁽³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Regulacja zmienności cen produktów rolnych” (Dz.U. C 185 z 9.6.2017, s. 36).

53. Zwraca się o zwiększenie wsparcia dla uprawy winorośli, uprawy oliwek oraz hodowli na terenach o dużym nachyleniu czy na obszarach górskich oraz na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i małej wydajności i w regionach najbardziej oddalonych, a także o zwiększenie wsparcia dla rodzajów gospodarki rolnej służących poprawie różnorodności biologicznej łąk i pastwisk górskich.

54. Wzywa UE – będącą największym importerem i eksporterem żywności na świecie – do zaangażowania się na rzecz zmiany zasad handlu międzynarodowego produktami rolnymi (WTO, 1994) w kierunku bardziej sprawiedliwych i solidarnych stosunków handlowych. Zauważa, że zmienność cen stanowi wyzwanie dla europejskiego rolnictwa, oraz usilnie wzywa Komisję Europejską do uwzględnienia środków w celu złagodzenia ryzyka wynikającego ze zwiększonej ekspozycji na rynek światowy.

55. Uważa, że podejście, w którym dochody z działalności rolniczej są w większym stopniu oparte na rynku niż na dotacjach, jest w stanie zwiększyć ekonomiczne uznanie zawodu rolnika, a tym samym jego atrakcyjność. W związku z tym zaleca, by UE regulowała swe rynki rolne w celu zapobiegania niedoborom lub nadwyżkom oraz by stabilizowała ceny produktów rolnych na satysfakcjonujących poziomach.

56. Proponuje wprowadzenie rocznego zapobiegawczego funduszu oszczędnościowego, który w przypadku niepełnego wykorzystania środków byłby przenoszony na następny rok ⁽⁴⁾.

57. Wzywa UE do zapewnienia równych warunków w dwustronnych umowach handlowych i partnerstwach z państwami trzecimi. W tym celu łączy obowiązek zaprzestania eksportu produktów rolnych i spożywczych po cenach niższych niż średnie europejskie koszty produkcji dzięki wsparciu publicznemu z prawem ochrony produkcji europejskiej przed importem po zbyt niskich cenach, który niszczy europejskie zdolności produkcyjne lub nie spełnia europejskich norm produkcyjnych.

58. Uwypukla znaczenie lokalnych i regionalnych krótkich łańcuchów dostaw ze względu zarówno na ich większe zrównoważenie środowiskowe dzięki mniejszym zanieczyszczeniom przez środki transportu, jak i na promowanie przez nie rolnictwa podkreślającego lokalną jakość, tradycję oraz dziedzictwo gospodarcze i kulturowe.

59. Wzywa UE, by zmieniła rozdziały dotyczące rolnictwa w umowach dwustronnych o wolnym handlu lub partnerstwie gospodarczym z państwami trzecimi, przewidując w nich odpowiednie środki i przyznając pierwszeństwo rolnictwu rodzinnemu, wymagającemu znacznych nakładów pracy i ukierunkowanemu przede wszystkim na rynki lokalne i regionalne oraz krótkie łańcuchy dostaw. Wzywa UE do właściwego odzwierciedlenia interesu sektora rolnego UE w umowach handlowych w celu minimalizowania zagrożeń dla produkcji europejskiej przez ustalenie strategicznego wykazu produktów, które mogą być nieodporne na nadmierną presję. Domaga się, aby produkty, które mogą być wrażliwe na liberalizację, były traktowane w umowach handlowych w sposób specjalny i zróżnicowany.

60. Proponuje przeprowadzenie przeglądu europejskiego prawa konkurencji, aby umożliwić wszystkim podmiotom danego sektora, w tym konsumentom i organom publicznym, decydowanie o sprawiedliwym podziale wartości dodanej i marż w całym łańcuchu wartości i aby umożliwić rolnikom osiągnięcie bardziej sprawiedliwej pozycji w łańcuchu żywnościowym oraz wzmocnienie swojej pozycji na rynku.

61. Zwraca się o zmianę europejskiego prawa dotyczącego zamówień publicznych w sektorze żywienia zbiorowego, która wprowadzałaby klauzulę lokalnego zaopatrzenia w produkty spożywcze, i zachęca władze lokalne i regionalne do większej wymiany dobrych praktyk w celu wspierania lokalnej produkcji żywności i rynku lokalnego ekologicznej produkcji rolnej oraz przetwórstwa na małą skalę z myślą o tworzeniu miejsc pracy na obszarach wiejskich.

62. Wnosi, by badania finansowane z budżetów UE i EBI w dziedzinie rolnictwa i obszarów wiejskich dotyczyły w szczególności następujących zagadnień:

- a) zrównoważona skuteczność procesów produkcji i gospodarstw rolnych;
- b) metody produkcji wysokiej jakości i przyjazne dla środowiska, agroekologia;
- c) rekultywacja wyjałowionej gleby i odtworzenie różnorodności biologicznej;
- d) innowacje społeczne na obszarach wiejskich: lokalne usługi użyteczności publicznej na rzecz różnych rodzajów produkcji rolnej, przetwórstwa na małą skalę i lokalnej dystrybucji produktów rolnych;
- e) innowacje techniczne wzmocniające niezależność i odporność gospodarstw rolnych;

⁽⁴⁾ Opinia KR-u (Dz.U. C 185 z 9.6.2017, s. 36).

- f) zrównoważona gospodarka leśna;
- g) praktyki rolnicze na rzecz walki z ociepleniem klimatu;
- h) dobrostan zwierząt i zrównoważone rozwiązania w zakresie chorób roślin i zwierząt;
- i) aplikacje technologiczne na potrzeby kontroli w terenie w celu uproszczenia metod i zwiększenia ich wydajności.

63. Wzywa do przejścia od płatności bezpośrednich na hektar do płatności bezpośrednich na hektar ograniczonych i modulowanych w przeliczeniu na pracownika rolnego – rozumianego jako rolnik aktywny zawodowo, aby:

- a) utrzymać i rozwijać rolnictwo na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i trudnych warunkach klimatycznych, zwłaszcza na obszarach górskich, które generują wyższe koszty produkcji, lub na obszarach o niekorzystnych warunkach geograficznych, jak obszary najbardziej oddalone;
- b) wspierać drobne gospodarstwa rodzinne – których wielkość produkcji często jest zbyt mała, by osiągnąć wystarczający dochód rolniczy, ale które są ważne z punktu widzenia żywotności obszarów wiejskich – podkreślając, że większe wsparcie pierwszych hektarów ma ogromne znaczenie dla małych gospodarstw, zwłaszcza w rolnictwie górskim;
- c) wspierać podejmowanie działalności przez młodych rolników;
- d) wspierać we wszystkich regionach stopniowe przejście na bardziej odporne systemy produkcji, zapewniające większą niezależność, wykorzystujące mniej zasobów, bez pestycydów chemicznych, chroniące zdrowie, ograniczające ocieplenie klimatu, sprzyjające różnorodności biologicznej, podnoszące jakość wody i szanujące dobrostan zwierząt;
- e) wzmacniać rozwój rolnictwa ekologicznego;
- f) wzmacniać rolnictwo na obszarach o wysokiej wartości ekologicznej;
- g) wspierać wykorzystywanie rodzimych ras i odmian w celu promowania rzemieślniczych i specjalistycznych produktów spożywczych o wysokiej wartości dodanej;
- h) wspierać rozwój regionalnych łańcuchów wysokiej jakości o dużej wartości dodanej.

64. Opowiada się w ramach zazieleniania za stopniowym wzmocnieniem działań korzystnych dla klimatu i środowiska poprzez:

- a) rotację upraw, z uwzględnieniem roślin strączkowych, aby hodowla w Europie była mniej zależna od importu białek roślinnych oraz aby zmniejszyć użycie nawozów azotowych, powodujących duże zużycie energii i znaczne emisje gazów cieplarnianych;
- b) utrzymanie zakazu upraw na terenie trwałych użytków zielonych, aby propagować sekwestrację dwutlenku węgla w glebie i różnorodność biologiczną;
- c) utrzymanie obszarów proekologicznych, bez upraw i bez stosowania środków ochrony roślin, aby przyczynić się do przeciwdziałania procesowi utraty różnorodności biologicznej, dopuszczając zarazem na tych obszarach tradycyjny wypas, który przyczynia się do użyzniania gleby z korzyścią dla hodowców;
- d) udostępnienie ukierunkowanych instrumentów umożliwiających zarządzanie ryzykiem związanym ze zmianą klimatu;
- e) wprowadzenie dopłat wyrównawczych, łatwo dostępnych i zachęcających do podejmowania dodatkowych wysiłków na obszarach Natura 2000 w przypadku istnienia dodatkowych działań na rzecz różnorodności biologicznej, na obszarach o wysokiej wartości przyrodniczej, a także na obszarach występowania dużych drapieżników chronionych;
- f) inne środki zazieleniania na poziomie regionalnym.

65. Zaleca zmniejszenie przyszłych płatności bezpośrednich przypadających na dane gospodarstwo rolne w przypadku nieprzestrzegania przez nie norm socjalnych obowiązujących w danym państwie członkowskim, aby zapewnić poszanowanie praw pracowników rolnych.

66. Wzywa do wzmocnienia drugiego filaru WPR i do zwiększenia budżetów przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich. Ponadto apeluje o zwiększenie pomocniczości, by państwa członkowskie mogły dokonywać transferów środków z pierwszego do drugiego filaru.

67. Zwraca uwagę, jak ogromny wkład w realizację celów WPR na poziomie lokalnym i regionalnym wnoszą strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (CLLD) i inicjatywa wspólnotowa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich LEADER. Zaleca więc, by w ramach krajowych i regionalnych programów wdrażania WPR przeznaczyć na te podejścia do 20 % zasobów przewidzianych na realizację celów drugiego filaru.

68. Ponownie zauważa, że państwa członkowskie i regiony powinny mieć więcej uprawnień do przyjmowania przepisów dotyczących gruntów rolnych i do ustanawiania ograniczeń w tym zakresie, zwłaszcza w kontekście występujących w Europie zjawisk masowego wykupu i dzierżawy oraz koncentracji gruntów, które ograniczają możliwości rozpoczęcia działalności rolniczej przez młodych rolników ⁽⁵⁾.

69. Wzywa do zarezerwowania wystarczających środków finansowych na rozwój obszarów wiejskich przez wzmocnienie Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w celu zapewnienia zharmonizowanego i zintegrowanego rozwoju tych obszarów, w tym zapewnienia lokalnej infrastruktury, wsparcia na rzecz MŚP, odnowy wsi i większej dywersyfikacji gospodarczej.

70. Zaleca UE zwrócenie szczególnej uwagi na regiony najbardziej oddalone, w których sektor rolny jest niezbędny dla tworzenia miejsc pracy i bogactwa, jak również dla wspierania rozwoju przemysłu rolno-spożywczego, badań i innowacji, ochrony zagospodarowanych obszarów wysokiej jakości i ich promocji oraz przeciwdziałania zmianie klimatu.

71. Proponuje, by środki finansowe w drugim filarze były przede wszystkim ukierunkowane na:

- a) zbliżenie rolników i konsumentów za pomocą krótkich łańcuchów dostaw;
- b) wsparcie dla rolników, których metody produkcji spełniają wymogi surowsze niż normy środowiskowe, by promować rolnictwo o wysokiej wartości ekologicznej;
- c) wspieranie rozwoju praktyk rolniczych korzystnych z punktu widzenia ochrony środowiska, przy jednoczesnym zachowaniu ekosystemów o dużej wartości dla środowiska naturalnego i propagowaniu zalesiania w celu wychwytywania CO₂;
- d) wspieranie promocji innowacji i badań na rzecz bardziej zrównoważonych metod produkcji i przetwórstwa;
- e) dostosowanie rolników do rynków (np. usługi przekazywania informacji, doradztwa, usługi w zakresie zarządzania gospodarstwami, szkolenia itp.);
- f) wspieranie zrównoważonej modernizacji sektorów przetwórstwa produktów rolnych zorganizowanych na zasadzie wspólnego rozwoju z sektorami produkcji i z poszanowaniem środowiska, zdrowia konsumentów oraz sprawiedliwego podziału wartości dodanej;
- g) inicjatywy promujące tworzenie przez rolników spółdzielni lub organizacji zrzeszających producentów;
- h) doradztwo z zakresu zarządzania ryzykiem w celu zwalczania zagrożeń klimatycznych i sanitarnych;
- i) trwałe inwestycje w celu dostosowania podaży rodzinnych gospodarstw rolnych do popytu ze strony konsumentów;
- j) wspieranie rozwoju sektorów pod oficjalnymi znakami jakości;
- k) przetwarzanie na małą skalę lokalnych produktów rolnych;
- l) żywienie zbiorowe z wykorzystaniem produktów ekologicznych i lokalnych.

72. Proponuje przestawienie się z podejścia opartego na punkcie obsługi na podejście oparte na umowie między konkretnymi rodzajami przedsiębiorstw, łańcuchów i obszarów. W oparciu o niewielką liczbę celów (jakość, wydajność, zrównoważoność) proponuje finansować innowacyjne projekty stworzone w ten sposób i z potencjałem pozytywnego wpływu na zatrudnienie.

Synergia funduszy UE na rzecz rozwoju obszarów wiejskich

73. Proponuje zwiększenie wsparcia finansowego UE na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, które wyraźnie zmniejszyło się w porównaniu z poprzednim okresem programowania przy zachowaniu dostatecznego poziomu środków dostępnych w ramach pierwszego filaru.

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Wspieranie młodych europejskich rolników” (Dz.U. C 207 z 30.6.2017, s. 57).

74. Proponuje, by zapewniono duże i zdecydowane wsparcie dla zrównoważonych inwestycji na rzecz utrzymania rodzinnych gospodarstw rolnych, zwłaszcza w dziedzinie produkcji, dystrybucji i dywersyfikacji.

75. Zaleca przyjęcie programu na rzecz obszarów wiejskich, tak aby wszystkie polityki europejskie, zgodnie z celami w zakresie spójności terytorialnej, w większym stopniu przyczyniały się do innowacji, współpracy i rozwoju obszarów wiejskich ⁽⁶⁾.

76. Proponuje uproszczenie łączenia zasobów różnych funduszy przeznaczonych na finansowanie rozwoju obszarów wiejskich w dziedzinach innych niż sektor rolnictwa, aby wspierać:

- a) lokalne inicjatywy sprzyjające zatrudnieniu na obszarach wiejskich;
- b) szkolenia w zawodach wykonywanych na obszarach wiejskich;
- c) innowacje techniczne i społeczne na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, „postemisyjnej”, cyfrowej i przyjaznej dla wszystkich;
- d) wykorzystanie potencjału gospodarczego, ekologicznego i rekreacyjnego obszarów leśnych;
- e) promowanie partnerstwa i sojuszy między sektorem rolnym i podmiotami zarządzającymi obszarami chronionymi;
- f) likwidację braków w zakresie połączeń cyfrowych na obszarach wiejskich;
- g) utrzymanie i rozwój lokalnych usług publicznych;
- h) utrzymanie i rozwój atrakcyjnych krajobrazów i wiosek;
- i) turystykę wiejską;
- j) rozwój lokalnych źródeł energii odnawialnej na małą skalę;
- k) lokalne inwestycje publiczne na małą skalę, mające na celu poprawę jakości życia społeczności wiejskich i rentowności przedsiębiorstw, przynajmniej w regionach odznaczających się znacznie słabszym rozwojem w porównaniu ze średnią państw członkowskich.

77. Opowiada się także za wykorzystaniem szerszego potencjału obszarów rolnych i leśnych – w szczególności obszarów podmiejskich – w celach gospodarczych, ekologicznych, klimatycznych, energetycznych i rekreacyjnych, takich jak lokalna produkcja żywności i energii oraz turystyka wiejska. Oznacza to, że WPR musi być ukierunkowana nie tylko na rolników. Inicjatywy LEADER są i muszą pozostać szansą na podjęcie współpracy i wprowadzanie innowacji dla podmiotów wiejskich i podmiejskich.

78. Wzywa do przeprowadzenia dokładnej oceny funduszy strukturalnych wspierających rozwój obszarów wiejskich oraz promujących kompleksowe strategie na rzecz wzmocnienia tych obszarów przez usprawnienie połączeń zarówno w wymiarze transportu, jak i cyfrowej sieci szerokopasmowej, przy zachowaniu równowagi z ochroną środowiska naturalnego, poprzez wprowadzenie „testu na uwzględnienie obszarów wiejskich”, jak zasugerowano w Deklaracji z Cork 2.0 ⁽⁷⁾.

79. Podkreśla, że wyważony rozwój terytorialny musi przewidywać odpowiednie wspieranie obszarów wiejskich i podmiejskich położonych na obszarach wewnętrznych oraz obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (np. obszary górskie, przygraniczne lub inne obszary charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami przyrodniczymi lub demograficznymi), aby realizować tam konieczne inwestycje na rzecz wzrostu, zatrudnienia, włączenia społecznego i zrównoważenia środowiskowego.

80. Wzywa do usprawnienia powiązań między obszarami wiejskimi i miejskimi, przy pełnym zaangażowaniu mniejszych miast i gmin wiejskich, tak aby polityka UE nie promowała konkurencji między wymiarem miejskim, przybrzeżnym i wiejskim.

81. Przyjmuje z zadowoleniem inicjatywę Komisji Europejskiej na rzecz „inteligentnych wsi” oraz wkład Parlamentu Europejskiego w powodzenie tej inicjatywy i proponuje, by rozszerzyć zakres tego pojęcia na „inteligentne obszary wiejskie”. Apeluje też o to, by dać mu możliwość odgrywania jak najistotniejszej roli w dyskusjach nad tworzeniem ram działań na szczeblu lokalnym i regionalnym związanych z tą inicjatywą.

⁽⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Innowacje i modernizacja gospodarki wiejskiej” (Dz.U. C 120 z 5.4.2016, s. 10).

⁽⁷⁾ Deklaracja z Cork 2.0 „Lepsze życie na obszarach wiejskich”, Komisja Europejska, wrzesień 2016 r.

82. Podkreśla konieczność dalszej harmonizacji zasad funkcjonowania funduszy strukturalnych poprzez wspólne ramy strategiczne, aby ułatwić programowanie rozwoju obszarów wiejskich i zarządzanie nim oraz sprzyjać podejściu zintegrowanemu i dostosowanemu do potrzeb terytorialnych ⁽⁸⁾.
83. Wnioskuje o wzmocnienie podejścia opartego na wiodącym funduszu, aby ujednoczyć zarządzanie projektami finansowanymi z kilku funduszy.
84. Proponuje przeprowadzenie dyskusji na temat zbliżenia różnych funduszy odnoszących się do rozwoju regionalnego w dziedzinach innych niż rolnictwo.

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽⁸⁾ Dz.U. C 120 z 5.4.2016, s. 10.

**Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości
Europy – Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju**

(2017/C 342/03)

Sprawozdawca: Franco IACOP (PES/IT), przewodniczący Rady Regionu Autonomicznego Friuli-Wenecja Julijska

Dokument źródłowy: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy – Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju”

COM(2016) 739 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Wprowadzenie

1. Z zadowoleniem przyjmuje aktywne i konstruktywne zaangażowanie Komisji Europejskiej (KE) na rzecz realizacji celów strategicznych programu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 – zaangażowanie stanowiące podstawę, która pozwoli sprostać szeregowi kluczowych, kompleksowych wyzwań o światowym zasięgu.
2. Odnotowuje, że w dokumencie programowym przyjętym przez KE w dniu 22 listopada 2016 r. w formie komunikatu proponuje się bardzo ambitną i szeroko zakrojoną strategię skoncentrowaną na zrównoważonym rozwoju.
3. Przyjmuje do wiadomości zaangażowanie KE na rzecz połączenia programu działań ze strategią „Europa 2020” i tym samym z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi. Zważywszy na złożoność i wielość różnych ram odniesienia podkreśla potrzebę zapewnienia spójności polityki, podejścia zintegrowanego i spójnych ram zarządzania.
4. Podkreśla, że dla osiągnięcia wyników niezbędne jest włączenie w procesy decyzyjne wszystkich szczebli sprawowania rządów, zwłaszcza szczebla lokalnego i regionalnego.

Uwagi ogólne

5. Odnotowuje, że ze względu na konieczność dostosowania polityki Unii Europejskiej (UE) do zasady pomocniczości, cele zrównoważonego rozwoju dotyczą bezpośrednio odpowiedzialności, kompetencji i funkcji szczebla niższego niż krajowy.
6. Podkreśla, że instytucje terytorialne – regiony, prowincje, hrabstwa, okręgi, miasta metropolitalne, miasteczka i gminy – są prawdziwymi decydentami, zobowiązanymi do określenia szczebli i metod zarządzania najbardziej odpowiednich do powiązania celów UE i ONZ z celami społeczności lokalnych.
7. Przypomina, że udział samorządów lokalnych ma zasadnicze znaczenie dla realizacji dwóch spośród siedemnastu celów: celów zrównoważonego rozwoju nr 10 i 11. Pierwszy dotyczy zmniejszenia dysproporcji między poszczególnymi obszarami, a drugi jest bardzo istotny dla miejskiego planowania przestrzennego, transportu, zabezpieczenia społecznego i zasad zachowania opartych na modelu zrównoważonego rozwoju.
8. W tym kontekście podkreśla, że w komunikacie nie rozważono potrzeby pomiaru postępów w zakresie realizacji celów zrównoważonego rozwoju, ani na szczeblu ONZ, europejskim i krajowym, ani niższym niż krajowy. Apeluje zatem do Komisji Europejskiej, by uwzględniła ten wymiar na etapie dalszego opracowywania wskaźników stosowanych do pomiaru postępów oraz wykorzystała konkretne umiejętności i sieci istniejące na szczeblu lokalnym.
9. Podkreśla, że dochodzą do tego priorytety wynikające ze zintegrowanego wykonywania kompetencji dotyczących przekrojowo innych celów strategicznych, takich jak program rozwoju miast, włączenie społeczne, polityka klimatyczno-energetyczna UE, ograniczenie emisji, zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, polityka ochrony środowiska i gospodarka o obiegu zamkniętym, mobilność, inteligentna specjalizacja, inteligentne miasta (smart land – inteligentne obszary), które były przedmiotem szczytu w Bratysławie i Porozumienia Burmistrzów w dziedzinie klimatu i energii.

10. Proponuje skorzystanie z przeglądu śródkresowego wieloletnich ram finansowych (WRF), by zapewnić pokrywanie się strategii programu działań do roku 2030 ze strategią „Europa 2020”, poprzez przegląd kluczowych wytycznych i dostosowanie ich od początku do nowych celów zrównoważonego rozwoju.

11. Docenia wysiłki poczynione w towarzyszącym komunikatowi dokumencie roboczym „*Key European action supporting the 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals*” (SWD (2016) 390 final), w którym proponuje się połączenie strategii „Europa 2020” z celami programu działań do roku 2030 poprzez uwypuklenie powiązań między trzema filarami, siedmioma inicjatywami przewodnimi i pięcioma celami dotyczącymi priorytetów strategii „Europa 2020”, a także powiązań z jedenastoma celami tematycznymi proponowanymi w odniesieniu do Funduszu Spójności.

12. Przypomina, że realizacja wszystkich celów proponowanych w komunikacie w sprawie zrównoważonej przyszłości wymaga w każdym razie ich transpozycji na szczebel terytorialny. W związku z tym zaleca przeniesienie celów programu działań do roku 2030 na szczebel lokalny, co stanowi jedyny sposób wywarcia konkretnego i trwałego wpływu na życie obywateli.

13. Zgadza się, że złożoność poszczególnych szczebli sprawowania rządów wymaga ukierunkowania i kontroli, które wzbogaciłyby proces decyzyjny poprzez ocenę polityki i innowacji struktur instytucjonalnych (pomiar wyników).

14. Uważa, że niektóre z powiązań między priorytetami Komisji Junckera a celami rozwoju zrównoważonego dotyczą dziedzin istotnych dla władz lokalnych i regionalnych. Jest tak zwłaszcza w przypadku priorytetu dotyczącego zatrudnienia, gdyż dotyczy on kompetencji, o których mowa w celu zrównoważonego rozwoju nr 4 (kształcenie i szkolenie). Samorząd terytorialny posiada tu istotne uprawnienia, szczególnie jeśli chodzi o koszty przejścia Europy na model zrównoważony.

15. Ma nadzieję, że plan inwestycyjny KE dotyczyć będzie również infrastruktury materialnej i niematerialnej leżącej w gestii samorządów lokalnych (ochrona socjalna, sieci informacyjne, sieci na rzecz mobilności i sieci energetyczne, sieci telekomunikacyjne, unieszkodliwianie odpadów, zintegrowana gospodarka wodna itd.). W wielu przypadkach cele są tu zbieżne z różnymi celami zrównoważonego rozwoju (w tym z celami 8, 9, 12 i 13).

16. Przypomina, że również priorytet 3 Komisji „Stabilna unia energetyczna oparta na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu” ma związek z różnymi celami zrównoważonego rozwoju w obszarze zainteresowań władz lokalnych i regionalnych. Dotyczy to celów zrównoważonego rozwoju 5, 7 i 13, w wypadku których władze lokalne i regionalne są zarówno adresatami, jak i podmiotami polityki mającej na celu przeciwdziałanie zmianie klimatu, zapewnienie zrównoważonych dostaw energii dostępnych dla wszystkich oraz ochronę praw socjalnych, których zagwarantowanie wymaga świadczenia usług na szczeblu lokalnym.

17. Podkreśla, że priorytet 7, którego celem jest stworzenie przestrzeni sprawiedliwości i ochrona praw podstawowych w oparciu o wzajemne zaufanie, obejmuje strategie polityczne na rzecz równości płci, w których władze lokalne i regionalne mogą odgrywać znaczącą rolę, w pełnej zgodności z celem zrównoważonego rozwoju nr 5 oraz z dążeniem do odzyskania zaufania obywateli do instytucji europejskich.

18. Przypomina, że odporność na klęski żywiołowe stanowi jeden z fundamentalnych aspektów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym apeluje do instytucji Unii Europejskiej, aby ta zasada stała się jednym z kluczowych filarów przyszłych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w Europie ⁽¹⁾.

19. Podkreśla, że priorytet 8 ma na celu zajęcie się migracją, zjawiskiem o skali globalnej i historycznej, co jest w pełni zgodne z celami zrównoważonego rozwoju nr 1 i 10. Dotyczy on, całościowo, kompetencji władz lokalnych i regionalnych, znajdujących się często pod silną presją ze względu na konieczność sprostania przepływowi migracyjnym o nadzwyczajnym nasileniu.

Uwagi szczegółowe

20. Odnotowuje, że inaczej niż w wypadku polityki spójności działania przedsięwzięte z myślą o realizacji celów zrównoważonego rozwoju mogą być nie zawsze możliwe do umieszczenia w ramach zintegrowanej polityki. Dlatego zasadnicze znaczenie ma określenie priorytetów uwzględniających najpilniejsze potrzeby w dynamicznej perspektywie z myślą o realizacji wszystkich celów zrównoważonego rozwoju w długim okresie. Niezbędne jest zatem uwzględnienie propozycji KR-u w sprawie konieczności zatwierdzenia kodeksu postępowania dotyczącego udziału władz lokalnych i regionalnych.

⁽¹⁾ COR 5035/2016; COM(2016) 739 final.

21. Podkreśla, że cele te wymagają wyważenia obecnych potrzeb i potrzeb przyszłych pokoleń, a nie tylko równowagi między wymogami różnych szczebli sprawowania rządów koniecznej do zmniejszenia uciążliwych kosztów przedstawiania się na zrównoważony rozwój ponoszonych przez władze lokalne i regionalne. Jeżeli nie można pokryć takich kosztów, może to podważyć akceptację społeczną i skuteczne wdrażanie środków, zagrażając zwłaszcza zdolności bardziej zmarginalizowanych obszarów (obszarów wewnętrznych) do przyczynienia się do zrównoważonego rozwoju w skali globalnej, a bardziej ogólnie – do trwałej realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

22. Odnotowuje czasową asymetrię między działaniami europejskimi (w perspektywie 2020 r.) wspomnianymi w komunikacie a programem działań do roku 2030 i ma nadzieję, że oprócz przeformułowania celów w całym okresie odniesienia zgodnie z celami programu działań, opracowane zostaną dodatkowe instrumenty wsparcia finansowego i gospodarczego.

23. Wyraża ubolewanie, że w komunikacie nie przedstawiono analizy ewentualnych zagrożeń na etapie wdrażania siedemnastu celów zrównoważonego rozwoju, która mogłaby stanowić duże wsparcie, wyposażając władze lokalne i regionalne w odpowiednie narzędzia przewyżczenia problemów w realizacji polityki związanej z tymi celami. Niezbędną metodą jest nadanie wszystkim wskaźnikom charakteru lokalnego w celu umożliwienia stałego monitorowania sposobu kształtowania się dysproporcji, również za pomocą wskaźników alternatywnych wobec PKB, takich jak wskaźniki jakościowe mierzące zarówno sprawiedliwość rozwoju, jak i postęp społeczny poszczególnych obszarów.

24. Podkreśla, że realizacji takiego podzbioru celów przypisanych systemowi samorządów lokalnych i regionalnych musi towarzyszyć przydzielenie odpowiednich zasobów. Środki te mogą być udostępniane za pomocą specjalnych transferów krajowych, lecz również poprzez zwiększenie odpowiedzialności finansowej na poziomie lokalnym.

25. Uważa, że konieczne jest promowanie platform i inicjatyw umożliwiających wymianę dobrych praktyk między władzami lokalnymi i regionalnymi, a także wykorzystanie przedsięwzięć już realizowanych przez organizacje międzynarodowe takie jak UNDP Live – platforma wiedzy ONZ na temat zrównoważonego rozwoju, co pomoże uniknąć posłużenia się programem działań do centralizacji polityki. W związku z tym z zainteresowaniem oczekuje również ogłoszonego przez Komisję uruchomienia platformy z udziałem wielu zainteresowanych stron. Jej celem będzie ułatwienie transpozycji uniwersalnych aspektów programu działań na szczeblu terytorialnym, a przede wszystkim wsparcie wymiany dobrych praktyk i upowszechnienie dokonań najbardziej dynamicznych regionów europejskich. Oczekuje, że zostanie odpowiednio włączony w prace tej platformy, odgrywając swą rolę instytucjonalną jako zgromadzenie reprezentujące władze lokalne i regionalne.

26. Uznaje, że poprawa perspektyw życiowych w Unii Europejskiej zależy nie tylko od zdolności do wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, ale także od dobrobytu i bezpieczeństwa na obszarach poza UE. Zgodnie z nowymi wytycznymi przedstawionymi w komunikacie dotyczącym nowego konsensusu w sprawie rozwoju, apeluje o umocnienie działań zdecentralizowanej współpracy i rozwoju w krajach trzecich, zwłaszcza z wykorzystaniem platform informacyjnych i dyskusyjnych na rzecz rozwoju, będących do dyspozycji władz lokalnych i regionalnych – tj. takich platform, jak: ARLEM, CORLEAP, organizowana co dwa lata konferencja na temat współpracy zdecentralizowanej, atlas współpracy zdecentralizowanej, które pozwalają krajom partnerskim na spotkania, dyskusje i wymianę dobrych praktyk.

27. Zgadza się ze stanowiskiem Komisji, która popiera program rozwoju miast w Unii Europejskiej przyjęty wraz z paktem amsterdamskim w 2016 r.; program ten zostanie wdrożony we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi w celu uwzględnienia wszystkich aspektów rozwoju zrównoważonego, a także przyczynienia się do wdrażania nowego globalnego programu rozwoju miast.

28. Zgadza się, że strategię na rzecz rozwoju zrównoważonego miast oraz współpracy horyzontalnej i wertykalnej w ramach systemu wspólnego zarządzania muszą uwzględniać różnorodność miast, wagę innowacji społecznych i planowanie ukierunkowane na przyszłość – za pomocą zintegrowanego i skoordynowanego podejścia, zwłaszcza do istotnych wyzwań, mającego na celu poprawę jakości życia w miastach.

29. Zaleca, by analiza programu działań do 2030 r. i jego celów była ponadto zgodna z europejskim modelem rozwoju, który skupia się wokół lokalnych systemów produkcyjnych (klastrów) złożonych przeważnie z MŚP. Z tego punktu widzenia wyraża życzenie, by modele rozwoju kładły szczególny nacisk na mniejsze ośrodki miejskie, gdyż zbyt skoncentrowany rozwój terytorialny może być powodem utknięcia w pułapce zapóźnienia rozwojowego, które z kolei może prowadzić do dalszych procesów marginalizacji i spadku liczby ludności.

30. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w dokumencie wskazuje się wymiary zrównoważonego rozwoju (społeczny, środowiskowy i gospodarczy) jako filary, na których muszą się opierać wytyczne polityczne KE, by osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju i zrealizować trzynastą strategii sektorowych przyjętych wraz z ramami finansowymi na lata 2014–2020. Uważa niemniej, że ze względu na nowe wyzwania globalne konieczne jest umocnienie rozwoju lokalnego poprzez uwzględnienie wymiaru terytorialnego.

31. Odnotowuje, że niezbędne jest sprawienie, by władze lokalne i regionalne stały się podmiotami polityki, wzięwszy pod uwagę ich zbliżenie do obywateli i zdolność przyczynienia się do osiągnięcia ponownego konsensusu w sprawie instytucji europejskich i projektu integracji. Wielopoziomowe sprawowanie rządów stanowi optymalne rozwiązanie dla polityk, które mają budować zrównoważoną przyszłość i których celem jest powiązanie ze sobą dziesięciu priorytetów Komisji, jedenastu celów tematycznych Funduszu Spójności i siedemnastu celów zrównoważonego rozwoju programu działań.

Zwiększanie wpływu polityk na wymiar społeczny

32. Podkreśla, że odgórne strategie i programy zarządzane na szczeblu centralnym nie są najlepszą metodą, by sprostać złożoności zrównoważonego rozwoju i zwalczać ubóstwo. Zamiast tego trzeba zapewnić władzom lokalnym i regionalnym kompetencje i autonomię niezbędne do prawidłowego reagowania na istotne wyzwania społeczne.

33. Podkreśla konieczność wzmocnienia polityk umocowanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, przy jednoczesnym planowaniu zrównoważonej polityki społecznej z udziałem wszystkich poziomów sprawowania rządów, gdyż jest to jedyny sposób, aby zapewnić powszechny dostęp do podstawowych usług oraz znaleźć rozwiązania wobec nowych wymogów związanych ze zmianami demograficznymi dzięki lokalnym strategiom politycznym ukierunkowanym na ułatwianie aktywnego i zdrowego starzenia się.

34. Zwraca uwagę KE na konieczność zaangażowania się na rzecz polityki zmierzającej do promocji zdrowia ludzi, która jest priorytetem z punktu widzenia włączenia społecznego. Można tego dokonać, poprawiając warunki życia na obszarach miejskich i peryferyjnych, a także gwarantując osobom niepełnosprawnym dostęp do usług publicznych, zajęć rekreacyjnych i sportu i promując profilaktykę zdrowotną wśród całej ludności, w tym osób starszych i migrantów i innych grup ludności zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także zachęca państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne do uczynienia tego samego.

35. Uważa, że potencjał gospodarki społecznej tkwi w tworzeniu miejsc pracy i zwalczaniu bezrobocia osób młodych i kobiet. Dlatego też jest zdania, że w ramach programu działań należy zwrócić uwagę na odpowiedzialność społeczną przedsiębiorstw i potrzebę wzbudzenia empatii wśród młodzieży i przedsiębiorców. Nowa strategia powinna ponadto obejmować w ramach podejścia przekrojowego różnorakie aspekty zrównoważonego rozwoju i nowe perspektywy związane z kreatywnością.

36. Jest zdania, że w programie działań należy uwzględnić kulturę, wskazując jasno jej rolę w zrównoważonym rozwoju i tworzeniu nowych miejsc pracy, a także dążąc do krzewienia wspólnych europejskich ideałów w celu upowszechnienia na świecie demokratycznych aspiracji i zasad, sprawiedliwości społecznej i solidarności. Kultura skutecznie przyczynia się do realizacji strategii zrównoważonego rozwoju, wpływając głęboko na cele zrównoważonego rozwoju, poprawiając systemy kształcenia, przeciwdziałając zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa, eliminując przyczyny nierówności, sprzyjając równości szans, a także usuwając dysproporcje pokoleniowe i demograficzne.

Zwiększanie wpływu polityk na wymiar środowiskowy

37. Uważa, że kwestie pozornie globalne, takie jak zmiana klimatu, ograniczenie emisji CO₂, oszczędność energii, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, ochrona różnorodności biologicznej, zmniejszenie eksploatacji zasobów, zintegrowany transport i gospodarka o obiegu zamkniętym, są w rzeczywistości warunkowane strategiami i działaniami lokalnymi. Dlatego też zaleca zwrócenie szczególnej uwagi na produkcję przyjazną dla środowiska.

38. Uważa, że wzięwszy pod uwagę dużą liczbę zaangażowanych sektorów, konieczne jest przyjęcie podejścia opartego na współpracy i integracji między wielopoziomowym sprawowaniem rządów a zainteresowanymi stronami w dziedzinie ochrony środowiska. W tym względzie idea spójności buduje pomosty między efektywnością ekonomiczną, spójnością społeczną, rozwojem kultury i równowagą ekologiczną, stawiając rozwój zrównoważony w centrum projektowania polityki.

39. Zgadza się, że działalność człowieka i zmiana klimatu wywierają coraz większą presję na ekosystem morski. W związku z tym trzeba zwrócić uwagę na działania KE na rzecz bezpiecznych i czystych oceanów zarządzanych w zrównoważony sposób, kontynuując wspieranie realizacji programu na rzecz niebieskiego wzrostu, który ma na celu wykorzystanie potencjału europejskich oceanów i mórz do tworzenia miejsc pracy, wartości gospodarczej i zrównoważonego rozwoju. Ponadto przypomina, że innowacja w niebieskiej gospodarce może pomóc w zapewnieniu wydajnego i zrównoważonego wykorzystania cennych zasobów morskich ⁽²⁾.

40. Zaleca zaangażowanie wszystkich instytucji w zmniejszanie ilości odpadów żywnościowych i odzyskiwanie odpadów poprzez ożywienie inwestycji i zatrudnienia w szerszym kontekście zielonej gospodarki. UE powinna się zobowiązać do stanowczego wsparcia dążenia do porzucenia linearnego modelu gospodarki w celu umocnienia gospodarki o obiegu zamkniętym, jak Komitet Regionów podkreśla w opinii „Ku gospodarce o obiegu zamkniętym: przegląd przepisów europejskich dotyczących odpadów”, w opinii w sprawie wniosków ustawodawczych zmieniających dyrektywę w sprawie odpadów, a także w opinii w sprawie planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zwiększanie wpływu polityk na wymiar gospodarczy

41. Uważa, że modele rozwoju, zależne od nowych czynników konkurencyjnych, w tym od sieci pozwalających na łączenie nieskończonej ilości danych z nieograniczoną liczbą użytkowników, wiążą się z wyraźnym rozdźwiękiem między koniecznością skrócenia przez przedsiębiorstwa czasu potrzebnego na wprowadzenie na rynek produktów i usług a procesami budowania konsensusu i procedurami biurokratycznymi. Władze lokalne i regionalne stanowią odpowiednią skalę wielkości, aby przyspieszyć podejmowanie decyzji politycznych, czego wymagają rynki.

42. Apeluje o rzeczywiste wsparcie dla modeli rozwoju, a zwłaszcza dla sieci niematerialnych, które ułatwiają dostęp do nieskończonej ilości danych, wpływają na nowe, lokalne czynniki konkurencyjności i na przechodzenie do nowych modeli produkcji.

43. Uważa, że nadrzędne znaczenie ma rozwój strategii aktywizacji polityki strukturalnej w celu uwzględnienia jako filaru rozwoju radykalnej zmiany modelu produkcji. Należy sprzyjać, poprzez zachęty, zrównoważonej produkcji aż do czasu, kiedy innowacje sprawią, że opłacalne stanie się przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Jest oczywiste, że taka polityka przyczyni się do przezwyciężenia nowych wyzwań wynikających z globalizacji i stanowić będzie wyraźną odpowiedź na potrzebę kompromisu między różnymi wymogami społecznymi związanymi ze środowiskiem i pracą.

44. Uznaje, że globalizacja, wynikająca przede wszystkim z lepszej mobilności osób, produktów i danych, zwiększa międzynarodową konkurencję, nie tylko między przedsiębiorstwami, ale również między regionami. Należy zatem podjąć stanowcze działania w odniesieniu do czynników warunkujących konkurencyjność terytorialną, takich jak kapitał społeczny i instytucjonalny, infrastruktura i innowacyjność, w celu ożywienia europejskich gospodarek.

45. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w powiązaniach między partnerstwami publiczno-prywatnymi, gdyż są w stanie rozpoznać niejednorodność form rozwoju mogących ożywić inwestycje mające na celu wykorzystanie zasobów lokalnych każdego obszaru.

Zwiększanie wpływu polityk na wymiar terytorialny

46. Ubolewa, że w komunikacie przyjętym przez Komisję nie pojawia się w ogóle pojęcie „kapitału terytorialnego”, opracowane przez OECD w 2001 r. i użyte przez Komisję Europejską w 2005 r. Przypomnijmy, że pojęcie to obejmuje zbiór aktywów znajdujących się na danym obszarze: kapitał ludzki, naturalny, sztuczny, organizacyjny, relacyjny i poznawczy stanowiący potencjał konkurencyjny na danym obszarze.

47. Odnotowuje, że kryzys i skutki globalizacji wywarły głęboki wpływ na relacje, które gwarantowały spójność w obrębie obszarów, i spowodowały rozziw (między obszarami miejskimi i wiejskimi, między centrum a peryferiami) oraz zmieniły dynamikę konstrukcji społecznej. Z tego punktu widzenia konieczne jest wzięcie na siebie ciężaru ukierunkowania starych modeli polityki terytorialnej cechujących się funkcjonalnym podejściem, w myśl którego obszar jest po prostu przestrzenią, na formę neoinstytucjonalną, zgodnie z którą obszar przyjmuje funkcję podmiotu zbiorowego.

48. Uznaje, że zgodnie z paktem amsterdamskim, przedmiotem coraz większego zainteresowania jest rola polityki miejskiej mającej na celu wdrożenie działań na rzecz spójności społecznej i rozwoju gospodarczego w przekonaniu, że miasta mogą wnieść pozytywny wkład w procesy innowacji.

⁽²⁾ COR 2203/2012.

ZALECENIA SKIEROWANE DO WŁADZ LOKALNYCH I REGIONALNYCH

49. Kładzie nacisk na fakt, że władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w ochronie i rozwoju tkanki miejskiej, obszarów wiejskich i wspólnego dziedzictwa i mogą przyczynić się do realizacji tego, co w programie działań określa się jako „zmieniony świat” (*transformed world*) za pomocą proaktywnej postawy i zaangażowania w następujących kwestiach:

- a) poprawa swych zdolności w zakresie zarządzania strategicznego;
- b) sprzyjanie powstawaniu wymagającego i świadomego społeczeństwa obywatelskiego;
- c) rozwijanie zintegrowanego planowania miejskiego i przestrzennego;
- d) promowanie możliwości gospodarczych na poziomie lokalnym na rzecz tworzenia godnych miejsc pracy i spójności społecznej;
- e) propagowanie regionalnych planów/strategii zrównoważonego rozwoju polegających na łączeniu celów zrównoważonego rozwoju z celami politycznymi, a także na przeglądzie i zmianie programowania, by sprostać wyzwaniom zrównoważonego rozwoju, przyczyniając się do określenia krajowych programów reform (KPR);
- f) ukierunkowywanie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną i zwiększenie odporności miast i regionów;
- g) wsparcie opracowywania planów zrównoważonej mobilności miejskiej;
- h) uznanie i propagowanie roli kultury w zrównoważonym rozwoju i promowanie dziedzictwa lokalnego, kreatywności i różnorodności;
- i) wsparcie udziału podmiotów gospodarczych, społecznych i kulturalnych, uczelni i ośrodków badawczych, a także poszczególnych obywateli w opracowywaniu planów i inicjatyw ukierunkowanych na realizację celów zrównoważonego rozwoju we współpracy z JRC w ramach inicjatywy „Spotkanie nauki z regionami”;
- j) propagowanie programów edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju w szkołach oraz działalności kulturalnej uwzględniającej kwestię zrównoważonego rozwoju;
- k) promowanie włączenia „wskaźników sprawiedliwego i trwałego dobrobytu” do procesu opracowywania przepisów i dokumentów dotyczących budżetu regionalnego;
- l) ustanowienie partnerstw w ramach zdecentralizowanej współpracy na rzecz rozwoju.

50. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne są instytucjami zdolnymi do rozwijania form demokracji uczestniczącej, zwłaszcza z udziałem kobiet, młodzieży, osób starszych i mniejszości jako podstawy opracowywania i realizacji zintegrowanych strategii na rzecz rozwoju gospodarczego na szczeblu lokalnym.

ZALECENIA SKIEROWANE DO SZCZEBŁA KRAJOWEGO

51. Zaleca przyjęcie podejścia oddolnego i określenie odpowiednich ram prawnych wraz z przydzieleniem wystarczających zasobów. Taki nowy system można skutecznie stworzyć jedynie dzięki rosnącej decentralizacji w poszczególnych krajach UE. Rządy krajowe powinny:

- a) wspierać współdzielone sprawowanie rządów i rzeczywistą decentralizację, która umożliwiałaby udział wszystkich zaangażowanych podmiotów, nie tylko na etapie oddolnym, lecz również odgórnym;
- b) kształtować spójną i całościową politykę terytorialną, zasięgając opinii władz szczebla niższego niż krajowy, zwłaszcza na etapie opracowywania KPR;
- c) dokonać przeglądu systemów finansowania szczebli niższych niż krajowy w celu dostosowania finansowania do założeń rozwoju zrównoważonego;
- d) zaangażować władze lokalne i regionalne w monitorowanie realizacji celów zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem wiarygodnych danych regionalnych.

52. Podkreśla, że konieczne jest, by poziom krajowy angażował władze lokalne i regionalne, w miarę możliwości za pomocą podejścia oddolnego, w przygotowywaniu terytorialnych planów działania na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, biorąc pod uwagę mocne i słabe strony, w oparciu o zasadę „nikt nie może pozostać w tyle” (*no one left behind*) i zasadę efektywności wydatków.

ZALECENIA SKIEROWANE DO SZCZEBŁA EUROPEJSKIEGO I MIĘDZYNARODOWEGO

53. Jest przekonany, że aby w kształtowaniu polityki globalnej i zawieraniu umów międzynarodowych można było w pełni wykorzystać zaangażowanie i doświadczenia szczebla lokalnego, rola władz lokalnych i regionalnych musi zostać uwzględniona w zorganizowanym dialogu i stanowić integralną część zarządzania, gdyż władze te nie mogą być po prostu zainteresowaną stroną. Wysiłki władz regionalnych i lokalnych na rzecz opracowania i wniesienia wkładu merytorycznego powinny być uznawane za element procesu podejmowania decyzji, w tym poprzez działania takie, jak:

- a) włączenie zorganizowanych sieci władz lokalnych i regionalnych do organów zarządzających instytucji międzynarodowych zajmujących się rozwojem;
- b) umocnienie narzędzi finansowania i przegląd polityki zrównoważonego rozwoju lokalnego;
- c) wspieranie współpracy zdecentralizowanej, w tym z krajami spoza UE, wymiana wiedzy i doświadczeń, aby stymulować innowacje.

54. Wnosi, by na szczeblu europejskim i krajowym przewidziano środki na oceny skutków *ex ante* i *ex post* polityki związanej ze zrównoważonym rozwojem. Wymaga to dążenia do poprawy koordynacji wszystkich strategii politycznych realizowanych zarówno przez UE, jak i państwa członkowskie i władze lokalne i regionalne.

55. Zwraca się do KE, by w jeszcze bardziej strategiczny i funkcjonalny sposób wykorzystwała KPR stanowiący już formalnie część programowania Funduszu Spójności, posługując się w praktyczny sposób instrumentami przyjętymi już w ramach działań na rzecz rozwoju zrównoważonego. Umożliwiłoby to podkreślenie w ramach semestru europejskiego nie tylko reform zaprogramowanych i realizowanych na szczeblu krajowym służących realizacji celów zrównoważonego rozwoju, lecz również reform związanych z wymiarem lokalnym i regionalnym.

56. Zaleca, by władze szczebla europejskiego i rządy na świecie potrafiły pokierować złożonym systemem światowych stosunków, kontrolując regionalne ogniska napięć, wspierając przekształcenie i restrukturyzację struktury instytucjonalnej i produkcyjnej pochodzącej z minionego stulecia, wyposażając podmioty lokalne w kompetencje niezbędne do przekształcenia kruchej równowagi geoeconomicznej w szanse rozwoju, które podniosłyby konkurencyjność lokalnych systemów produkcyjnych na światowym rynku.

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Migracja na szlaku śródziemnomorskim

(2017/C 342/04)

Sprawozdawca: Hans JANSSEN (NL/EPL), burmistrz Oisterwijk**Dokument źródłowy:** Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady

Migracja na szlaku śródziemnomorskim – Zarządzanie przepływami, ratowanie życia

JOIN(2017) 4 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Wprowadzenie i kontekst

1. Uznaje, że omawiany komunikat UE jest ważnym elementem szerszej reformy polityki UE. Wnosi wartość dodaną, proponując konkretne środki mające na celu uzupełnienie strategicznych wytycznych Rady Europejskiej z 2014 r., w których przywódcy europejscy uzgodnili stworzenie możliwości przyszłych zmian polityki w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, w tym w dziedzinie imigracji i azylu.
2. Uważa, że ze względu na tak delikatny i strategiczny charakter tego zagadnienia państwa członkowskie Unii Europejskiej i jej instytucje powinny w dalszym ciągu kształtować strategię na rzecz regionu w kontekście jego stosunków z Unią Europejską, a tym samym prawdziwą politykę migracyjną, i przyjąć na siebie odpowiedzialność polityczną za jej wdrażanie w interesie narodów Europy. Należy przy tym uwzględnić charakterystyczne cechy państw członkowskich i krajów pochodzenia oraz prawa migrantów zgodnie z międzynarodowymi i europejskimi konwencjami.
3. Dostrzega ściśle powiązanie polityki migracyjnej i rozwojowej. Kluczowe znaczenie dla urzeczywistnienia wspólnej europejskiej polityki migracyjnej i dla wdrożenia Europejskiego programu w zakresie migracji ma współpraca na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.
4. Opowiada się za przyjęciem całościowego podejścia do zarządzania migracją, pozwalającego kierować ruchami migracyjnymi skuteczniej i w sposób bardziej zdecentralizowany. Tego rodzaju zarządzanie zdecentralizowane zapewni równe warunki w dziedzinie opieki i praw.
5. Podkreśla, że niezwykle ważne jest zmniejszenie liczby wypadków śmiertelnych podczas próby przeprawy do Europy oraz kontynuowanie i nasilenie wysiłków na rzecz ratowania ludzi w tragicznej sytuacji. Wyraża głęboki żal z powodu setek ofiar śmiertelnych i pochwała wszystkie kraje i organizacje zaangażowane w próby zapobiegania tej tragedii ludzkiej⁽¹⁾. Podkreśla, że częścią tych wysiłków na rzecz stworzenia zrozumiałej i humanitarnej polityki migracyjnej powinno być opracowanie dodatkowych, bezpiecznych i dostępnych legalnych tras migracji do UE, przez co należy rozumieć wizy humanitarne, przesiedlenia i poszerzone łączenie rodzin.
6. Z zadowoleniem przyjmuje dodatkowe środki wprowadzane we wspólnym komunikacie w celu wzmocnienia inicjatyw na całym śródziemnomorskim szlaku migracyjnym, w tym w Libii i wokół niej. Ze względu na dużą liczbę osób, które giną na morzu i wzdłuż szlaków migracyjnych w środkowym rejonie Morza Śródziemnego, kwestia zarządzania przepływami i ratowania życia pozostaje głównym priorytetem.
7. Uważa, że wielopoziomowe sprawowanie rządów jest warunkiem osiągnięcia najlepszych wyników. W tym kontekście niezbędne jest, by UE, władze krajowe i samorządy terytorialne ściśle współpracowały z władzami lokalnymi i regionalnymi w krajach tranzytu i ze społeczeństwem obywatelskim, stowarzyszeniami migrantów i lokalnymi społecznościami w krajach przyjmujących, a także by były otwarte na wkład tych podmiotów.

⁽¹⁾ CdR 5728/2014, opinia w sprawie wysiłków na rzecz promowania faktycznej solidarności w dziedzinie prawdziwej europejskiej polityki migracyjnej, sprawozdawca: François Decoster (FR/ALDE).

8. Podkreśla, że powodzenie tych działań wymaga ścisłej współpracy z odpowiednimi partnerami w krajach położonych wzdłuż szlaku środkowosródziemnomorskiego oraz wysiłków podejmowanych wspólnie przez instytucje UE i państwa członkowskie, a także współpracy z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) i Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM). Ostrzega, że pomyślna realizacja niektórych z proponowanych działań możliwa będzie wyłącznie, o ile sytuacja w terenie na to pozwoli. Działania te powinny być postrzegane jako uzupełnienie znacznej liczby inicjatyw realizowanych już przez UE i jej państwa członkowskie, zwłaszcza w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji oraz programu partnerstwa w dziedzinie migracji⁽²⁾.

9. Wyraża uznanie dla wysiłków podejmowanych przez Włochy, Maltę, Grecję, Cypr, Francję, Hiszpanię i Portugalię, które już przyłączyły swoje krajowe ośrodki koordynacji ochrony granic w ramach Eurosur do sieci Seahorse w basenie Morza Śródziemnego.

10. Uznaje, że szlak środkowosródziemnomorski stał się najważniejszą trasą dla migrantów i uchodźców próbujących dotrzeć do Europy. W 2016 r. na środkowosródziemnomorskim szlaku doliczono się ponad 180 000 osób, z których ogromna większość dotarła do Europy przez Włochy. Niemal 90 % osób wyrusza na ten szlak z Libii, gdzie niestabilna sytuacja polityczna i gospodarcza stwarza przemytnikom okazję do szerzenia swego procederu. Podkreśla pilną konieczność zmniejszenia liczby przepraw i zaprzestania nielegalnych przepraw szalupami i łodziami do UE. Zwraca uwagę na znaczenie działań zapobiegawczych na wszystkich szczeblach rządowych.

11. Zwraca uwagę, że przemytnicy i handlarze ludźmi swoimi działaniami i łamaniem praw człowieka przyczyniają się do niestabilności w Libii, pogarszając niekorzystną sytuację migrantów. Głównym priorytetem dla UE, jej państw członkowskich i partnerów międzynarodowych pozostaje wypracowanie trwałego rozwiązania problemów dotyczących sprawowania rządów i bezpieczeństwa w Libii; jest to też warunkiem wstępnym zrównoważonego zarządzania obecną sytuacją.

12. Zwraca uwagę, że większość migrantów w Libii to obywatele państw trzecich, a największy ich odsetek pochodzi z krajów Afryki Subsaharyjskiej. W związku z tym skuteczne podejście musi również uwzględniać działania na południe od Libii.

13. Podkreśla wartość dodaną działań zapowiedzianych w komunikacie: rozszerzenia programów szkoleniowych dla libijskiej straży przybrzeżnej, zapewnienia trwałych źródeł finansowania na pokrycie potrzeb szkoleniowych w przyszłości, podjęcia stanowczych działań zaostrzających walkę z przemytnikami i handlarzami oraz zapewnienia bodźców dla Tunezji, Algierii i Egiptu do uczestnictwa w sieci Seahorse w basenie Morza Śródziemnego w celu zapewnienia zaangażowania w regionie. Zwraca uwagę, że we wszystkich tych działaniach kluczowym priorytetem musi być odbudowanie poszanowania fundamentalnych praw człowieka i praworządności z korzyścią dla migrantów i społeczności lokalnych.

Kwestia libijska: ważna, lecz wrażliwa

14. Ponownie podkreśla potrzebę istotnego zaangażowania się we współpracę z władzami Libii w celu zapewnienia poprawy warunków w ośrodkach dla migrantów, ze szczególnym uwzględnieniem osób wymagających specjalnego traktowania oraz małoletnich. Jednocześnie trzeba zapewnić ścisłą współpracę z Międzynarodową Organizacją ds. Migracji i Biurem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców oraz skuteczne monitorowanie przez nie standardów.

15. Z zadowoleniem przyjmuje zwiększenie wysiłków i zaangażowania we współpracę z libijskimi gminami na rzecz promowania alternatywnych źródeł utrzymania i wspierania odporności lokalnych społeczności przyjmujących migrantów. Pozytywnie ocenia też zwiększenie współpracy technicznej umożliwiającej gminom libijskim przygotowanie strategii rozwoju ich obszarów oraz poprawę wsparcia dla ludności.

16. Podkreśla potrzebę opracowania strategii współpracy w średniej i długiej perspektywie, tak aby wspierać organy libijskich władz lokalnych i krajowych w ich wysiłkach na rzecz wzmocnienia zdolności zarządzania ich obszarem.

17. Zachęca do promowania współpracy granicznej, dialogu i wymiany informacji pomiędzy Libią a jej południowymi sąsiadami, w tym przy wykorzystaniu pełnego potencjału wspólnoty wywiadowczej Afryka-Frontex.

18. Zwraca uwagę, że podejmując wspólne działania w Libii, należy minimalizować ryzyko rozbudowy innych szlaków w krajach ościennych. Z tego względu z zadowoleniem przyjmuje kompleksowe podejście regionalne poprzez wzmocnienie współpracy z Egiptem, Tunezją i Algierią, pogłębienie dialogu i współpracy operacyjnej z tymi krajami

⁽²⁾ COR-2016-04555-00-00-AC-TRA, opinia „Ramy partnerstwa z państwami trzecimi w zakresie migracji”, sprawozdawca: Peter Bossman (SL/PES).

w kwestii migracji. Potrzebne również będzie dalsze wsparcie dla tych krajów, by rozwinęły własne funkcjonujące systemy azylowe oraz pomoc dla osób potrzebujących ochrony międzynarodowej.

19. Mając na uwadze różne projekty i programy UE w tym regionie, dotyczące powiązanych spraw, kluczowe znaczenie ma koordynacja tych inicjatyw, jeśli mają one być skuteczne w kontekście realizacji wspomnianych wcześniej celów.

20. Zauważa, że dotychczas wspólna reakcja UE na nieuregulowaną migrację przybierała formę strategii bezpieczeństwa skoncentrowanych na danym państwie, w których główną uwagę poświęcano zwalczaniu przemytu w drodze współpracy z władzami państwowymi.

21. Wzywa do poświęcenia większej uwagi różnym lokalnym podmiotom gospodarczym i politycznym uczestniczącym w nieuregulowanej migracji. Wśród zaangażowanych podmiotów znajdują się przedsiębiorstwa transportowe, które ułatwiają nieuregulowany przepływ imigrantów, miejscowa ludność, zapewniająca wyżywienie i zakwaterowanie, aby zarobić na utrzymanie, lokalne siły bezpieczeństwa, które uzupełniają swoje dochody łapówkami i opłatami drogowymi, elity polityczne, które wykorzystują uzyskane dzięki ułatwianiu nieuregulowanej migracji środki finansowe do kupowania korzyści i wpływów politycznych, uzbrojone grupy, które dzięki przemytowi i wyzyskowi wzmacniają swoją pozycję itp. Zrozumienie roli tych różnych podmiotów i ich związku z lokalnym systemem zarządzania i dynamiką konfliktu/stabilności oraz zagwarantowanie ich udziału w dyskusjach na temat strategii służących stabilizacji i budowaniu pokojowej przyszłości w ich kraju jest warunkiem koniecznym skutecznego zarządzania migracją.

22. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje sugestię, że można by wzmocnić istniejące wsparcie społeczno-gospodarcze dla gmin położonych wzdłuż szlaku migracyjnego, angażując je we wdrażanie strategii zapewniających lokalnej ludności lepsze warunki życia i tym samym lepszą przyszłość zamieszkaną przez nią obszarów.

23. Podkreśla, że odpowiednio zaprojektowane polityki migracyjne mogłyby przyczynić się do oferowania alternatywnych źródeł utrzymania i podniesienia jakości instytucji w dłuższej perspektywie – a tym samym od środka zając się niektórymi podstawowymi przyczynami migracji. Aby zapewnić takie skuteczne kształtowanie polityki, obecna polityka migracyjna musi zaakceptować fakt, że u źródeł nieuregulowanej migracji transsaharyjskiej leżą problemy związane ze sprawowaniem rządów i stabilnością.

24. Przypomina, że szlaki nieuregulowanej migracji przebiegają przez wiele krajów tego regionu, w których władze państwowe są słabe bądź nie ma ich wcale. Oczwistym tego przykładem jest Libia. W szeregu sprawozdań wykazano, że wpływy z nielegalnego przemytu ludzi i handlu nimi zasilają nielegalne ugrupowania wojskowe, które działają na tych terenach de facto jako władze, co daje im możliwość działania na niekorzyść szerszych procesów rozwiązywania konfliktów. Nawet w przypadkach, kiedy wciąż jeszcze istnieją oficjalne władze państwowe, współpraca z takimi podmiotami w walce z nieuregulowaną migracją jest przedsięwzięciem z natury politycznym, które może zaowocować umocnieniem interesów powiązanych z władzami przemytników i nielegalnych ugrupowań wojskowych. Tam, gdzie suwerenność jest rozproszona, nie istnieją neutralni rozmówcy.

25. Podkreśla, że zmiana klimatu i klęski żywiołowe mogą być czynnikami prowadzącymi do migracji oraz do wysiedleń ludności. Ponadto wzywa do inwestowania w budowanie odporności na zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi – byłoby to działanie zapobiegawcze w celu zajęcia się pierwotnymi przyczynami migracji.

Poprawa zarządzania migracją w Libii

26. Zachęca do dalszych wysiłków na rzecz systematycznej współpracy z władzami Libii, koncentrującej się na zarządzaniu granicami, zwalczaniu nieuregulowanej migracji i zajęciu się prawami człowieka i potrzebami migrantów w Libii, w tym na opracowaniu, we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, alternatyw dla umieszczania migrantów w ośrodkach detencyjnych, co powinno być środkiem ostatecznym i stosowanym jedynie przy spełnieniu norm w zakresie międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka. Ważnym elementem wspieranych przez UE programów budowania zdolności powinny być szkolenia i wsparcie logistyczne w tych kwestiach.

27. Sugeruje, by wraz z UNHCR przeanalizować możliwość podjęcia praktycznych działań w celu przesiedlenia migrantów potrzebujących ochrony międzynarodowej z Libii do państw członkowskich UE i innych partnerskich krajów międzynarodowych.

28. Wzywa do wzmocnienia pilotażowej inicjatywy, mającej na celu stabilizację społeczności na obszarach dotkniętych przesiedleniami wewnętrznymi i tranzytem migrantów, w tym do współpracy podczas opracowywania strategii dla ich obszarów w celu zapewnienia godnego życia zamieszkującej je ludności, przede wszystkim poprzez tworzenie miejsc pracy

dla osób potrzebujących ochrony, co dodatkowo ułatwiłoby ich przyjęcie przez lokalną społeczność, a także m.in. poprzez poprawę usług i publicznej infrastruktury wsparcia ludności.

29. Opowiada się za zwiększeniem prowadzonych obecnie wspomaganych dobrowolnych powrotów z Libii do krajów pochodzenia, jeśli pozwala na to sytuacja w terenie. Działania takie należy koordynować z partnerami międzynarodowymi, w szczególności z Międzynarodową Organizacją ds. Migracji.

Samorządy lokalne: kluczowy element rozwiązania problemu

30. Z zadowoleniem przyjmuje uznanie samorządów lokalnych i regionalnych za ważne podmioty w rozwiązywaniu problemu migracji, zarządzaniu nim, ratowaniu ludzkiego życia i zwalczaniu przestępczości.

31. Ponownie wyraża przekonanie, że miasta odgrywają wiodącą rolę na arenie globalnej migracji i są również wprost dotknięte jej negatywnymi skutkami. Samorządy lokalne są bezpośrednio odpowiedzialne za warunki życia, sukcesy i problemy imigrantów. Samorządy lokalne mogą odnieść sukces tam, gdzie wiele rządów krajowych boryka się z problemami, a nawet odnosi porażkę⁽³⁾.

32. Podkreśla rolę władz lokalnych w krajach pochodzenia i tranzytu i w krajach docelowych w polityce migracyjnej, w szczególności w odniesieniu do integracji i spójności społecznej. Ze względu na swoje uprawnienia, obecność w terenie i doświadczenie w radzeniu sobie z realiami codziennego życia coraz bardziej zróżnicowanych społeczeństw, to na władzach lokalnych spoczywa główny ciężar przewyżczenia wyzwań związanych z migracją. Migracja jest kwestią wspólnej odpowiedzialności na wszystkich poziomach – europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Jednocześnie trzeba uwzględnić lokalne i regionalne warunki dla jak najlepszego trwałego przyjęcia migrantów, tak by zapewnić pomyślną integrację.

33. Uważa, że UE powinna wykorzystać potencjał i doświadczenia regionów leżących na jej południowej granicy morskiej – zarówno od strony Morza Śródziemnego, jak i Oceanu Atlantyckiego – do budowania wzajemnie korzystnych relacji z krajami trzecimi.

34. Podkreśla potrzebę wzmocnienia lokalnych społeczności zwłaszcza w Libii, zgodnie z Maltańską deklaracją członków Rady Europejskiej o zewnętrznych aspektach migracji⁽⁴⁾ i z tego względu wspiera projekty takie jak inicjatywa nikozyjska. Wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych i Komisję Europejską, we współpracy z KR-em i stowarzyszeniem władz lokalnych i regionalnych, do zbadania możliwości realizacji podobnych projektów w innych krajach.

35. Uznaje wartość dodaną inicjatywy nikozyjskiej jako projektu budowania zdolności, wspierającego gminy libijskie i realizowanego we współpracy z europejskimi władzami lokalnymi i regionalnymi przy pomocy finansowej ze strony Komisji Europejskiej. Zwraca jednak uwagę, że inicjatywę tę należy wzmocnić, aby zwiększyć skuteczność działań i zapewnić lepsze rezultaty. Należy przy tym zachować czujność wobec skomplikowanego układu dotyczącego kwestii legitymacji demokratycznej w Libii i pozostawać wyczulonym na wszelkie konsekwencje polityczne.

36. Przyznaje, że zdolności władz lokalnych na szlaku śródziemnomorskim nie są jeszcze dobrze rozwinięte. Problem staje się bardziej złożony, kiedy próbuje się odpowiadać na zróżnicowane potrzeby, szczególnie w atmosferze gospodarczej niepewności. Władze lokalne muszą dysponować odpowiednimi narzędziami do oceny najpilniejszych potrzeb różnych grup migrantów, zwłaszcza małoletnich bez opieki, młodzieży i kobiet.

37. Podkreśla, że należy zwrócić większą uwagę na ochronę dzieci. W ciągu ostatnich trzech miesięcy odnotowano rekordową liczbę ofiar śmiertelnych, w tym ok. 190 dzieci wśród uchodźców i migrantów w środkowej części obszaru Morza Śródziemnego. Komitet przyłącza się do apelu UNICEF-u do UE i jej państw członkowskich, by podjęły się ochrony dzieci będących uchodźcami lub migrantami – a zwłaszcza dzieci bez opieki – przed przemocą, wykorzystywaniem i handlem nimi oraz wzmocniły programy ochrony dzieci w Libii.

38. Wyjaśnia, że wsparcie UE dla rozwoju zdolności władz lokalnych dotyczy nie tylko zwiększenia możliwości technicznych organów lokalnych, ale także zapewnienia skutecznego zaspokajania podstawowych potrzeb i świadczenia usług. Z dowodów empirycznych można wnioskować, że zdecentralizowane zarządzanie usługami socjalnymi i dobrami publicznymi zapewnia najlepszy poziom gospodarności w kontekście planowania i realizowania rozwoju.

39. Opowiada się za wspieraniem programów decentralizacji i samorządności lokalnej, zgodnie z krajowymi strategiami walki z ubóstwem.

⁽³⁾ CdR 9/2012 fin, opinia „Globalne podejście do kwestii migracji i mobilności”, sprawozdawca: Nichi Vendola (IT/PES).

⁽⁴⁾ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>.

40. Podkreśla, że obszarem zasługującym na większą uwagę jest spójność i współdziałanie krajowych polityk migracyjnych i inicjatyw lokalnych w świadczeniu usług i zapewnianiu ochrony migrantom oraz wspieraniu ich integracji społecznej, jeżeli mają prawo do ochrony międzynarodowej. Minimalnym wymogiem jest dysponowanie przez władze lokalne uprawnieniami i zasobami, aby odpowiednio reagować na potrzeby migrantów w społecznościach znajdujących się pod ich jurysdykcją. W idealnym przypadku, władze te powinny móc działać w ogólnym środowisku politycznym, które sprzyja podejściu integracyjnemu, jeżeli spełnione zostały warunki wstępne.

41. Zauważa, że w ciągu ostatnich sześciu lat Libia doświadczała zawirowań politycznych i społecznych w następstwie wydarzeń arabskiej wiosny. Ogólny kryzys, w którym Libia znajduje się od 2014 r., spowodował całkowity chaos i drastyczne pogorszenie warunków życia w całym kraju. Niemal całkowity brak aparatu państwa i bardzo ograniczone środki będące w dyspozycji gmin sprawiają, że słabość instytucjonalna stanowi znaczną przeszkodę na drodze do stabilności i rozwoju. Jednocześnie Libia zdecydowała się na reformy, by ustanowić zdecentralizowany system sprawowania rządów. W 2012 r. zatwierdzono ustawę 59 (dotyczącą sprawowania rządów na szczeblu lokalnym) i pomimo niestabilności pozostaje ona punktem odniesienia we wszystkich spotkaniach stron w Libii, bez względu na ich przynależność polityczną.

42. Podkreśla, że wielu młodych ludzi z libijskich miast angażuje się w „biznes związany z migracją” jako wysoce lukratywne źródło dochodów. Młodzi ludzie, którzy brali udział w konflikcie zbrojnym i działaniach bojówek, mają szczególne trudności z integracją. Tradycyjnym organizacjom społecznym (plemiona, rodziny, szkoły i instytucje) ciężko jest dotrzeć do młodzieży. Szeroko rozpowszechnione są narkotyki i przestępczość. Sytuację młodych ludzi pogarsza brak konkretnych strategii na rzecz młodzieży.

43. Podkreśla fakt, że ważną rolę mogą odegrać gminy nie tylko w Libii, ale i w różnych krajach na szlaku śródziemnomorskim. Jako instytucjonalne i uprawnione podmioty odpowiedzialne za kwestie lokalne są one powołane do wnoszenia znacznego wkładu w stabilizację. Filarami takiej roli są lokalny rozwój gospodarczy, koordynacja z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i skuteczne polityki na rzecz młodzieży i migracji. Jednak władze lokalne potrzebują znacznej pomocy, aby móc unieść te obowiązki.

44. Popiera programy przyczyniające się do wzmocnienia i ugruntowania pozycji lokalnych rządów w Libii i innych krajach na szlaku śródziemnomorskich oraz zwiększenia ich skuteczności poprzez skupienie się na trzech aspektach lokalnej samorządności: zarządzaniu, świadczeniu usług i uczestnictwie. Należy również poczynić starania zmierzające do zwiększenia lokalnych perspektyw gospodarczych, życia społecznego i włączenia politycznego dobrze wykształconych młodych ludzi żyjących na obszarach wiejskich, w miastach i miasteczkach w głębi lądu, tak by osłabić czynniki prowadzące do radykalizacji i migracji.

45. Podkreśla, że można by pobudzić dążenia do lepszego sprawowania rządów na szczeblu lokalnym, pomimo faktycznego braku zdolności samorządów lokalnych na obecnym etapie, i uważa za absolutnie konieczne, by wspierać lokalne sprawowanie rządów, ponieważ przyczyni się to do stabilizacji i stworzenia warunków do odbudowy w przyszłości, co jest warunkiem wstępnym skutecznego i zrównoważonego zarządzania migracją w Libii.

46. Podkreśla znaczenie udziału kobiet i zaangażowania młodzieży, co powinno pozostać kluczowym priorytetem różnych działań wspierających, zwłaszcza przez zaangażowanie aktywnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych polityków.

47. Podkreśla wartość dodaną ukierunkowanych celów dla zmniejszenia negatywnych skutków różnych form migracji, wysiedleń i niepokoїв społecznych poprzez zwiększanie atrakcyjności gospodarczej obszarów wiejskich i działania wspierające gminy w ich nowych zadaniach, zgodnie z zasadą decentralizacji środków.

48. Stwierdza, że tragedia rozpoczyna się nie na morzu, a w krajach pochodzenia. W związku z tym zachęca UE, by przyczyniała się do lokalnego rozwoju gospodarczego w krajach położonych wzdłuż szlaku śródziemnomorskiego, wspierając gminy jako lokalne podmioty odpowiedzialne za rozwój i ułatwiając kobietom i młodzieży udział w życiu lokalnym i działalności społeczno-gospodarczej.

49. Oferuje swoje wsparcie przy opracowywaniu i wdrażaniu polityki migracyjnej UE, również z wykorzystaniem wiedzy i doświadczeń Eurośródziemnomorskiego Zgromadzenia Samorządów Lokalnych i Regionalnych (ARLEM).

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Międzynarodowe zarządzanie oceanami – program działań na rzecz przyszłości oceanów

(2017/C 342/05)

Sprawozdawca: Anthony Gerard BUCHANAN (UK/EA), członek rady hrabstwa East Renfrewshire (Szkocja)

Dokument źródłowy: Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „**Międzynarodowe zarządzanie oceanami – program działań na rzecz przyszłości oceanów**”

JOIN(2016) 49 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

1. Przyjmuje z zadowoleniem wspólny komunikat w sprawie zarządzania oceanami, przyjęty w dniu 10 listopada 2016 r. przez Komisję Europejską i Wysoką Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.
2. Popiera zaproponowane działania na rzecz zapewnienia bezpiecznych, chronionych i czystych oceanów zarządzanych w sposób zrównoważony.
3. Zgadza się z celem, jakim jest zapewnienie UE pozycji silnego podmiotu na arenie światowej, który będzie w stanie przedstawić plan na rzecz lepszego zarządzania oceanami na podstawie międzysektorowego i międzynarodowego podejścia opierającego się na przepisach. Ostatecznym celem tego rodzaju inicjatywy ze strony UE będzie ustanowienie międzynarodowych norm dotyczących warunków społecznych, gospodarczych i środowiskowych mających zastosowanie do działań związanych z morzem, zadbanie o równe szanse służące odpowiedniej zrównoważoności oceanów, a także wzmocnienie konkurencyjności podmiotów europejskich działających na morzach i oceanach.
4. W pełni popiera niedawne konkluzje Rady⁽¹⁾, w których wzywa się do zastosowania bardziej spójnego podejścia do wewnętrznych i zewnętrznych aspektów zarządzania oceanami, w tym stworzenia synergii między UE, państwami członkowskimi i strategiami regionalnymi.
5. Przypomina m.in. swoje wcześniejsze opinie w sprawie komunikatu Komisji: „W kierunku zintegrowanej polityki morskiej zmierzającej do lepszego zarządzania Morzem Śródziemnym”⁽²⁾, a także w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich oraz zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną⁽³⁾, rozwoju potencjału energetycznego mórz i oceanów⁽⁴⁾ oraz lepszego ochrony środowiska morskiego⁽⁵⁾.
6. Podkreśla wiodącą rolę Unii Europejskiej w zarządzaniu morzami, której celem jest zapewnienie najbardziej kompleksowego na świecie systemu kształtowania polityki i regulacji w odniesieniu do wybrzeży i mórz Europy. Należy w jego ramach uznać rolę władz lokalnych i regionalnych, społeczności nadbrzeżnych oraz podmiotów gospodarczych i społecznych w zapewnianiu odpowiedniego uwzględnienia czynników gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych i społecznych w ramach kompleksowego i wielopoziomowego systemu sprawowania rządów.
7. Jest jednak zdania, że na zarządzanie oceanami z definicji wywiera wpływ to, co jest określane jako „tragedia wspólnej własności”. Chociaż istnieje szereg ogólnych porozumień światowych lub porozumień dotyczących mórz, takich jak Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS) i umowy wyspecjalizowane, szczególnie w ramach Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO), to mamy do czynienia ze znacznym stopniem rozdrobnienia. W tym kontekście rolą UE jest zarówno dawanie przykładu, jak i oferowanie zachęt, aby partnerzy spoza UE powielali wysokie standardy, które obowiązują w ramach polityki morskiej UE. Tego rodzaju zachęty, w tym budowanie zdolności, mogłyby zostać uwzględnione w umowach międzynarodowych w sprawie handlu i rozwoju programów, które UE negocjuje z krajami trzecimi.

⁽¹⁾ Konkluzje Rady z dnia 3 kwietnia 2017 r.

⁽²⁾ Sprawozdawca: Michael Cohen, CdR 126/2010.

⁽³⁾ Sprawozdawca: Paul O'Donoghue, CdR 3766/2013.

⁽⁴⁾ Sprawozdawca: Rhodri Glyn Thomas, CdR 01693/2015.

⁽⁵⁾ Sprawozdawca: Hermann Kuhn, CdR 07256/2014.

8. Odnotowuje, że UE i państwa członkowskie mają równoległe kompetencje w stosunkach międzynarodowych, w tym w kwestiach związanych z morzem. Wymaga to prężnej koordynacji między różnymi szczeblami sprawowania rządów i dopilnowania, by stanowisko Unii i poszczególnych krajów na forach międzynarodowych zostało poddane ocenie oddziaływania terytorialnego, by w pełni uwzględnić interesy właściwych władz lokalnych i regionalnych.

9. Podkreśla, że wiele kwestii związanych z zarządzaniem oceanami ma w sposób nieunikniony wymiar lokalny w związku z wydobywaniem zasobów, korzyściami gospodarczymi dla obszarów przybrzeżnych, społeczności rybackich i portów oraz ich wpływem na środowisko naturalne wybrzeży i mórz Europy. Decyzje dotyczące polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz decyzje gospodarcze dotyczące oceanów w innych częściach świata mają wpływ na władze lokalne i regionalne UE. Wymaga to znacznych inwestycji w planowanie przestrzenne obszarów morskich i wspierania zarządzania na szczeblu lokalnym i regionalnym.

10. Podkreśla, że polityka morska wiąże się bezpośrednio z przybrzeżną polityką gospodarczą, ochrony środowiska lub planowania przestrzennego. Sposób, w jaki władze lokalne i regionalne zarządzają polityką przybrzeżną, będzie mieć bezpośredni wpływ na politykę morską. Często w takich kwestiach jak farmy wiatrowe działania morskie postrzegano jako proste rozwiązanie dla działań, wobec których jest sprzeciw na obszarach przybrzeżnych.

11. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne posiadają kompetencje i pozytywne doświadczenia związane z zarządzaniem wieloma dziedzinami, takimi jak rybołówstwo, połowy skorupiaków i akwakultura, subsydia (np. w odniesieniu do nieefektywnych flot rybackich), polityka gospodarcza i środowiskowa (np. odpady morskie) oraz inspekcje (np. kontrola pojazdów), które wywierają pozytywny lub negatywny wpływ na inne terytoria poza UE. Wchodzą one także często w skład władz portowych.

12. Przypomina niedawne prace badawcze przeprowadzone przez KR⁽⁶⁾ i OECD⁽⁷⁾ na temat oceanów oraz „niebieskiej” gospodarki. Zgodnie z programem lepszego stanowienia prawa zdecydowanie stwierdza, że przed wprowadzeniem nowych przepisów, zatwierdzeniem nowych technologii wydobywczych lub określeniem nowych morskich obszarów ochronnych konieczne jest przeprowadzenie wcześniejszej oceny skutków, w tym oceny oddziaływania terytorialnego, aby określić potencjalne zagrożenia we wszystkich sektorach, ewentualne środki łagodzące i spodziewane skutki społeczno-gospodarcze.

13. Przypomina o nowych celów zrównoważonego rozwoju ONZ, przyjętych przez wszystkie państwa członkowskie UE i ONZ. Zarządzanie oceanami dotyczy celu 14 w sprawie życia pod wodą i celu 13 dotyczącego działań w sprawie klimatu, a także celu 11 w sprawie zrównoważonych miast i społeczności. Komitet z zadowoleniem przyjmuje plan Komisji dotyczący wprowadzenia tych celów do różnych obszarów polityki UE⁽⁸⁾, ponieważ mogą one stanowić solidną podstawę budowania wzajemnego zrozumienia na szczeblu międzynarodowym, które wykraczałoby poza rozwiązania sektorowe na rzecz zrównoważonego zarządzania zasobami oceanicznymi.

14. Uważa, że wprowadzanie morskich dóbr i towarów z krajów trzecich na jednolity rynek UE powinno być uzależnione od tego, czy kraje te stopniowo zbliżają się do spełnienia wyższych norm UE, np. w zakresie zakazu odrzutów do morza.

15. Wyraża przekonanie, że trzy obszary priorytetowe wymienione we wspólnym komunikacie, które podzielone zostały na 14 działań, stanowią odpowiednią podstawę do podjęcia na szczeblu unijnym i międzynarodowym dalszych działań w zakresie zarządzania oceanami. Wprawdzie komunikat dotyczy głównie międzynarodowego wymiaru polityki morskiej, niemniej wprowadza także perspektywę lokalną i regionalną, zarówno w odniesieniu do kompetencji, jak i do bezpośredniego oddziaływania terytorialnego oraz stopnia specjalizacji i zależności od oceanu.

Obszar priorytetowy 1: Poprawa ram międzynarodowego zarządzania oceanami

16. Zauważa, że w odniesieniu do **działania 1**, którym jest usunięcie braków w ramach międzynarodowego zarządzania oceanami w celu poprawy ram prawnych i stworzenia równych warunków działania, istnieją już obszerne ramy prawne na poziomie międzynarodowym obejmujące granice morskie, nawigację, status archipelagu i systemy tranzytu, wyłączne strefy

⁽⁶⁾ Alexander Charalambous i in. *Developing Blue economy through better methodology for assessment on local and regional level*, Komitet Regionów, 2016 r. http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/order%206203_Blue%20Economy_form_WEB.pdf.

⁽⁷⁾ OECD, *The Ocean Economy in 2030*, 2016. <http://www.oecd.org/futures/oceaneconomy.htm>.

⁽⁸⁾ COM(2016) 740 final.

ekonomiczne, jurysdykcję dotyczącą szelfu kontynentalnego, wydobycie z dna morskiego, wytyczne dotyczące eksploatacji, ochronę środowiska morskiego, badania naukowe i rozstrzygnięcie sporów. W związku z tym przypomina, że istniejące granice administracyjne oraz specyfika kultury i tradycji społeczności lokalnych i regionalnych w Europie powinny być brane pod uwagę przy kształtowaniu polityki zarządzania oceanami.

17. Uważa, że UE posiada już prężne strategie polityczne w kwestiach dotyczących przepisów w sprawie połowów, planowania przestrzennego obszarów morskich i strategii makroregionalnych. W niektórych państwach członkowskich plany zagospodarowania przestrzennego są ważnym narzędziem politycznym, jeśli chodzi o lokalne planowanie przestrzenne obszarów lądowych i wodnych. Władze lokalne już teraz są odpowiedzialne za planowanie dotyczące obszarów przybrzeżnych i wód terytorialnych. Zaproponowane przez Komisję Europejską procedury zarządzania i ramy prawne nie mogą negatywnie wpływać na narzędzie, jakim są plany zagospodarowania przestrzennego. Głównym wyzwaniem, zarówno na szczeblu UE, jak i przede wszystkim ogólnosiwiatowym, jest brak kontroli i solidnego mechanizmu wdrażania. Dlatego też poprzez dawanie dobrego przykładu UE jest w stanie wprowadzić wymogi wzajemności i zaoferować zachęty przy negocjowaniu nowych przepisów międzynarodowych ze stronami trzecimi i organizacjami. Ta ogólnosiwiatowa inicjatywa na rzecz przestrzegania wspomnianych przepisów jest niezbędna, by zapewnić równe warunki działania dla wszystkich krajów, regionów i podmiotów gospodarczych.

18. Zgadza się w odniesieniu do **działania 2**, że promowanie regionalnego zarządzania rybołówstwem i współpracy na kluczowych obszarach oceanów celem wyeliminowania regionalnych braków w zarządzaniu poprawi sytuację sektora rybołówstwa w UE oraz pomoże innym w osiągnięciu wysokich standardów obowiązujących w UE.

19. Wyraża zaniepokojenie faktem, że wytyczne Komisji dotyczące wydobycia z dna morskiego mogłyby oddziaływać jako czynnik zniechęcający do skupienia się na planach efektywnego wykorzystywania zasobów w UE, tym bardziej, że technologia służąca wykorzystywaniu zasobów naturalnych nie została jeszcze sprawdzona i potencjalnie może szkodliwie oddziaływać na środowisko naturalne. Wzywa do koordynacji działań z negocjacjami państw członkowskich na forum Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego.

20. Zaleca w związku z tym, by UE prowadziła kampanię wśród innych krajów i organizacji oraz tworzyła dla nich zachęty do wprowadzenia europejskiego systemu żółtych i czerwonych kartek jako wzorca zwalczania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów w skali globalnej, obejmującej umieszczenie na czarnej liście i zakazy wywozu będące wynikiem braku zgodności. Komitet wzywa do przyspieszenia obecnych planów dotyczących wprowadzenia elektronicznego narzędzia zarządzania świadectwami połowowymi. Tego rodzaju środki wzmocniłyby przemysł w tych regionach, które ściśle stosują przepisy.

21. Uważa, że **działanie 3** dotyczące poprawy koordynacji i współpracy między organizacjami międzynarodowymi oraz uruchomienia partnerstw oceanicznych na rzecz zarządzania oceanami przyniosą korzyści regionalnym centrom zarządzania morskiego dzięki lepszej współpracy na szczeblu międzynarodowym.

22. Uważa, że kluczową rolę mogą odgrywać lokalne i regionalne bieguny konkurencyjności i doskonałości, zwłaszcza w dziedzinach o istotnym wymiarze morskim, również w regionach najbardziej oddalonych. Należy je wspierać finansowo w rozwoju międzynarodowych zespołów badawczych i platform transferu technologii, towarzyszących pracom UE w zakresie zarządzania oceanami.

23. Sprzeciwia się idei tworzenia od podstaw nowych międzynarodowych przepisów i organizacji. Komitet zgadza się z Komisją, że lepiej jest usprawnić obecny system zarządzania i egzekwowania poprzez skupienie się na poprawie efektywności i wzmocnieniu międzynarodowej koordynacji. W związku z tym ważne jest dopilnowanie, aby przed uruchomieniem nowych środków w ramach konkretnych działań (np. poszukiwanie ropy naftowej) właściwie zrozumieć efekt domina w innych obszarach polityki i sektorach (np. rybołówstwo).

24. W odniesieniu do zarządzania różnorodnością biologiczną na obszarach pozostających poza jurysdykcją krajową, zaleca, by UE poprawiła koordynację z Europejską Agencją Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA)⁽⁹⁾ i Europejską Agencją Kontroli Rybołówstwa (EFCA), a także ściśle angażowała regiony europejskie w działania na rzecz koordynacji i konsultacji z sąsiednimi regionami europejskimi.

25. Jest zdania, że zarządzanie oceanami jest częścią wielopoziomowego sprawowania rządów w UE i w związku z tym wymaga łączenia krajowych i unijnych zasobów służących budowaniu zdolności, inspekcjom, egzekwowaniu przepisów,

⁽⁹⁾ EMSA: Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego (<http://www.emsa.europa.eu/>).

odstraszaniu i ściganiu wszystkich podmiotów naruszających obowiązujące ramy prawne. Wymaga to zaangażowania właściwych władz lokalnych i regionalnych w odniesieniu do **działania 4** w zakresie budowania zdolności, gdyż skorzystają na tym bezpośrednio regiony przybrzeżne i morskie pod względem wielu aspektów technicznych i administracyjnych.

26. Podkreśla, że **działanie 5** dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony mórz i oceanów ma decydujące znaczenie dla marynarzy, przedsiębiorstw i operatorów portowych, a także jest kluczowym elementem zwalczania pracy przymusowej i handlu ludźmi. UE powinna w dalszym ciągu sprawować główną jurysdykcję w tej dziedzinie, zapewniając najbardziej kompleksowe ramy prawne dotyczące bezpieczeństwa i ochrony na morzu i w portach. Powinna także wykorzystywać swój znaczący potencjał międzynarodowy, by zachęcać do zawierania wzajemnych uzgodnień w innych częściach świata.

27. Uważa, że współpraca między władzami krajowymi, Fronteksem, Europejską Agencją Bezpieczeństwa Morskiego i Europejską Agencją Kontroli Rybołówstwa musi przełożyć się na wspólne zdolności w zakresie nadzoru morskiego. W stosownych przypadkach Unia zapewni statki i technologie odpowiadające aktualnemu stanowi wiedzy w celu skutecznego egzekwowania nadzoru.

Obszar priorytetowy 2: Zmniejszenie presji na morza i oceany oraz stworzenie warunków dla zrównoważonej niebieskiej gospodarki

28. Uważa, w odniesieniu do **działania 6**, że konieczne jest wdrożenie porozumienia klimatycznego z Paryża COP 21 w celu łagodzenia szkodliwych skutków zmiany klimatu dla oceanów, wybrzeży i ekosystemów oraz zmniejszenia przyszłych kosztów globalnego ocieplenia i podniesienia się poziomu oceanów. Globalne cele w dziedzinie klimatu wymagają lokalnych środków dostosowawczych, gdyż większość skutków zmiany klimatu wywiera wpływ na poziomie lokalnym. Dlatego też, jak stwierdził niedawno KR⁽¹⁰⁾, władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w przygotowywaniu i wdrażaniu krajowych, unijnych i międzynarodowych ram dotyczących przystosowania się do skutków zmiany klimatu w oceanach na całym świecie. W tym celu należy zapewnić odpowiednie zdolności i wsparcie finansowe wszystkim regionom, w tym regionom najbardziej oddalonym, zważywszy na ich strategiczne położenie na Oceanach Atlantyckim i Indyjskim oraz na Morzu Karaibskim. Ponadto, przestrzeganie porozumienia paryskiego wymaga nie tylko włączenia do zarządzania gospodarką morską środków z zakresu dostosowania do zmiany klimatu, lecz również zrezygnowania z eksploatacji większości dostępnych obecnie paliw kopalnych. Aby zapewnić spójność działania 6, należy je wzmocnić poprzez uwzględnienie środków zapobiegających poszukiwaniu nowych zasobów ropy naftowej w obszarach wrażliwych na morzach europejskich.

29. Podkreśla, że sektor rybołówstwa w UE odnosi bezpośrednie korzyści z **działania 7** dotyczącego zwalczania nielegalnych połowów oraz wzmocnienia zrównoważonego zarządzania oceanicznymi zasobami żywności w skali światowej. Wiąże się to ze wzmocnieniem istniejących regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem (RFMO) oraz zapewnienia ich pełnej operacyjności, a Komisja Europejska powinna dysponować lepszym mandatem do negocjowania i wspierania tych organizacji.

30. Zgadza się, że zgodnie z **działaniem 8** powinno się stopniowo zaprzestać udzielania dotacji połowowych, które szkodzą środowisku naturalnemu zarówno w UE, jak i w krajach trzecich. Należy opracować odpowiednie zachęty i środki łagodzące w celu zapewnienia przetrwania społeczności, które w dużej mierze zależą od rybołówstwa, zarówno w UE, jak i poza nią.

31. Uważa, że **działanie 9** dotyczące walki z odpadami morskimi oraz „morzem plastiku” jest jedną z najbardziej istotnych inicjatyw omawianego wniosku. Jest to korzystne bezpośrednio dla turystyki oraz rybołówstwa. Jeżeli ludzkość będzie nadal w takim samym tempie jak obecnie zaśmiecać środowisko tworzywami sztucznymi, w 2050 r. w morzach będzie pływać więcej plastiku niż ryb. Zasadnicze znaczenie mogą mieć aktualne uprawnienia władz lokalnych i regionalnych w dziedzinie gospodarowania odpadami i zapobiegania ich powstawaniu. Władze lokalne i regionalne odgrywają ważną rolę ze względu na swoje możliwości odzysku energii przy spalaniu zebranych tworzyw sztucznych. Obecnie w UE nadal 28 % odpadów trafia na składowiska. Solidne ramy UE w zakresie ochrony środowiska mające zapobiegać powstawaniu odpadów, w tym ewentualny zakaz stosowania w Unii Europejskiej mikroplastików, wymagają właściwego egzekwowania na szczeblu lokalnym i regionalnym, ciągłych inwestycji w coraz czystsze technologie, w tym opracowywania dostosowanych do potrzeb lokalnych i regionalnych strategii zapobiegania powstawaniu odpadów morskich. Powinno to obejmować dalsze postępy na drodze do wspólnego systemu, nie tylko w odniesieniu do portowych urządzeń do odbioru odpadów, ale również do opłat za odbiór odpadów wytwarzanych przez statki i pozostałości ładunku, tak aby zniechęcić statki do zrzucania ich przed wejściem do portu. Choć europejskie władze lokalne i regionalne znajdują się wśród największych emitentów odpadów morskich i odpadów z tworzyw sztucznych, doświadczają one także skutków napływu odpadów spoza UE, co oznacza, że istotna jest współpraca międzynarodowa.

32. Przyjmuje z zadowoleniem inicjatywę Komisji Europejskiej na rzecz walki z zanieczyszczeniem mórz i oceanów, a w szczególności z odpadami morskimi, zwraca jednak uwagę, że jest to pierwszy krok na drodze do osiągnięcia czystszych oceanów. UE i państwa członkowskie mogą odegrać przywódczą rolę, opracowując wspólny plan na rzecz ostatecznego usunięcia szkodliwych substancji obecnych w morzu, takich jak amunicja, chemikalia i materiały jądrowe.

⁽¹⁰⁾ Sprawozdawczyni: Sirpa Hertell, CdR 2430/2016.

Komitet podkreśla w związku z tym znaczenie projektów pilotażowych, które mogą rozwijać i prezentować europejskie zdolności, technologię i zaangażowanie na rzecz pokoju. Tego rodzaju projekty mogą stanowić zarówno źródło eksportu technologii jak i wiedzy fachowej, którą można wykorzystać w kontaktach z krajami i organizacjami trzecimi jako zachętę do wprowadzenia podobnych działań w innych miejscach.

33. Jest zdania, że tego rodzaju wspólny plan w sprawie zanieczyszczenia oceanów może także przynieść namacalne korzyści dla regionów nadmorskich i zamieszkujących je społeczności, nie tylko pod względem wiedzy specjalistycznej, wiedzy fachowej oraz zwiększenia zdolności w zakresie ochrony ludności i możliwości operacji poszukiwawczo-ratowniczych, ale również w szerszym zakresie w kategoriach wynikających z tego wzrostu dochodów z turystyki i rybołówstwa, szerzej zakrojonego rozwoju gospodarczego, a także czystszej środowiska i korzyści dla zdrowia, nie tylko w przypadku obszarów przybrzeżnych Europy, ale również sąsiednich regionów oraz całego ekosystemu oceanicznego.

34. Zauważa, że **działanie 10** w zakresie wspierania planowania przestrzennego obszarów morskich (PPOM) na poziomie światowym, w tym dotyczące go ewentualne wytyczne międzynarodowe IOC–UNESCO, są spójne z wcześniejszymi opiniami KR-u, ze szczególnym uwzględnieniem zaawansowanych strategii politycznych UE w dziedzinie planowania przestrzennego obszarów morskich oraz wkładu władz lokalnych i regionalnych. Stwarza to również szanse dla unijnych przedsięwzięć dotyczące świadczenia powiązanych usług i sprzedawania produktów na całym świecie.

35. Zgadza się w tym względzie z **działaniem 11**, które ma na celu osiągnięcie globalnego celu zakładającego objęcie ochroną 10 % obszarów morskich i przybrzeżnych oraz propagowanie skutecznego zarządzania chronionymi obszarami morskimi i egzekwowania związanych z nimi przepisów wdrażania ich koncepcji, aby skutecznie tworzyć „parki oceaniczne”. Aktualne analizy dotyczące podobnych projektów w Australii wskazują na korzyści dla turystyki i rybołówstwa w sąsiadujących regionach, które następnie można uzyskać w innych miejscach, w tym w części europejskich regionów przybrzeżnych. W związku z tym Komitet podkreśla wagę zaangażowania zainteresowanych podmiotów na poziomie lokalnym w określanie chronionych obszarów morskich i zarządzanie nimi, a także wzmocnienie pozycji tych podmiotów. Niedostateczne wyposażenie morskich obszarów chronionych w zasoby lub ograniczona dostępność danych naukowych mogą stanowić znaczącą przeszkodę dla trwałego rozwoju gospodarczego, np. w dziedzinie energii morskiej, portów i przystani.

Obszar priorytetowy 3: Poprawa międzynarodowych badań i danych dotyczących oceanów

36. Uważa, że w odniesieniu do **działania 12** spójna strategia UE w zakresie obserwacji oceanów, krajowych danych dotyczących połowów i rejestrowania informacji na temat środowiska morskiego przyczyni się do rozwoju usług w zakresie danych oraz obserwacji. W tym względzie konieczne jest zintegrowanie i zapewnienie interoperacyjności istniejących unijnych i międzynarodowych platform i mapowania dna oceanicznego i morskiego, takich jak Europejska sieć informacji i obserwacji środowiska morskiego (EMODnet) lub program obserwacji oceanicznych „Copernicus”. Powinno się wspierać takie inicjatywy jak IPBES (globalna platforma i międzyrządowy organ otwarty dla wszystkich państw członkowskich ONZ w celu wzmocnienia powiązań między światem nauki, polityki i wiedzy lokalnej w podejmowaniu decyzji dotyczących różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych), co obejmowałoby opracowywanie nowych narzędzi, takich jak nordycki IPBES, EU MAES (odwzorowanie i ocena usług ekosystemowych oraz ich korzyści) oraz ESMEALDA (poprawa odwzorowania usług ekosystemowych w celu wypracowania polityki i podejmowania decyzji).

37. Uważa, że połączenie różnych istniejących i przyszłych baz danych tworzy zbiór interdyscyplinarnych danych z zakresu wiedzy o morzu oraz danych służących wielu różnym dziedzinom, takim jak ochrona środowiska, rybołówstwo i akwakultura, pomoc w przypadku katastrof, natychmiastowe reagowanie i działania ratunkowe, kontrola granic i monitorowanie migracji oraz transport. Nie dostrzega potrzeby dalszych baz danych, natomiast uważa, że można byłoby skoordynować już istniejące bazy, tak by były użyteczne dla państw członkowskich.

38. Podkreśla, że opracowanie zgodnych, rezerwowych i powielających się baz danych oraz gromadzenie wiedzy o morzu i odwzorowywanie oceanów wymaga większych synergii nie tylko między różnymi unijnymi oraz właściwymi instytucjami krajowymi, lecz także z innymi państwami członkowskimi i organizacjami międzynarodowymi, ponieważ wspólne dane muszą być punktem wyjścia do opracowywania wspólnych, transoceanicznych reakcji.

39. Zaznacza, że wiedza o morzu nie może być jedynie sprawą sektora publicznego. Sektor prywatny, przedsiębiorstwa połowów i transportu morskiego, inżynierii morskiej, telekomunikacji, biotechnologii oraz poszukiwania ropy naftowej i gazu na morzu mogą odgrywać kluczową rolę, jeśli chodzi o gromadzenie i wymianę danych dotyczących środowiska, które zbierane są w trakcie działań prowadzonych na morzu przez wspomniane przedsiębiorstwa. UE i inne podmioty międzynarodowe muszą ułatwiać ten proces i zapewniać zachęty w sposób, który pozwoli na uniknięcie niepotrzebnych obciążeń.

40. Ponawia swój apel do Komisji Europejskiej, by promowała najlepsze praktyki w zakresie wykorzystania partnerstw publiczno-prywatnych w niebieskiej gospodarce⁽¹¹⁾. Działania takie powinny uwzględniać potencjał małych i średnich przedsiębiorstw oraz ograniczone zdolności administracyjne niektórych właściwych organów krajowych.

41. Podkreśla asymetryczne skutki terytorialne wielu wyzwań, przed którymi stoją nasze oceany, co oznacza, że dane morskie dotyczące wielu obszarów polityki powinny być udostępniane władzom lokalnym i regionalnym w sposób zapewniający łatwy dostęp do nich i łatwe korzystanie z nich.

42. Wzywa, zgodnie ze swoimi wcześniejszymi opiniami w sprawie „niebieskiego wzrostu”⁽¹²⁾, do zwiększenia inwestycji w „niebieską” naukę i „niebieskie” innowacje (**działanie 13**) oraz podkreśla w związku z tym znaczenie kształcenia i kwalifikacji zawodowych marynarzy, rozwijanych w ścisłej współpracy z branżami przemysłu morskiego.

43. Popiera rozwijanie międzynarodowych partnerstw w dziedzinie badań, innowacji i nauk oceanicznych, które powinny mieć na celu pobudzanie regionów inwestujących w dziedzinie badań morskich i innowacji (**działanie 14**). Można w tym zakresie wykorzystać europejskie strategie polityczne i programy, takie jak program „Horyzont 2020” oraz EFMR, program LIFE, instrument „Łącząc Europę” i EFRR do rozwijania badań dotyczących oceanów czy partnerstw innowacyjnych, w tym partnerstw z państwami trzecimi.

44. Uznaje ważną rolę, jaką może odegrać w tej dziedzinie strategia „niebieskiego” wzrostu, i wzywa do wspierania strategicznych inicjatyw na szczeblu lokalnym i regionalnym, do rozpowszechniania dobrych praktyk i udanych projektów oraz do ich wdrażania w innych regionach, ze szczególnym uwzględnieniem badań i innowacji w dziedzinie działalności morskiej i przybrzeżnej.

Zalecenia końcowe

45. Jest zdania, że zarządzanie oceanami wywołuje bardzo asymetryczne następstwa dla władz lokalnych i regionalnych, tworząc wyzwania, którym władze te bardzo często nie są w stanie stawić czoła. Jednocześnie zmiany ram regulacyjnych, rybołówstwo lub eksploatacja zasobów naturalnych w innych częściach świata mogą mieć bezpośredni wpływ ekonomiczny lub społeczny na europejskie społeczności przybrzeżne oraz obszary uzależnione w znacznym stopniu od działań związanych z oceanami.

46. Uważa jednak, że europejskie władze lokalne i regionalne mają do odegrania proaktywną rolę we wdrażaniu zrównoważonych strategii w celu zapobiegania nadmiernym połowom i zanieczyszczeniu mórz, przyczyniając się do wielopoziomowego sprawowania rządów w UE oraz nakłaniając UE i jej państwa członkowskie, których jurysdykcja obejmuje ponad 10 % oceanów na świecie, do dawania przykładu w międzynarodowych negocjacjach dotyczących mórz i oceanów.

47. Zgodnie z postanowieniami obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego i pakietu „Lepsze stanowienie prawa” opowiada się za regularnym przeprowadzaniem przez Komisję, Radę, Parlament Europejski i KR zorganizowanego dialogu na temat zarządzania oceanami w celu wspólnego opracowania nowych inicjatyw politycznych związanych z morzem, w który to dialog czynny wkład wniosą zainteresowani przedstawiciele regionów oraz społeczności przybrzeżnych i morskich UE, w szczególności wysp i regionów najbardziej oddalonych i odizolowanych, lub ich bezpośrednio upoważnieni przedstawiciele. Dialog ten ewentualnie mógłby objąć istniejące fora zainteresowanych stron na temat różnych morskich makroregionalnych strategii UE oraz przedstawicieli regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem.

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽¹¹⁾ Sprawozdawca: Adam Banaszak, CdR 4835/2014.

⁽¹²⁾ Sprawozdawcy: Adam Banaszak, CdR 2203/2012 i CdR 4835/2014, oraz Christophe Clergeau, CdR 6622/2016.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty w programach współpracy transgranicznej

(2017/C 342/06)

Sprawozdawca: Pavel BRANDA (CZ/EKR), zastępca burmistrza gminy Rádlo

I. UWAGI OGÓLNE

1. Ponad jedna trzecia obywateli Unii mieszka i pracuje w regionach przygranicznych Europy. Granice te mają bezpośredni i pośredni wpływ na ich życie. Współpraca transgraniczna okazała się być najskuteczniejszym narzędziem pokonywania efektu bariery i dzielącej roli granic, jednocześnie strefy przygraniczne i podnosząc jakość życia obywateli w regionach przygranicznych.
2. Europejska współpraca terytorialna odgrywa ważną rolę w eliminowaniu przeszkód stwarzanych przez granice i promowaniu współpracy transgranicznej. W okresie 2014–2020 ponad 10 mld EUR zostanie zainwestowanych we współpracę między regionami, z czego około 6,6 mld EUR trafi do regionów przygranicznych.
3. Projekty Interreg A przyczyniły się do osiągnięcia wielu namacalnych wyników dla wielu obywateli Unii na bardzo zróżnicowanych terytoriach w całej UE. Ważnym i udanym narzędziem w ramach programów współpracy transgranicznej⁽¹⁾ są projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty zaprojektowane w celu promowania konwergencji regionów przygranicznych i inicjowania kontaktów międzyludzkich na poziomie najbliższym obywatelowi.
4. Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty można definiować na podstawie ich wielkości, czasu trwania i treści. Małe projekty są zwykle mniejsze niż standardowe duże projekty (np. maksymalna wartość 100 000 EUR⁽²⁾). Ich czas trwania także może być ograniczony, a ich głównym celem jest finansowanie inicjatyw w wielu różnych obszarach współpracy transgranicznej o lokalnym oddziaływaniu w dążeniu do wsparcia głównych celów tematycznych programów UE (w tym budowania zaufania, zapewnienia korzystnych warunków ramowych i podejścia oddolnego oraz inicjowania nowych partnerstw). Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich są realizowane na małą skalę i koncentrują się przede wszystkim na promowaniu kontaktów i interakcji między ludźmi po różnych stronach granic. Mają one zwykle mniejszy budżet i ograniczony czas trwania. Działania w ramach projektów są realizowane na mniejszych obszarach geograficznych (zwykle na szczeblu euroregionalnym), a podejścia w ramach nich są zazwyczaj ukierunkowane na konkretne miejsce.
5. Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty są realizowane w różnorodnych dziedzinach, takich jak kultura (np. nauka języka sąsiadującego kraju), sport, turystyka, kształcenie i szkolenie zawodowe, gospodarka, nauka, ochrona środowiska i ekologia, opieka zdrowotna, transport i mała infrastruktura (luki transgraniczne), współpraca administracyjna, działania promocyjne itd.
6. Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty są dostępne dla szerokiego zakresu beneficjentów: między innymi gmin, organizacji pozarządowych (różnych typów stowarzyszeń, platform, sieci, fundacji, kościołów itp.), instytucji oświatowych (szkół, ośrodków szkolenia zawodowego i uniwersytetów), instytucji badawczych i instytucji wsparcia biznesowego.
7. Projekty te były wspierane przez kilka generacji programów współpracy transgranicznej. W obecnym okresie projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty w ramach 19 programów współpracy transgranicznej (około jednej trzeciej programów) są wspierane przede wszystkim z funduszu małych projektów lub za pomocą podobnych instrumentów (nazywanych czasami mikroprojektami, funduszem dyspozycyjnym lub projektem ramowym na potrzeby wsparcia małych projektów/inicjatyw). Te fundusze małych projektów zwykle przybierają formę „projektu parasolowego”, w ramach którego wdrażanych jest kilka mniejszych podprojektów.
8. W ujęciu ogólnym finansowanie jest raczej niewielkie – od 1,5 % do 20 % środków przydzielonych na programy (niższe w starych państwach UE, podczas gdy w nowych państwach członkowskich i wzdłuż „starych” granic zewnętrznych zapotrzebowanie jest znacznie wyższe).

⁽¹⁾ Należy zauważyć, że podobne inicjatywy transgraniczne istnieją także poza programami współpracy transgranicznej (np. na francuskich granicach między departamentem Pirenejów Wschodnich/rządem Katalonii itd.) i również mogą zapewniać cenny wkład.

⁽²⁾ Wielkość projektów, dla których rozporządzenie zbiorcze sugeruje zastosowanie uproszczonych procedur kosztów.

9. Niezależne badania dotyczące współpracy transgranicznej oraz wszystkie dotychczasowe oceny Interreg⁽³⁾ potwierdzają, że w programach Interreg A najlepsze pod względem jakościowym rezultaty nie są osiągnięte przede wszystkim w ramach projektów przewodnich, ale sukcesy determinowane są raczej przez różnorodność prawdziwie transgranicznych projektów odpowiadających na potrzeby charakterystyczne dla danego regionu, bezpośrednio angażujących obywateli, organy lokalne i organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Dostatecznie często zarządzanie tymi programami Interreg A (podprogramami) jest zdecentralizowane. Od początku inicjatywy Interreg (1990 r.) programy o najlepszych wynikach oceny były często programami zarządzanymi w sposób zdecentralizowany, z których wiele obejmowało wsparcie na rzecz projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów.

10. Pomimo swojego pozytywnego oddziaływania projekty te napotykały pewne poważne trudności. Nie opierają się one na rozporządzeniach, a większe projekty są często preferowane przez instytucje zarządzające jako bardziej opłacalne (wyższe koszty administracyjne projektów opartych na kontaktach międzyludzkich) i charakteryzujące się mierzalnym oddziaływaniem. Trudno jest także powiązać miękkie skutki takich projektów ze wskaźnikami związanymi ze strategią „UE 2020” na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego (brak metodyki i odpowiednich wskaźników oceny).

11. Głównym celem niniejszej opinii jest zapewnienie oparte na dowodach wykazu korzyści i wartości dodanej takich projektów oraz ich zdecentralizowanego wdrażania w ramach euroregionów i podobnych struktur takich jak EUWT; zapewnienie zaleceń dotyczących ich dalszego uproszczenia; oraz na koniec przedstawienie konkretnych wniosków dotyczących przyszłych programów współpracy transgranicznej, zapewniając wkład w debatę na temat przyszłości polityki spójności po 2020 r.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Wartość dodana i korzyści projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów

12. Uważa, że projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty charakteryzują się zasadniczo bardzo dużą europejską wartością dodaną, a także zapewniają istotny wkład w ogólny cel programów współpracy transgranicznej dzięki pokonywaniu przeszkód stwarzanych przez granice oraz integrowaniu stref przygranicznych i ich obywateli. Należy podkreślić następujące szczególne korzyści takich projektów:

- Pomoc w rozwoju większych projektów i istotne wspieranie skutecznej współpracy w ramach całego programu współpracy transgranicznej poprzez:
 - udoskonalenie koniecznych umiejętności zawodowych i międzykulturowych beneficjentów oraz budowanie zdolności na szczeblu lokalnym i regionalnym,
 - obejmowanie obszarów współpracy prawnej i administracyjnej,
 - zapewnianie możliwości eksperymentowania – małe projekty są doskonałymi instrumentami do testowania innowacyjnych koncepcji i narzędzi w ramach współpracy transgranicznej, oraz
 - stanowanie „inkubatorów dla większych projektów” – przyczynianie się do zwiększenia jakości dużych projektów dzięki wcześniejszemu przetestowaniu w ramach małych projektów.
- Uczenie się o kulturze sąsiadujących obszarów. Promowanie umiejętności międzykulturowych wśród obywateli regionów przygranicznych.
- Wspieranie zdolności ludzi do nauki, pracy i prowadzenia działalności gospodarczej za granicą.
- Ułatwianie komunikacji międzyludzkiej. Projekty te często pomagają przezwyciężyć barierę językową dzięki stymulowaniu nauki języka.
- Rozwijanie kontaktów międzyosobowych i budowanie partnerstw. Wiele partnerstw transgranicznych (także mniejszych organizacji) jest inicjowanych, a następnie przekształcanych w długoterminową współpracę przez projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty.
- Mobilizowanie szerszego społeczeństwa obywatelskiego, a nawet wspieranie transgranicznego społeczeństwa obywatelskiego jako ważnego wkładu w spójność terytorialną.
- Wymiana doświadczeń. Projekty te tworzą wspólną platformę wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi we współpracę transgraniczną, od społeczeństwa obywatelskiego po władze lokalne i regionalne.

⁽³⁾ Na przykład: Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej „Territorial Governance and Cohesion Policy”, Parlament Europejski, Bruksela, 2015 r.; „Panteia and partners, Ex-Post Evaluation of Interreg III 2000–2006”, Komisja Europejska, 2010 r.

- Koncentrowanie się na problemach lokalnych. Znajdowanie lokalnych rozwiązań. Projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty pomagają wdrażać wspólne wizje. Wiele problemów można rozwiązać tylko dzięki współpracy na szczeblu lokalnym.
- Zajmowanie się tematyką istotną z punktu widzenia życia codziennego (np. zapewnianie lepszych usług publicznych) oraz apolityczne podejście do kształtowania własnej teraźniejszości i przyszłości przez ludzi.
- Budowanie zaufania. Obecnie w Europie odnotowywany jest brak zaufania. Te namacalne projekty oparte na kontaktach międzyludzkich stanowią doskonały instrument na potrzeby przywracania zaufania w ujęciu transgranicznym i w Europie. Stanowią one przeszłościową inwestycję.
- Eliminowanie stereotypów i uprzedzeń wynikających z czasami trudnej historii stref przygranicznych, a nawet bieżących wydarzeń. Współpraca transgraniczna, a w szczególności projekty oparte na kontaktach międzyludzkich pomagają leczyć „blizny” powstałe z powodu granic. Promują one zasadę tolerancji i szacunku. Mogą one odgrywać istotną rolę w pojednaniu wzdłuż problematycznych granic w regionie Bałkanów Zachodnich i w państwach Partnerstwa Wschodniego.
- Promowanie idei europejskiej. Korzyści z integracji europejskiej odczuwane są w szczególności w transgranicznych interakcjach między ludźmi oraz we współpracy z naszymi sąsiadami. Projekty te wspierane przez UE mogą pomóc w ponownym rozbudzeniu entuzjazmu w Europie.

Zalety zarządzania zdecentralizowanego

13. Dostrzega jednak korzyści dla rozszerzonych partnerstw tam, gdzie kwalifikujące się terytorium jest większe, lecz ma świadomość ewentualnego negatywnego wpływu: trudniej jest odzwierciedlić w ramach programów szczególne potrzeby różnych części większego terytorium. Występuje tendencja do wspierania większych projektów, a wsparcie to staje się mniej dostępne dla lokalnych/regionalnych podmiotów.

14. Sugeruje, że zarządzanie zdecentralizowane takimi programami, na przykład poprzez promowanie podprogramów oraz umożliwienie finansowania małych projektów i projektów opartych na kontaktach międzyludzkich, jest wobec tej tendencji najlepszym rozwiązaniem, dzięki któremu programy będą bliższe obywatelom.

15. Wskazuje korzyści płynące z funduszy małych projektów (lub podobnych instrumentów finansujących projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty) zarządzanych w zdecentralizowany sposób:

- Rozwój projektów zamiast wyłącznie administrowania projektami. Zarządzanie zdecentralizowane sprzyja: współpracy z potencjalnymi wnioskodawcami na miejscu i pomaganiu projektom w osiągnięciu sukcesu, łączeniu partnerów ponad granicami, opracowywaniu koncepcji projektów, pomaganiu w przekształcaniu tych koncepcji w rzeczywiste zastosowania projektowe, monitorowaniu projektów, skupianiu się na zapobieganiu błędom i pomaganiu w ich korygowaniu itd.
- Bliskość względem wnioskodawców. Ma to szczególne znaczenie dla mniejszych gmin, społeczeństwa obywatelskiego, organizacji non-profit itd.
- Dostępność finansowania. W przypadku małych projektów łatwiej jest zapewnić współfinansowanie i zaliczkowanie. Procedury składania wniosków są często prostsze niż w przypadku dużych projektów.
- Elastyczność. Instrument ten jest odpowiedni do zajmowania się szczególnymi sprawami lokalnymi, które mogą ulegać zmianie.

16. Zdaje sobie sprawę, że takie podejście może prowadzić do stosunkowo wyższych kosztów administracyjnych. Należy podkreślić, że oprócz zwykłego administrowania projektem ma miejsce wiele innych działań (np. podnoszenie świadomości, doradztwo dotyczące przygotowania, wdrażania i rachunkowości). Bez takiego zdecentralizowanego nadzoru i podejścia oddolnego trudno jest zrealizować te projekty.

Rola euroregionów i podobnych struktur transgranicznych

17. Zauważa, że korzyści ze zdecentralizowanego wdrażania projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów są osiągane w największym stopniu dzięki zaangażowaniu euroregionów i podobnych struktur transgranicznych⁽⁴⁾. Mogą one także przybierać prawną formę EUWT, które są bardzo odpowiednie do pełnienia takiej roli.

⁽⁴⁾ Znaczenie euroregionów w rozwoju współpracy transgranicznej zostało podkreślone w rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie roli euroregionów w procesie rozwoju polityki regionalnej (2004/2257(INI)).

18. Zaleca, by w celu zapewnienia udanego wdrażania struktury te posiadały znaczne doświadczenie we współpracy transgranicznej na szczeblu lokalnym i regionalnym. Powinny one:

- być stałe,
- być transgraniczne ⁽⁵⁾,
- mieć charakter publiczny ⁽⁶⁾: składać się przede wszystkim z władz lokalnych i regionalnych,
- skupiać się na współpracy transgranicznej jako swoim głównym celem, oraz
- posiadać doświadczenie w dziedzinie programów i projektów UE.

Uproszczenie jako warunek wstępny skutecznej realizacji małych projektów

19. Podkreśla, że aby zachować wartość dodaną projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów oraz ich zarządzania zdecentralizowanego, projekty te i procedury muszą być bardzo proste.

20. Wskazuje, że stanowisko KR-u zostało wyrażone w opinii pt. *Uproszczenie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych z perspektywy władz lokalnych i regionalnych* ⁽⁷⁾. Zalecenia dotyczące współpracy transgranicznej, takie jak usunięcie Europejskiej współpracy terytorialnej z obszaru stosowania zasad pomocy państwa lub bardziej elastyczne podejście do wdrażania celów tematycznych strategii „UE 2020”, mają jeszcze większe znaczenie dla projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów.

21. Stanowi, że prostsze procedury muszą być proporcjonalne do mających zastosowanie kwot, zarówno w odniesieniu do zarządzania tymi projektami (administracja, zarządzanie finansowe, mechanizmy kontroli itd.), jak i grup docelowych (ograniczenie obciążenia administracyjnego, informacje wstępne ukierunkowane na grupę docelową, stosowanie zasady jednorazowości ⁽⁸⁾). Te prostsze procedury muszą być stosowane na wszystkich etapach cyklu projektowego.

22. Zaleca, by podczas kontroli, monitorowania i audytu koniecznie skupiać się w większym stopniu na treści i rezultatach, a nie tylko na procesach.

23. Zwraca się do wszystkich szczebli zarządzania dzielonego o aktywowanie i wykorzystanie odpowiednich uproszczonych opcji kosztów jako głównego podejścia w odniesieniu do projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów. Pomimo koniecznej kontroli finansowania publicznego KR wzywa do promowania stosowania zasady jednorazowości, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i uproszczonych zestawień kosztów (np. standardowych kosztów jednostkowych) w odniesieniu do rachunkowości dotyczącej tych projektów.

Informowanie o rezultatach – ocena funduszy małych projektów

24. Uważa, że w świetle obecnej sytuacji w UE (rosnący nacjonalizm, wyjście Zjednoczonego Królestwa z UE, kryzys migracyjny, trudności gospodarcze i walutowe) istnieje niewątpliwie coraz silniejsza potrzeba informowania o szczególnych korzyściach i wartości dodanej działań UE. Współpraca transgraniczna, a w szczególności projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty, stanowią jedne z najbardziej namacalnych przykładów takich szczególnych korzyści i wartości dodanej w codziennym życiu obywateli. Unijne środki finansowe przynoszą tutaj pozytywne skutki w prawdziwym życiu obywateli, a także w odniesieniu do ich perspektyw i sposobie postrzegania kwestii.

25. Sugeruje, by wszystkie podmioty podjęły wysiłki w celu zwiększenia widoczności rezultatów i korzyści takich projektów – nie tyle w regionach przygranicznych, gdzie są one oczywiste, ale na szczeblu krajowym (państw członkowskich) i europejskim (instytucji UE), na których podejmowane są decyzje dotyczące polityki spójności. Niniejsza opinia wraz z broszurą zawierającą konkretne przykłady projektów ma na celu zapewnienie wkładu w te wysiłki. Przekazywanie informacji na temat tych rezultatów może także ułatwić Dzień Europejskiej Współpracy.

26. Dostrzega potrzebę wdrożenia szczególnej metodyki w celu oceny funduszy małych projektów (i podobnych instrumentów) wspierających projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty. Biorąc pod uwagę „miękką” charakter projektów opartych na kontaktach międzyludzkich, oczywiste jest, że standardowe wskaźniki wyników nie są odpowiednie do przeprowadzania takich ocen (np. w celu pomiaru poziomu zaufania lub przewyżnienia uprzedzeń). Sugeruje się tutaj, że sam fakt, iż ma miejsce współpraca transgraniczna między obywatelami a instytucjami regionów przygranicznych, stanowi pozytywny rezultat (podobny do rosnącej liczby studentów studiujących za granicą dzięki

⁽⁵⁾ Faktycznie, ale nie zawsze formalnie.

⁽⁶⁾ Zgodnie z dyrektywą w sprawie zamówień publicznych, niekoniecznie oparte na prawie publicznym.

⁽⁷⁾ COR-2016-00008-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ Fakt, że mamy do czynienia z dodatkowymi systemami prawnymi z uwagi na jednoczesne stosowanie europejskich, krajowych i regionalnych regulacji, prowadzi do chaosu.

programowi Erasmus). Liczba uczestniczących obywateli i współpracujących partnerów powinna być wystarczająca. Małe projekty będą się przyczyniać do wskaźników danego priorytetu inwestycyjnego, lecz również w przypadku małych projektów, które nie są całkowicie oparte na kontaktach międzyludzkich, należy uwzględnić aspekt współpracujących partnerów i liczby osób aktywnie zaangażowanych we współpracę transgraniczną, gdyż tworzy to zdolności takich partnerów do dalszego rozwijania takiej współpracy w przyszłości. Rozszerza to zakres działań kierowanych przez UE, z podejściem ukierunkowanym na konkretny obszar i skupiających się na obywatelach, którzy stają się podmiotami zaangażowanymi w budowanie Europy w miejscu realizacji projektu. Bardzo często umiejętności zawodowe i międzykulturowe nabyte przez członków zespołów ds. projektów transgranicznych są cenniejsze niż sam rezultat projektu (inwestycje na małą skalę).

Zalecenia dla przyszłych programów współpracy transgranicznej po 2020 r.

27. Zaleca, by projekty oparte na kontaktach międzyludzkich i małe projekty bazowały na rozporządzeniach regulujących unijne wsparcie dla współpracy transgranicznej jako prawomocnym instrumencie w programach współpracy transgranicznej, oraz wzywa Komisję do ustanowienia koniecznych przepisów we wniosku dotyczącym kolejnej generacji rozporządzeń.

28. Zaleca także, by Komisja zachęcała do włączania projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów do programów współpracy transgranicznej, w szczególności jeśli istnieje zapotrzebowanie na takie projekty na szczeblu lokalnym i regionalnym. Należy zapewnić wystarczające przydzielone środki w celu zaspokojenia tego oddolnego zapotrzebowania. Należy zwrócić szczególną uwagę na granice, na które wpływ będzie miało wyjście Zjednoczonego Królestwa z UE⁽⁹⁾. Należy tu znaleźć rozwiązania na potrzeby dalszej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz innymi partnerami ze Zjednoczonego Królestwa.

29. Wskazuje, że pełne korzyści z takich projektów można osiągnąć dzięki zarządzaniu zdecentralizowanemu za pośrednictwem funduszy małych projektów lub wszelkich podobnych instrumentów bądź bezpośrednio przez komitety sterujące na miejscu. Zasadnicze znaczenie ma zapewnienie, by każdy region przygraniczny mógł swobodnie korzystać z istniejących instrumentów i procedur, które były skuteczne przez wiele lat, tak aby zagwarantować ciągłość takiego finansowania wraz z ogólnym celem, jakim jest utrzymanie bliskości programów względem obywateli;

30. Zaleca, by euroregiony lub podobne struktury i EUWT stanowiły ramy gwarantujące zdecentralizowane wdrażanie projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów, zapewniając ich ciągłość i uwzględniając już istniejące role takich struktur (np. odbiorców „projektów parasolowych”), które okazały się być użyteczne. W strefach przygranicznych, gdzie struktury takie nie istnieją, należy wspierać ich tworzenie lub znaleźć inne odpowiednie rozwiązania respektujące w jak największym stopniu zasady, o których mowa powyżej.

31. Podkreśla, że aby zachować wartość dodaną i korzyści projektów opartych na kontaktach międzyludzkich i małych projektów, projekty te oraz zarządzanie nimi powinny być jak najprostsze. Należy położyć większy nacisk na treść, a nie na procedury oraz należy preferować uproszczone opcje kosztów.

32. Zwraca uwagę, że projekty oparte na kontaktach międzyludzkich często łączą partnerów ze służb publicznych lub półpublicznych i łagodzą wpływ różnic w zakresie regulacji i finansowania między organizacjami w różnych państwach członkowskich. Niemniej jednak poza tymczasowym finansowaniem powinna istnieć możliwość kontynuacji udanych projektów opartych na kontaktach międzyludzkich dzięki funduszom strukturalnym. W kolejnym okresie programowania należy dołożyć więcej starań na rzecz przybliżenia ustawodawcom krajowym doświadczeń regionów przygranicznych. Państwa członkowskie powinny porozumieć się w kwestiach granicznych celu zmniejszenia skutków granicznych wynikających z krajowych regulacji i finansowania.

33. Wzywa państwa członkowskie, Komisję i Parlament Europejski do wzięcia pod uwagę tych szczególnych zaleceń oraz uwzględnienia wszystkich koniecznych przepisów na potrzeby ich wdrożenia podczas przygotowywania wniosków ustawodawczych dla kolejnej generacji programów współpracy transgranicznej, organizowania tych programów oraz ich pomyślnego wdrażania. Zapewni to wyraźne odczuwanie korzyści płynących z integracji europejskiej przez obywateli regionów przygranicznych Europy.

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽⁹⁾ Przede wszystkim między Irlandią a Irlandią Północną, ale także między Francją a Anglią.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wspieranie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up w Europie: perspektywa lokalna i regionalna

(2017/C 342/07)

Sprawozdawca:	Tadeusz TRUSKOLASKI (PL/EA), prezydent Białegostoku
Dokumenty źródłowe:	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej ram prawnych restrukturyzacji zapobiegawczej, drugiej szansy i środków zwiększających skuteczność postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia oraz zmieniającej dyrektywę 2012/30/UE
	COM(2016) 723 final
	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Przyszli liderzy Europy: inicjatywa na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up”
	COM(2016) 733 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Motyw 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Celem niniejszej dyrektywy jest wyeliminowanie przeszkód, które utrudniają korzystanie z podstawowych swobód, takich jak swoboda przepływu kapitału i swoboda przedsiębiorczości, oraz wynikają z różnic między krajowymi przepisami i postępowaniami w zakresie restrukturyzacji zapobiegawczej, upadłości i drugiej szansy. Niniejsza dyrektywa ma usunąć te przeszkody przez zapewnienie rentownym przedsiębiorstwom w trudnej sytuacji finansowej dostępu do skutecznych krajowych ram prawnych dotyczących restrukturyzacji zapobiegawczej, które umożliwią im kontynuowanie działalności; zapewnienie uczciwym nadmiernie zadłużonym przedsiębiorcom możliwości skorzystania z drugiej szansy po całkowitym umorzeniu długów po upływie odpowiedniego okresu; oraz poprawę skuteczności postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia długów, a szczególnie skrócenie ich trwania.</p>	<p>Celem niniejszej dyrektywy jest wyeliminowanie przeszkód, które utrudniają korzystanie ze swobód związanych z rynkiem wewnętrznym oraz wynikają z różnic między krajowymi przepisami i postępowaniami w zakresie restrukturyzacji zapobiegawczej, upadłości i drugiej szansy. Niniejsza dyrektywa ma usunąć te przeszkody przez zapewnienie rentownym przedsiębiorstwom w trudnej sytuacji finansowej dostępu do skutecznych ram prawnych dotyczących restrukturyzacji zapobiegawczej, które umożliwią im kontynuowanie działalności; zapewnienie uczciwym nadmiernie zadłużonym przedsiębiorcom możliwości skorzystania z drugiej szansy po całkowitym umorzeniu długów po upływie odpowiedniego okresu; oraz poprawę skuteczności postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia długów, a szczególnie wypełnienie wymogów dotyczących zasięgania opinii pracowników (art. 27 Karty praw podstawowych) i skrócenie trwania wspomnianych postępowań. Środki zapobiegawcze, czasami nazywane „pre-pack”, wpisują się w coraz powszechniejszą tendencję nowoczesnego prawa upadłościowego, by dać pierwszeństwo podejściom, które – inaczej niż konwencjonalna likwidacja przedsiębiorstwa w kryzysie – mają na celu jego naprawę lub przynajmniej ratowanie tych jego jednostek, które są wciąż rentowne.</p>

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 2

Artykuł 1 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
a) zapobiegawczych postępowań restrukturyzacyjnych dostępnych dla dłużników znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej w sytuacji, gdy zachodzi prawdopodobieństwo niewypłacalności;	a) zapobiegawczych postępowań restrukturyzacyjnych dostępnych dla dłużników znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej w sytuacji, gdy zachodzi prawdopodobieństwo niewypłacalności, które to postępowania będą ukierunkowane na rozwiązanie konkretnej trudności, na zmniejszenie zobowiązań wobec wszystkich lub niektórych wierzycieli lub na przeniesienie całości lub części rentownej działalności do innego przedsiębiorstwa w warunkach pozwalających wierzycielom na uzyskanie dywidendy co najmniej w takiej wysokości jak w wypadku likwidacji;

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 3

Artykuł 3 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy i przedsiębiorcy mieli dostęp do instrumentów wczesnego ostrzeżenia, które pozwalają wykryć pogorszenie kondycji przedsiębiorstwa i zasygnalizować dłużnikowi lub przedsiębiorcy konieczność podjęcia pilnych działań.	Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy i przedsiębiorcy, a także pracownicy i ich przedstawiciele , mieli dostęp do instrumentów wczesnego ostrzeżenia, które pozwalają wykryć pogorszenie kondycji przedsiębiorstwa i zasygnalizować dłużnikowi lub przedsiębiorcy konieczność podjęcia pilnych działań.

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 4

Artykuł 3 ustęp 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy i przedsiębiorcy mieli dostęp do właściwych, aktualnych, jasnych, zwięzłych i przyjaznych dla użytkownika informacji dotyczących dostępności instrumentów wczesnego ostrzeżenia i wszelkich środków, jakie mają do dyspozycji w celu przeprowadzenia wczesnej restrukturyzacji lub uzyskania umorzenia długów prywatnych.	Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy i przedsiębiorcy, a także pracownicy i ich przedstawiciele , mieli dostęp do właściwych, aktualnych, jasnych, zwięzłych i przyjaznych dla użytkownika informacji dotyczących dostępności instrumentów wczesnego ostrzeżenia i wszelkich środków, jakie mają do dyspozycji w celu przeprowadzenia wczesnej restrukturyzacji lub uzyskania umorzenia długów prywatnych.

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 5

Artykuł 3 ustęp 3

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie mogą ograniczyć dostęp, o którym mowa w ust. 1 i 2, do małych i średnich przedsiębiorstw lub do przedsiębiorców.	

Uzasadnienie

Nie jest jasne, dlaczego i na podstawie jakich kryteriów (liczba pracowników, obrót itp.) niektóre przedsiębiorstwa powinny być wykluczone z systemu wczesnego ostrzegania.

Poprawka 6

Artykuł 4 (dodać nowy ustęp po art. 4 ust. 4)

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	Państwa członkowskie ustanawiają przepisy szczególne, które umożliwiają pracownikom rozważenie przed restrukturyzacją możliwości nabycia przedsiębiorstwa w formie spółdzielni oraz rozpoczęcie rozmów z wierzycielami, administratorami, ekspertami, instytucjami finansowymi, związkami zawodowymi i władzami publicznymi, aby dać szansę na nabycie przedsiębiorstwa gwarantując jego rentowność i trwałość, które nie byłoby traktowane jako rozwiązanie ostatniej szansy.

Uzasadnienie

Utrata zasobów mająca miejsce w przypadku poważnej restrukturyzacji bądź likwidacji przedsiębiorstwa jest stratą dla całej gospodarki UE. Należy umożliwić wykorzystanie możliwie wielu środków, w tym przekształcenia przedsiębiorstwa w spółdzielnię pracowniczą, aby zachować przedsiębiorstwo.

Poprawka 7

Artykuł 8 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
f) warunki planu, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> (i) proponowany okres jego trwania; (ii) wszelkie wnioski o zmianę terminów spłaty długów, ich anulowanie lub konwersję na inne formy zobowiązań; (iii) nowe finansowanie przewidywane w ramach planu restrukturyzacji; 	f) warunki planu, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> (i) proponowany okres jego trwania; (ii) wszelkie wnioski o zmianę terminów spłaty długów, ich anulowanie lub konwersję na inne formy zobowiązań; (iii) nowe finansowanie przewidywane w ramach planu restrukturyzacji; (iv) skutki planów restrukturyzacji dla pracowników i podwykonawców; (v) wpływ na emerytury pracowników emerytowanych;

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

1. Przychylnie ocenia komunikat Komisji Europejskiej „Przyszli liderzy Europy: inicjatywa na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up” jako rozwinięcie i rozszerzenie zakresu programu „Small Business Act”. Jednocześnie zwraca się do Komisji o aktualizację programu „Small Business Act” i utrzymanie jego jednorodnego charakteru.
2. Podziela wyrażone w treści komunikatu obawy dotyczące negatywnego wpływu utrzymującej się nadmiernej fragmentacji jednolitego rynku, w tym jednolitego rynku cyfrowego, na potencjał wzrostu przedsiębiorstw typu start-up i scale-up.
3. Przypomina o swoim pełnym poparciu dla działań ukierunkowanych na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości i na likwidowanie barier ograniczających możliwości jej rozwoju.
4. Zwraca uwagę na fakt, iż przedsiębiorstwa typu start-up i scale-up zazwyczaj uwzględniają elastyczne formy zatrudnienia, w tym: pracę na odległość, ruchomy czas pracy, wypożyczanie i leasing pracowniczy, kontraktowanie, work-i job-sharing. Kiedy formy te zostają przedstawione jako rzeczywista możliwość dla pracownika, mogą pozytywnie wpływać na godzenie obowiązków związanych z życiem rodzinnym i zawodowym i przyczynić się do zaradzenia problemowi długotrwałego bezrobocia.
5. Podkreśla, że partnerska współpraca europejskich, krajowych, regionalnych i lokalnych organów publicznych ma ogromne znaczenie dla tworzenia warunków sprzyjających rozszerzaniu skali działalności start-upów.
6. Apeluje do Komisji o działania własne służące inspirowaniu państw członkowskich, aby wszystkie szczeble edukacji ekonomicznej i pozaekonomicznej traktowały w większym zakresie o problematyce kreatywności, przedsiębiorczości, ekonomii i finansach.
7. Podkreśla rolę osiągnięć regionów i miast w napędzaniu innowacjami rozwoju gospodarki światowej ze względu na ich zdolność elastycznej adaptacji do zmieniających się uwarunkowań rynkowych, technologicznych i kulturowych.
8. Zaznacza, iż wsparcie podmiotów innowacyjnych o szczególnie wysokiej dynamice wzrostu przenosi się na inne podmioty rynkowe. Wraz z obecnym kierunkiem prac na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, ekonomii społecznej i konsumpcji współdzielonej⁽¹⁾ działania pomocowe i ułatwienia prawne będą przyczynić się poprzez synergię do rozwoju całych społeczeństw.
9. Podkreśla, iż kluczowe znaczenie będą miały te działania, które doprowadzą do większego powiązania strategii sektorowych, łącząc świat nauki, biznes i władze publiczne wszystkich szczebli tak, aby realizowane cele miały wspólny mianownik.

Usuwanie barier regulacyjnych, informacyjnych i prawnych

10. Podkreśla, iż różnorodność i niestabilność prawa w ramach państw członkowskich UE okazuje się być jednym z kluczowych problemów ograniczających ekspansję europejskich przedsiębiorstw typu start-up⁽²⁾.
11. Zachęca Komisję do podjęcia próby wypracowania jednoznacznych definicji start-upu i scale-upu oraz dalszego upraszczania rozwiązań prawnych dotyczących MŚP.
12. Zgadza się z dotychczasową linią analityczną, stworzoną w ramach programu „Horyzont 2020” (dotyczącą możliwości korzystania z zaleceń eksperckich) oraz aktywności Europejskiego Obserwatorium Klastrow i Zmian w Przemysle.
13. Proponuje zweryfikować zestaw narzędzi i miar po 3 cyklach pomiarowych tak, by nie tylko gromadzono dane poglądowe o start-upach i scale-upach, ale również rozwijano badania o aspekty jakościowe, które ułatwią definiowanie występujących problemów.

⁽¹⁾ Wymiar lokalny i regionalny konsumpcji współdzielonej, sprawozdawczyni: Benedetta Brighenti, CdR 2015/2698; Gospodarka dzielenia się i platformy internetowe – wspólne stanowisko miast i regionów, sprawozdawczyni: Benedetta Brighenti, CdR 2016/4163; Rola gospodarki społecznej w pobudzaniu wzrostu gospodarczego i zwalczaniu bezrobocia, sprawozdawca: Luis Gomes, CdR 2015/1691.

⁽²⁾ Inteligentne regulacje dla MŚP, sprawozdawca: Christian Buchmann, CDR 5387/2016.

14. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że środki programu COSME są w dużej mierze ukierunkowane na wspieranie przedsiębiorstw typu start-up oraz typu scale-up, co jest zgodne z priorytetami polityki Komisji Europejskiej w ramach strategii jednolitego rynku.

15. Wyraża zaniepokojenie wolnym tempem prac ukierunkowanych na usunięcie fragmentacji systemów podatkowych, w szczególności systemów podatku od wartości dodanej (VAT) funkcjonujących w 28 państwach członkowskich UE. Fragmentacja utrudnia rozwój i handel transgraniczny MSP, w szczególności przedsiębiorstwom typu start-up.

16. Proponuje Komisji wprowadzenie dodatkowych środków wspierających przedsiębiorstwa typu start-up w tworzeniu i późniejszej realizacji strategii ochrony praw własności intelektualnej.

Dalsza aktywność gospodarcza – druga szansa

17. Dostrzega problem nieskutecznych i nadmiernie długich postępowań prowadzonych w państwach członkowskich UE w sprawach niewypłacalności przedsiębiorców, co pozbawiania wielu uczciwych, a nadmiernie zadłużonych przedsiębiorców drugiej szansy.

18. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek z dnia 22 listopada 2016 r. (COM(2016) 723) dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej ram prawnych restrukturyzacji zapobiegawczej, drugiej szansy i środków zwiększających skuteczność postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia oraz zmieniającej dyrektywę 2012/30/UE – którego celem jest ograniczenie kluczowych barier wynikających z różnic w ramach państw członkowskich w zakresie restrukturyzacji i upadłości oraz hamujących swobodny przepływ kapitału. Jest jednak zaniepokojony faktem, że we wniosku ograniczono się do aspektów finansowych, a pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach zakwalifikowano jako wierzycieli z tego samego tytułu co banki lub inni właściciele kapitału oraz że naprawę przedsiębiorstwa przedstawiono wyłącznie jako finansową reorganizację z udziałem zainteresowanych stron.

19. Za przekonującą uznaje argumentację Komisji w kwestii uzyskania wartości dodanej z wprowadzenia proponowanych rozwiązań prawnych na szczeblu UE i stąd też wniosek dotyczący dyrektywy uznaje za zgodny z zasadą pomocniczości. Z tego samego też powodu uznaje wniosek do dyrektywy za zgodny z zasadą proporcjonalności.

20. Wyraża przy tym obawę, iż ten instrument legislacyjny, z uwagi na brak bieżącej możliwości harmonizacji systemów prawnych państw członkowskich w zakresie postępowania upadłościowego, nie przyczyni się w sposób wymierny do zwiększenia liczby przedsiębiorstw typu start-up, które utrzymają się na rynku dłużej niż przez okres 2–3 lat.

21. Przypomina o przyjęciu 20 maja 2015 r. przez Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej rozporządzenia (UE) 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego w poszczególnych państwach członkowskich i popiera podejście, zgodnie z którym postępowanie upadłościowe nie powinno być dłużej traktowane jako likwidacja, lecz jako instrument chroniący zasoby przedsiębiorstwa – w tym prawo do pracy jego pracowników – oraz, w miarę możliwości, zapewniający dalsze jego istnienie. Z zadowoleniem przyjmuje również ustanowienie, do czerwca 2019 r., cyfrowego systemu wzajemnie połączonych rejestrów postępowań upadłościowych, utworzonych w każdym z państw członkowskich i dostępnych bezpłatnie za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”. Niemniej zwraca uwagę na fakt, iż wskazane jest dodatkowe wsparcie na rzecz specjalizacji sędziów i profesjonalizacji zarządców ustanowionych w ramach postępowania.

22. Z zadowoleniem przyjmuje rezolucję ustawodawczą Parlamentu Europejskiego z 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie funduszy rynku pieniężnego (COM (2013) 615) i propozycję ustanowienia nowej kategorii funduszy rynku pieniężnego (FRP) – FRP o niskiej zmienności wartości aktywów netto, zaprojektowanych specjalnie do zastosowania w odniesieniu do małych przedsiębiorstw w gospodarce realnej.

23. Wzywa władze publiczne szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego do inicjowania, bądź aktywnego angażowania się w:

- kampanie społeczne uświadamiające znaczenie porażki w drodze do sukcesu biznesowego,
- kampanie promujące kulturę ratowania przedsiębiorstw zamiast ich likwidowania,
- kampanie promujące narzędzia wczesnego ostrzegania,
- działania na rzecz edukacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorców, skierowane przede wszystkim na przyszłych przedsiębiorców lub start-upowców, tak by poprawić ich poziom wiedzy i zmienić ich podejście do różnych źródeł kapitału,

- ukierunkowane programy budowania zdolności dla osób na nowo podejmujących działalność oraz środki wsparcia finansowego na korzystnych warunkach w celu ratowania przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, gdy wykazują oznaki rentowności na przyszłość.

Tworzenie nowych możliwości

24. Uznaje potrzebę ułatwiania działalności przedsiębiorstw typu start-up będących małymi i średnimi przedsiębiorstwami na jednolitym rynku europejskim, w szczególności poprzez określenie odpowiednich progów w odniesieniu do zwolnienia na poziomie państw członkowskich z wymogów związanych z reorganizacją lub ponowną rejestracją.

25. Zachęca Komisję do podjęcia prac na rzecz stworzenia podstaw wizji startupowej oraz katalogu warunków umożliwiającego bezpieczne i korzystne przyjęcie wykwalifikowanego kapitału intelektualnego oraz finansowego z państw trzecich, który może przyczynić się do rozwoju gospodarki Unii Europejskiej.

26. Z zadowoleniem przyjmuje wysiłki podejmowane przez Komisję w celu poprawy dostępu do rynków zamówień publicznych dla przedsiębiorstw typu start-up i scale-up i podkreśla konieczność ścisłego monitorowania procesu transpozycji i wdrożenia dyrektywy 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych na szczeblu państw członkowskich, aby zapewnić, by państwa członkowskie w pełni wykorzystały istniejące przepisy w celu poprawy dostępu do rynków zamówień publicznych dla MŚP.

27. Przychylnie odnosi się do pomysłu ustanowienia brokerów innowacji, odpowiedzialnych za tworzenie sieci nabywców zainteresowanych innowacyjnymi zamówieniami publicznymi, powiązanie ich z innowacyjnymi przedsiębiorstwami i udzielanie pomocy takim przedsiębiorstwom w uzyskaniu dostępu do kapitału wysokiego ryzyka.

28. Pochwala proponowane zmiany w programie „Horyzont 2020”, ukierunkowane na wsparcie oddolnego i międzysektorowego podejścia oraz surowych innowacji, które charakteryzuje przełomowe znaczenie społeczne i duży potencjał wzrostu.

29. Z zadowoleniem przyjmuje dalsze wzmocnienie Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości (EEN) poprzez rozszerzenie zakresu usług o wyspecjalizowane doradztwo w zakresie zwiększania skali działalności gospodarczej, informowania o przepisach krajowych i europejskich, możliwości pozyskania finansowania, nawiązywania partnerstw i sposobu uzyskania dostępu do transgranicznych zamówień publicznych.

30. Podkreśla, jak ważne jest, by regionalne oddziały sieci EEN budowały silne, oparte na współpracy powiązania z lokalnymi inkubatorami przedsiębiorczości, akceleratorami i parkami naukowo-technologicznymi, ponieważ instytucje te, będąc na co dzień blisko start-upów, dobrze znają ich realne problemy i potrzeby.

31. Podkreśla, iż deklarowana przez Komisję intensyfikacja działań na rzecz tworzenia powiązań pomiędzy klastrami, lokalnymi i regionalnymi ekosystemami przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie wyszukiwania i kojarzenia ze sobą inwestorów, dużych przedsiębiorstw, tworzenia sieci kontaktów wśród lokalnych decydentów, powinna być rozszerzana o sieciowanie przedsiębiorstw typu start-up z ośrodkami naukowymi jako potencjalnymi dostawcami innowacyjnych rozwiązań technologicznych i nietechnologicznych.

32. Wzywa Komisję do wprowadzenia środków wsparcia ukierunkowanych na stworzenie ośrodków stymulujących innowacyjne przedsiębiorstwa, pomagających i towarzyszących przedsiębiorcy na początkowych etapach rozpoczynania działalności, wzmacniających jego umiejętności zarządzania, ułatwiających uzyskanie finansowania z alternatywnych źródeł, podpisanie umów z przedsiębiorstwami będącymi „lokomotywami rozwoju”, wsparcie dla internacjonalizacji itp.

33. Zwraca uwagę na pogłębiającą się lukę technologiczną pomiędzy regionami metropolitalnymi a regionami słabiej rozwiniętymi i peryferyjnymi. W związku z tym proponuje Komisji podjęcie działań wspierających sieciowanie przodujących regionów z tymi, których gospodarki oparte są na sektorze rolniczym.

34. Choć nadal pozostaje wiele do zrobienia, z zadowoleniem przyjmuje postępy czynione w zakresie przedsiębiorczości w słabiej rozwiniętych regionach. Proponuje Komisji dalsze wspieranie inicjatyw mających na celu promowanie ducha przedsiębiorczości w tych regionach, a także rozważenie wdrożenia innych środków, np. instrumentu dedykowanego sieciowaniu projektów.

35. Podkreśla, iż wysoce pożądane byłyby dodatkowe działania ukierunkowane na wzmacnianie i sieciowanie aktorów działających na rzecz przedsiębiorczości w tradycyjnych sektorach gospodarki (w tym w sektorze rzemiosła, sektorze kultury i sektorze kreatywnym), regionach wiejskich i peryferyjnych oraz strefach podmiejskich.

36. Przychylnie odnosi się do pomysłu Komisji utworzenia europejskiej platformy służącej do nawiązywania kontaktów przez start-upy z potencjalnymi partnerami (równoległe do istniejących platform publicznych i prywatnych). Narzędzie to wzmocniłoby proces rozbudowy sieci ekosystemów przedsiębiorczości i klastrów w Europie.
37. Pozytywnie ocenia planowany kierunek działania Komisji w tym obszarze (wyznaczonym w inicjatywach „Koalicja na rzecz umiejętności cyfrowych i zatrudnienia”, „Plan działania na rzecz współpracy sektorowej w zakresie umiejętności”, „Duży zbiór danych”).
38. Popiera inicjatywę rozszerzenia programu „Erasmus” dla młodych przedsiębiorców tak, aby obejmował on inkubatory i przedsiębiorców na rynkach międzynarodowych;
39. Wyraża zaniepokojenie tym, że komunikat, który dotyka niezwykle obszernej problematyki, zbyt powierzchownie odnosi się do planowanych działań i uwzględnia wybiórczo przyszłe działania (pominięto np. informacje o programie centrów innowacji cyfrowych, *digital innovation hubs*, oraz tylko hasłowo zaproponowano powołanie Europejskiej Rady Innowacji, nie definiując zasad jej działania).
40. Wzywa Komisję do przedłożenia bardziej szczegółowych informacji o przewidywanych kompetencjach tejże rady i jej umocowaniu legislacyjnym.
41. Stwierdza, iż kluczowym czynnikiem determinującym jakość pracy Europejskiej Rady Innowacji jest zapewnienie odpowiedniej reprezentacji środowisk biznesu i jego otoczenia, naukowych i władz publicznych w jej składzie.
42. Zachęca Komisję Europejską do przygotowania analizy możliwości wsparcia samorządów w powoływaniu zespołów złożonych z przedstawicieli biznesu, doświadczonych osób, które pomogą w rozwoju przedsiębiorczości oraz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego.
43. Podkreśla ważną rolę, jaką odgrywają i będą odgrywały władze regionalne i lokalne, środowisko akademickie i sami przedsiębiorcy (czyli tzw. *triple helix*) w propagowaniu ducha przedsiębiorczości, budowie kultury nauki i innowacji w europejskich regionach oraz w budowie silnych, regionalnych ekosystemów przedsiębiorczości.
44. Apeluje do Komisji o włączenie władz regionalnych i lokalnych w planowaną analizę wzajemnej oceny zasad i praktyk państw członkowskich w odniesieniu do przedsiębiorstw typu start-up i scale-up. Władze lokalne i regionalne są najbliższymi lokalnymi przedsiębiorcami i warto skorzystać z ich dużej wiedzy o lokalnych środowiskach biznesowych.
45. Uważa, że ze względu na jednolity rynek cyfrowy konkurencja przyjmie nowy wymiar i że każdy region będzie musiał się skonfrontować z innymi europejskimi graczami, którzy będą korzystać z tej samej podstawy prawnej. Jest to zatem okazja dla przedsiębiorstw typu start-up, które nie miały dotąd dużych możliwości umiędzynarodowienia i uzyskania dostępu do nowych rynków transgranicznych.

Dostęp do finansowania

46. Zaznacza, iż sięganie przez przedsiębiorstwa typu start-up i scale-up po rozwiązania innowacyjne i niestandardowe sprawia, że efekty ich wdrożenia można przewidzieć tylko w ograniczonym stopniu. To zaś utrudnia pozyskanie środków z regularnych programów.
47. Zaleca Komisji rozluźnienie systemu finansowania, tak by był elastyczniejszy w stosunku do innowacyjnych pomysłów, i zachęcanie podmiotów dystrybuujących finansowanie środkami europejskimi do większej uwagi przy doborze ekspertów.
48. Pozytywnie ocenia pomysł Komisji dotyczący utworzenia europejskiego funduszu funduszy *venture capital*, który ma szansę zmniejszyć fragmentację rynku funduszy typu VC w UE.
49. Proponuje rozpoczęcie analiz nad możliwościami uruchomienia lokalnych VC w samorządach.
50. Zachęca Komisję do wsparcia zróżnicowania źródeł finansowania, gdyż fundusze *venture capital* i *private equity*, a także anioły biznesu są jeszcze mało rozwinięte w Europie.
51. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący zwiększenia budżetu COSME i, pod warunkiem że nie zostaną przesunięte żadne środki z instrumentu „Łącząc Europę” czy programu „Horyzont 2020”, zasadniczo z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący zwiększenia budżetu EFIS, co pozwala na dodatkowe finansowanie MŚP na etapie

rozpoczynania działalności i zwiększania skali. W szczególności potrzebne jest ułatwianie integracji i partnerstw między MŚP a przedsiębiorstwami typu start-up.

52. Pozytywnie ocenia kierunek działań Komisji w celu stworzenia dodatkowych zachęt do finansowania kapitałem wysokiego ryzyka poprzez np. udostępnienie gwarancji publicznych funduszom prywatnym czy samorządowym przy pozyskiwaniu finansowania dłużnego, jako że może się to przyczynić do wzrostu liczby inwestycji kapitałowych i inwestycji w instrumenty dłużne przedsiębiorstw typu start-up i scale-up.

53. Zachęca do opracowania na szczeblu UE programu wsparcia pozafinansowego start-upów i scale-upów, który ułatwi eksplorację nowych rynków, przyczyniając się do wzrostu liczby miejsc pracy i dalszego rozwoju innowacji na terenie UE.

54. Uważa za konieczne, by za pomocą środków wsparcia finansowego i podatkowego rozbudować uporządkowany europejski ekosystem sprzyjający inwestycjom, z myślą o przyciągnięciu do innowacyjnych przedsiębiorstw prywatnych inwestycji i zachęcaniu do nich, tak aby umożliwić tym przedsiębiorstwom rozwój i prosperowanie w jak najlepszych warunkach gospodarczych i finansowych oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności. W związku z tym szczególną uwagę należy zwrócić na promowanie alternatywnych źródeł finansowania (kapitał wysokiego ryzyka, pożyczki partycypacyjne, gwarancje itp.). Konieczne jest przy tym rzeczywiste uproszczenie mechanizmów wdrażania instrumentów finansowych współfinansowanych z funduszy strukturalnych.

55. Zwraca uwagę na intensywny rozwój platform finansowania społecznościowego jako alternatywnego źródła finansowania innowacyjnych rozwiązań tworzonych przez start-upy.

56. Wzywa Komisję do dokonania analizy szans i zagrożeń wynikających z finansowania społecznościowego dla europejskiej społeczności, w szczególności tych dotyczących bezpośrednio inwestorów, którzy mogą mieć nierówny dostęp do informacji i być słabiej przygotowani do tego rodzaju transakcji w porównaniu z profesjonalnymi inwestorami.

57. Zaznacza, iż właściwie skonstruowane ramy prawne regulujące funkcjonowanie platform finansowania społecznościowego na obszarze UE pozwolą w pełni wykorzystać tkwiący w tym źródle potencjał. Ich integralną część powinny stanowić standardy zapewniające ochronę interesów inwestorów.

58. Popiera umocnienie inicjatywy Startup Europe i poszerzenie jej zakresu poza sektor ICT i internetowe przedsiębiorstwa typu start-up. W tym zakresie zaleca ponadto dalsze uproszczenie w celu coraz łatwiejszego i skuteczniejszego ukierunkowywania przedsiębiorstw typu start-up, które chcą skorzystać z licznych możliwości związanych z europejskimi programami.

Aktywność start-upów w dziedzinach o szczególnym znaczeniu społecznym

59. Zachęca KE do przyjęcia strategii względem innowacyjnych inicjatyw biznesowych o profilu społecznym, wpływających na jakość życia, opierającej się na dotychczasowych dziedzinach szczególnego zainteresowania, takich jak np. srebrna gospodarka, przedsiębiorczość społeczna, model triple helix, tak by system zachęt wspierał oddolną aktywność i kreatywność społeczną.

60. Zwraca uwagę na potencjał występujący we współpracy start-upów i scale-upów z dużymi przedsiębiorstwami. Należy wykorzystać dobre praktyki z regionów UE, w których współpraca prowadzi do synergii między przedsiębiorstwami o różnej wielkości i z różnych branż.

61. Przyjmuje z zadowoleniem zapewnienie Komisji o uruchomieniu platformy na rzecz eliminacji wyzwań społecznych.

62. Zwraca uwagę, iż dodatkową wartość mogłoby stanowić powiązanie takiej platformy z systemem zamówień publicznych, co mogłoby przełożyć się na dynamikę wzrostu przedsiębiorstw społecznych. Wymagane byłoby jednak większe rozluźnienie systemu, tak by problem mógł być rozwiązany w sposób kreatywny, czyli najlepszy z punktu widzenia ostatecznych beneficjentów, a nie w sposób przewidywalny pod kątem systemowych wskaźników.

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Inteligentne regulacje dla MŚP

(2017/C 342/08)

Sprawozdawca: Christian BUCHMANN (AT/EPL), poseł do parlamentu kraju związkowego Styria**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Otoczenie regulacyjne przyjazne MŚP

1. Podkreśla, że MŚP, jako główna siła napędowa Europy w zakresie tworzenia wzrostu gospodarczego i miejsc pracy, potrzebują prostego, jasnego, spójnego i stabilnego pod względem prawnym środowiska regulacyjnego oraz otoczenia gospodarczego opartego na odpowiednim poziomie publicznego i prywatnego potencjału inwestycyjnego.
2. Zwraca uwagę na nieproporcjonalny wpływ obciążeń administracyjnych na MŚP, zważywszy że względne koszty przestrzegania przepisów w obszarach takich jak opodatkowanie czy też obowiązki sprawozdawcze są wyższe dla MŚP w porównaniu z większymi przedsiębiorstwami.
3. W związku z tym zdecydowanie podkreśla konieczność uczynienia europejskiego otoczenia regulacyjnego bardziej przyjaznym dla MŚP poprzez wyeliminowanie na wszystkich poziomach przeszkód utrudniających tworzenie i wzrost przedsiębiorstw.
4. Odnotowuje postępy osiągnięte w ramach programu „Small Business Act” dla Europy (SBA) z 2008 r. ⁽¹⁾, przeglądu „Small Business Act” z 2011 r. ⁽²⁾ oraz planu działania z 2013 r. na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r. ⁽³⁾.
5. Ponownie deklaruje poparcie dla wyznaczonego przez Komisję celu dotyczącego złagodzenia obowiązków w zakresie rejestracji i sprawozdawczości VAT w ramach strategii jednolitego rynku, które wyraził wcześniej w opinii w sprawie usprawniania jednolitego rynku ⁽⁴⁾. Niemniej ubolewa, że władze lokalne i regionalne nie zostały formalnie skonsultowane w celu pełnego uwzględnienia ich obaw – np. dotyczących potrzeb MŚP w regionach transgranicznych.
6. Podkreśla ciągłą potrzebę prowadzenia spójnej, widocznej i aktualnej europejskiej polityki wobec MŚP, ukierunkowanej na wyniki i wdrażanie, wykorzystującej i wzmacniającej poprzednie inicjatywy i uwzględniającej zasadę „najpierw myśl na małą skalę” na wszystkich poziomach sprawowania rządów i w ramach wszystkich polityk.
7. W związku z tym ponawia apel o zmieniony i wzmocniony program „Small Business Act” i nadanie większej roli regionom i miastom we wdrażaniu zasad tego programu. Potwierdza zaangażowanie na rzecz propagowania wdrażania „Small Business Act” za pośrednictwem swojego projektu „Europejski Region Przedsiębiorczości”.
8. Odnotowuje, że sieć pełnomocników ds. MŚP działa jako główny łącznik między Komisją Europejską a decydentami krajowymi, i wzywa Komisję do formalnego i systematycznego włączania regionalnych i lokalnych pełnomocników ds. MŚP do tej sieci.
9. Uznaje, że w UE istnieje zasadniczo przyjazne dla MŚP otoczenie regulacyjne, podkreśla jednak, że utrzymują się różnice pod względem czasu trwania, kosztów i liczby procedur wymaganych do założenia firmy. Wzywa państwa członkowskie, by dostosowały swoje odpowiednie przepisy do regulacji osiągających najlepsze wyniki, przy zachowaniu zasady pomocniczości i po zbadaniu zasadności takiego kroku. Zwraca uwagę, że dobre praktyki, takie jak między innymi *Iniciativa Lisboa*, która umożliwia założenie przedsiębiorstwa w ciągu 36 minut, mogą być źródłem inspiracji w tym względzie.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji: „Najpierw myśl na małą skalę” – program „Small Business Act” dla Europy, 25 czerwca 2008 r. (COM(2008) 394 final).

⁽²⁾ Komunikat Komisji: Przegląd programu „Small Business Act” dla Europy, 23 lutego 2011 r. (COM(2011) 78 final).

⁽³⁾ Komunikat Komisji: Plan działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r. – Pobudzenie ducha przedsiębiorczości w Europie, 9 stycznia 2013 r. (COM(2012) 795 final).

⁽⁴⁾ Opinia KR-u „Usprawnianie jednolitego rynku”, CdR 6628/2015, pkt 12.

10. Podkreśla rolę klastrów w pomaganiu małym przedsiębiorstwom zwiększyć swą skalę za pomocą badań rynku i analiz, tworzenia innowacji oraz kwalifikacji i zaleca ukierunkowanie wsparcia dla tych działań za pośrednictwem programów takich jak COSME.

11. Zwraca uwagę na wyniki seminarium Komisji ECON pt. „Inteligentne regulacje – inteligentny wzrost”, które odbyło się w Seggaubergu w Styrii, oraz na późniejszy dialog obywatelski, które wskazują na potrzebę osiągnięcia konkretnych rezultatów poprzez nowe i innowacyjne podejścia.

Uwzględnianie zasady „najpierw myśl na małą skalę”

12. Uwypukla znaczenie uwzględniania zasady „najpierw myśl na małą skalę” we wszystkich unijnych strategiach politycznych i w całym procesie decyzyjnym. Ponadto apeluje, by kryteria oceny skutków w większym stopniu uwzględniały MŚP i by systematycznie brano pod uwagę terytorialne oddziaływanie przepisów.

13. Podkreśla, że nakładające się i sprzeczne przepisy w różnych unijnych strategiach politycznych, takich jak strategia regionalna i polityka w zakresie pomocy państwa, zamówień publicznych i ochrony środowiska – a także pewne zderzenie interesów pomiędzy wspieraniem klastrów a zasadami dotyczącymi konkurencji i przestrzegania przepisów – w niewspółmiernym stopniu dotyczą MŚP.

14. Wyraża zaniepokojenie utrudnieniami powodowanymi niespójnymi i sprzecznymi definicjami stosowanymi w politykach sektorowych UE, na przykład oddzielnymi zbiorami zasad związanych z zamówieniami, polityką regionalną i polityką w zakresie konkurencji⁽⁵⁾ bądź różnymi definicjami innowacji stosowanymi w polityce regionalnej i polityce konkurencji⁽⁶⁾.

15. Jest przekonany, że nie można zmniejszyć obciążenia MŚP obowiązkami sprawozdawczymi poprzez uproszczenie jednego aktu ustawodawczego. W związku z tym zwraca się do Komisji i państw członkowskich o przyjęcie całościowego podejścia opartego na wszechstronnej ocenie wszystkich obowiązków sprawozdawczych spoczywających na MŚP.

16. Sugeruje, by zbadać możliwości zmniejszenia obciążenia MŚP poprzez działania takie jak: stworzenie progów, poniżej którego przedsiębiorstwa mogłyby dostarczać mniej informacji, ograniczenie liczby obowiązkowych kwestionariuszy i unikanie tworzenia nowych kwestionariuszy, na przykład dzięki włączeniu informacji statystycznych do już dostępnych danych.

17. Wyraża zadowolenie, że w nowej generacji unijnych umów o wolnym handlu mają być zawarte rozdziały poświęcone MŚP, aby ułatwić, w szczególności właśnie tym firmom, dostęp do innych rynków, między innymi poprzez zwiększenie pewności prawa, obniżenie lub zniesienie barier pozataryfowych, rozszerzenie procedury przetargowej, w ramach której udziela się zamówienia najlepszemu oferentowi, i wzmocnienie ochrony praw własności intelektualnej i przemysłowej. Zwraca w tym kontekście uwagę na swoją opinię w sprawie TTIP z dnia 12 lutego 2015 r.

Większe ukierunkowanie Programu lepszego stanowienia prawa i programu REFIT na potrzeby MŚP

18. Z zadowoleniem przyjmuje starania zmierzające do zmniejszenia nakładanych na MŚP obciążeń w ramach Programu lepszego stanowienia prawa, programu REFIT i Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa (IIA).

19. Ponownie daje wyraz zaniepokojeniu, wyrażonemu w opinii w sprawie programu sprawności i wydajności regulacyjnej (REFIT)⁽⁷⁾, tym, że ani demokratycznie wybrani przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych, ani KR, jako ich instytucjonalna reprezentacja, nie są uwzględnieni w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa, pomimo uprawnień i znaczenia przypisanego im w Traktacie z Lizbony.

20. Z zadowoleniem przyjmuje włączenie zasad lepszego stanowienia prawa do całego cyklu kształtowania polityki, a także rozszerzenie ocen skutków na Parlament i Radę. Ubolewa, że ani Parlament, ani Rada nie zobowiązały się w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa do systematycznego przeprowadzania ocen skutków.

21. Podkreśla, że wprowadzanie poprawek lub dodatkowych przepisów na późniejszych etapach procesu legislacyjnego lub podczas transpozycji dyrektyw UE przez państwa członkowskie powinno iść w parze ze zobowiązaniem się do przeprowadzania ocen skutków w celu zapobiegania praktyce nadmiernie rygorystycznego wdrażania i zadbania o to, by związany z REFIT-em element danego przepisu nie uległ rozwodnieniu.

⁽⁵⁾ Zob. Europa Decentraal (2016). *Bridge!* – Better EU regulation for local and regional authorities.

⁽⁶⁾ Zob. House of the Dutch Provinces (2015). *Dutch Provinces for Better Regulation*.

⁽⁷⁾ Opinia KR-u „Program REFIT: perspektywa lokalna i regionalna”, CdR 983/2016, pkt 5.

22. Uznaje znaczenie konsultacji z zainteresowanymi stronami podczas przygotowywania wniosków legislacyjnych, zauważa jednak, że już po przeprowadzeniu konsultacji podmioty, które wniosły swój wkład, mogą zastanawiać się, w jakim stopniu uwzględniono ich troski. Wobec tego zaleca włączenie przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych do Rady ds. Ocen Skutków w celu umożliwienia im dodatkowej kontroli wniosków Komisji.

23. Podkreśla, że nie należy mylić instytucjonalnej roli KR-u w platformie REFIT z rolą innych uczestniczących w niej zainteresowanych stron, i uważa w związku z tym, że przedstawiciele komisji KR-u powinni móc wspierać przedstawicieli KR-u w platformie poprzez udział w jej spotkaniach dotyczących kwestii związanych z kompetencjami poszczególnych komisji.

24. Zobowiązuje się do uwzględniania zasad lepszego stanowienia prawa w swoich własnych pracach i do wykorzystywania specjalistycznej wiedzy odpowiednich komisji tematycznych przy wydawaniu opinii w sprawach mających wpływ na MŚP.

25. Zauważa, że prace platformy REFIT koncentrują się przede wszystkim na konkretnych kwestiach wchodzących w zakres prawodawstwa UE, które mogą zostać ulepszone bez gruntownej modyfikacji całego aktu prawnego. Jest zdania, że ta wąska koncentracja powinna zostać uzupełniona o bardziej ambitne podejście ukierunkowane na wprowadzanie do ram regulacyjnych UE strukturalnych ulepszeń w średniej perspektywie.

26. Uważa, że jako konkretne priorytety inteligentnych regulacji dla MŚP można wskazać dostęp tych ostatnich do zamówień publicznych i przepisy dotyczące VAT i opodatkowania. Dostrzega także jasną potrzebę podjęcia działań na rzecz dostępu MŚP do jednolitego rynku i finansowania, udzielania MŚP wsparcia z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych i osiągnięcia lepszej równowagi między potrzebami MŚP a ochroną pracy, konsumentów i środowiska naturalnego.

Udział MŚP w zamówieniach publicznych

27. Z zadowoleniem przyjmuje uproszczenie europejskiego prawa zamówień publicznych za sprawą nowych dyrektyw w sprawie zamówień publicznych i jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia⁽⁸⁾. Wzywa państwa członkowskie do zapewnienia pełnego wdrożenia i prawidłowego stosowania systemu uproszczonego europejskiego prawa zamówień publicznych.

28. Zwraca uwagę na istotną rolę władz lokalnych i regionalnych w zapewnianiu dostępu MŚP do zamówień publicznych i uważa w związku z tym, że zmniejszenie przeszkód w dostępie MŚP do zamówień ma szczególne znaczenie dla regionów i miast.

29. Wyraża zaniepokojenie, że przyjazne dla MŚP przepisy dotyczące zamówień publicznych często nie są w pełni wykorzystywane, i podkreśla, że muszą one iść w parze ze skutecznym wdrażaniem.

30. Wzywa władze publiczne wszystkich szczebli do zagwarantowania, że ich procedury przetargowe są przyjazne dla MŚP i przedsiębiorstw typu start-up pod względem wymogów kwalifikowalności i zasad płatności poprzez dostosowanie wymaganych gwarancji do specyfiki MŚP, skrócenie terminów płatności i egzekwowanie dyscypliny płatniczej. Zwraca się do władz publicznych wszystkich szczebli, by zobowiązały się przyjąć wspólne standardy w zakresie przyjaznych dla MŚP zamówień.

31. Podkreśla, że dobre praktyki, między innymi stosowane przez Służbę Zamówień Publicznych Miasta Paryż, która znacznie zwiększyła dostęp MŚP do rynków publicznych i zmniejszyła opóźnienia w płatnościach, mogą stanowić dobry przykład dla władz publicznych wszystkich szczebli.

32. Zwraca się do wszystkich władz publicznych o promowanie uczestnictwa MŚP w zamówieniach publicznych w zakresie innowacji poprzez unikanie zbyt szczegółowych specyfikacji, preferowanie specyfikacji opartych na rezultatach, zapewnianie swobodnego dostępu do informacji i wykorzystywanie takich możliwości jak dialog konkurencyjny i procedura konkurencyjna z negocjacjami jeszcze przed określeniem ostatecznych warunków.

33. Podkreśla, że dla MŚP prostsze będzie skorzystanie z instrumentów finansowych przewidzianych w programach europejskich, zwłaszcza w ramach COSME. Dla MŚP są one znacznie mniej skomplikowane od bardziej tradycyjnych źródeł

⁽⁸⁾ Dyrektywy 2014/23/UE, 2014/24/UE, 2014/25/UE, rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/7.

finansowania. W związku z tym podkreśla wagę segmentu Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych przeznaczanego dla MŚP, który mógłby promować również linie finansowania na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i mikroprzedsiębiorstw potrzebujących dostępu do kredytu.

Przyjazne dla MŚP przepisy dotyczące VAT i opodatkowania

34. Wzywa do dalszego uproszczenia i harmonizacji przepisów podatkowych, które większość europejskich MŚP postrzega jako najbardziej uciążliwy obszar polityki.

35. Potwierdza, że opowiada się za zniesieniem zwolnienia z podatku VAT dla przywozów małych partii towarów z państw trzecich, co wyraził już w opinii dotyczącej planu działania w sprawie VAT. Popiera także jednolitą kontrolę przedsiębiorstw transgranicznych w celu wyeliminowania wynikających ze zwolnienia niekorzystnych warunków konkurencji, w jakich działają unijne MŚP w porównaniu z podmiotami z państw trzecich⁽⁹⁾.

36. Podkreśla, że fragmentacja i złożoność systemu VAT sprawiają, że MŚP zaangażowane w handel transgraniczny ponoszą istotne koszty przestrzegania przepisów, co wpływa zwłaszcza na regiony przygraniczne. Wzywa w związku z tym do dalszego uproszczenia zasad i procedur związanych z różnymi systemami VAT w handlu transgranicznym i do rozszerzenia zasady dotyczącej małego punktu kompleksowej obsługi, by stosowała się ona także do sprzedaży na odległość innych towarów i usług, a nie tylko usług telekomunikacyjnych, nadawczych i elektronicznych, jak ma to miejsce obecnie. Wnosi ponadto o ustanowienie wspólnego unijnego progu dotyczącego handlu transgranicznego, poniżej którego podatek VAT nie byłby stosowany.

37. Apeluje o zmniejszenie obciążeń administracyjnych związanych z VAT, takich jak obowiązki sprawozdawcze, określone terminy i okresy przechowywania dokumentów, a także o przyspieszenie praktyk administracyjnych dotyczących przetwarzania deklaracji VAT.

Dostęp MŚP do jednolitego rynku

38. Odnotowuje, że na jednolitym rynku usług nadal występuje wiele ograniczeń mających wpływ na MŚP, w tym licencje zawodowe, przepisy dotyczące zakładania działalności, stałe lub minimalne ceny, wymogi dotyczące formy prawnej i przepisy sektorowe. Apeluje o ambitne uproszczenie i harmonizację sektora usług w celu promowania korzyści ze wzrostu wynikających z ekonomii skali, a także w celu pobudzania innowacji poprzez zwiększenie konkurencji w zakresie importu i przyciągania inwestycji zagranicznych dzięki zmniejszeniu fragmentacji rynku.

39. Zauważa, że różnice w krajowych regulacjach dotyczących rynku produktów są istotną przeszkodą dla MŚP, ponieważ powodują konieczność obsługi różnych linii produkcyjnych w różnych państwach członkowskich i utrudniają rozwój ogólnoeuropejskich łańcuchów dostaw. Wzywa Komisję i państwa członkowskie do pracy na rzecz większej harmonizacji w tej dziedzinie.

Dostęp MŚP do finansowania

40. Zaznacza, że alternatywne metody finansowania są ważne dla nowych przedsiębiorstw, i wyraża zaniepokojenie, że nie zapewniono przedsiębiorstwom typu start-up pełnego dostępu do finansowania społecznościowego z powodu rozbieżnych systemów krajowych, co utrudnia tym firmom pozyskiwanie środków w skali transgranicznej. Zwraca uwagę na ograniczenia w oferowaniu potencjalnie dużej liczbie inwestorów kapitału własnego, które wynikają z tego, że przedsiębiorstwa typu start-up zazwyczaj wybierają „tanie” systemy spółek.

41. Wzywa do ustanowienia zharmonizowanych ram prawnych umożliwiających ustanowienie europejskiego paszportu dla platform finansowania społecznościowego. W ten sposób oferowanie usług transgranicznych wymagałoby jedynie pojedynczego zezwolenia od jednego właściwego organu w UE, co pozwoliłoby stworzyć prawdziwy europejski rynek finansowania społecznościowego.

Wsparcie dla MŚP z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych

42. Ponawia ostrzeżenie, wyrażone w opinii w sprawie uproszczenia europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI)⁽¹⁰⁾, że proces wykorzystywania EFSI staje się coraz bardziej złożony i uciążliwy. Apeluje zatem o pilne uproszczenie zasad organizacji, wymogów z zakresu sprawozdawczości i zasad audytu dotyczących instrumentów finansowych w ramach EFSI.

⁽⁹⁾ Opinia KR-u w sprawie planu działania w sprawie VAT, CdR 2419/2016, pkt 34.

⁽¹⁰⁾ Opinia KR-u w sprawie uproszczenia europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, COR-2016-00008-00-00-AC-TRA.

43. Zaznacza, że MŚP napotykają szczególne trudności w korzystaniu ze środków EFSI, jak pokazuje sondaż przeprowadzony w 2016 r. wśród Europejskich Regionów Przedsiębiorczości (ERP), w którym stwierdzono, że udział MŚP w projektach finansowanych z EFSI jest najważniejszym priorytetem ułatwiającym życie MŚP.

44. Przypomina, jak ważne dla władz publicznych i MŚP jest ograniczenie złożoności regulacyjnej, nadmiernego obciążenia audytami i wysokich kosztów wdrażania, które utrudniają pozyskiwanie przez MŚP wsparcia z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Przypomina także o znaczeniu uproszczenia nie tylko konkretnych regulacji, ale wszystkich aktów delegowanych i wykonawczych, jak również miękkiego prawa, na przykład wytycznych.

45. Podkreśla, że aby osiągnąć cele europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz polityki UE wobec MŚP, należy rozpatrywać przepisy EFSI z perspektywy proporcjonalności i ustanowić partnerstwo na rzecz uproszczenia, z uwzględnieniem interesów wszystkich stron. Wnosi o nawiązanie stosunków opartych na zaufaniu w miejsce zasadniczej nieufności często okazywanej przez instytucje UE władzom krajowym, regionalnym i lokalnym.

Osiągnięcie równowagi między potrzebami MŚP a ochroną pracy, konsumentów i środowiska naturalnego

46. Podkreśla potrzebę zachowania równowagi między prawami pracowników, zdrowiem, bezpieczeństwem, ochroną konsumentów i środowiska naturalnego a nakładaniem na MŚP obciążeń regulacyjnych.

47. Zauważa, że zatrudnienie pierwszego pracownika może stanowić szczególne wyzwanie z punktu widzenia wzrostu przedsiębiorstwa, oraz że przepisy dotyczące pracy mają większy wpływ na MŚP niż na duże przedsiębiorstwa, co sprawia, że MŚP wahają się z rekrutacją pracowników. Podkreśla, że nowe podejście w tej dziedzinie może wnieść cenny wkład, zwłaszcza w zmniejszanie bezrobocia wśród osób młodych.

48. Proponuje w związku z tym utworzenie europejskiego systemu *Take One*, który zachęcałby indywidualnego przedsiębiorcę lub mikroprzedsiębiorstwo do zatrudnienia pierwszego pracownika dzięki bodźcom finansowym i elastycznym przepisom. Uważa, że można by finansować taki system za pośrednictwem programu COSME.

49. Wzywa Komisję do promowania działań zmierzających do uproszczenia przepisów z myślą o zakładach rzemieślniczych i mikroprzedsiębiorstwach, gdyż nadmierna złożoność systemu zagraża obecnie ich operacyjności i istotnej roli, jaką odgrywają w tworzeniu miejsc pracy i rozwoju gospodarczym regionów i społeczności lokalnych, chroniąc również czasami dziedzictwo kulturowe i lokalne.

50. Jest zdania, że zakres definicji umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa, określony w dyrektywie w sprawie praw konsumentów, jest zbyt szeroki, co może potencjalnie szkodzić rzemieślnikom, którzy zostali wezwani do domu konsumenta. Apeluje wobec tego o bardziej ukierunkowaną definicję uwzględniającą potrzeby MŚP i mikroprzedsiębiorstw.

Innowacyjne podejście do regulacji

51. Podkreśla, że inteligentne regulacje nie muszą koniecznie oznaczać mniejszej liczby uregulowań, co może wiązać się z ryzykiem niepewności i fragmentacji regulacyjnej, lecz raczej z jaśniejszymi i prostszymi zasadami, które ułatwiłyby życie MŚP, a jednocześnie umożliwiłyby osiągnięcie celów danej strategii politycznej.

52. Zwraca uwagę na znaczenie przepisów sprzyjających innowacjom, które oferują w stosownych przypadkach pole do działań eksperymentalnych, w tym poprzez tworzenie stref o ograniczonej liczbie przepisów dla projektów pilotażowych i wprowadzanie klauzul wygaśnięcia w innowacyjnych i szybko zmieniających się dziedzinach, jak pokazuje między innymi przykład Flandrii.

53. Podkreśla, że rozwiązania takie jak dobrowolna samoregulacja – obejmująca dobrowolne porozumienia, zobowiązania lub kodeksy postępowania – mogą wspierać kulturę współpracy między przedsiębiorstwami a rządem. Jest zdania, że prace szkockiej grupy ds. przeglądu uregulowań prawnych mogą być dobrym przykładem dla władz publicznych różnych szczebli.

54. Zwraca uwagę na projekt *Danish Burden Hunter* jako przykład dobrych praktyk na szczeblu krajowym, który umożliwia wyłonienie przeszkód w bezpośrednim dialogu i wspólne poszukiwanie rozwiązań. Zwraca się do Komisji o pełne uwzględnienie tego rodzaju przykładów i promowanie ich stosowania i przenoszenia tam, gdzie to możliwe.

55. Uwypukla konieczność zachęcania do przedsiębiorczego myślenia na wszystkich poziomach sprawowania rządów i umożliwiania innowacyjnych oddolnych rozwiązań poprzez utworzenie mechanizmu „prawa do podważenia” (*right-to-challenge*). Pozwalałoby ono władzom lokalnym i regionalnym tymczasowo zawieszać istniejące przepisy w celu przetestowania rozwiązań alternatywnych w przypadku istnienia dowodów wskazujących na to, że cele tych władz mogą zostać lepiej osiągnięte poprzez innowacyjne podejście.

Bruksela, dnia 13 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska strategia na rzecz mobilności niskoemisyjnej

(2017/C 342/09)

Sprawozdawca: József RIBÁNYI (HU/EPL), wiceprzewodniczący Rady Komitatu Tolna**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

1. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że obecna strategia prezentuje wielodyscyplinarne, kompleksowe podejście, które obejmuje aspekty socjologiczne i gospodarcze, innowacje w sektorze energetyki, infrastruktury oraz w sektorze cyfrowym, a także konkurencyjność przemysłu i rozwój umiejętności.
2. Popiera cele strategii, które zostały już określone w białej księdze z 2011 r. ⁽¹⁾, mianowicie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu o co najmniej 60 % w stosunku do roku 1990.
3. Niemniej proponuje, by zgodnie z białą księgą z 2011 r. w strategii uwzględniono postępy odnotowywane od 2011 r. w zakresie poprawy efektywności systemu transportu, a także by uwzględniono aktualne unijne ramy polityki klimatyczno-energetycznej do 2030 r. oraz zobowiązania podjęte przez UE w kontekście porozumienia z Paryża z 2015 r.

OPTIMALIZACJA SYSTEMU TRANSPORTU I ZWIĘKSZENIE JEGO EFEKTYWNOŚCI

Cyfrowe rozwiązania w zakresie mobilności

4. Podkreśla, że dzięki wykorzystaniu potencjału technologii cyfrowych możliwa będzie optymalizacja transportu i stworzenie multimodalnej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Niezbędne są inteligentne systemy transportowe (ITS) oraz infrastruktura. Konieczne jest ponadto uwzględnienie ekosystemów odzwierciedlających lokalną specyfikę środowiskową oraz zapewnienie zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w fazę wdrażania.
5. Podkreśla, że europejskie miasta i regiony, odgrywając aktywną rolę w tworzeniu inteligentnej infrastruktury telekomunikacyjnej i transportowej, mogą zapewnić na obszarach miejskich w ramach wdrażania planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP) i centralnych planów dotyczących zrównoważonego transportu w regionach efektywne wykorzystanie połączonych z siecią i zautomatyzowanych pojazdów w korytarzach transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T), która przekracza granice i terytoria państw członkowskich.
6. Przyznaje, że rozwiązania informatyczne kształtują modele biznesowe i wzorce transportu. Władze lokalne i regionalne powinny stosować proste w użyciu, sprzyjające włączeniu społecznemu rozwiązania informatyczne, tak by wprowadzać inteligentne systemy transportowe do swoich systemów „inteligentnego miasta” i „inteligentnego otoczenia dla mobilności”.
7. Zwraca uwagę na konieczność uproszczenia baz danych i wzajemnych połączeń między nimi oraz proponuje opracowanie europejskich norm, które ułatwiłyby interoperacyjność danych, usług i rozwiązań technicznych na wszystkich poziomach. Dane te przekazywałyby i gwarantowały właściwe organy regionalne odpowiedzialne za transport w ramach tego samego systemu kompresji danych.

Sprawiedliwe i efektywne ustalanie cen w transporcie

8. Uważa, że władze lokalne i regionalne mają istotne kompetencje prawne i finansowe (np. miejsca parkingowe, oddzielne pasy ruchu dla autobusów, preferencyjne traktowanie w zamówieniach publicznych, „zielone” tablice rejestracyjne lub obniżki stawek opłat drogowych), które mogą wpływać na preferencje konsumentów i wybory przez nich dokonywane, zachęcając ich do korzystania z pojazdów napędzanych paliwami alternatywnymi. Zwraca uwagę

⁽¹⁾ Biała księga „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu”, Bruksela, 28 marca 2011 r., COM(2011) 144 final.

Komisji Europejskiej na ograniczenia tych narzędzi ze względu na warunki dotyczące wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, zakazujące udzielania dotacji na odnowienie prywatnych pojazdów czy flot, co spowalnia renowacje i prowadzi do utraty skuteczności i konkurencyjności transportu oraz utraty szans na poprawę jakości powietrza w miastach dzięki ulepszeniom energetycznym i środowiskowym, np. w ramach usług taksówkowych czy dostaw na „odcinkach końcowych”.

9. Podkreśla, że na potrzeby systemu opłat za transport należy zharmonizować informacje dostępne z różnych źródeł związanych z mobilnością. Zintegrowany system biletowy wciąż napotyka przeszkody utrudniające jego szersze wykorzystanie, jako że poszczególne rodzaje transportu publicznego różnią się między sobą pod względem rentowności. Koszt wprowadzenia zintegrowanego systemu biletowego może obniżyć ogólne zyski finansowe w danym rodzaju transportu lub wręcz zamienić je w ogólne straty finansowe.

10. Zwraca uwagę na fakt, że pomimo znacznych wysiłków i dużych środków przeznaczonych na wsparcie transportu publicznego i multimodalnego informacje dla podróżnych w zakresie transportu multimodalnego są zdecydowanie niewystarczające. Sytuacja jest jeszcze gorsza, jeśli chodzi o sprzedaż biletów. Sytuacja ta nie jest spowodowana tym, że z technicznego punktu widzenia nie byłoby możliwe oferowanie użytkownikom szczegółowych i przyjaznych dla użytkownika informacji na temat transportu multimodalnego oraz usług i informacji w zakresie sprzedaży biletów, ale tym że operatorzy transportu publicznego nie chcą dzielić się tymi informacjami i usługami. Dlatego też UE za pośrednictwem swego prawodawstwa powinna wymagać, by obowiązkowe było upublicznianie informacji o rozkładach jazdy i innych informacji o podróży, a informacje te były w całości udostępniane wszystkim obywatelom UE w takiej formie, by każdy mógł jak najprościej i najskuteczniej je wykorzystywać. Europejski Komitet Regionów zwraca tu uwagę na swą opinię „Usługi w zakresie informacji, planowania i sprzedaży biletów w odniesieniu do podróży multimodalnych”, CdR 4895/2014.

11. Wszystkie rodzaje transportu powinny przyczyniać się do pokrywania generowanych przez nie kosztów zewnętrznych, w zależności od produkowanych zanieczyszczeń, zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.

12. Zwraca uwagę, że trzeba będzie zmodernizować sieci elektroenergetyczne, magazynowanie energii elektrycznej oraz handel nią, a także zarządzanie infrastrukturą publiczną oraz przepisy dotyczące transportu i opodatkowania pojazdów, aby odpowiednio przygotować je na nowe i innowacyjne rodzaje transportu, w tym wykorzystujące baterie i wodorowe ogniwa paliwowe. W tym zakresie zalecane byłyby również interoperacyjne i proste rozwiązania w zakresie płatności za ładowanie tego typu pojazdów elektrycznych.

13. Zwraca uwagę na fakt, że system zwolnień podatkowych dla paliwa lotniczego oraz biletów na loty międzynarodowe stanowi oczywiste zakłócenie rynku w sektorze transportu. Wzywa państwa członkowskie UE do omówienia obecnego międzynarodowego systemu opodatkowania paliwa z Organizacją Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego, aby zapewnić spójność z międzynarodowymi zobowiązaniami dotyczącymi zmiany klimatu, bez uszczerbku dla specyfiki i interesów regionów najbardziej oddalonych.

Propagowanie multimodalności

14. Zachęca, w kontekście planów zrównoważonej mobilności miejskiej, do multimodalności i skoordynowanego wykorzystania nisko- lub bezemisyjnego miejsko-regionalnego transportu i logistyki oraz transportu kolejowego, morskiego i rzeczno. W szczególności odchodzenie od transportu drogowego na rzecz innych rodzajów transportu o niższej emisyjności oferowałyby istotne możliwości w dążeniu do niższej emisji. W każdym razie priorytetowo należy traktować rozwiązania w zakresie zmiany transportu w kierunku mobilności niskoemisyjnej, np. poprzez ponowne przemyślenie istniejących ukrytych lub jawnych dotacji dla transportu drogowego.

15. Apeluje o nowe podejście do żeglugi morskiej bliskiego zasięgu, zakładające rozwój stosowania systemów premii ekologicznych i traktowanie autostrad morskich jako infrastruktury, wobec której przyjęto by dostosowane podejście w odniesieniu do kontroli pomocy państwa. Tego rodzaju podejście miałyby szczególne znaczenie dla obszarów, które pozostają peryferyjne w stosunku do europejskich korytarzy transportowych.

16. W tym kontekście należy zwłaszcza uwzględnić węzły miejskie i platformy logistyczne, zgodnie z ich definicją w ramach sieci TEN-T (sieć bazowa i sieć kompleksowa) oraz w rozporządzeniu w sprawie instrumentu „Łącząc Europę” z 2013 r., ze względu na ich fundamentalną rolę w zrównoważonym transporcie intermodalnym na szczeblu państw członkowskich, regionów i całej UE. Zatem proponuje się, aby na różnych europejskich forach zajmujących się multimodalnymi korytarzami, a w szczególności kwestią węzłów, uwzględnić refleksję na ten temat.

17. Popiera aktywną rolę, jaką UE odgrywa w Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego i Międzynarodowej Organizacji Morskiej na rzecz ograniczenia emisji w sektorach morskim i lotniczym. Należy promować opracowywanie i rozmieszczanie nowych, bardziej niskoemisyjnych technologii.

ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA NISKOEMISYJNYCH ALTERNATYWNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII NA POTRZEBY TRANSPORTU

Skuteczne ramy w zakresie niskoemisyjnych alternatywnych źródeł energii

18. Zachęca do wprowadzania alternatywnych źródeł energii w transporcie poprzez wspieranie rozwoju sektora energetycznego, co utoruje drogę do „bezemisyjnego” transportu.

19. Podkreśla, że państwa członkowskie, regiony i gminy są zachęcane do inwestycji w alternatywne źródła energii na potrzeby transportu poprzez bezzwrotne dotacje w ramach polityki spójności, przy poszanowaniu zasady neutralności technologicznej, określonej w dyrektywie 2014/94/UE w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych.

20. W celu dekarbonizacji sektora transportu opowiada się za większym upowszechnieniem produkowanych w ekologiczny sposób nowoczesnych biopaliw ze źródeł odnawialnych, które powodują mniej emisji dwutlenku węgla niż tradycyjne paliwa kopalne. W związku z tym należałoby priorytetowo traktować biopaliwa wytwarzane na bazie upraw niespożywczych (syntetyczne) lub na bazie upraw pastewnych. Oczekuje się pozytywnych efektów w postaci zapewnienia możliwości zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich i w mniej rozwiniętych regionach, w uzupełnieniu do wytworzenia dodatkowej gospodarczej wartości dodanej. Jako że zaawansowane biopaliwa nie są obecnie uważane za konkurencyjne źródła energii bez wsparcia, należałoby dotować ich produkcję, aby mogły one konkurować z paliwami kopalnymi lub biopaliwami produkowanymi z roślin spożywczych.

21. Podkreśla, że w dyrektywie w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych⁽²⁾ określono już obowiązkowe wymogi dotyczące wykorzystania energii elektrycznej, gazu ziemnego i wodoru jako paliw do pojazdów.

22. Podkreśla, że obecnie dostępne alternatywne źródła energii, biometan i biopaliwa zastąpią częściowo paliwa konwencjonalne – olej napędowy lub benzynę. Zmniejszenie popytu na paliwa konwencjonalne przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego.

23. Wzywa do ustalenia powszechnie akceptowanej definicji biopaliw i w tym samym kontekście do przyjęcia zestawu kryteriów dotyczących zrównoważoności i zmniejszenia emisji dwutlenku węgla, które zwiększyłyby pewność prawa oraz ułatwiły egzekwowanie prawa i podejmowanie decyzji inwestycyjnych w zakresie produkcji i stosowania biopaliw.

24. Uważa, że należy uwzględnić szczególnie sytuacje występujące na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, a także różne surowce, które są dostępne lokalnie i regionalnie. Przy regulowaniu wykorzystania paliw alternatywnych ze źródeł odnawialnych należy wziąć pod uwagę całkowity bilans energetyczny (w tym produkcję paliwa).

25. Podkreśla, że z regionalnego i lokalnego punktu widzenia idealna energia z niskoemisyjnego, alternatywnego źródła powinna być produkowana lokalnie, a także magazynowana i wykorzystywana lokalnie. Wytwarzanie i magazynowanie energii z niskoemisyjnego źródła na potrzeby lokalnej konsumpcji ma nawet większe znaczenie w wypadku odizolowanych regionów takich jak wyspy i regiony najbardziej oddalone, z uwagi na potrzebę zmniejszenia ich zależności od dostaw z zewnątrz.

Rozwój infrastruktury paliw alternatywnych

26. Podkreśla, że oczekuje się, iż nisko- lub bezemisyjna mobilność zrewolucjonizuje transport pod względem sieci, pojazdów i paliw. Niezbędnym warunkiem jest tania, dostępna energia oraz tanie i dostępne paliwa. Oprócz silników elektrycznych i wodorowych, które umożliwiają uniknięcie zanieczyszczeń, istotną rolę w realizacji celów dotyczących zmniejszenia emisji odgrywają zaawansowane biopaliwa, które nie konkurują z produkcją żywności i są produkowane w ekologiczny sposób. W związku z tym należy skupić się głównie, choć nie wyłącznie, na budowie przystępnej cenowo infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych, a także pojazdów wykorzystujących ogniwa wodorowe, wzięwszy pod uwagę funkcję wodoru jako paliwa i zdolność magazynowania tego gazu. Należy jednak również wspierać za pomocą zachęt finansowych technologie niskoemisyjne, takie jak zaawansowane biopaliwa.

27. Zaleca wprowadzenie wiążących terminów dla wszystkich szczebli administracji publicznej, tak aby zaproszenia do składania ofert na zakup nowych pojazdów oraz koncesje na usługi transportu publicznego były przyznawane wyłącznie na pojazdy napędzane alternatywnymi źródłami energii.

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych.

28. Wzywa do ustanowienia strategii na rzecz promowania wykorzystania LNG w transporcie morskim i handlu poprzez zwiększenie wsparcia na rzecz dostosowania infrastruktury portowej oraz wypracowanie ogólnego podejścia do innowacji i finansowania instalacji zasilanych LNG i metanolem wytwarzanym w procesie przetwarzania odpadów na statkach.

29. Popiera potrzebę budowy infrastruktury elektrycznej w dokach portowych, tak by zmniejszyć emisje CO₂ na statkach, które przy włączonych silnikach cumują w portach i powodują znaczną część zanieczyszczenia w miastach portowych.

30. Zwraca uwagę, że elektryczny transport i infrastruktura ładowania pojazdów elektrycznych wyposażonych w baterie lub wykorzystujących wodorowe ogniwa paliwowe mogą zostać wdrożone bardzo szybko na obszarach miejskich i w konurbacjach, w których władze lokalne uznają to za celowe. Należy stworzyć infrastrukturę transportu elektrycznego na strategicznych trasach łączących regiony Europy, jako że transgraniczna mobilność elektryczna (elektromobilność) może przewyższyć rozdrobnienie rynku wewnętrznego. Większość wysp europejskich, ze względu na swój rozmiar, ma już właściwe warunki dla mobilności elektrycznej. Odpowiednie wdrożenie infrastruktury ładowania może szybko przyczynić się do wprowadzenia elektromobilności w tych regionach.

31. Podkreśla, że energia elektryczna produkowana i magazynowana lokalnie mogłaby zapewnić stabilne i niedrogie źródło paliwa, które pozwoli przyspieszyć przejście na mobilność niskoemisyjną. Stopniowe wprowadzenie takiej mobilności może zmienić jej niekorzystną sytuację konkurencyjną w stosunku do paliw konwencjonalnych. Ponadto zdecentralizowane magazynowanie energii elektrycznej zintegrowane z siecią może oferować usługi pomocnicze, np. kompensować niedopasowanie podaży energii ze źródeł odnawialnych do zużycia energii w okresach wysokiego i niskiego popytu, czy też wspierać regulację częstotliwości. W tym celu trzeba koniecznie ułatwić aktywny udział konsumentów w zarządzaniu systemem elektroenergetycznym, np. poprzez agregatory popytu, a także usunąć istniejące bariery regulacyjne.

Interoperacyjność i normalizacja elektromobilności

32. Podziela pogląd Komisji odnośnie do wprowadzenia wspólnych norm technicznych i technologicznych z uwzględnieniem potrzeb poszczególnych państw członkowskich i regionów. Normalizacja doprowadzi do interoperacyjności między lokalnymi systemami transportu wewnątrz danego regionu i między różnymi regionami.

33. Wyraża zaniepokojenie, że opracowywanie krajowych planów wprowadzania infrastruktury paliw alternatywnych odbywa się w większości państw członkowskich bez aktywnego wkładu właściwych organów regionalnych i lokalnych, pomimo że w tym wypadku oczywista jest potrzeba wielopoziomowego sprawowania rządów. Wyraża również obawy, że plany promowania mobilności elektrycznej mają niewystarczające poparcie polityczne i wsparcie finansowe.

34. Zwraca uwagę, że stacje ładowania pojazdów elektrycznych powinny zostać ujednoczone. Wzywa KE do wspierania rozpowszechnienia stacji ładowania pojazdów elektrycznych poprzez opracowanie norm umożliwiających włączenie stacji tankowania do istniejącej infrastruktury i budynków, przy uwzględnieniu przepisów obowiązujących w poszczególnych państwach.

PRZECHODZENIE NA POJAZDY BEZEMISYJNE

Poprawa w zakresie badań pojazdów w celu odzyskania zaufania konsumentów

35. Przyjmuje z zadowoleniem niedawne ustalenia dotyczące pomiaru i weryfikacji emisji szkodliwych substancji z pojazdów, mające zagwarantować, że efektywność środowiskowa pojazdów będzie przejrzysta i wiarygodna. Przyczyni się to do wprowadzenia limitów emisji zanieczyszczeń powietrza i do zwiększenia zaufania konsumentów. Wartości progowe emisji z samochodów osobowych i lekkich pojazdów dostawczych muszą być odpowiednie, tak aby zapewnić realizację celów i porozumień dotyczących emisji zanieczyszczeń i zdrowia ludzi.

36. Popiera opracowanie nowych wytycznych w sprawie oznakowania pojazdów, gdyż pomoże to uniknąć wprowadzania konsumentów w błąd. Należy wyjaśnić i przedstawić zasady dotyczące sposobu mierzenia wartości za pośrednictwem nowych światowych zharmonizowanych procedur badania pojazdów lekkich (WLTP) i dawnej procedury (nowy europejski cykl jezdny – NEDC). Należy rozważyć nie tylko zmianę wytycznych, ale również dyrektywy w sprawie etykietowania⁽³⁾. Podobnie zasadniczej zmiany wymaga dyrektywa w sprawie promowania ekologicznie czystych

⁽³⁾ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady „Przegląd dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie wskazania poprzez etykietowanie oraz standardowe informacje o produkcie, zużycia energii oraz innych zasobów przez produkty związane z energią”, Bruksela, 15 lipca 2015 r., COM(2015) 345 final.

i energooszczędnych pojazdów w transporcie drogowym⁽⁴⁾, aby nadażyć za najnowszymi osiągnięciami technicznymi.

Strategia na okres po 2020 r. w odniesieniu do samochodów osobowych i dostawczych

37. Podkreśla, że środki zachęcające do wprowadzenia elektromobilności powinny być ustalane z parametrami ilościowymi i określone w czasie w celu zapewnienia, że tego rodzaju transformacja będzie miała miejsce.

Strategia na okres po 2020 r. w odniesieniu do samochodów ciężarowych, autobusów i autokarów

38. Uważa, że transport publiczny powinien stawać się coraz powszechniejszy w stosunku do samochodów prywatnych. W związku z tym proponuje przyspieszyć przechodzenie na elektromobilność oraz wykorzystanie paliw uznawanych przez UE za alternatywę dla ropy poprzez potraktowanie w sposób priorytetowy produkcji i wykorzystania elektrycznych autobusów i tramwajów, w tym napędzanych wodorowymi ogniwami paliwowymi, oraz stosowanie gazu ziemnego w autobusach i autokarach. Pomoże to zmniejszyć emisje dwutlenku węgla pochodzące z autobusów. Jeśli chodzi o dalekobieżny transport towarów, proponuje przyspieszyć zmianę floty samochodów ciężarowych i przechodzenie na gaz ziemny, który jest jedynym paliwem będącym w stanie zastąpić olej napędowy, o praktycznie zerowych emisjach i mniejszej zawartości dwutlenku węgla.

39. Przyjmuje z zadowoleniem wysiłki KE dotyczące promowania inicjatywy na rzecz ekologicznych autobusów „Clean Bus Deployment” w UE, w celu wspierania lepszej wymiany informacji i osiągnięcia skali rynkowej poprzez zapewnienie platformy dla miast, regionów, operatorów i producentów. Wzmacnia to wiarę europejskich producentów autobusów w przyszłe zapotrzebowanie na niskoemisyjne autobusy napędzane paliwami alternatywnymi, lepiej wykorzystuje przyszłe procedury zamówień publicznych i poprawia skuteczność poszukiwań finansowania większych procedur przetargowych np. przez Europejski Bank Inwestycyjny.

40. Uznaje za konieczne zwiększenie intensywności pomocy UE, doprowadzenie do większej synergii między środkami finansowymi Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, instrumentu „Łącząc Europę” oraz europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, a także wykorzystanie dotacji. Ułatwi to szybką wymianę obecnej zanieczyszczającej floty transportu publicznego i zapewni optymalne wykorzystanie wszystkich dostępnych środków unijnych.

Transport lotniczy i szynowy

41. Podkreśla korzyści płynące z rodzajów transportu szynowego obsługiwanych z wykorzystaniem opłacalnej ekonomicznie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych bądź paliw alternatywnych.

42. Z myślą o stworzeniu jednolitego europejskiego obszaru kolejowego zwraca uwagę na konieczność wprowadzenia na poziomie lokalnym i regionalnym niezbędnej infrastruktury w regionach, w których sektor kolejowy jest słabiej rozwinięty, tak aby mogły one korzystać z tego rodzaju transportu na identycznych warunkach jak inne państwa członkowskie.

ŚRODOWISKO SPRZYJAJĄCE MOBILNOŚCI NISKOEMISYJNEJ

Unia energetyczna: powiązanie systemu transportowego i energetycznego

43. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż strategia uważana jest za pozytywny krok w ramach polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 przyjętej przez Radę UE w dniach 23–24 października 2014 r.⁽⁵⁾, a także porozumienia paryskiego przyjętego w dniu 12 grudnia 2015 r. podczas 21. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu⁽⁶⁾, poprzez połączenie dwóch głównych podmiotów w UE: transportu po stronie popytu oraz kluczowych podmiotów w dziedzinie produkcji i przesyłu energii po stronie podaży.

⁽⁴⁾ Dyrektywa 2009/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego – dyrektywa 2009/33/WE.

⁽⁵⁾ Konkluzje Rady Europejskiej z posiedzenia w dniach 23–24 października 2014 r., Bruksela, 24 października 2014 r., EUCO 169/14.

⁽⁶⁾ Porozumienie COP 21 w Paryżu (30 listopada – 11 grudnia 2015 r.).

44. Zaleca, by pakiet „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”⁽⁷⁾ wpisywał się w starania UE o: przeprowadzenie w dążeniach do bardziej inteligentnej i czystszej energii dla wszystkich, wspieranie wzrostu gospodarczego, inwestycji i przywództwa technologicznego, tworzenie nowych miejsc pracy i poprawę dobrobytu obywateli w regionach i miastach UE.

Badania, innowacje i konkurencyjność

45. Uważa, że elektromobilność jest jedną z sił napędowych innowacji i rozwoju technologicznego, przynoszących natychmiastowe korzyści i odgrywających kluczową rolę w zmniejszaniu negatywnego oddziaływania na środowisko.

46. Uważa, że przejście do niskoemisyjnego transportu można osiągnąć przede wszystkim za pośrednictwem polityki regionalnej i polityki spójności. Poprzez inwestycje w badania naukowe i innowacje regiony i gminy mogą wspierać niskoemisyjne, odnawialne źródła energii, inteligentne sieci i zrównoważoną komunikację miejską.

47. Popiera wykorzystanie wyników programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (H2020) – na rzecz bardziej innowacyjnych rozwiązań w zakresie niskoemisyjnej mobilności związanych z usługami i inwestycjami.

48. Zachęca do rozwoju innowacyjnych technologii magazynowania LNG na statkach i w autokarach w celu optymalizacji wydajności składowania tego paliwa zastępczego. Wzywa w związku z tym do finansowania odpowiednich demonstracji na statkach towarowych i pasażerskich oraz w autokarach dalekobieżnych.

49. Zachęca ponadto do rozwoju innowacyjnych technologii umożliwiających zastosowanie biopaliw, takich jak metanol wytwarzany w procesie przetwarzania odpadów, również w silnikach statków towarowych i pasażerskich. W związku z tym apeluje o zapewnienie finansowania w tym zakresie.

50. Zwraca się ponadto o środki finansowe na budowę infrastruktury elektrycznej w dokach portowych, a przede wszystkim o wiążące ramy prawne odnoszące się do wszystkich portów Unii Europejskiej.

Technologie cyfrowe: inteligentne systemy transportowe (ITS), pojazdy połączone do internetu i autonomiczne

51. Zauważa, że rozwiązania informatyczne promują mobilność w oparciu o połączone wykorzystanie wszystkich środków transportu pasażerów i towarów (np. zintegrowane systemy sprzedaży biletów i systemy pobierania opłat, dokumenty w intermodalnym transporcie towarowym, elektroniczne planowanie tras, informowanie pasażerów w czasie rzeczywistym itp.).

52. Zauważa, że pojawienie się pojazdów połączonych i zautomatyzowanych (samojeżdżących), korzystających z technologii cyfrowej, może dać wiele możliwości w zakresie zwalczania negatywnych skutków transportu oraz udostępnienia transportu publicznego na słabiej zaludnionych obszarach. Zdecydowanie domaga się wprowadzenia w życie środków dotyczących systemów zautomatyzowanego kierowania połączonymi z siecią pojazdami, zgodnie z deklaracją z Amsterdamu⁽⁸⁾. Z zadowoleniem przyjmuje w tym zakresie przyjęcie w dniu 30 listopada 2016 r. strategii UE dotyczącej współpracujących inteligentnych systemów transportowych⁽⁹⁾. Jednocześnie Komitet apeluje o bardziej spójną wizję zrównoważonego i innowacyjnego rozwoju transportu oraz o ściślejsze powiązanie tej wizji z różnymi pokrewnymi pakietami inicjatyw Komisji oraz z komunikatem w tej sprawie.

53. Podkreśla fakt, że europejskie regiony chcą uczestniczyć w tworzeniu inteligentnej infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. W ten sposób pojazdy połączone z siecią i zautomatyzowane mogą być wykorzystywane w sposób efektywny i bez przeszkód w korytarzach TEN-T, a także w miastach i na obszarach wiejskich.

54. Podkreśla, że zasady proporcjonalności i pomocniczości powinny, jak zaznaczono w planie UE dotyczącym działania na rzecz mobilności w miastach, upoważniać władze lokalne i regionalne do decydowania o tym, czy stosować ITS i ekologicznie czyste pojazdy i w jaki sposób, w celu zmniejszenia emisji związanych z transportem i zatorów w ruchu oraz promowania włączenia społecznego.

⁽⁷⁾ „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków, czyli jak wyzwolić potencjał wzrostu Europy”, baza komunikatów prasowych KE, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4009_pl.htm.

⁽⁸⁾ Deklaracja z Amsterdamu w sprawie współpracy w dziedzinie jazdy pojazdami połączonymi i zautomatyzowanymi, 14–15 kwietnia 2016 r.

⁽⁹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia na rzecz współpracujących inteligentnych systemów transportowych – ważny krok w kierunku mobilności pojazdów współpracujących, połączonych i zautomatyzowanych”, Bruksela, COM(2016) 766 final z 30 listopada 2016 r.

Umiejętności

55. Przyznaje, że przejście na mobilność niskoemisyjną stwarza problemy dla rynku pracy, w związku z czym priorytetem jest zapewnienie przekwalifikowania pracowników pod kątem nowych miejsc pracy. Pomimo wysokich wskaźników bezrobocia w wielu ważnych dziedzinach sektora transportu istnieje niedobór pracowników, wynikający z braku umiejętności cyfrowych.

56. Ubolewa, że w obecnym komunikacie nie uwzględniono postanowień zawartych we wcześniejszym komunikacie z 2009 r. w sprawie mobilności w miastach, dotyczących opracowania przez władze lokalne planów zrównoważonej mobilności miejskiej. Podkreśla zatem potrzebę wyjaśnienia zarówno w ramach omawianej strategii, jak i inicjatyw i aktów służących jej realizacji, że zintegrowane planowanie miast stanowi kluczowy czynnik rozwoju zrównoważonej mobilności również dzięki sporządzaniu i realizacji planów zrównoważonej mobilności miejskiej.

57. Podkreśla znaczenie dualnych systemów kształcenia oraz proponuje wprowadzenie intensywnej wymiany doświadczeń związanych z dobrymi praktykami w zakresie mobilności niskoemisyjnej, obejmującymi kształcenie zawodowe oraz przedsiębiorstwa, pomiędzy wszystkimi regionami UE.

Inwestycje

58. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że innowacje i rozwój infrastruktury zaliczają się do kluczowych celów Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) w zakresie stwarzania zachęt do łączonego (publiczno-prywatnego) inwestowania w transport i infrastrukturę. EFIS, w połączeniu z bezzwrotnymi dotacjami z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, mógłby przyczynić się do zwiększonego udziału władz lokalnych i regionalnych w tych projektach, zarówno na małą, jak i na dużą skalę.

59. Proponuje, by podczas planowania kolejnych wieloletnich ram finansowych zwiększyć kwoty i udział funduszy na transport niskoemisyjny w programie „Horyzont 2020”, a także w instrumencie „Łącząc Europę” (CEF). Należy dalej promować instrument „Łącząc Europę”, jako że oferuje istotny efekt dźwigni: każde euro dotacji z tego instrumentu generuje 3–3,5 EUR inwestycji w niskoemisyjny transport.

60. Zwraca uwagę, że zmiany w miastach i regionach wprowadzane w oparciu o administrację i partnerstwa publiczno-prywatne mogłyby zapewnić niezbędny bodziec w odniesieniu do skutecznego finansowania i funkcjonowania niskoemisyjnych rozwiązań w zakresie mobilności. Proponuje również, by w przypadku lokalnych, innowacyjnych i niskoemisyjnych rozwiązań transportowych priorytetowo traktować korzystanie z EFIS i europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Strategiczne ramy odniesienia na okres po 2020 r. powinny przewidywać udostępnianie bezzwrotnych dotacji na powyższe cele.

61. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę, gdy chodzi o pobudzenie lokalnej produkcji energii, a także w zakresie zintegrowanych i inteligentnych sieci energetycznych. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne powinny, za pomocą bezzwrotnych dotacji, ułatwiać realizację potrzebnych inwestycji, przede wszystkim w mniej rozwiniętych, najbardziej zapóźnionych regionach UE.

62. Zauważa, że plan inwestycyjny dla Europy również przewiduje finansowanie ze środków publicznych projektów w zakresie niskoemisyjnego transportu i inteligentnych sieci w okresie między początkiem 2015 r. a końcem 2017 r.

Działania podejmowane przez miasta

63. Proponuje, by w praktyce miejskiego i międzymiastowego planowania przestrzennego w europejskich miastach uwzględnić – w ramach planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMPs) – wyznaczenie miejsca dla niskoemisyjnego transportu i mobilności. W miejskim planowaniu przestrzennym należy przyznać pierwszeństwo aktywnym formom transportu (poruszaniu się na rowerze lub pieszo), rozwiązaniom w zakresie pasażerskiego transportu publicznego, wspólnemu korzystaniu z samochodów i wspólnym dojazdom do pracy jednym samochodem. W związku z tym wzywa do opracowania przyszłościowej polityki UE na rzecz inwestycji w transporcie, która powinna poprawić zdrowie publiczne i w ramach której inwestowano by w transport rowerowy co najmniej 10 % unijnych środków finansowych przeznaczonych na transport, w regionach o odpowiedniej rzeźbie terenu i z pełnym uwzględnieniem porozumienia paryskiego COP 21.

64. Proponuje przeprowadzenie uprzedniego badania w sprawie mobilności uzyskanej dzięki miejskiemu planowaniu przestrzennemu i planowaniu terytorialnemu na obszarach metropolitalnych. Istnieje potrzeba zwiększenia gęstości zaludnienia miast oraz ich obszarów metropolitalnych, tak by z jednej strony ograniczyć potrzebę przemieszczania się pojazdami zmotoryzowanymi poprzez zwiększenie dostępu obywateli do usług, a z drugiej strony by umożliwić poprawę sieci transportu publicznego poprzez zwiększenie ich wydajności społecznej i gospodarczej oraz ich wykorzystania.

65. Podkreśla, że planowanie przestrzenne jest bardzo istotnym elementem mobilności niskoemisyjnej. To struktura zaludnienia i kształt środowiska miejskiego stwarzają warunki topograficzne umożliwiające rozwój mobilności niskoemisyjnej w perspektywie długoterminowej. Tam, gdzie władze lokalne i regionalne posiadają kompetencje w zakresie planowania przestrzennego z racji prawnego lub konstytucyjnego porządku danego państwa członkowskiego, zaleca się, aby plany operacyjne na poziomie regionalnym, ponadgminnym i metropolitalnym uwzględniały również tego rodzaju działania.

66. Przyznaje, że zgodnie z opinią KR-u „Plan działania UE na rzecz transportu rowerowego”⁽¹⁰⁾ należy promować jazdę na rowerze jako rodzaj transportu poprzez zwiększanie roli publicznego finansowania UE dla projektów dotyczących transportu rowerowego. Ponawia swój apel o włączenie planu działania UE na rzecz transportu rowerowego do programu prac Komisji na 2018 rok. Gminy, jako aktywni propagatorzy transportu rowerowego, a przy okazji także zielonych zamówień publicznych, mogą zwiększyć swą rolę w walce ze zmianą klimatu przez uczestnictwo w takich inicjatywach jak Zielona Stolica Europy lub „Spotkania nauki z regionami”. Można by przedstawić propozycje dotyczące włączenia konkretnych, ważnych odcinków dróg rowerowych do sieci TEN-T.

67. Podkreśla, że zgodnie z dyrektywą w sprawie charakterystyki energetycznej budynków⁽¹¹⁾ nowe budynki wznoszone w UE powinny być wyposażone w punkty ładowania pojazdów elektrycznych (najlepiej z możliwością magazynowania energii). Podobnie renowacja budynków wielorodzinnych powinna obejmować tego rodzaju prace budowlane⁽¹²⁾.

68. Zauważa, że instalacja inteligentnych systemów ładowania akumulatorów w budynkach mogłaby przyczynić się do utrzymania elastyczności sieci elektroenergetycznej, tzn. energia zmagazynowana w akumulatorach pojazdów elektrycznych mogłaby być z powrotem przesyłana do sieci. Potrzebne jest holistyczne podejście, które traktowałoby na przykład pojazdy elektryczne jako integralne części zasobów budynków.

69. Podkreśla, że miasta są głównymi zainteresowanymi podmiotami w dziedzinie transportu pod względem skupisk ludności, i zauważa, że nie można rozwiązać problemów związanych z mobilnością w miastach wyłącznie poprzez podejście sektorowe. W związku z tym przypomina, że prawdziwa wartość dodana dla władz lokalnych i regionalnych związana ze sporządzaniem swoich planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP⁽¹³⁾) w tym samym czasie, co planów działania na rzecz zrównoważonej energii (SEAP) polega na uwzględnieniu związku między miejskim wymiarem polityki transportowej a szerszą koncepcją planowania przestrzennego, które obejmują zestawienie realnego i idealnego lokalnego koszyka energetycznego. Te lokalne działania mogą otrzymać profesjonalne wsparcie i pomoc ze strony Porozumienia Burmistrzów, aby stworzyć bardziej sprzyjający włączeniu społecznemu transport lokalny cechujący się mniejszym zanieczyszczeniem powietrza i hałasem.

70. Podobnie, tam gdzie regiony posiadają kompetencje w zakresie planowania przestrzennego z racji ich systemu prawnego lub konstytucyjnego, zaleca się, aby ich plany dotyczące zrównoważonej mobilności w miastach i między miastami również uwzględniały tego rodzaju działania.

71. Proponuje, aby utworzyć sieci tematyczne skupiające europejskie miasta na rzecz wspierania mobilności niskoemisyjnej. Sieci te umożliwiłyby lokalnym przedsiębiorstwom i ogółowi społeczeństwa większe zaangażowanie we wdrażanie rozwiązań w zakresie mobilności niskoemisyjnej, na przykład zapewniając wspólne usługi w zakresie mobilności. Korzystając z aktualnych rozwiązań informatycznych, takie sieci miast mogłyby również mobilizować odpowiednie grupy docelowe do szerszej realizacji mobilności niskoemisyjnej.

Bruksela, dnia 13 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽¹⁰⁾ Opinia Komitetu Regionów „Plan działania UE na rzecz transportu rowerowego”, przyjęta 12 października 2016 r.

⁽¹¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

⁽¹²⁾ Będąca w przygotowaniu opinia ENVE-VI-019 „Efektywność energetyczna i budynki” (Michiel Rijsberman ALDE/NL).

⁽¹³⁾ Opinia KR-u COTER-V-048 „Pakiet dotyczący mobilności w miastach”, w której mowa jest o planach zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP).

III

(Akty przygotowawcze)

KOMITET REGIONÓW

124. SESJA PLENARNA W DNIACH 12 I 13 LIPCA 2017 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego

(2017/C 342/10)

Sprawozdawca: Ulrike HILLER (DE/PES), senator Wolnego i Hanzeatyckiego Miasta Brema**Dokument źródłowy:** Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenie (WE) nr 987/2009 dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii)

COM(2016) 815 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Motyw 6

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Świadczenia z tytułu opieki długoterminowej nie zostały jak dotąd wyraźnie włączone do zakresu materialnego rozporządzenia (WE) nr 883/2004, lecz były koordynowane jako świadczenia z tytułu choroby, co prowadziło do niepewności prawa zarówno dla instytucji, jaki i osób ubiegających się o takie świadczenia. W rozporządzeniu należy stworzyć stabilne ramy prawne odpowiednie dla świadczeń z tytułu opieki długoterminowej w celu wprowadzenia jednoznacznej definicji takich świadczeń.	Świadczenia z tytułu opieki długoterminowej nie zostały jak dotąd wyraźnie włączone do zakresu materialnego rozporządzenia (WE) nr 883/2004, lecz były koordynowane jako świadczenia z tytułu choroby. W rozporządzeniu należy stworzyć stabilne ramy prawne odpowiednie dla świadczeń z tytułu opieki długoterminowej.

Uzasadnienie

Z zadowoleniem należy przyjąć większą koordynację świadczeń z tytułu opieki długoterminowej. Ponadto ze względu na różne krajowe uregulowania obecnie nie sposób jednolicie dokonać wyraźnego rozróżnienia pomiędzy świadczeniami z tytułu opieki długoterminowej a świadczeniami z tytułu choroby.

Dalej idąca koordynacja wymagałaby uznania i rozwijania świadczeń z tytułu opieki długoterminowej we wszystkich państwach członkowskich jako świadczeń uzupełniających istniejące świadczenia z tytułu choroby. Na tym etapie zatem preferowaną opcją jest raczej dostosowanie art. 34 niż wprowadzenie osobnego rozdziału na temat opieki długoterminowej.

Poprawka 2

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 1 punkt 3 akapit pierwszy

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Po motywie 5 dodaje się motywy w brzmieniu:</p> <p>(5a) Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że państwa członkowskie są uprawnione do uzależnienia dostępu obywateli biernych zawodowo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, które nie stanowią świadczeń z pomocy społecznej w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE, od posiadania przez takie osoby prawa pobytu w danym państwie w rozumieniu tej dyrektywy. Weryfikacja prawa pobytu powinna zostać dokonana zgodnie z wymogami dyrektywy 2004/38/WE. W tym celu przemieszczających się obywateli biernych zawodowo należy wyraźnie odróżnić od osób poszukujących pracy, których prawo pobytu zostało przyznane bezpośrednio na mocy art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W celu zwiększenia jasności prawa dla obywateli i instytucji niezbędna jest kodyfikacja tego orzecznictwa.</p>	<p>Po motywie 5 dodaje się motywy w brzmieniu:</p> <p>(5a) Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że państwa członkowskie są uprawnione do uzależnienia dostępu obywateli biernych zawodowo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, które zarazem stanowią świadczenia z pomocy społecznej w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE, od posiadania przez takie osoby prawa pobytu w danym państwie w rozumieniu tej dyrektywy. Weryfikacja prawa pobytu powinna zostać dokonana zgodnie z wymogami dyrektywy 2004/38/WE. W tym celu przemieszczających się obywateli biernych zawodowo należy wyraźnie odróżnić od osób poszukujących pracy, których prawo pobytu zostało przyznane bezpośrednio na mocy art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W celu zwiększenia jasności prawa dla obywateli i instytucji niezbędna jest kodyfikacja tego orzecznictwa.</p>

Uzasadnienie

ETS uznał we wspomnianych wyrokach, że świadczenia z zabezpieczenia społecznego, które zgodnie z art. 70 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 należy uznać za nieskładkowe świadczenia pieniężne, należy uznać także za świadczenia z pomocy społecznej w rozumieniu art. 24 ust. 2 dyrektywy 2004/38/WE. Fakt, że są zarazem to świadczenia z pomocy społecznej, uzasadnia, iż podlegają one odnośnym kompetencjom państw członkowskich. Proponowana poprawka ma na celu doprecyzowanie zagadnienia.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 1 punkt 3 akapit trzeci

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>(5c) Niezależnie od ograniczeń dotyczących prawa do równego traktowania osób biernych zawodowo wynikających z dyrektywy 2004/38/WE lub z innych przepisów prawa Unii niniejsze rozporządzenie nie powinno ograniczać podstawowych praw uznanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, zwłaszcza prawa do godności (art. 1), prawa do życia (art. 2) i prawa do opieki zdrowotnej (art. 35)”;</p>	<p>(5c) Niezależnie od ograniczeń dotyczących prawa do równego traktowania osób biernych zawodowo wynikających z dyrektywy 2004/38/WE lub z innych przepisów prawa Unii niniejsze rozporządzenie nie powinno ograniczać podstawowych praw uznanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, zwłaszcza prawa do godności (art. 1), prawa do życia (art. 2), prawa do zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34) i prawa do opieki zdrowotnej (art. 35)”;</p>

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 1 ust. 13

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Art. 12 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Artykuł 12</p> <p>Przepisy szczególne</p> <p>1. Osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swą działalność, a która jest oddelegowana w rozumieniu dyrektywy 96/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 1996 r. dotyczącej delegowania pracowników w ramach świadczenia usług ⁽¹⁾ lub wysłana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest delegowana lub wysłana, by zastąpić inną osobę będącą pracownikiem najemnym lub pracującą na własny rachunek, która została uprzednio oddelegowana lub wysłana w rozumieniu niniejszego artykułu.</p> <p>2. Osoba, która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek w państwie członkowskim, a która udaje się do innego państwa członkowskiego, by wykonywać tam podobną działalność, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie ma zastąpić innego pracownika najemnego lub osoby pracującej na własny rachunek.”;</p> <p>⁽¹⁾ Dz.U. L 18 z 21.1.1997, s. 1.</p>	<p>Art. 12 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Artykuł 12</p> <p>Przepisy szczególne</p> <p>1. Osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swą działalność, a która jest oddelegowana w rozumieniu dyrektywy 96/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 1996 r. dotyczącej delegowania pracowników w ramach świadczenia usług ⁽¹⁾ lub wysłana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 12 miesięcy i że osoba ta nie jest delegowana lub wysłana, by zastąpić inną osobę będącą pracownikiem najemnym lub pracującą na własny rachunek, która została uprzednio oddelegowana lub wysłana w rozumieniu niniejszego artykułu.</p> <p>2. Osoba, która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek w państwie członkowskim, a która udaje się do innego państwa członkowskiego, by wykonywać tam podobną działalność, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 12 miesięcy i że osoba ta nie ma zastąpić innego pracownika najemnego lub osoby pracującej na własny rachunek.”;</p> <p>⁽¹⁾ Dz.U. L 18 z 21.1.1997, s. 1.</p>

Uzasadnienie

Proponowane skrócenie okresu, w którym prawo państwa przyjmującego powinny mieć pełne zastosowanie do pracownika delegowanego, jest zgodne z przyjętym stanowiskiem KR-u w odniesieniu do dyrektywy o delegowaniu pracowników (COR-2016-02881).

Poprawka 5

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 1 punkt 16

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Skreśla się art. 34;	<p data-bbox="1059 427 1166 456">Artykuł 34</p> <p data-bbox="815 472 1369 501">Zbieg świadczeń z tytułu opieki długoterminowej</p> <p data-bbox="815 517 1412 1048"><u>1. Jeżeli uprawniony do świadczeń pieniężnych z tytułu długotrwałej opieki, które mają być traktowane jako świadczenia z tytułu choroby i wobec tego są wypłacane przez państwo członkowskie właściwe dla świadczeń pieniężnych na podstawie przepisów art. 21 lub art. 29, jest jednocześnie i na podstawie przepisów niniejszego rozdziału uprawniony do świadczeń rzeczowych służących temu samemu celowi od instytucji miejsca zamieszkania lub pobytu w innym państwie członkowskim, a instytucja pierwszego państwa członkowskiego ma także pokrywać koszt tych świadczeń rzeczowych zgodnie z przepisami art. 35, to ma zastosowanie przepis ogólny dotyczący zakazu kumulacji świadczeń określony w art. 10, z jednym tylko ograniczeniem: jeżeli zainteresowany ubiega się i otrzymuje świadczenie rzeczowe, kwota świadczenia pieniężnego zostaje obniżona o kwotę świadczenia rzeczowego, która jest lub mogłaby być przedmiotem ubiegania się z instytucji pierwszego państwa członkowskiego, która zobowiązana jest pokryć ten koszt.</u></p> <p data-bbox="815 1064 1412 1205"><u>2. Komisja Administracyjna opracowuje szczegółowy wykaz świadczeń z tytułu opieki długoterminowej, które spełniają kryteria określone w art. 1 lit. vb) niniejszego rozporządzenia, określając, które z nich są świadczeniami rzeczowymi, a które – świadczeniami pieniężnymi.</u></p> <p data-bbox="815 1220 1412 1339"><u>3. Co najmniej dwa państwa członkowskie lub ich właściwe organy mogą ustalić inne środki lub środki uzupełniające, które nie są mniej korzystne dla zainteresowanych niż zasady określone w ust. 1.</u></p>

Uzasadnienie

W przypadku rezygnacji z wprowadzenia rozdziału 1a (poprawka 5) treść art. 34 ust. 2 należy sformułować na nowo, aby doprecyzować, jak powinien wyglądać wykaz, który ma opracować Komisja Administracyjna. Uzasadnienie merytoryczne: zob. uzasadnienie do poprawki 1 (motyw 6).

Informacja dla sekretariatu: oryginalny tekst rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w art. 34, ust. 2 brzmi: „2. Komisja Administracyjna ustala wykaz świadczeń pieniężnych i rzeczowych, do których stosują się przepisy ust. 1.”.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 1 punkt 17

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p data-bbox="177 1977 635 2007">Po art. 35 dodaje się rozdział w brzmieniu:</p> <p data-bbox="177 2022 357 2051">„ROZDZIAŁ 1a</p> <p data-bbox="177 2067 651 2096">Świadczenia z tytułu opieki długoterminowej</p>	

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Artykuł 35a</p> <p>Przepisy ogólne</p> <p>1. Nie naruszając szczegółowych przepisów niniejszego rozdziału, do świadczeń z tytułu opieki długoterminowej stosuje się odpowiednio art. 17–32.</p> <p>2. Komisja Administracyjna opracowuje szczegółowy wykaz świadczeń z tytułu opieki długoterminowej, które spełniają kryteria określone w art. 1 lit. vb) niniejszego rozporządzenia, określając, które z nich są świadczeniami rzeczowymi, a które – świadczeniami pieniężnymi.</p> <p>3. W drodze odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie mogą przyznać świadczenia pieniężne z tytułu opieki długoterminowej zgodnie z innymi rozdziałami tytułu III, jeżeli świadczenie oraz szczególne warunki, jakim ono podlega, jest wymienione w załączniku XII oraz pod warunkiem, że wynik takiej koordynacji świadczeń jest co najmniej tak korzystny dla beneficjentów, jak w przypadku koordynacji w ramach niniejszego rozdziału.</p> <p>Artykuł 35b</p> <p>Zbieg świadczeń z tytułu opieki długoterminowej</p> <p>1. W przypadku gdy osoba pobierająca świadczenia pieniężne z tytułu opieki długoterminowej przyznane na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego otrzymuje, w tym samym czasie i na podstawie niniejszego rozdziału, świadczenia rzeczowe z tytułu opieki długoterminowej od instytucji miejsca zamieszkania lub pobytu w innym państwie członkowskim, a instytucja pierwszego państwa członkowskiego jest także zobowiązana do zwrotu kosztów tych świadczeń rzeczowych na podstawie art. 35c, zastosowanie mają ogólne przepisy dotyczące zapobiegania zbiegowi świadczeń określone w art. 10, z następującym wyjątkiem: kwota świadczenia pieniężnego zostaje obniżona o podlegającą zwrotowi kwotę świadczenia rzeczowego, którą instytucja pierwszego państwa członkowskiego jest zobowiązana zwrócić zgodnie z art. 35c.</p> <p>2. Co najmniej dwa państwa członkowskie lub ich właściwe organy mogą ustalić inne środki lub środki uzupełniające, które nie są mniej korzystne dla zainteresowanych niż zasady określone w ust. 1.</p> <p>Artykuł 35c</p> <p>Zwroty między instytucjami</p> <p>1. Art. 35 stosuje się odpowiednio do świadczeń z tytułu opieki długoterminowej.</p> <p>2. Jeżeli ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym mieści się instytucja właściwa na podstawie niniejszego rozdziału, nie przewiduje świadczeń rzeczowych z tytułu opieki długoterminowej, instytucję, która jest lub byłaby właściwa w tym państwie członkowskim, na podstawie rozdziału 1, dla zwrotu świadczeń rzeczowych udzielonych w innym państwie członkowskim, uznaje się za właściwą również na podstawie rozdziału 1a.”;</p>	

Uzasadnienie

Zob. uzasadnienie do poprawki 1 (motyw 6).

Poprawka 7

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 1 punkt 22

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>2. W drodze odstępstwa od ust. 1 całkowicie bezrobotny, który w okresie ostatniej działalności jako pracownik najemny lub osoba pracująca na własny rachunek miał miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim niż właściwe państwo członkowskie i który nie przebył co najmniej dwunastomiesięcznego okresu ubezpieczenia wyłącznie na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego, pozostaje do dyspozycji służb zatrudnienia państwa członkowskiego miejsca zamieszkania. Korzysta on ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, tak jak gdyby przebył wszystkie okresy ubezpieczenia na podstawie ustawodawstwa tego państwa członkowskiego. Świadczenia te udzielane są przez instytucję państwa członkowskiego miejsca zamieszkania. Jeżeli natomiast całkowicie bezrobotny, o którym mowa w niniejszym ustępie, byłby uprawniony do zasiłku dla bezrobotnych wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa państwa właściwego, o ile by w nim przebywał, mógłby on ewentualnie wybrać zgłoszenie się do służb zatrudnienia w tym państwie członkowskim i otrzymywanie świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, tak jakby miał w nim miejsce zamieszkania.</p>	<p>2. W drodze odstępstwa od ust. 1 całkowicie bezrobotny, który w okresie ostatniej działalności jako pracownik najemny lub osoba pracująca na własny rachunek miał miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim niż właściwe państwo członkowskie i który nie przebył co najmniej dwunastomiesięcznego okresu ubezpieczenia wyłącznie na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego, pozostaje do dyspozycji służb zatrudnienia państwa członkowskiego miejsca zamieszkania. Korzysta on ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, tak jak gdyby przebył wszystkie okresy ubezpieczenia na podstawie ustawodawstwa tego państwa członkowskiego. Świadczenia te udzielane są przez instytucję państwa członkowskiego miejsca zamieszkania.</p>

Uzasadnienie

Wyjątek nie przynosi żadnych skutków, gdy w przypadku krótkiego – poniżej 12 miesięcy – okresu zatrudnienia nie nabiera się praw do świadczeń. W takim przypadku wyjątek ten jest zbędny. Jeśli jednak wiązałyby się z tym nabranie praw, zwłaszcza w związku z podlegającymi naliczeniu na podstawie art. 6 okresami zatrudnienia w innych państwach członkowskich, konieczne byłoby uzasadnienie, dlaczego państwo członkowskie miejsca zamieszkania miałyby wypłacać te świadczenia, skoro to inne państwa członkowskie otrzymały składki. Wyjątek ten nie jest też zgodny z zasadami zaproponowanymi w art. 64, które w takich przypadkach zapewniają eksport świadczeń.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 2 punkt 11 akapit pierwszy

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Po art. 19 ust. 2 dodaje się ustępy w brzmieniu:</p> <p>3. Jeżeli instytucja jest proszona o wydanie poświadczenia, o którym mowa powyżej, należy przeprowadzić odpowiednią ocenę istotnych faktów i zagwarantować, że informacje, na podstawie których wydano poświadczenie, są prawidłowe.</p>	<p>Po art. 19 ust. 2 dodaje się ustępy w brzmieniu:</p> <p>3. Jeżeli instytucja jest proszona o wydanie poświadczenia, o którym mowa powyżej, należy przeprowadzić odpowiednią ocenę istotnych faktów.</p>

Uzasadnienie

Instytucje wydające poświadczenia nie mogą zagwarantować prawidłowości tych informacji. Muszą one zawierzyć, że dane podane przez pracodawcę są właściwe. A już w ogóle instytucje wydające poświadczenia nie mogą ponosić odpowiedzialności za udzielenie nieprawdziwych informacji w przypadku, gdy one same zostały wprowadzone w błąd.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Uwagi ogólne

1. Opowiada się za swobodną mobilnością pracowników, opartą na sprawiedliwych zasadach, i dlatego z zadowoleniem przyjmuje przegląd przepisów w sprawie koordynacji zabezpieczenia społecznego w kontekście rosnącej mobilności obywateli w obrębie UE.
2. Stwierdza, że swoboda przepływu pracowników jako negatywna integracja rynku wewnętrznego musi w związku z tym zostać uzupełniona koordynacją zabezpieczeń społecznych, czyli integracją pozytywną, zgodnie z europejską Kartą praw podstawowych i orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (ETS).
3. Uważa, że przedstawione przez Komisję propozycje dotyczące zmiany rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenia nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 są w przeważającej mierze właściwe i przydatne i w związku z tym pochwała je.
4. Przypomina Komisji o jej inicjatywie dotyczącej lepszego stanowienia prawa i zauważa, że złożony zbiór przepisów rozporządzeń nr 883/2004 i nr 987/2009 jako podstawa dla ustalenia sytuacji prawnej musi być zrozumiałą zarówno dla organów administracji publicznej, jak i dla obywateli.
5. Podkreśla znaczenie regionalnych sieci doradztwa i wsparcia adresowanych do mobilnych obywateli UE. Struktury takie są niezbędne, aby zapobiegać wyzyskiwaniu pracowników mobilnych i praktykom zorganizowanego oszustwa. KR opowiada się za wzmocnieniem takich struktur pomocy.
6. Podkreśla, że wniosek Komisji jest niezbędny dla zapewnienia swobodnego przepływu pracowników. Ze względu na jednoznaczną podstawę prawną zawartą w art. 48 TFUE nie nasuwają się tu żadne kwestie istotne dla zasady pomocniczości. Trzeba jasno stwierdzić, że cele proponowanych działań nie mogą być w wystarczającym stopniu zrealizowane przez państwa członkowskie, lecz ze względu na ich skalę i/lub skutki lepsza będzie realizacja na szczeblu UE. Proponowane działania wiążą się z aspektami transgranicznymi, których państwa członkowskie lub władze lokalne i regionalne same nie są w stanie należycie uregulować.
7. Podkreśla swoje szczególne zainteresowanie dalszym prowadzeniem z Komisją merytorycznego dialogu na ten temat i w tym kontekście zwraca uwagę na znaczenie sprawozdania z oceny skutków, które Komisja przedłoży w odpowiednim terminie, zgodnie z podpisanym z KR-em porozumieniem o współpracy.

Delegowanie pracowników

8. Dostrzega postępy w uregulowaniach dotyczących delegowania pracowników i lepszego zatwierdzania oddelegowania pracowników. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja, dzięki dodaniu art. 76a, ma zostać uprawniona do wydawania aktów wykonawczych na podstawie art. 291 TFUE, w których ma zostać określona standardowa procedura wydawania, kwestionowania i wycofywania dokumentu przenośnego A1 (tzw. dokument A1), w celu utrudnienia niewłaściwego używania tego dokumentu. Przewidziana procedura może służyć w szczególności uniknięciu wydłużonych sporów prawnych aż do postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, a w ten sposób przyczynić się do wewnątrz europejskiej stałości prawa.
9. Przypomina, że przedłożony wniosek dotyczący rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie nr 883/2004 za sprawą aktualizacji trybu wydawania tzw. dokumentów A1 zawiera centralny element ulepszonej ochrony przed naruszaniem praw socjalnych pracowników delegowanych w ramach przebiegającego równoległe przeglądu dyrektywy 96/71/WE dotyczącej delegowania pracowników. Ze względu na wagę tego aspektu każdy krok w kierunku wiążącego, jasnego i bezpośredniego ukształtowania przyszłego wydawania dokumentów A1 ma szczególne znaczenie i należy w związku z tym zwrócić na nie szczególną uwagę.
10. Zwraca uwagę w kontekście delegowania pracowników, że zabezpieczenie społeczne zależy w znacznej mierze od jasności zasad i definicji i dlatego jednoznaczna wykładnia ważnych pojęć, takich jak na przykład „prowadzenie działalności na własny rachunek” lub „miejsce wykonywania działalności”, pomogłaby w skutecznym zmierzeniu się z problematyką pozornego samozatrudnienia i firm przykrywek.

11. Przypomina w związku z tym, że zdaniem Komitetu okres, w którym prawo państwa przyjmującego ma w pełni zastosowanie do stosunku pracy w przypadku delegowania, powinien wynosić 12 miesięcy⁽¹⁾;

12. Wyraża ubolewanie z powodu opóźnienia we wprowadzeniu systemu elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI). Uważa, że elektroniczna wymiana danych na skalę europejską jest niezbędna.

Świadczenia z tytułu choroby i świadczenia z tytułu opieki długoterminowej

13. Stwierdza, że koordynacja świadczeń z tytułu opieki długoterminowej poszerza zakres stosowania koordynującego prawa, co jest niezbędne w celu osiągnięcia celów proponowanych działań. Zakaz kumulowania świadczeń z tytułu choroby i świadczeń z tytułu opieki długoterminowej może się jednak okazać trudny do przeprowadzenia

14. Stwierdza, że choremu człowiekowi należy się ochrona nawet w tym państwie członkowskim, w którym nie przysługuje mu prawo pobytu. Przede wszystkim zwraca jednak uwagę na to, że przysługujące według obowiązującego prawa unijnego ubezpieczenie zdrowotne często tylko z trudnością jest uznawane za granicą. To sprawia, że w niektórych państwach członkowskich osobom pracującym w ramach niepewnych form zatrudnienia nierzadko bezpodstawnie odmawia się całkowicie ochrony z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego.

15. W związku z tym zasadniczo z zadowoleniem przyjmuje, że dla uzasadnienia prawa do ubezpieczenia zdrowotnego dla bezrobotnych i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji obywateli UE wymagane jest jedynie faktyczne miejsce zamieszkania w danym państwie członkowskim, a nie legalny pobyt w nim. W tym względzie przyjmujące państwo członkowskie powinno uzyskać prawo do zwrotu poniesionych wydatków ze strony właściwego państwa członkowskiego.

Świadczenia dla bezrobotnych

16. Nowe uregulowania dotyczące koordynacji świadczeń dla bezrobotnych ocenia jako właściwe. Chociaż odstępstwo przewidziane w art. 65 ust. 2 rozporządzenia nr 883/2004 dla krótkich okresów zatrudnienia – poniżej 12 miesięcy – może, ściśle rzecz biorąc, nie być konieczne, to służy do doprecyzowania tekstu.

17. Z zadowoleniem przyjmuje przewidzianą możliwość przedłużenia eksportu świadczeń dla bezrobotnych z trzech do sześciu miesięcy. Zwraca jednak uwagę, że powinny jej towarzyszyć odpowiednie aktywne polityki rynku pracy, jako kluczowy element tak zwanych strategii aktywizacji zawodowej, które zajmują się powiązaniem systemów ubezpieczeń od bezrobocia i pomocy, aktywnej polityki rynku pracy i warunkowości świadczeń. KR uważa, że trzeba wyjaśnić, w jaki sposób państwa członkowskie powinny móc wydłużać okres eksportu świadczeń powyżej okresu przewidzianego w obowiązującym prawie unijnym. Ma jednak wątpliwości co do odrębnego uregulowania okresów zatrudnienia poniżej 12 miesięcy.

Świadczenia rodzinne

18. Podkreśla, że wszyscy obywatele UE mają prawo do rodzinnych świadczeń społecznych w państwie, w którym są zameldowani, zatrudnieni lub w którym podlegają opodatkowaniu, choć między państwami członkowskimi mogą występować istotne różnice dotyczące uprawnień do świadczeń rodzinnych i socjalnych.

Specjalne nieskładkowe świadczenia pieniężne

19. Uznaje uprawnienia państw członkowskich wynikające z orzecznictwa ETS dotyczącego kompetencji państw członkowskich w zakresie rozwijania pomocy społecznej dla osób nieaktywnych zawodowo. Z zadowoleniem przyjmuje stwierdzenie, że te działania w zakresie pomocy społecznej muszą być zgodne z europejskimi prawami podstawowymi i prawami człowieka, jako nowy istotny punkt widzenia. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w przyszłości osoby te nie będą wykluczone z ubezpieczenia zdrowotnego na podstawie faktycznego miejsca zamieszkania, i odnotowuje, że będą mogły wносить proporcjonalny wkład do systemu ubezpieczenia zdrowotnego na podstawie miejsca zwykłego pobytu. Zastanawia się jednak, w jaki sposób można uzasadnić zatem ograniczenie przyznanej pomocy społecznej czy wręcz jej odmowę. Jednocześnie rozszerzenie tej zasady na obywateli UE zamieszkujących faktycznie w innym niż ich własne państwie członkowskim wymaga jej odpowiednio uregulowanego stosowania, również aby ustanowić równoważne praktyki i obciążenia między państwami członkowskimi.

Pracownicy transgraniczni

20. Ubolewa nad brakiem wiarygodnych danych i informacji na temat liczby pracowników przygranicznych w rozumieniu definicji prawnej zawartej w rozporządzeniu nr 883/2004.

⁽¹⁾ Opinia „Zmiana dyrektywy dotyczącej delegowania pracowników” (COR-2016-02881)

21. Zwraca uwagę, że regiony przygraniczne mają wiele doświadczeń związanych z zagadnieniem pracowników mobilnych. Komitet wzywa Komisję i państwa członkowskie do wykorzystania tych doświadczeń. Zwraca się więc do Komisji o wzmocnienie usług wspierających transgraniczną mobilność pracowników świadczonych przez transgraniczne sieci EURES – w tym przez istniejące partnerstwa transgraniczne EURES, zachęcając też do tworzenia nowych – oraz o umożliwienie tym usługom uzyskania wiarygodnych informacji na temat liczby i profilu pracowników transgranicznych i ich pracodawców.

Bruksela, dnia 12 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Klasyfikacja terytorialna i typologie terytorialne

(2017/C 342/11)

Sprawozdawca: Mieczysław STRUK (PL/EPL), marszałek województwa pomorskiego

Dokument źródłowy: Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 w odniesieniu do typologii terytorialnych (Tercet)

COM(2016) 788 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

COM(2016) 788 final

Artykuł 1

Zmienić punkt 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Artykuł 1</p> <p>W rozporządzeniu (WE) nr 1059/2003 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>1) art. 1 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Artykuł 1</p> <p>Temat</p> <p>1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia wspólną klasyfikację jednostek terytorialnych (NUTS), aby zapewnić gromadzenie, opracowanie i rozpowszechnianie porównywalnych danych statystycznych na różnych poziomach terytorialnych UE.</p> <p>2. Klasyfikację NUTS przedstawiono w załączniku I.</p> <p>3. Lokalne jednostki administracyjne (LAU), o których mowa w art. 4, uzupełniają klasyfikację NUTS.</p> <p>4. Siatki statystyczne, o których mowa w art. 4a, uzupełniają klasyfikację NUTS. Są one wykorzystywane do obliczenia typologii terytorialnych opartych na danych dotyczących ludności.</p> <p>5. Unijne typologie terytorialne, o których mowa w art. 4b, uzupełniają klasyfikację NUTS, przez przypisanie typów do jednostek terytorialnych.”;</p>	<p>Artykuł 1</p> <p>W rozporządzeniu (WE) nr 1059/2003 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>1) art. 1 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Artykuł 1</p> <p>Temat</p> <p>1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia wspólną klasyfikację jednostek terytorialnych (NUTS), aby zapewnić gromadzenie, opracowanie i rozpowszechnianie porównywalnych danych statystycznych na różnych poziomach terytorialnych UE.</p> <p>2. Klasyfikację NUTS przedstawiono w załączniku I.</p> <p>3. Lokalne jednostki administracyjne (LAU), o których mowa w art. 4, uzupełniają klasyfikację NUTS.</p> <p>4. Siatki statystyczne, o których mowa w art. 4a, uzupełniają klasyfikację NUTS. Są one wykorzystywane do obliczenia typologii terytorialnych opartych na danych dotyczących rozmieszczenia ludności i gęstości zaludnienia.</p> <p>5. Unijne typologie terytorialne, o których mowa w art. 4b, uzupełniają klasyfikację NUTS, przez przypisanie typów do jednostek terytorialnych.”;</p>

Uzasadnienie

Bardziej precyzyjne sformułowanie.

Poprawka 2

COM(2016) 788 final

Artykuł 1

Zmienić punkt 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
5) dodaje się następujące art. 4a i 4b w brzmieniu:	5) dodaje się art. 4a i 4b w brzmieniu:
(...)	[...]
Artykuł 4b	Artykuł 4b
Unijne typologie terytorialne	Unijne typologie terytorialne
[...]	[...]
3. Następujące typologie ustalane są na poziomie LAU:	3. Następujące typologie ustalane są na poziomie LAU:
a) stopień urbanizacji (DEGURBA):	a) stopień urbanizacji (DEGURBA):
— „obszary miejskie”:	— „obszary miejskie”:
— „ miasta ” lub „obszary gęsto zaludnione”,	— „obszary gęsto zaludnione”,
— „ miasteczka i przedmieścia ” lub „obszary o średniej gęstości zaludnienia”,	— „obszary o średniej gęstości zaludnienia”,
— „ obszary wiejskie ” lub „obszary słabo zaludnione”;	— „obszary słabo zaludnione”,
b) funkcjonalne obszary miejskie:	b) funkcjonalne obszary miejskie:
— „ miasta ” oraz ich „strefy dojazdu”;	— „ obszary miejskie ” oraz ich „strefy dojazdu”;
c) strefy przybrzeżne:	c) strefy przybrzeżne:
— „strefy przybrzeżne”,	— „strefy przybrzeżne”,
— „obszary inne niż przybrzeżne”.	— „obszary inne niż przybrzeżne”.
Jeżeli istnieje więcej niż jeden poziom administracyjny LAU w państwie członkowskim, Komisja (Eurostat) zasięga opinii tego państwa członkowskiego w celu określenia poziomu administracyjnego LAU, który należy zastosować przy przypisywaniu typologii.	Jeżeli istnieje więcej niż jeden poziom administracyjny LAU w państwie członkowskim, Komisja (Eurostat) zasięga opinii tego państwa członkowskiego w celu określenia poziomu administracyjnego LAU, który należy zastosować przy przypisywaniu typologii.
4. Następujące typologie i oznaczenia są ustalane na poziomie NUTS 3.	4. Następujące typologie i oznaczenia są ustalane na poziomie NUTS 3.

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>a) typologia obszarów miejskich i wiejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony z przewagą obszarów miejskich”, — „regiony w okresie przejściowym”, — „regiony z przewagą obszarów wiejskich”; <p>b) typologia metropolitalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony metropolitalne”, — „regiony niem Metropolitalne”, <p>c) typologia obszarów przybrzeżnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony przybrzeżne”, — - „regiony inne niż przybrzeżne”. 	<p>a) typologia obszarów miejskich i wiejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony z przewagą obszarów miejskich”, — „regiony w okresie przejściowym”, — „regiony z przewagą obszarów wiejskich”; <p>b) typologia metropolitalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony metropolitalne”, — „regiony niem Metropolitalne”, <p>c) typologia obszarów przybrzeżnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony przybrzeżne”, — „regiony inne niż przybrzeżne”; <p>d) typologia obszarów wyspiarskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony wyspiarskie”, — „regiony inne niż wyspiarskie”; <p>e) typologia obszarów górskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony górskie”, — „regiony inne niż górskie”; <p>f) typologia obszarów przygranicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony przygraniczne”, — „regiony inne niż przygraniczne”; <p>g) typologia populacyjna:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony słabo zaludnione”, — „regiony inne niż słabo zaludnione”, — „regiony starzejące się”, — „regiony niestarzejące się”, — „regiony wyludniające się”, — „regiony niewyludniające się”; <p>h) typologia obszarów peryferyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> — „regiony peryferyjne”, — „regiony inne niż peryferyjne”.

Uzasadnienie

Obszary o specyficznych uwarunkowaniach (geograficznych, gospodarczych, społecznych i demograficznych) będą mogły korzystać z odpowiednich wskaźników, by wspierać realizację polityk publicznych służących podejmowaniu stojących przed nimi wyzwań.

Poprawka 3

COM(2016) 788 final

Artykuł 1

Zmienić punkt 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>5) dodaje się następujące art. 4a i 4b w brzmieniu:</p> <p>[...]</p> <p>Artykuł 4b</p> <p>Unijne typologie terytorialne</p> <p>[...]</p> <p>5. Komisja w drodze aktów wykonawczych określa jednolite warunki zharmonizowanego stosowania typologii w państwach członkowskich i na poziomie Unii. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 7.;</p>	<p>5) dodaje się art. 4a i 4b w brzmieniu:</p> <p>[...]</p> <p>Artykuł 4b</p> <p>Unijne typologie terytorialne</p> <p>[...]</p> <p>5. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi i regionami, określa jednolite warunki zharmonizowanego stosowania typologii w państwach członkowskich i na poziomie Unii.</p> <p>6. Typologie, o których mowa w punkcie 3 i 4 powyżej, mogą zostać uzupełnione o nowe typologie, jeżeli istnieje ku temu uzasadniona potrzeba wskazana przez państwa członkowskie lub przez Komitet Regionów i potwierdzona przez Komisję.</p>

Uzasadnienie

Obszary o specyficznych uwarunkowaniach (geograficznych, gospodarczych, społecznych i demograficznych) będą mogły korzystać z odpowiednich wskaźników, by wspierać realizację polityk publicznych służących podejmowaniu stojących przed nimi wyzwań.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

1. Podkreśla znaczenie europejskich statystyk regionalnych jako ważnego instrumentu na rzecz ukierunkowanego kształtowania polityki i użytecznego narzędzia pozwalającego zrozumieć skutki decyzji politycznych na konkretnych terytoriach oraz ilościowo je określić. Statystyki te są wykorzystywane w wielu różnych celach przez szereg użytkowników publicznych i prywatnych, w tym władze lokalne i regionalne. Zapewniają one obiektywną podstawę wspierania procesów decyzyjnych w wielu dziedzinach, w których podejmuje się publiczne działania – na przykład w zakresie wspierania MŚP oraz polityki innowacji, edukacji, rynku pracy, transportu, turystyki i różnych gałęzi przemysłu morskiego.

2. Potwierdza, że typologie terytorialne wynikające ze statystyk europejskich odgrywają istotną rolę w polityce regionalnej, gdyż mogą przyczynić się do podejmowania działań politycznych opartych na dowodach i do bardziej zintegrowanego podejścia terytorialnego odzwierciedlających różnorodność regionów UE.

3. Przyjmuje do wiadomości inicjatywę Komisji Europejskiej dotyczącą zmiany rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 w odniesieniu do typologii terytorialnych (rozporządzenie Tercet). Kodyfikacja tych typologii w jednym akcie prawnym mogłaby umożliwić zagregowanie danych dla różnych rodzajów terytoriów, zapewniając zharmonizowane i przejrzyste stosowanie istniejących metod – zarówno na szczeblu UE, jak i państw członkowskich. Nie może to jednak prowadzić do tego, że nowa klasyfikacja Tercet zostanie przełożona na zasady kwalifikowalności dla wszelkich kierunków polityki UE, w tym dla polityki spójności.

4. Stwierdza, że wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 jest zgodny z zasadą pomocniczości, ponieważ cel, jakim jest ustanowienie, koordynowanie i utrzymywanie zharmonizowanych klasyfikacji statystycznych do celów statystycznych na poziomie UE, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie działające samodzielnie. Z drugiej strony przestrzeganie zasady pomocniczości można zapewnić tylko wówczas, gdy typologie terytorialne będą ustalane w ramach intensywnego dialogu z państwami członkowskimi i regionami. Ponadto wniosek ustawodawczy zasadniczo nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia jego celów, przez co może być także uznany za zgodny z zasadą proporcjonalności.

5. Podkreśla potrzebę ściślejszego dialogu między krajowymi urzędami statystycznymi a władzami lokalnymi i regionalnymi w celu zadbania o to, by opracowując nową klasyfikację Tercet, należycie uwzględniono specyfikę społeczno-gospodarczą, przestrzenną i administracyjną poszczególnych obszarów.
6. Podkreśla znaczenie uwzględnienia specyficznej sytuacji terytoriów o szczególnych uwarunkowaniach geograficznych, gospodarczych, społecznych i demograficznych, które należy odpowiednio ująć w ramach europejskich statystyk regionalnych w świetle celu, jakim jest wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, jak to określono w art. 174 TFUE.
7. W związku z tym zwraca uwagę na:
 - a) art. 174 akapit drugi, w którym wskazano, że szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie;
 - b) zieloną księgę w sprawie spójności terytorialnej (COM(2008) 616 final) oraz na towarzyszący jej dokument roboczy służb Komisji (SEC(2008) 2550), które wymieniają typologie terytorialne, takie jak regiony graniczne, regiony górskie, wyspiarskie i słabo zaludnione; typologie te zostały już wykorzystane w kontekście piątego sprawozdania w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej (opublikowanego w listopadzie 2010 r.);
 - c) opinię KR-u w sprawie wyżej przytoczonej zielonej księgi (COTER-IV-020), w której wzywa się Komisję Europejską do pogłębienia badań w celu opracowania odpowiednich wskaźników dotyczących szczególnych problemów społeczno-gospodarczych różnych rodzajów regionów, takich jak obszary górskie, wyspy, obszary o niskiej gęstości zaludnienia i obszary przygraniczne, a także do znacznego udoskonalenia danych statystycznych oraz ich kartograficznej prezentacji, aby były zgodne ze stanem faktycznym;
 - d) opinię KR-u „Szóste sprawozdanie w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej” (COTER-V-052), w której apeluje się o ściślejsze przestrzeganie postanowień art. 174 TFUE;
 - e) opinię KR-u „Wskaźniki rozwoju terytorialnego UE – wyjść poza PKB” (COTER-VI-009), w której zwraca się uwagę na niedobór informacji ilościowych na temat różnych terytoriów UE o specyficznych (geograficznych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych) uwarunkowaniach, które wpływają na ich rozwój; ponadto proponuje się w niej, aby Komisja (Eurostat) przyjęła kategorie terytorialne określone w Traktacie, aby przyczynić się do odpowiedniego wdrożenia polityk UE o wymiarze terytorialnym;
 - f) opinię KR-u „Przedsiębiorczość na wyspach: wkład w spójność terytorialną” (COTER-VI/022), w której proponuje się dodanie wysp jako dodatkowej kategorii w ramach wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Tercet.
8. Ubolewa nad tym, że we wniosku Komisji przewidziano ograniczoną liczbę typologii terytorialnych i nie uwzględniono innych, już opracowanych i stosowanych typologii związanych z terytoriami o specyficznych uwarunkowaniach geograficznych, gospodarczych, społecznych i demograficznych, a mianowicie typologii regionów wyspiarskich, górskich, przygranicznych oraz regionów słabo zaludnionych i regionów najbardziej oddalonych. Przyjęcie typologii terytorialnych odzwierciedlających różnorodność i złożoność terytorialną w statystykach ma duże znaczenie dla tych regionów i pozwala je lepiej uwzględnić. W związku z tym zaleca włączenie odniesień do wyżej wymienionych typologii terytorialnych przy zmianie rozporządzenia Tercet z udziałem państw członkowskich i regionów.

Bruksela, dnia 13 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Energia ze źródeł odnawialnych i rynek wewnętrzny energii elektrycznej

(2017/C 342/12)

Sprawozdawczyni:	Daiva Matonienė (LT/EKR), członkini Rady Miasta Szawli (Šiauliai)
Dokumenty źródłowe:	Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona)
	COM(2016) 767 final
	Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona)
	COM(2016) 861 final
	Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona)
	COM(2016) 864 final
	Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego Europejską Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (wersja przekształcona)
	COM(2016) 863 final
	Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie gotowości na wypadek ryzyka w sektorze energii elektrycznej
	COM(2016) 862 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Motyw 7

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Należy zatem ustanowić wiążący unijny cel osiągnięcia co najmniej 27-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych. Państwa członkowskie powinny określić swój wkład w osiągnięcie tego celu w swoich zintegrowanych krajowych planach w zakresie energii i klimatu z wykorzystaniem procesu zarządzania określonego w rozporządzeniu [w sprawie zarządzania].	Należy zatem ustanowić wiążący unijny cel osiągnięcia co najmniej 27-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych. Państwa członkowskie powinny określić swój wkład w osiągnięcie tego celu w swoich zintegrowanych krajowych planach w zakresie energii i klimatu z wykorzystaniem procesu zarządzania określonego w rozporządzeniu [w sprawie zarządzania]. <i>Aby zachować spójność z porozumieniem paryskim, konieczne będzie, by państwa członkowskie ustanowiły własne wiążące cele przewidujące wyższy udział energii ze źródeł odnawialnych.</i>

Uzasadnienie

Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustalania bardziej ambitnych wiążących celów krajowych w zakresie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. W procesie tym mogą one dążyć do osiągnięcia wyższego udziału energii ze źródeł odnawialnych niż wiążący cel UE wynoszący 27 %. Niemniej jednak ustalanie celów krajowych należy

pozostawić w gestii każdego państwa członkowskiego, które podejmie decyzję po rozpatrzeniu własnych możliwości, potrzeb i uwarunkowań. Wyższe wiążące cele nie powinny być ustalane na szczeblu UE.

Poprawka 2

Motyw 13

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Komisja powinna ułatwiać wymianę najlepszych praktyk pomiędzy właściwymi organami i instytucjami krajowymi i regionalnymi, np. organizując regularne spotkania w celu znalezienia wspólnej metody zwiększenia popularności opłacalnych projektów w zakresie energii odnawialnej, zachęcania do inwestycji w nowe, elastyczne i czyste technologie oraz w celu opracowania odpowiedniej strategii wycofywania technologii, które nie przyczyniają się do redukcji emisji lub nie zapewniają dostatecznej elastyczności na podstawie przejrzystych kryteriów i wiarygodnych rynkowych sygnałów cenowych.</p>	<p>Komisja powinna ułatwiać wymianę najlepszych praktyk pomiędzy właściwymi organami i instytucjami krajowymi i regionalnymi oraz lokalnymi, np. organizując regularne spotkania w celu znalezienia wspólnej metody zwiększenia popularności opłacalnych projektów w zakresie energii odnawialnej, zachęcania do inwestycji w nowe, elastyczne i czyste technologie oraz w celu opracowania odpowiedniej strategii wycofywania technologii, które nie przyczyniają się do redukcji emisji lub nie zapewniają dostatecznej elastyczności na podstawie przejrzystych kryteriów i wiarygodnych rynkowych sygnałów cenowych.</p>

Uzasadnienie

Proponuje się uzupełnienie wniosku Komisji poprzez uwzględnienie w tekście organów lokalnych. Jest to ważne, ponieważ w sektorze energetycznym organy lokalne przyczyniają się do rozwoju energetyki odnawialnej na swoich terytoriach, a także do realizacji krajowych celów w zakresie energetyki.

Poprawka 3

Motyw 15

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Systemy wsparcia dla energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych okazały się skutecznym sposobem propagowania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Jeżeli państwa członkowskie zdecydują się na wdrożenie programów wsparcia, wsparcie to powinno być udzielane w formie, która spowodowałaby jak najmniej zakłóceń w funkcjonowaniu rynku energii elektrycznej. W tym celu coraz więcej państw członkowskich przyznaje wsparcie w formie pomocy udzielanej jako dodatek do przychodów generowanych na rynku.</p>	<p>Systemy wsparcia dla energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych okazały się skutecznym sposobem propagowania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Jeżeli państwa członkowskie zdecydują się na wdrożenie programów wsparcia, wsparcie to powinno być udzielane w formie, która spowodowałaby jak najmniej zakłóceń w funkcjonowaniu rynku energii elektrycznej. W tym celu coraz więcej państw członkowskich przyznaje wsparcie w formie pomocy udzielanej jako dodatek do przychodów generowanych na rynku, dlatego niezbędne jest zachęcanie producentów energii ze źródeł odnawialnych do reagowania na sygnały płynące z rynku.</p>

Uzasadnienie

W dyrektywie UE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych podkreśla się, że schemat wsparcia produkcji energii ze źródeł odnawialnych nie powinien zniekształcać rynku, dlatego niezbędne jest zachęcanie producentów energii ze źródeł odnawialnych do reagowania na sygnały płynące z rynku.

Poprawka 4

Motyw 33

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Na poziomie krajowym i regionalnym zasady i obowiązki dotyczące minimalnych wymogów dotyczących stosowania energii ze źródeł odnawialnych w nowych i wyremontowanych budynkach doprowadziły do znacznego wzrostu użytkowania energii ze źródeł odnawialnych. Działania te powinny być wspierane w szerszym kontekście unijnym, podobnie jak bardziej wydajne zastosowania wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych w przepisach i kodeksach budowlanych.</p>	<p>Na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym zasady i obowiązki dotyczące minimalnych wymogów dotyczących stosowania energii ze źródeł odnawialnych w nowych i wyremontowanych budynkach doprowadziły do znacznego wzrostu użytkowania energii ze źródeł odnawialnych. Działania te powinny być wspierane w szerszym kontekście unijnym, podobnie jak bardziej wydajne zastosowania wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych w przepisach i kodeksach budowlanych.</p>

Uzasadnienie

Proponuje się dopisanie organów lokalnych. Samorządy określają w planach rozwoju zrównoważonej energetyki i stosowania energii ze źródeł odnawialnych minimalne wymagania dotyczące korzystania z odnawialnych źródeł energii.

Poprawka 5

Motyw 54

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Lokalne uczestnictwo obywatelskie w projektach energii odnawialnej za pośrednictwem społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej przynosi znaczną wartość dodaną w postaci lokalnej akceptacji dla energii ze źródeł odnawialnych oraz dostępu do dodatkowego kapitału prywatnego. Zaangażowanie lokalne będzie jeszcze bardziej istotne w kontekście wzrostu mocy wytwórczych energii odnawialnej w przyszłości.</p>	<p>Lokalne uczestnictwo obywatelskie w projektach energii odnawialnej za pośrednictwem społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej przynosi znaczną wartość dodaną w postaci lokalnej akceptacji dla energii ze źródeł odnawialnych oraz dostępu do dodatkowego kapitału prywatnego. Zaangażowanie lokalne będzie jeszcze bardziej istotne w kontekście wzrostu mocy wytwórczych energii odnawialnej w przyszłości.</p> <p>Tworzenie takich społeczności należy promować na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.</p>

Uzasadnienie

We wnioskach Komisji podkreśla się, że konsumenci muszą stać się aktywnymi uczestnikami nowego rynku energii elektrycznej. Lokalne społeczności energetyczne mogą być skutecznym sposobem zarządzania energią na poziomie społeczności poprzez zużycie wytwarzanej przez siebie energii elektrycznej bezpośrednio na potrzeby zasilania lub na potrzeby ogrzewania i chłodzenia, dlatego powstawanie takich społeczności należy promować na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.

Poprawka 6

Motyw 55

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Specyfika lokalnych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej pod względem wielkości, struktury własności i liczby projektów mogą ograniczać ich zdolność do konkutowania na równych zasadach z dużymi podmiotami, tj. konkurentami prowadzącymi większe projekty i szerszy zakres działalności. Jednym ze środków mających zrównoważyć tę niekorzystną sytuację jest umożliwienie społecznościom energetycznym działania w ramach systemu energetycznego i ułatwienie im integracji rynkowej.</p>	<p>Specyfika lokalnych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej pod względem wielkości, struktury własności i liczby projektów mogą ograniczać ich zdolność do konkutowania na równych zasadach z dużymi podmiotami, tj. konkurentami prowadzącymi większe projekty i szerszy zakres działalności. Jednym ze środków mających zrównoważyć tę niekorzystną sytuację jest umożliwienie społecznościom energetycznym działania w ramach systemu energetycznego i ułatwienie im integracji rynkowej. Państwom członkowskim rekomenduje się opracowanie, we współpracy z Komisją Europejską oraz z ich władzami lokalnymi i regionalnymi, zaleceń określających podstawowe zasady tworzenia i funkcjonowania takich społeczności.</p>

Uzasadnienie

W swoich wnioskach Komisja podkreśla, że obywatele powinni brać odpowiedzialność za transformację energetyki, korzystać z nowych technologii w celu obniżenia rachunków za energię i aktywnie uczestniczyć w rynku, a lokalne społeczności energetyczne mogą być skutecznym sposobem zarządzania energią na poziomie społeczności. W dążeniu do powyższych celów bardzo ważne jest udostępnienie mieszkańcom szczegółowych informacji o powstawaniu, działalności, możliwościach i zaletach tych społeczności.

Poprawka 7

Artykuł 3 ustępy 1, 2 i 4

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>1. Państwa członkowskie wspólnie dążą do tego, aby udział energii ze źródeł odnawialnych w Unii w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. wynosił co najmniej 27 %.</p>	<p>1. Państwa członkowskie wspólnie dążą do tego, aby udział energii ze źródeł odnawialnych w Unii w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. wynosił co najmniej 27 %. Państwa członkowskie mogą po przeprowadzeniu oceny lokalnych wymogów i warunków ustanowić własne wiążące cele, które przewidują wyższy udział energii ze źródeł odnawialnych.</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>2. Wkład poszczególnych państw członkowskich w realizację tego ogólnego celu na 2030 r. jest ustalany i zgłaszany Komisji w zintegrowanych planach krajowych w zakresie energii i klimatu na podstawie art. 3–5 i art. 9–11 rozporządzenia [w sprawie zarządzania].</p> <p>4. Komisja wspiera ambicje państw członkowskich, wprowadzając ramy umożliwiające zwiększone wykorzystanie funduszy unijnych, w szczególności instrumentów finansowych, zwłaszcza w celu zmniejszenia kosztów kapitału w przypadku projektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych.</p>	<p>2. Sposób realizacji przez państwa członkowskie tego ogólnego celu na 2030 r. jest ustalany i zgłaszany Komisji w zintegrowanych planach krajowych w zakresie energii i klimatu na podstawie art. 3–5 i art. 9–11 rozporządzenia [w sprawie zarządzania].</p> <p>4. Komisja wspiera ambicje państw członkowskich, wprowadzając ramy umożliwiające zwiększone wykorzystanie funduszy unijnych, w szczególności instrumentów finansowych, zwłaszcza w celu zmniejszenia zróżnicowania kosztów gospodarczych w przypadku projektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych oraz poprawy zdolności technologicznych i konkurencyjności europejskich wytwórców i instalatorów lub też zwiększenia zainteresowania konsumentów nabywaniem energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Podobnie, w odniesieniu do wykorzystania środków finansowych UE, Komisja może ustanowić mechanizmy, które, biorąc pod uwagę różne czynniki i okoliczności, będą zachęcać regiony lub państwa członkowskie, których postępy w zakresie odnawialnych źródeł energii można uznać za wyższe od średniej.</p> <p>6. Każde państwo członkowskie dba o to, aby jego udział energii ze źródeł odnawialnych, obliczany zgodnie z treścią niniejszej dyrektywy, w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. odpowiadał co najmniej jego krajowemu celowi ogólnemu (w podziale na zużycie energii elektrycznej, energii cieplnej i energii w sektorze transportu) dla udziału energii ze źródeł odnawialnych w tym roku, określonego w załączniku I.</p>

Uzasadnienie

Odnosnie do artykułu 3 ustęp 1

Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustalania bardziej ambitnych wiążących celów krajowych w zakresie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. W procesie tym mogą one dążyć do osiągnięcia wyższego udziału energii ze źródeł odnawialnych niż wiążący cel UE wynoszący 27%. Niemniej jednak ustalenie celów krajowych należy pozostawić w gestii każdego państwa członkowskiego, które podejmie decyzję po rozpatrzeniu własnych możliwości, potrzeb i uwarunkowań. Wyższe wiążące cele nie powinny być ustalane na szczeblu UE.

Odnosnie do artykułu 3 ustęp 4

Poprawka wprowadza koncepcję, że fundusze europejskie mogą być przydzielane w większych kwotach tym krajom (i ewentualnie regionom), które są najsukuteczniejsze w zakresie promowania odnawialnych źródeł energii. Taki mechanizm powinien uwzględniać różne warunki panujące w poszczególnych krajach i stanowić zachętę dla nich. Ponadto, aby zapewnić zrównoważony i konkurencyjny rozwój, fundusze publiczne nie powinny być wykorzystywane tylko w jednym celu.

Odnosnie do artykułu 3 ustęp 6

Poprawka przywraca tekst poprzedniej dyrektywy, która zobowiązywała każde państwo członkowskie do ustanowienia własnych celów krajowych i stosowania się do nich. Proponuje się także, aby cele te były określane szczegółowo w odniesieniu do poszczególnych składników zużycia energii (elektrycznej, cieplnej oraz związanej z transportem).

Poprawka 8

Artykuł 4

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>1. Z zastrzeżeniem zasad pomocy państwa, w celu osiągnięcia unijnego celu określonego w art. 3 ust. 1, państwa członkowskie mogą stosować systemy wsparcia. Systemy wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych są projektowane w taki sposób, aby uniknąć niepotrzebnych zakłóceń rynków energii i sprawić, aby producenci uwzględniali podaż i popyt na energię elektryczną, a także ewentualne ograniczenia sieciowe.</p> <p>2. Wsparcie na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych jest projektowane w taki sposób, aby energia elektryczna ze źródeł odnawialnych była wprowadzana na rynek energii elektrycznej i aby producenci energii odnawialnej reagowali na sygnały cenowe z rynku i maksymalizowali swoje przychody z rynku.</p> <p>3. Państwa członkowskie zapewniają przyznawanie wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w sposób otwarty, przejrzysty, konkurencyjny, niedyskryminujący i racjonalny pod względem kosztów.</p> <p>4. Państwa członkowskie oceniają efektywność swojego wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych co najmniej raz na cztery lata. Decyzje w sprawie kontynuacji lub przedłużenia wsparcia i zaprojektowania nowego wsparcia podejmuje się na podstawie wyników tych ocen.</p>	<p>1. Z zastrzeżeniem zasad pomocy państwa, w celu osiągnięcia unijnego celu określonego w art. 3 ust. 1, państwa członkowskie mogą stosować systemy wsparcia. Systemy wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (i odpowiednio wszelkie przepisy odnoszące się do danego rynku) są projektowane w taki sposób, aby uniknąć zniekształcenia rynków energii elektrycznej (dotyczącego internalizacji wszystkich kosztów i zagrożeń środowiskowych) i zakłóceń niezawodności, jakości dostaw, konkurencyjności i przystępności cenowej oraz sprawić, aby producenci uwzględniali podaż i popyt na energię elektryczną, a także ewentualne ograniczenia sieciowe.</p> <p>2. Wsparcie na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych jest projektowane w taki sposób, aby energia elektryczna ze źródeł odnawialnych była wprowadzana na rynek energii elektrycznej i aby producenci energii odnawialnej reagowali na sygnały cenowe z rynku i maksymalizowali swoje przychody z rynku.</p> <p>3. Państwa członkowskie zapewniają przyznawanie wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w sposób otwarty, przejrzysty, konkurencyjny, niedyskryminujący i racjonalny pod względem kosztów.</p> <p>4. Państwa członkowskie mogą dostosować systemy wsparcia finansowego w regionach najbardziej oddalonych w oparciu o faktyczne koszty produkcji wynikające ze specyficznych cech tych regionów lub z ich zależności od źródeł zewnętrznych, a to w celu zwiększenia ilości energii elektrycznej generowanej ze źródeł odnawialnych i innych krajowych czystych źródeł energii.</p> <p>5. Państwa członkowskie oceniają efektywność swojego wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych co najmniej raz na cztery lata. Decyzje w sprawie kontynuacji lub przedłużenia wsparcia i zaprojektowania nowego wsparcia podejmuje się na podstawie wyników tych ocen.</p>

Uzasadnienie

Odnosnie do artykułu 4 ustęp 1

Ze względu na zakłócenia rynku wywołane przez przepisy krajowe lub przez producentów paliw kopalnych działających w ramach tych przepisów, należałoby umieścić w odpowiednim kontekście zakłócenia rynku, o których mowa w dyrektywie.

Energia elektryczna ze źródeł odnawialnych powinna być włączona do rynku energii elektrycznej z uwzględnieniem charakterystyk poszczególnych technologii. Kierowanie się wyłącznie ceną może zaciemniać rzeczywistą sytuację.

Odnosnie do artykułu 4 ustęp 2

Energia ze źródeł odnawialnych byłaby wprowadzana na rynek energii elektrycznej z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych technologii. Próby stosowania ceny jako jedyne go wskaźnika mogą spowodować zafałszowanie rzeczywistej sytuacji.

Odnosnie do artykułu 4 ustępy 3 i 5

Centralizacja stałaby w sprzeczności z przyjętym przez Komisję celem polegającym na tym, by pozostawić państwom członkowskim znaczną swobodę w zakresie udzielania wsparcia w sposób otwarty, przejrzysty, konkurencyjny, niedyskryminujący i racjonalny pod względem kosztów. Ponieważ państwa członkowskie mogą ustalać własne wymogi w zakresie celów, odniesienie do wiążących kryteriów UE jest tutaj nie na miejscu.

Poprawka 9

Artykuł 5 ustęp 2

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>2. Państwa członkowskie gwarantują, że wsparcie dla co najmniej 10 % mocy nieobjętych dotychczas wsparciem w każdym roku w latach 2021–2025 i dla co najmniej 15 % mocy nieobjętych dotychczas wsparciem w każdym roku w latach 2026–2030 będzie otwarte dla instalacji zlokalizowanych w innych państwach członkowskich.</p>	<p>2. Państwa członkowskie gwarantują, że wsparcie dla co najmniej 10 % mocy nieobjętych dotychczas wsparciem w każdym roku w latach 2021–2025 i dla co najmniej 15 % mocy nieobjętych dotychczas wsparciem w każdym roku w latach 2026–2030 będzie otwarte dla instalacji zlokalizowanych w innych państwach członkowskich. Należy także wspomagać inwestycje realizowane w ramach współpracy transgranicznej, które przewidują odpowiedni poziom połączeń wzajemnych.</p>

Uzasadnienie

Łagodząc wymóg dotyczący zamówień transgranicznych, zdejmuje się z systemu presję konkurencyjną. Nadal istnieć będzie potencjał zmniejszenia kosztów. Dlatego należy zadbać o to, by tworzone były odpowiednie zdolności połączeń wzajemnych między państwami członkowskimi.

Poprawka 10

Artykuł 6

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Z zastrzeżeniem niezbędnych modyfikacji pozwalających na zachowanie zgodności z zasadami pomocy państwa państwa członkowskie gwarantują, że poziom wsparcia i warunki obwarowujące wsparcie przyznane projektom dotyczącym energii odnawialnej nie będą zmienione w sposób, który niekorzystnie wpłynąłby na prawa przyznane na jego podstawie i na finansowe aspekty wspieranych projektów.</p>	<p>Z zastrzeżeniem niezbędnych modyfikacji pozwalających na zachowanie zgodności z zasadami pomocy państwa, lub innych szczególnych okoliczności z zakresu siły wyższej ustalonych dla poszczególnych przypadków przez państwa członkowskie i Komisję Europejską, państwa członkowskie gwarantują, że poziom wsparcia i warunki obwarowujące wsparcie przyznane projektom dotyczącym energii odnawialnej nie będą zmienione w sposób, który niekorzystnie wpłynąłby na prawa przyznane na jego podstawie i na finansowe aspekty wspieranych projektów.</p>

Uzasadnienie

Należy pozostawić państwom członkowskim pewną elastyczność w przypadkach siły wyższej lub w przypadkach, gdy środki publiczne przeznaczone np. na edukację i zdrowie są zagrożone cięciami budżetowymi, zaś środki przeznaczone na promowanie odnawialnych źródeł energii pozostają niezmienione.

Poprawka 11

Artykuł 7 ustęp 1

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Do celów wyliczenia końcowego zużycia brutto energii ze źródeł odnawialnych w danym państwie członkowskim wkład z biopaliw i biopłynów, a także paliw z biomasy zużywanych w transporcie, o ile produkowane są one z roślin spożywczych lub pastewnych, wynosi nie więcej niż 7 % końcowego zużycia energii w transporcie drogowym i kolejowym w danym państwie członkowskim. W 2030 r. limit ten ulega obniżeniu do 3,8 % w związku z kursem wyznaczonym w części A załącznika X. Państwa członkowskie mogą ustanowić niższy limit i wprowadzić rozróżnienie między różnymi rodzajami biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy produkowanych z roślin spożywczych i pastewnych, np. ustalając niższy limit wkładu z paliw na bazie roślin spożywczych i pastewnych wyprodukowanych z roślin oleistych z uwzględnieniem pośredniej zmiany użytkowania gruntów.</p>	<p>Do celów wyliczenia końcowego zużycia brutto energii ze źródeł odnawialnych w danym państwie członkowskim wkład z biopaliw i biopłynów, a także paliw z biomasy zużywanych w transporcie, o ile produkowane są one z roślin spożywczych lub pastewnych, z wyłączeniem biopaliw o niskim ryzyku spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów zdefiniowanych w art. 2 lit. u), wynosi nie więcej niż 7 % końcowego zużycia energii w transporcie drogowym i kolejowym w danym państwie członkowskim. W 2030 r. limit ten ulega obniżeniu do 3,8 % w związku z kursem wyznaczonym w części A załącznika X. Państwa członkowskie mogą ustanowić niższy limit i wprowadzić rozróżnienie między różnymi rodzajami biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy produkowanych z roślin spożywczych i pastewnych, np. ustalając niższy limit wkładu z paliw na bazie roślin spożywczych i pastewnych wyprodukowanych z roślin oleistych z uwzględnieniem pośredniej zmiany użytkowania gruntów.</p>

Uzasadnienie

Nie należy wycofywać konwencjonalnych biopaliw o dobrym oddziaływaniu na klimat i odpowiedniej zrównoważoności, w tym o niskich emisjach wynikających z pośredniej zmiany użytkowania gruntów. FAO zaleca zrównoważoną produkcję zarówno żywności, jak i paliwa. Duże obszary gruntów rolnych w UE leżą odłogiem i stopniowe wycofywanie biopaliw utrudnia elastyczne wykorzystanie zasobów oraz rozwój technologiczny.

Poprawka 12

Artykuł 9 ustęp 1

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>1. Dwa państwa członkowskie lub większa ich liczba mogą współpracować w zakresie wszystkich rodzajów wspólnych projektów odnoszących się do wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub chłodu pochodzących z odnawialnych źródeł energii. Współpraca ta może obejmować prywatnych operatorów.</p>	<p>1. Dwa państwa członkowskie lub większa ich liczba mogą współpracować w zakresie wszystkich rodzajów wspólnych projektów odnoszących się do wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub chłodu pochodzących z odnawialnych źródeł energii. Współpraca ta może obejmować prywatnych operatorów. Należy szczególnie podkreślić korzyści płynące ze współpracy regionalnej.</p>

Uzasadnienie

Ważne jest wyraźne podkreślenie wagi współpracy regionalnej na rynku energii ze źródeł odnawialnych. Współpraca na szczeblu regionalnym może być szczególnie korzystna pod względem gospodarczym i stworzyć realne możliwości dla rozwoju wspólnego rynku wewnętrznego energii elektrycznej.

Poprawka 13

Artykuł 11 ustęp 1

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Państwo członkowskie lub większa ich liczba może współpracować z jednym lub większą liczbą państw trzecich w zakresie wszystkich rodzajów wspólnych projektów odnoszących się do wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Współpraca ta może obejmować prywatnych operatorów.</p>	<p>Państwo członkowskie lub większa ich liczba może współpracować z jednym lub większą liczbą państw trzecich w zakresie wszystkich rodzajów wspólnych projektów odnoszących się do wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Współpraca ta może obejmować prywatnych operatorów.</p> <p><i>Zakłady wytwarzające energię odnawialną znajdujące się w krajach trzecich, które są włączone do wspólnych projektów, muszą podczas ich cyklu życia przestrzegać wymogów w zakresie ochrony środowiska, prawa socjalnego, prawa pracy i norm bezpieczeństwa, stosowanych ogólnie w Unii Europejskiej i w państwie członkowskim, które zamierza wykorzystywać na użytek krajowy energię wytworzoną w ten sposób.</i></p>

Uzasadnienie

Zabezpieczenie to ma na celu uniknięcie zagrożenia dumpingiem w sytuacji, gdy energia jest wymieniana z państwami spoza UE.

Poprawka 14

Artykuł 16 ustęp 1

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Do dnia 1 stycznia 2021 r. państwa członkowskie utworzą co najmniej jeden administracyjny punkt kontaktowy, który będzie koordynował całą procedurę wydawania zezwoleń na budowę i eksploatację obiektów i powiązanej infrastruktury sieci przesyłowej i dystrybucyjnej do celów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.</p>	<p>Do dnia 1 stycznia 2021 r. państwa członkowskie utworzą co najmniej jeden administracyjny punkt kontaktowy, który będzie koordynował całą procedurę wydawania zezwoleń na budowę i eksploatację obiektów i powiązanej infrastruktury sieci przesyłowej i dystrybucyjnej do celów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. <i>Zarządaniem takimi punktami kontaktowymi mogą zajmować się władze lokalne lub regionalne w ramach zakresu swoich kompetencji.</i></p>

Uzasadnienie

Celem poprawki jest nadanie większego znaczenia władzom lokalnym i regionalnym w odniesieniu do zarządzania projektami w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. W przypadku niektórych rodzajów instalacji podmioty te posiadają uprawnienia w zakresie zarządzania.

Poprawka 15

Artykuł 19 ustępy 2 i 7

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>2. [...]</p> <p>Państwo członkowskie zapewnia, aby nie wydawano gwarancji pochodzenia producentowi, który otrzymuje wsparcie finansowe z systemu wsparcia na tę samą produkcję energii ze źródeł odnawialnych. Państwa członkowskie wydają takie gwarancje pochodzenia i wprowadzają je na rynek, wystawiając je na aukcji. Przychody uzyskane w wyniku aukcji wykorzystuje się w celu pokrycia kosztów wsparcia dla energii odnawialnych.</p> <p>7. Gwarancja pochodzenia określa co najmniej:</p> <p>a) źródło energii, z którego energia została wytworzona oraz daty rozpoczęcia i zakończenia jej wytwarzania;</p> <p>b) czy dotyczy ona:</p> <p>(i) energii elektrycznej; lub</p> <p>(ii) gazu, czy</p> <p>(iii) energii stosowanej w celu ogrzewania lub chłodzenia;</p> <p>c) tożsamość, lokalizację, rodzaj i moc instalacji, w której wyprodukowano energię;</p> <p>d) czy instalacja korzystała ze wsparcia inwestycyjnego i czy jednostka energii korzystała w jakikolwiek inny sposób z krajowego systemu wsparcia oraz rodzaj systemu wsparcia;</p> <p>e) datę oddania instalacji do eksploatacji;</p> <p>f) datę wydania, kraj wydania oraz niepowtarzalny numer identyfikacyjny.</p> <p>W gwarancjach pochodzenia z małych instalacji można podawać uproszczone informacje.</p>	<p>2. [...]</p> <p>Państwo członkowskie zapewnia, aby nie wydawano gwarancji pochodzenia producentowi, który otrzymuje wsparcie finansowe z systemu wsparcia na tę samą produkcję energii ze źródeł odnawialnych.</p> <p>7. Gwarancja pochodzenia określa co najmniej:</p> <p>a) źródło energii, z którego energia została wytworzona oraz daty rozpoczęcia i zakończenia jej wytwarzania;</p> <p>b) czy dotyczy ona:</p> <p>(i) energii elektrycznej; lub</p> <p>(ii) gazu, czy</p> <p>(iii) energii stosowanej w celu ogrzewania lub chłodzenia;</p> <p>c) tożsamość, lokalizację, rodzaj i moc instalacji, w której wyprodukowano energię;</p> <p>d) czy instalacja korzystała ze wsparcia inwestycyjnego i czy jednostka energii korzystała w jakikolwiek inny sposób z publicznego systemu wsparcia oraz rodzaj tego systemu wsparcia;</p> <p>e) datę oddania instalacji do eksploatacji;</p> <p>f) datę wydania, kraj wydania oraz niepowtarzalny numer identyfikacyjny.</p> <p>W gwarancjach pochodzenia z małych instalacji można podawać uproszczone informacje.</p>

Uzasadnienie

Oдноśnie do artykułu 19 ustęp 2

Jest niezwykle ważne, by producenci energii ze źródeł odnawialnych nie otrzymywali tej samej gwarancji pochodzenia dwukrotnie – za pośrednictwem systemów pomocy państwa i z aukcji gwarancji pochodzenia.

Oдноśnie do artykułu 19 ustęp 7

Pomoc publiczna nie pochodzi wyłącznie od państw.

Poprawka 16

Artykuł 20

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>I. W odpowiednich przypadkach państwa członkowskie oceniają konieczność rozszerzenia istniejącej infrastruktury sieci gazowniczej, aby ułatwić integrację gazu z odnawialnych źródeł energii.</p>	<p>1. Z zastrzeżeniem wymogów odnoszących się do zachowania niezawodności i bezpieczeństwa sieci, na podstawie przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów, zdefiniowanych przez właściwe organy krajowe:</p> <p>a) państwa członkowskie zapewniają, że operatorzy systemów przesyłowych i systemów dystrybucji na ich terytorium gwarantują przesył i dystrybucję energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii, w tym instalację systemów magazynowania energii elektrycznej i systemów zarządzania energią za pośrednictwem akumulatorów w celu wyeliminowania zakłóceń odnawialnych źródeł energii o nieprzewidywalnej charakterystyce produkcji i zagwarantowania stabilności sieci energii elektrycznej;</p> <p>b) państwa członkowskie zapewniają również priorytetowy dostęp lub gwarantowany dostęp do systemu sieciowego dla energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii;</p> <p>c) państwa członkowskie zapewniają, że o ile pozwala na to bezpieczna eksploatacja krajowego systemu elektroenergetycznego i w oparciu o przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, przy wyborze instalacji wytwarzających energię elektryczną operatorzy systemów przesyłowych przyznają pierwszeństwo instalacjom wykorzystującym odnawialne źródła energii; państwa członkowskie zapewniają, by zostały przyjęte odpowiednie środki operacyjne dotyczące sieci i rynku, które zminimalizują ograniczenie energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii; jeżeli przyjmowane są ważne środki, które ograniczą występowanie energii z odnawialnych źródeł energii, aby zagwarantować bezpieczeństwo krajowego systemu energii elektrycznej oraz bezpieczeństwo dostaw energii, państwa członkowskie zapewniają, by odpowiedzialni operatorzy systemów zgłaszali właściwym organom regulacyjnym zastosowanie tych środków i wskazywali działania naprawcze, które zamierzają podjąć w celu zapobiegania nieodpowiednim ograniczeniom;</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>3. W zależności od swojej oceny, włączonej do zintegrowanych planów krajowych w zakresie energii i klimatu na podstawie załącznika I do rozporządzenia [w sprawie zarządzania] i dotyczącej konieczności budowy nowej infrastruktury na potrzeby systemów lokalnego ogrzewania i chłodzenia wykorzystującego odnawialne źródła energii w celu osiągnięcia celu unijnego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie podejmują, w stosownych przypadkach, kroki na rzecz rozbudowy lokalnej infrastruktury ogrzewania w celu dostosowania się do rozwoju produkcji energii do ogrzewania i chłodzenia z wielkich instalacji wykorzystujących biomasę, energię słoneczną i geotermalną.</p>	<p>d) państwa członkowskie zapewniają, by wynagrodzenie za energię ze źródeł odnawialnych odbywało się na podstawie przejrzystych kryteriów, przy uwzględnieniu kosztów produkcji energii elektrycznej z paliw kopalnych w sieci elektroenergetycznej, do której zostanie wprowadzona energia ze źródeł odnawialnych, zwłaszcza w małych systemach wydzielonych, eliminując zakłócenia spowodowane przez wsparcie czy korzyści przyznawane ewentualnie konwencjonalnej produkcji i systemom dostaw energii pochodzącej z paliw kopalnych, tak aby uniknąć zaburzeń sprzyjających produkcji energii z paliw kopalnych ze szkodą dla energii ze źródeł odnawialnych;</p> <p>e) zakładom produkującym energię elektryczną ze źródeł odnawialnych głównie na własny użytek, przede wszystkim w sektorze mieszkalnictwa, należy zapewnić wprowadzenie nadwyżek energii do sieci publicznej, z ograniczeniem mocy i energii w zależności od rzeczywistego zużycia, ułatwić procedury wydawania zezwoleń oraz zagwarantować sprawiedliwe wynagrodzenie za energię w oparciu o cenę energii elektrycznej dostarczanej konsumentowi.</p> <p>2. W odpowiednich przypadkach państwa członkowskie oceniają konieczność rozszerzenia istniejącej infrastruktury sieci gazowniczej, aby ułatwić integrację gazu z odnawialnych źródeł energii.</p> <p>3. W odpowiednich przypadkach państwa członkowskie oceniają konieczność rozbudowy istniejącej infrastruktury sieci paliw transportowych, aby ułatwić integrację paliw z odnawialnych źródeł energii.</p> <p>4. W zależności od swojej oceny, włączonej do zintegrowanych planów krajowych w zakresie energii i klimatu na podstawie załącznika I do rozporządzenia [w sprawie zarządzania] i dotyczącej możliwości i celowości budowy nowej infrastruktury na potrzeby systemów lokalnego ogrzewania i chłodzenia wykorzystującego odnawialne źródła energii w celu osiągnięcia celu unijnego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie podejmują, w stosownych przypadkach, kroki na rzecz rozbudowy infrastruktury wykorzystującej energię termalną (na przykład w postaci lokalnej infrastruktury ogrzewania) w celu dostosowania się do rozwoju produkcji energii do ogrzewania i chłodzenia z wielkich instalacji wykorzystujących biomasę, energię słoneczną i geotermalną.</p>

Uzasadnienie

Odnośnie do artykułu 20 ustęp 2

Proponuje się zachować ustęp z poprzedniej dyrektywy, który daje pierwszeństwo energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w dostępie, przesyłce i produkcji.

Odnosnie do artykułu 20 ustęp 3

Tak jak w przypadku biogazu, ułatwia to wprowadzenie jakiegokolwiek paliwa ze źródeł odnawialnych do infrastruktury dystrybucji paliw transportowych.

Odnosnie do artykułu 20 ustęp 4

Unika się terminu „konieczność”, który wydaje się sugerować, że systemy lokalnego ogrzewania i chłodzenia są jedynym sposobem, aby osiągnąć cele UE.

Poprawka 17

Dodać nowy artykuł po artykule 20

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p>Przedsiębiorstwa i rozwój technologiczny</p> <p>1. Obecnie Unia Europejska zajmuje wiodącą pozycję pod względem technologicznym i biznesowym w dziedzinie odnawialnych źródeł energii, z uwagi na konkurencyjność naszych przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, poczynając od producentów sprzętu przez konsultantów, po instalatorów, serwisantów i instytucje finansowe.</p> <p>Priorytetowym celem Komisji jest umocnienie i rozbudowanie tej pozycji do roku 2030.</p> <p>2. Zarówno Komisja, jak i państwa członkowskie przeznaczają co najmniej 15 % wszystkich swoich funduszy na wspieranie energii ze źródeł odnawialnych na działania mające na celu zwiększenie zdolności produkcyjnych i poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza w zakresie ich rozwoju technologicznego.</p> <p>Podobnie jak w przypadku europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, Komisja Europejska powinna stworzyć mechanizmy, które uwzględniając różne czynniki i okoliczności, pozwalałyby regionom lub państwom członkowskim, w których tempo zaawansowania prac w tej konkretnej dziedzinie uważa się za większe niż przeciętne, zachęcać do odnawialnych źródeł energii na swoim obszarze.</p> <p>3. Aby utrzymać tę pozycję, państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny ustanowić następujące priorytety, bez uszczerbku dla innych:</p> <p>A) technologia:</p> <p>(i) stałe zmniejszanie kosztów inwestycyjnych i operacyjnych obejmujących, między innymi, technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT);</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p>(ii) zwiększenie produkcji energii i zdolności adaptacji infrastruktury do wymogów różnych konsumentów;</p> <p>(iii) bez uszczerbku dla innych technologii, szczególnego znaczenia nabiorą ogniwa fotowoltaiczne, przechowywanie energii, pompy ciepłe, biopaliwa trzeciej generacji i energia morska;</p> <p>(iv) zdolność zarządzania produkcją energii ze źródeł odnawialnych oraz jej przesyłem;</p> <p>(v) wdrażanie małych i dużych ulepszeń technologicznych w odniesieniu do wszystkich procesów i łańcuchów wartości w sektorze energii ze źródeł odnawialnych;</p> <p>B) przedsiębiorstwa:</p> <p>(i) tworzenie i upowszechnianie różnych instrumentów finansowych;</p> <p>(ii) poprawa wewnętrznych procesów biznesowych przez ukierunkowanie ich zgodnie z interesami i oczekiwaniami obecnych lub potencjalnych klientów, poprawa badań rynku i badań marketingowych;</p> <p>(iii) ułatwianie wymiany metod i sposobów pracy między przedsiębiorstwami z różnych państw członkowskich, zachęcanie do zawierania długoterminowych umów handlowych oraz zwiększenie rozmiaru i potencjału przedsiębiorstw;</p> <p>(iv) ułatwianie przepływu informacji między przedsiębiorstwami, uczelniami i ośrodkami technologicznymi.</p> <p>4. We współpracy z państwami członkowskimi Komisja opracuje specjalną strategię w tej dziedzinie przed 31.12.2018 r., w której określi priorytetowe kierunki, a także wąskie gardła, możliwości i działania publiczne w perspektywie najbliższych dziesięciu lat, w zależności od rozwoju sytuacji w różnych sektorach energii odnawialnej i na różnych obszarach geograficznych.</p> <p>5. W odpowiednich przypadkach państwa członkowskie oceniają konieczność rozbudowy infrastruktury magazynowania energii elektrycznej, aby zwiększyć udział energii ze źródeł odnawialnych.</p>

Uzasadnienie

Oдноśnie do ustępów 1–4

Uważa się za nie na miejscu, że w dyrektywie europejskiej całkowicie pominięto bezpośrednie i wyraźne odniesienie do tych niezwykle istotnych kwestii (przedsiębiorstwa i rozwój technologiczny), zwłaszcza w porównaniu z tym, jak szczegółowo rozpatruje się inne kwestie.

Oдноśnie do ustępu 5

Wspierania produkcji energii ze źródeł odnawialnych nie można oddzielić od potrzeby infrastruktury magazynowania. Potrzeba ta jest szczególnie pilna w takich regionach, jak regiony wyspiarskie i najbardziej oddalone, które charakteryzują się mikrosystemami wydzielonymi.

Poprawka 18

Artykuł 22 ustęp 1

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Państwa członkowskie zapewniają społecznościom energetycznym prawo do wytwarzania, zużywania, magazynowania i sprzedaży energii ze źródeł odnawialnych, w tym w drodze umów zakupu energii elektrycznej, bez obciążenia ich nieproporcjonalnymi procedurami i opłatami nieodzwierciedlającymi kosztów.</p>	<p>Państwa członkowskie zapewniają społecznościom energetycznym prawo do wytwarzania, zużywania, magazynowania i sprzedaży energii ze źródeł odnawialnych, w tym w drodze umów zakupu energii elektrycznej, bez obciążenia ich nieproporcjonalnymi procedurami i opłatami nieodzwierciedlającymi kosztów.</p>
<p>Do celów niniejszej dyrektywy społecznością energetyczną działającą w zakresie energii odnawialnej jest MŚP lub organizacja non-profit, których udziałowcy lub członkowie współpracują w zakresie wytwarzania, dystrybucji, magazynowania lub dostaw energii ze źródeł odnawialnych i która spełnia co najmniej cztery z następujących kryteriów:</p>	<p>Do celów niniejszej dyrektywy społecznością energetyczną działającą w zakresie energii odnawialnej jest MŚP lub organizacja non-profit, których udziałowcy lub członkowie współpracują w zakresie wytwarzania, dystrybucji, magazynowania lub dostaw energii ze źródeł odnawialnych i która spełnia co najmniej cztery z następujących kryteriów:</p>
<p>a) udziałowcy lub członkowie są osobami fizycznymi, organami lokalnymi, w tym gminnymi, lub MŚP działającymi w dziedzinie energii odnawialnej;</p>	<p>a) udziałowcy lub członkowie są osobami fizycznymi, organami regionalnymi lub lokalnymi, w tym gminnymi, lub MŚP działającymi w dziedzinie energii odnawialnej;</p>
<p>b) co najmniej 51 % udziałowców lub członków posiadających prawa głosu w danej jednostce jest osobami fizycznymi;</p>	<p>b) co najmniej 51 % udziałowców lub członków posiadających prawa głosu w danej jednostce jest osobami fizycznymi;</p>
<p>c) co najmniej 51 % udziałów i praw uczestnictwa w jednostce jest własnością członków lokalnych, tj. przedstawicieli lokalnych interesów publicznych lub prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych bądź obywateli bezpośrednio zainteresowanych działalnością społeczności i jej skutkami;</p>	<p>c) co najmniej 51 % udziałów i praw uczestnictwa w jednostce jest własnością członków lokalnych, tj. przedstawicieli lokalnych interesów publicznych lub prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych bądź obywateli bezpośrednio zainteresowanych działalnością społeczności i jej skutkami;</p>
<p>d) co najmniej 51 % miejsc w zarządzie lub organach zarządzających jednostki jest zarezerwowane dla członków lokalnych, tj. przedstawicieli lokalnych interesów publicznych lub prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych bądź obywateli bezpośrednio zainteresowanych działalnością społeczności i jej skutkami;</p>	<p>d) co najmniej 51 % miejsc w zarządzie lub organach zarządzających jednostki jest zarezerwowane dla członków lokalnych, tj. przedstawicieli lokalnych interesów publicznych lub prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych bądź obywateli bezpośrednio zainteresowanych działalnością społeczności i jej skutkami;</p>
<p>e) w ciągu poprzednich 5 lat społeczność zainstalowała średnio rocznie nie więcej niż 18 MW mocy ze źródeł odnawialnych na potrzeby energii elektrycznej, ogrzewania i chłodzenia oraz transportu.</p>	<p>e) w ciągu poprzednich 5 lat społeczność zainstalowała średnio rocznie nie więcej niż 30 MW mocy ze źródeł odnawialnych na potrzeby energii elektrycznej, ogrzewania i chłodzenia oraz transportu.</p>

Uzasadnienie

Lokalne społeczności energetyczne działające w zakresie energii ze źródeł odnawialnych mogą być istotnym narzędziem umacniania zrównoważonej lokalnej produkcji energii. Władze regionalne również mogą odegrać istotną rolę w tym kontekście, a próg wielkości produkcji energii dla tych społeczności nie powinien być zbyt restrykcyjny.

Poprawka 19

Artykuł 23

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>1. W celu ułatwienia upowszechnienia energii ze źródeł odnawialnych w sektorze ciepłowniczym i chłodniczym każde państwo członkowskie dąży do podnoszenia o co najmniej 1 punkt procentowy (pp) rocznie udziału dostaw energii odnawialnej do instalacji grzewczych i chłodniczych, wyrażonego jako krajowy udział w zużyciu energii końcowej i obliczonego według metodyki opisanej w art. 7.</p> <p>2. Państwa członkowskie mogą opracować i ogłosić, na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, wykaz środków i podmiotów wykonawczych, takich jak dostawcy paliw, które przyczynią się do wzrostu, o którym mowa w ust. 1.</p> <p>3. Wzrost, o którym mowa w ust. 1, można osiągnąć, stosując jeden lub więcej następujących wariantów:</p> <p>a) fizyczne wprowadzanie energii odnawialnej do energii i paliw energetycznych dostarczanych na potrzeby ogrzewania i chłodzenia;</p> <p>b) bezpośrednie środki ograniczające zużycie paliw kopalnych, takie jak instalacja wysokosprawnych systemów ogrzewania i chłodzenia w budynkach lub wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych w przemysłowych procesach grzewczych i chłodniczych;</p> <p>c) pośrednie środki ograniczające zużycie paliw kopalnych objęte zbywalnymi certyfikatami potwierdzającymi przestrzeganie zobowiązania poprzez wspieranie pośrednich środków ograniczających przez inny podmiot gospodarczy, taki jak niezależny instalator technologii odnawialnych lub przedsiębiorstwo usług energetycznych (ESCO) świadczące usługi w zakresie instalacji wykorzystujących energie odnawialne.</p>	<p>1. W celu ułatwienia upowszechnienia energii ze źródeł odnawialnych lub ciepła i chłodu odpadowego w sektorze ciepłowniczym i chłodniczym każde państwo członkowskie dąży do podnoszenia o co najmniej 1 punkt procentowy (pp) rocznie udziału dostaw energii odnawialnej lub ciepła i chłodu odpadowego do instalacji grzewczych i chłodniczych, wyrażonego jako krajowy udział w zużyciu energii końcowej i obliczonego według metodyki opisanej w art. 7.</p> <p>2. Państwa członkowskie mogą opracować i ogłosić, na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, wykaz środków i podmiotów współpracujących, takich jak dostawcy energii, które przyczynią się do realizacji i oceny wzrostu, o którym mowa w ust. 1.</p> <p>3. Wzrost, o którym mowa w ust. 1, osiągnie się, stosując:</p> <p>a) fizyczne wprowadzanie nowej energii odnawialnej z systemów ogrzewania i chłodzenia;</p> <p>b) procesy bezpośrednio związane z budynkami i przemysłem lub niektóre procesy w sektorze pierwotnym;</p> <p>c) inne środki polityczne o oddziaływaniu równoważnym do wielkości przewidzianych w ust. 1, np. krajowe środki fiskalne lub inne zachęty gospodarcze.</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>4. Państwa członkowskie mogą korzystać z utrwalonych struktur w ramach krajowych systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej, o których mowa w art. 7 dyrektywy 2012/27/UE, w celu wdrażania i monitorowania środków, o których mowa w ust. 2.</p>	<p>4. Różne środki, które należy wdrożyć, powinny uwzględniać, że:</p> <p>a) rynek ogrzewania i chłodzenia jest bardzo rozdrobniony i zależy od rodzaju konsumenta, stopnia centralizacji, poprzednio używanego paliwa itp.</p> <p>b) przewycięzanie przeszkód na drodze do bardziej efektywnego i zrównoważonego ogrzewania i chłodzenia będzie wymagało działań na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, w sprzyjających ramach europejskich.</p> <p>Dzięki temu państwa członkowskie będą mogły stosować lub opracować:</p> <p>a) inicjatywy na rzecz poprawy finansowania i rentowności:</p> <p>(i) zbywalne certyfikaty potwierdzające przestrzeganie zobowiązania poprzez wspieranie pośrednich środków ograniczających przez inny podmiot gospodarczy, taki jak niezależny instalator technologii odnawialnych lub przedsiębiorstwo usług energetycznych (ESCO) świadczące usługi w zakresie instalacji wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych;</p> <p>(ii) przegląd ustawodawstwa regulującego prawa rzeczowe w celu wypracowania sposobu podziału korzyści z usprawnień związanych z energią ze źródeł odnawialnych między właścicieli i najemców lub lokatorów budynków wielorodzinnych;</p> <p>(iii) wspieranie podmiotów lokalnych i regionalnych, które mogą poprawić opłacalność inwestycji w zastosowanie energii ze źródeł odnawialnych do ogrzewania i chłodzenia przez łączenie pojedynczych projektów w większe pakiety inwestycyjne (agregaty);</p> <p>(iv) ustanowienie punktu kompleksowej obsługi dla doradztwa w zakresie inwestycji (obejmującego usługi doradcze, wsparcie w opracowaniu projektów i finansowanie projektów);</p> <p>(v) zachęcanie banków detalicznych do oferowania produktów dostosowanych do renowacji prywatnie wynajmowanych budynków (np. kredyty hipoteczne z odroczoną płatnością, pożyczki terminowe), które mogłyby uzyskiwać wsparcie ze środków publicznych;</p> <p>(vi) unikać się będzie bezpośrednich dotacji na inwestycje, chyba że instalacja ma pewną wartość dodaną, jak innowacje, wysoka wydajność, możliwość powielania itp.;</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p>b) <i>inicjatywy mające na celu poprawę wiedzy społeczeństwa i zaufania do technologii i dostawców:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="863 412 1412 551"><i>(i) wykorzystywanie kontroli kotłów do udzielania informacji o świadczeniach na rzecz systemów wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych przy wymianie istniejących systemów ogrzewania i chłodzenia;</i><li data-bbox="863 645 1412 869"><i>(ii) stworzenie i reklamowanie stron internetowych z cenami (a także informacjami o ochronie środowiska, technicznej dostępności i niezawodności itp.), narzędzi porównujących z perspektywy całego życia, by pomóc potencjalnym lub obecnym konsumentom w podjęciu decyzji o najbardziej interesującym wyposażeniu, instalacji, dostawcy paliwa itp.;</i><li data-bbox="863 963 1412 1102"><i>(iii) ustanowienie i reklamowanie przejrzystych mechanizmów rozwiązywania sporów między użytkownikami a dostawcami, aby zachęcać do oferowania lepszych usług i zwiększać zaufanie potencjalnych klientów;</i><li data-bbox="863 1196 1412 1335"><i>(iv) opracowanie długofalowych kampanii komunikacyjnych i reklamowych określonych w zależności od typu potencjalnego konsumenta, wybranej technologii odnawialnej lub zainteresowanych stron sektora;</i> <p>c) <i>inicjatywy mające na celu wspomaganie przedsiębiorstw zajmujących się instalacją, eksploatacją i konserwacją:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="863 1608 1412 1800"><i>(i) bez uszczerbku dla innych inicjatyw w zakresie rozwoju technologicznego wdrożenie sektorowych posiedzeń okrągłego stołu między ośrodkami technologicznymi, producentami wyposażenia, firmami inżynieryjnymi i instalacyjnymi, aby pomóc tym ostatnim w ulepszeniu swoich usług i produktów;</i><li data-bbox="863 1895 1412 2116"><i>(ii) praca z zainteresowanymi stronami (w szczególności takimi podmiotami jak konsumenci, instalatorzy lub stowarzyszenia architektów) w celu ich segmentacji i zwiększenia zainteresowania, świadomości i priorytetów związanych z energią ze źródeł odnawialnych, aby zainspirować do potrzebnych szeroko zakrojonych kampanii komunikacyjnych;</i>

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>5. Podmioty wyznaczone na podstawie ust. 2 wnoszą wymierny i możliwy do zweryfikowania wkład i składają co roku, począwszy od dnia 30 czerwca 2021 r., organowi wyznaczonemu przez państwo członkowskie sprawozdania dotyczące:</p> <p>a) całkowitej ilości energii dostarczonej do celów ogrzewania i chłodzenia;</p> <p>b) całkowitej ilości energii odnawialnej dostarczonej do celów ogrzewania i chłodzenia;</p> <p>c) udziału energii odnawialnej w całkowitej ilości energii dostarczonej do celów ogrzewania i chłodzenia;</p> <p>d) rodzaju odnawialnego źródła energii.</p>	<p>d) inicjatywy na rzecz wzmocnienia sektora:</p> <p>(i) utrwalone struktury w ramach krajowych systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej, o których mowa w art. 7 dyrektywy 2012/27/UE, w celu wdrażania i monitorowania środków, o których mowa w ustępie 2;</p> <p>(ii) wspieranie władz lokalnych i regionalnych w przygotowaniu strategii promujących ogrzewanie i chłodzenie oparte na źródłach odnawialnych.</p> <p>5. Podmioty wyznaczone na podstawie ust. 2 wnoszą wymierny i możliwy do zweryfikowania wkład i składają co roku, począwszy od dnia 30 czerwca 2021 r., organowi wyznaczonemu przez państwo członkowskie sprawozdania dotyczące:</p> <p>a) całkowitej ilości energii dostarczonej do celów ogrzewania i chłodzenia;</p> <p>b) całkowitej ilości energii odnawialnej lub ciepła i chłodu odpadowego dostarczonych do celów ogrzewania i chłodzenia;</p> <p>c) udziału energii odnawialnej lub ciepła i chłodu odpadowego w całkowitej ilości energii dostarczonej do celów ogrzewania i chłodzenia; oraz</p> <p>d) rodzaju odnawialnego źródła energii i podstawowej charakterystyki istniejących urządzeń wykorzystywanych do ogrzewania i chłodzenia w poszczególnych punktach zużycia.</p>

Uzasadnienie

Odnosnie do artykułu 23 ustępy 1, 3, 5

Istotne jest, by przewidzieć włączenie do sektora ogrzewania i chłodzenia nie tylko energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, lecz również nadwyżki ciepła oraz produktów odpadowych. Jest to istotne ze względu na cele zastąpienia paliw kopalnych oraz zmniejszania zużycia energii pierwotnej. Jeśli założone cele mają zostać zrealizowane, ważne jest też, aby istniała możliwość wyboru zachęt gospodarczych i środków polityki fiskalnej.

Odnosnie do artykułu 23 ustęp 2:

Korekta ta jest po prostu wyjaśnieniem znaczenia tych podmiotów. Zaopatrzenie w energię jest koncepcją, która obejmuje więcej niż tylko paliwo. W rzeczywistości energii można dostarczać za pośrednictwem paliwa, energii elektrycznej lub energii słonecznej.

Odnosnie do artykułu 23 ustęp 4

Ogrzewanie i chłodzenie jest bardzo ważną kwestią w UE. W ubiegłym roku Komisja opublikowała na ten temat konkretną strategię. Wiele z tych założeń nie zostało uwzględnionych w niniejszej dyrektywie, zatem je przywołujemy. Poza tym wprowadzamy pewne nowe pomysły, takie jak unikanie bezpośrednich dotacji lub budowanie zaufania konsumentów.

Odnosnie do artykułu 23 ustęp 5

W celu uzyskania lepszej wiedzy na temat sektora i możliwości przyszłego rozwoju, niezbędna jest znajomość stanu i charakterystyki istniejących urządzeń. Informacje te mogą być gromadzone przez dostawcę paliwa, co umożliwi weryfikację danych zarejestrowanych przez administrację.

Poprawka 20

Artykuł 24 ustęp 4

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Państwa członkowskie ustanawiają niezbędne środki zapewniające niedyskryminacyjny dostęp do systemów lokalnego ogrzewania lub chłodzenia w przypadku ciepła lub chłodu wytwarzanego z odnawialnych źródeł energii oraz w przypadku ciepła lub chłodu odpadowego. Niedyskryminacyjny dostęp umożliwia bezpośrednie dostarczanie energii cieplnej lub chłodniczej z takich źródeł do odbiorców podłączonych do systemu lokalnego ogrzewania lub chłodzenia przez dostawców innych niż operator systemu lokalnego ogrzewania lub chłodzenia.</p>	<p>Państwa członkowskie ustanawiają niezbędne środki zapewniające uregulowany dostęp do systemów lokalnego ogrzewania lub chłodzenia w przypadku ciepła lub chłodu wytwarzanego z odnawialnych źródeł energii oraz w przypadku ciepła lub chłodu odpadowego. Taki dostęp umożliwia dostarczanie energii cieplnej lub chłodniczej z takich źródeł do systemu lokalnego ogrzewania lub chłodzenia przez dostawców innych niż operator systemu lokalnego ogrzewania lub chłodzenia.</p>

Uzasadnienie

Ogólne prawo stron trzecich do sprzedaży energii do ogrzewania lub chłodzenia bezpośrednio użytkownikom końcowym miałyby efekt przeciwny do zamierzonego i nie byłoby opłacalne. Tworzyłyby niepewność w zakresie inwestycji i niejasności w zakresie długoterminowej odpowiedzialności. Rozdzielanie sieci i działań dostawczych zwiększa koszty ponoszone przez użytkowników końcowych.

Poprawka 21

Motyw 6

Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona) – COM(2016) 861 final

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Ścisłsza integracja rynkowa i migracja w stronę wytwarzania energii elektrycznej w oparciu o mniej stabilne źródła wymaga zwiększenia wysiłków w celu koordynacji krajowych polityk energetycznych z sąsiadującymi krajami oraz wykorzystania szans, jakie niesie transgraniczny obrót energią elektryczną.</p>	<p>Ścisłsza integracja rynkowa i migracja w stronę wytwarzania energii elektrycznej w oparciu o mniej stabilne źródła wymaga zwiększenia wysiłków w celu koordynacji krajowych polityk energetycznych z sąsiadującymi krajami oraz wykorzystania szans, jakie niesie transgraniczny obrót energią elektryczną, przy zapewnieniu jednakowych warunków konkurencji oraz poszanowaniu zasady wzajemności.</p>

Uzasadnienie

Uczestnictwo państw trzecich w wewnętrznym rynku energii elektrycznej UE może mieć istotne znaczenie dla niektórych państw członkowskich. Dlatego bardzo istotne jest zapewnienie zasady jednakowych warunków konkurencji w handlu z państwami trzecimi, a także równoległych warunków dostępu do rynku (zasada wzajemności).

Poprawka 22

Motyw 8

Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona) – COM (2016) 861 final

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Podstawowe zasady rynkowe powinny przewidywać, że podstawę ustalania cen energii elektrycznej powinno stanowić prawo popytu i podaży. Ceny te powinny sygnalizować, kiedy potrzebna jest energia elektryczna, zapewniając zorientowane rynkowo zachęty do inwestowania w elastyczne źródła, takie jak elastyczne wytwarzanie energii elektrycznej, połączenia wzajemne, odpowiedź odbioru lub magazynowanie.</p>	<p>Podstawowe zasady rynkowe powinny przewidywać, że podstawę ustalania cen energii elektrycznej powinno stanowić prawo popytu i podaży. Ceny te powinny sygnalizować, kiedy potrzebna jest energia elektryczna, zapewniając zorientowane rynkowo zachęty do inwestowania w elastyczne źródła, takie jak elastyczne wytwarzanie energii elektrycznej, połączenia wzajemne, odpowiedź odbioru lub magazynowanie. <i>Dążąc do powyższych celów, państwa członkowskie powinny stopniowo odchodzić od regulacji cen.</i></p>

Uzasadnienie

W wielu państwach członkowskich ceny energii elektrycznej nie podlegają zasadom podaży i popytu, ale są regulowane przez organy publiczne. Regulacja cen może ograniczać rozwój skutecznej konkurencji, hamować inwestycje i pojawianie się nowych uczestników rynku. Nowa struktura rynku ma na celu zagwarantowanie, by ceny dostaw były pozbawione jakiegokolwiek ingerencji państwa. Zasadniczo popiera się proponowane przez KE odejście od regulacji cen, jednakże należy to robić stopniowo.

Poprawka 23

Motyw 25

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona) – COM(2016) 864 final

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Wszyscy konsumenci powinni mieć możliwość czerpania korzyści z bezpośredniego uczestnictwa w rynku, w szczególności poprzez dostosowywanie swojego zużycia energii w odpowiedzi na sygnały rynkowe, a w zamian za to korzystanie z niższych cen energii lub otrzymywanie innych zachęt finansowych. Korzyści z takiego aktywnego uczestnictwa będą prawdopodobnie z czasem wzrastać, wraz ze wzrostem konkurencyjności pojazdów elektrycznych, pomp ciepła i innych obciążeń elastycznych. Konsumentom należy umożliwić uczestniczenie we wszystkich formach odpowiedzi odbioru, a zatem powinni mieć oni możliwość zdecydowania się na korzystanie z inteligentnych systemów pomiarowych oraz na zawieranie umów opartych na dynamicznych cenach energii elektrycznej. Dzięki temu mogliby dostosowywać swoje zużycie do sygnałów cenowych w czasie rzeczywistym, odzwierciedlających wartość i koszt energii elektrycznej lub transportu w różnych okresach, przy czym państwa członkowskie powinny zapewnić racjonalny poziom narażenia konsumentów na ryzyko w zakresie cen hurtowych. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, by konsumenci, którzy postanowili nie uczestniczyć aktywnie w rynku, nie byli za to sankcjonowani; należy raczej w sposób najlepiej odpowiadający warunkom rynku krajowego ułatwić im dokonywanie świadomego wyboru spośród dostępnych im opcji.</p>	<p>Wszyscy konsumenci powinni mieć możliwość czerpania korzyści z bezpośredniego uczestnictwa w rynku, w szczególności poprzez dostosowywanie swojego zużycia energii w odpowiedzi na sygnały rynkowe, a w zamian za to korzystanie z niższych cen energii lub otrzymywanie innych zachęt finansowych. Korzyści z takiego aktywnego uczestnictwa będą prawdopodobnie z czasem wzrastać, wraz ze wzrostem konkurencyjności pojazdów elektrycznych, pomp ciepła i innych obciążeń elastycznych. Konsumentom należy umożliwić uczestniczenie we wszystkich formach odpowiedzi odbioru, a zatem powinni mieć oni możliwość zdecydowania się na korzystanie z inteligentnych systemów pomiarowych oraz na zawieranie umów opartych na dynamicznych cenach energii elektrycznej. Dzięki temu mogliby dostosowywać swoje zużycie do sygnałów cenowych w czasie rzeczywistym, odzwierciedlających wartość i koszt energii elektrycznej lub transportu w różnych okresach, przy czym państwa członkowskie powinny zapewnić racjonalny poziom narażenia konsumentów na ryzyko w zakresie cen hurtowych. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, by konsumenci, którzy postanowili nie uczestniczyć aktywnie w rynku, nie byli za to sankcjonowani; należy raczej w sposób najlepiej odpowiadający warunkom rynku krajowego ułatwić im dokonywanie świadomego wyboru spośród dostępnych im opcji. Władze krajowe, regionalne i lokalne powinny stworzyć konieczne warunki ramowe, aby konsumenci mogli mieć dostęp do szczegółowych informacji na temat warunków i możliwości udziału w rynku. Państwa członkowskie powinny także zapewnić szczególne środki ukierunkowane na tych konsumentów, którzy są najbardziej narażeni na ryzyko ubóstwa energetycznego, aby zapewnić ich aktywny udział w rynku, chronić ich prawo do dostępu do energii i umożliwić im korzystanie z innowacyjnych technologii, które zmniejszają zużycie przez nich energii.</p>

Uzasadnienie

Poprawka ta dodaje przepis, zgodnie z którym wszystkie organy władz zachęcają konsumentów do udziału w rynku i muszą dopilnować, by mieli dostęp do szczegółowych informacji na temat warunków i możliwości tego udziału.

Poprawka 24

Motyw 30

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona) – COM(2016) 864 final

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Technologie w zakresie rozproszonego wytwarzania energii oraz umocnienie pozycji konsumentów sprawiły, że energetyka obywatelska i kooperatywy energetyczne stały się skutecznym i opłacalnym sposobem zaspokojenia potrzeb i oczekiwań obywateli dotyczących źródeł energii, usług i zaangażowania podmiotów lokalnych. Energetyka obywatelska oferuje wszystkim konsumentom możliwość włączenia się i posiadania bezpośredniego udziału w produkcji, zużyciu lub rozdzielaniu energii w należącej do społeczności sieci na ograniczonym geograficznie obszarze, która może działać jako system wydzielony lub być przyłączona do publicznej sieci dystrybucyjnej. Inicjatywy w zakresie energetyki obywatelskiej zorientowane są przede wszystkim na zapewnienie swoim członkom lub udziałowcom przystępnej cenowo energii szczególnego rodzaju, takiej jak energia ze źródeł odnawialnych, w odróżnieniu od tradycyjnych spółek energetycznych, w których priorytetem jest osiągnięcie zysku. Dzięki bezpośredniej interakcji z konsumentami inicjatywy w zakresie energetyki obywatelskiej wykazują potencjał w ułatwianiu wprowadzania nowych technologii i wzorców zużycia, w tym inteligentnych sieci dystrybucyjnych i odpowiedzi odbioru, w sposób zintegrowany. Energetyka obywatelska może również przyczynić się do zwiększenia efektywności energetycznej na szczeblu gospodarstw domowych oraz pomóc w zwalczaniu ubóstwa energetycznego poprzez zmniejszenie zużycia i obniżenie cen dostaw. Energetyka obywatelska umożliwia także uczestniczenie w rynku energii pewnym grupom konsumentów będących gospodarstwami domowymi, które w przeciwnym razie nie mogłyby skorzystać z takiej opcji. Inicjatywy tego typu, które zrealizowano z sukcesem, przyniosły danej społeczności korzyści ekonomiczne, społeczne oraz w zakresie ochrony środowiska, wykraczające poza same zyski osiągnięte dzięki świadczeniu usług energetycznych. Lokalne społeczności energetyczne powinny mieć możliwość działania na rynku w warunkach równych szans, bez zakłócania konkurencji. Konsumenty będący gospodarstwami domowymi powinni mieć możliwość dobrowolnego uczestniczenia w inicjatywie w zakresie energetyki obywatelskiej, jak również możliwość zrezygnowania z udziału w takiej inicjatywie, bez jednoczesnej utraty dostępu do zarządzanej przez nią sieci lub przysługujących im jako konsumentom praw. Dostęp do sieci lokalnej społeczności energetycznej powinien być przyznawany na sprawiedliwych i odzwierciedlające koszty warunkach.</p>	<p>Technologie w zakresie rozproszonego wytwarzania energii oraz umocnienie pozycji konsumentów sprawiły, że energetyka obywatelska i kooperatywy energetyczne stały się skutecznym i opłacalnym sposobem zaspokojenia potrzeb i oczekiwań obywateli dotyczących źródeł energii, usług i zaangażowania podmiotów lokalnych. Energetyka obywatelska oferuje wszystkim konsumentom możliwość włączenia się i posiadania bezpośredniego udziału w produkcji, zużyciu lub rozdzielaniu energii w należącej do społeczności sieci na ograniczonym geograficznie obszarze, która może działać jako system wydzielony lub być przyłączona do publicznej sieci dystrybucyjnej. Inicjatywy w zakresie energetyki obywatelskiej zorientowane są przede wszystkim na zapewnienie swoim członkom lub udziałowcom przystępnej cenowo energii szczególnego rodzaju, takiej jak energia ze źródeł odnawialnych, w odróżnieniu od tradycyjnych spółek energetycznych, w których priorytetem jest osiągnięcie zysku. Dzięki bezpośredniej interakcji z konsumentami inicjatywy w zakresie energetyki obywatelskiej wykazują potencjał w ułatwianiu wprowadzania nowych technologii i wzorców zużycia, w tym inteligentnych sieci dystrybucyjnych i odpowiedzi odbioru, w sposób zintegrowany. Energetyka obywatelska może również przyczynić się do zwiększenia efektywności energetycznej na szczeblu gospodarstw domowych oraz pomóc w zwalczaniu ubóstwa energetycznego poprzez zmniejszenie zużycia i obniżenie cen dostaw. Energetyka obywatelska umożliwia także uczestniczenie w rynku energii pewnym grupom konsumentów będących gospodarstwami domowymi, które w przeciwnym razie nie mogłyby skorzystać z takiej opcji. Inicjatywy tego typu, które zrealizowano z sukcesem, przyniosły danej społeczności korzyści ekonomiczne, społeczne oraz w zakresie ochrony środowiska, wykraczające poza same zyski osiągnięte dzięki świadczeniu usług energetycznych. Lokalne społeczności energetyczne powinny, zgodnie z jasno określonymi zasadami, mieć możliwość działania na rynku w warunkach równych szans, na wyraźnie określonych zasadach, bez zakłócania konkurencji. Konsumenty będący gospodarstwami domowymi powinni mieć możliwość dobrowolnego uczestniczenia w inicjatywie w zakresie energetyki obywatelskiej, jak również możliwość zrezygnowania z udziału w takiej inicjatywie, bez jednoczesnej utraty dostępu do zarządzanej przez nią sieci lub przysługujących im jako konsumentom praw. Dostęp do sieci lokalnej społeczności energetycznej powinien być przyznawany na sprawiedliwych i odzwierciedlające koszty warunkach.</p>

Uzasadnienie

Lokalne społeczności energetyczne mogą być skutecznym sposobem zarządzania energią na poziomie lokalnym. W celu promowania powstawania społeczności oraz ich udziału w rynku energii elektrycznej bardzo ważna jest odpowiednia regulacja prawna określająca wyraźne zasady działania społeczności na rynku energetycznym.

Poprawka 25

Motyw 38

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona) – COM(2016) 864 final

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>W następstwie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych w państwach członkowskich opracowano lub opracowuje się obecnie różne modele zarządzania danymi. Niezależnie od modelu zarządzania danymi ważne jest, by państwa członkowskie ustanowiły przejrzyste zasady, zgodnie z którymi dostęp do danych można uzyskać na niedyskryminacyjnych warunkach, i które zapewniają najwyższy poziom bezpieczeństwa cybernetycznego i ochrony danych, jak również bezstronność podmiotów przetwarzających dane.</p>	<p>W następstwie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych w państwach członkowskich opracowano lub opracowuje się obecnie różne modele zarządzania danymi. Niezależnie od modelu zarządzania danymi ważne jest, by państwa członkowskie ustanowiły przejrzyste zasady, zgodnie z którymi dostęp do danych można uzyskać na niedyskryminacyjnych warunkach, i które zapewniają najwyższy poziom bezpieczeństwa cybernetycznego i ochrony danych, jak również bezstronność podmiotów przetwarzających dane. Aby można było zaangażować konsumentów w reakcję popytu i zaoferować im system dynamicznych cen, muszą oni uzyskać od dystrybutorów swobodny dostęp do informacji na temat swojego godzinowego zużycia energii elektrycznej. Zaleca się, by taki dostęp do informacji był zapewniony dla wszystkich inteligentnych liczników energii elektrycznej oraz by został zainstalowany w przypadku wszystkich zakresów mocy przyłączeniowej.</p>

Uzasadnienie

Zapewnianie dostępu do informacji w odniesieniu do wszystkich inteligentnych liczników energii elektrycznej należy zalecić, nie zaś czynić go obowiązkowym, jego instalacja powinna jednak odnosić się do wszystkich zakresów mocy przyłączeniowej.

Poprawka 26

Motyw 3

Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego Europejską Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (wersja przekształcona) – COM(2016) 863 final, 2016/0378 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Przewiduje się, że potrzeba koordynacji działań krajowych organów regulacyjnych jeszcze wzrośnie w nadchodzących latach. Europejski system energetyczny jest w trakcie najważniejszych od dziesięcioleci zmian. Większa integracja rynku i zmiana w kierunku bardziej zróżnicowanej produkcji energii elektrycznej wymagają zwiększenia wysiłków na rzecz skoordynowania z sąsiadami krajowych polityk energetycznych i wykorzystania możliwości w zakresie transgranicznego obrotu energią elektryczną.</p>	<p>Przewiduje się, że potrzeba koordynacji działań krajowych organów regulacyjnych jeszcze wzrośnie w nadchodzących latach. Europejski system energetyczny jest w trakcie najważniejszych od dziesięcioleci zmian. Większa integracja rynku i zmiana w kierunku bardziej zróżnicowanej produkcji energii elektrycznej wymagają zwiększenia wysiłków na rzecz skoordynowania z sąsiadami krajowych polityk energetycznych i wykorzystania możliwości w zakresie transgranicznego obrotu energią elektryczną. Ponadto niezbędne jest wzmocnienie krajowych organów regulacyjnych. Państwa członkowskie powinny zapewnić, by ich krajowe organy regulacyjne były niezależne, a ich rola nie była ograniczana. Krajowe organy regulacyjne powinny dysponować wystarczającymi zasobami do prawidłowego funkcjonowania, w tym zasobami umożliwiającymi im pełne uczestnictwo we współpracy na szczeblu UE.</p>

Uzasadnienie

Z zadowoleniem przyjmuje się wzmocnienie koordynacji między państwami członkowskimi UE w sektorze energetycznym. Jednakże nie mniej ważna jest rola krajowego organu regulacyjnego każdego państwa członkowskiego UE. Ważne jest, aby zaznaczyć, że państwa członkowskie powinny zapewnić niezależność i brak ograniczania roli ich krajowych organów regulacyjnych. Ponadto niezbędne jest przeznaczenie wystarczających zasobów dla zapewnienia właściwego funkcjonowania krajowych organów regulacyjnych.

Poprawka 27

Artykuł 14

Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego Europejską Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (wersja przekształcona) – COM(2016) 863 final, 2016/0378 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Agencji można przydzielić dodatkowe zadania, przestrzegając ograniczeń dotyczących przekazywania uprawnień wykonawczych agencjom unijnym, w okolicznościach wyraźnie określonych przez Komisję w wytycznych przyjętych na podstawie art. 57 [wersja przekształcona rozporządzenia w sprawie wewnętrznego rynku energii elektrycznej zaproponowana w dokumencie COM(2016) 861/2] lub art. 23 rozporządzenia (WE) nr 715/2009 oraz w kwestiach związanych z celami, w jakich Agencja została ustanowiona.</p>	<p>Agencji można przydzielić dodatkowe zadania, przestrzegając ograniczeń dotyczących przekazywania uprawnień wykonawczych agencjom unijnym, w okolicznościach wyraźnie określonych przez Komisję w wytycznych przyjętych na podstawie art. 57 [wersja przekształcona rozporządzenia w sprawie wewnętrznego rynku energii elektrycznej zaproponowana w dokumencie COM(2016) 861/2] lub art. 23 rozporządzenia (WE) nr 715/2009 oraz w kwestiach związanych z celami, w jakich Agencja została ustanowiona.</p> <p>Komisja Europejska powinna zapewnić, aby Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) otrzymała odpowiednie upoważnienia umożliwiające jej występowanie do głównych organów państw członkowskich o informacje niezbędne do realizacji powierzonych jej zadań.</p>

Uzasadnienie

Dla sprawnej organizacji procesu pracy należy zapewnić, aby Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki otrzymała odpowiednie uprawnienia i upoważnienia umożliwiające operatywne pozyskiwanie informacji od głównych organów państw członkowskich niezbędnych do wykonania powierzonych zadań.

Poprawka 28

Artykuł 16 ustęp 2

Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego Europejską Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (wersja przekształcona) – COM(2016) 863 final, 2016/0378 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Agencja publikuje co roku sprawozdanie w sprawie wyników monitorowania, o którym mowa w ust. 1. W sprawozdaniu tym Agencja wskazuje wszelkie przeszkody w dokończeniu budowy rynków wewnętrznych energii elektrycznej i gazu ziemnego.</p>	<p>Agencja publikuje co roku sprawozdanie w sprawie wyników monitorowania, o którym mowa w ust. 1. Agencja publikuje co roku sprawozdanie w sprawie wyników monitorowania, o którym mowa w ust. 1. W sprawozdaniu tym Agencja wskazuje wszelkie przeszkody w dokończeniu budowy rynków wewnętrznych energii elektrycznej i gazu ziemnego oraz przedstawia zalecenia.</p>

Uzasadnienie

Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki zostanie powierzona większa odpowiedzialność i zasoby, będzie ona posiadała większe uprawnienia w zakresie kwestii transgranicznych wymagających skoordynowanego podejścia. Dlatego dla państw członkowskich byłoby korzystne, gdyby Agencja przy składaniu sprawozdania w sprawie wyników monitorowania przedstawiała także ogólne zalecenia.

Poprawka 29

Motyw 13

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylającego dyrektywę 2005/89/WE – COM(2016) 862 final – 2016/0377 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Na podstawie wspomnianej wyżej wspólnej metody ENTSO-E powinna regularnie sporządzać i aktualizować regionalne scenariusze kryzysowe oraz określać w odniesieniu do każdego regionu najbardziej istotne rodzaje ryzyka, takie jak: ekstremalne warunki pogodowe, klęski żywiołowe, niedobory paliwa lub celowe ataki. Rozważając scenariusz kryzysowy związany z zakłóceniami w dostawach gazu, ryzyko zakłóceń w dostawach gazu należy oceniać na podstawie scenariuszy zakłóceń w infrastrukturze i dostawach gazu opracowanych przez europejską sieć operatorów systemów przesyłowych gazu zgodnie z art. 6 ust. 6 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu. Państwa członkowskie powinny ustanowić i aktualizować krajowe scenariusze kryzysowe na tej podstawie i zasadniczo co trzy lata. Scenariusze te powinny stanowić podstawę planów gotowości na wypadek zagrożeń. Przy identyfikacji ryzyka na szczeblu krajowym państwa członkowskie powinny również opisywać możliwe zagrożenia, jakie dostrzegają w odniesieniu do własności infrastruktury istotnej dla bezpieczeństwa dostaw, oraz ewentualne środki podjęte w celu wyeliminowania takiego ryzyka (takie jak ogólne lub sektorowe przepisy dotyczące kontrolowania inwestycji, specjalne uprawnienia niektórych udziałowców itp.), ze wskazaniem powodów, dla których ich zdaniem środki te są uzasadnione.</p>	<p>Na podstawie wspomnianej wyżej wspólnej metody ENTSO-E powinna regularnie sporządzać i aktualizować regionalne scenariusze kryzysowe oraz określać w odniesieniu do każdego regionu najbardziej istotne rodzaje ryzyka, takie jak: ekstremalne warunki pogodowe, klęski żywiołowe, niedobory paliwa lub celowe ataki. Rozważając scenariusz kryzysowy związany z zakłóceniami w dostawach gazu, ryzyko zakłóceń w dostawach gazu należy oceniać na podstawie scenariuszy zakłóceń w infrastrukturze i dostawach gazu opracowanych przez europejską sieć operatorów systemów przesyłowych gazu zgodnie z art. 6 ust. 6 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu. Zalecane jest przedstawianie i omawianie sytuacji energetyki w regionie w formatach współpracy regionalnej z identyfikacją możliwości i zagrożeń. Państwa członkowskie powinny ustanowić krajowe scenariusze kryzysowe na podstawie tych informacji i zasadniczo co trzy lata je aktualizować. Scenariusze te powinny stanowić podstawę planów gotowości na wypadek zagrożeń. Przy identyfikacji ryzyka na szczeblu krajowym państwa członkowskie powinny również opisywać możliwe zagrożenia, jakie dostrzegają w odniesieniu do własności infrastruktury istotnej dla bezpieczeństwa dostaw, oraz ewentualne środki podjęte w celu wyeliminowania takiego ryzyka (takie jak ogólne lub sektorowe przepisy dotyczące kontrolowania inwestycji, specjalne uprawnienia niektórych udziałowców itp.), ze wskazaniem powodów, dla których ich zdaniem środki te są uzasadnione.</p>

Uzasadnienie

Mile widziany i korzystny jest fakt, że ENTSO-E będzie regularnie sporządzać i aktualizować regionalne scenariusze kryzysowe oraz określać w odniesieniu do każdego regionu najbardziej istotne rodzaje ryzyka, takie jak: ekstremalne warunki pogodowe, klęski żywiołowe, niedobory paliwa lub celowe ataki. Jednakże ważne jest wzmacnianie współpracy regionalnej między państwami członkowskimi. Dla państw członkowskich byłoby korzystne, gdyby opracowanie ich krajowych scenariuszy kryzysowych było poprzedzone prezentacją i omówieniem na szczeblu regionalnym. Ułatwiłoby to państwom członkowskim lepszą identyfikację i rozumienie krajowych i regionalnych środków służących do bardziej skutecznego i sprawnego zarządzania kryzysowego.

Poprawka 30

Motyw 18

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylającego dyrektywę 2005/89/WE – COM(2016) 862 final – 2016/0377 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>W celu zapewnienia wspólnego podejścia do kwestii zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania nimi właściwy organ każdego państwa członkowskiego powinien sporządzić – po konsultacji z zainteresowanymi stronami – plan gotowości na wypadek zagrożeń. Plany powinny określać skuteczne, proporcjonalne i niedyskryminacyjne środki dla wszystkich ustalonych scenariuszy kryzysowych. Plany powinny zapewniać przejrzystość, zwłaszcza jeśli chodzi o warunki, w których można podjąć środki nierynkowe w celu złagodzenia sytuacji kryzysowych. Wszystkie planowane środki nierynkowe powinny być zgodne z zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.</p>	<p>W celu zapewnienia wspólnego podejścia do kwestii zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania nimi właściwy organ każdego państwa członkowskiego powinien sporządzić – po konsultacji z zainteresowanymi stronami, w tym również, w miarę możliwości, z władzami lokalnymi i regionalnymi – plan gotowości na wypadek zagrożeń. Plany powinny określać skuteczne, proporcjonalne i niedyskryminacyjne środki dla wszystkich ustalonych scenariuszy kryzysowych. Plany powinny zapewniać przejrzystość, zwłaszcza jeśli chodzi o warunki, w których można podjąć środki nierynkowe w celu złagodzenia sytuacji kryzysowych. Wszystkie planowane środki nierynkowe powinny być zgodne z zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.</p>

Uzasadnienie

Ważne jest, aby w każdym państwie członkowskim istniało wspólne podejście do kwestii zapobiegania sytuacjom kryzysowym i zarządzania nimi.

Dlatego pod tym względem niezbędna jest ścisła współpraca ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, z naciskiem, tam gdzie jest to stosowne, na ścisłą komunikację także z władzami regionalnymi i lokalnymi.

Poprawka 31

Artykuł 16 ustęp 1

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylającego dyrektywę 2005/89/WE – COM(2016) 862 final – 2016/0377 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Tak szybko, jak jest to możliwe, a najpóźniej sześć tygodni po ogłoszeniu kryzysu elektroenergetycznego, odpowiednie właściwe organy, w konsultacji z krajowym organem regulacyjnym (o ile nie jest nim właściwy organ), przedkładają Grupie Koordynacyjnej ds. Energii Elektrycznej i Komisji sprawozdanie z oceny.</p>	<p>Tak szybko, jak jest to możliwe, a najpóźniej cztery tygodnie po ogłoszeniu kryzysu elektroenergetycznego, odpowiednie właściwe organy, w konsultacji z krajowym organem regulacyjnym (o ile nie jest nim właściwy organ), przedkładają Grupie Koordynacyjnej ds. Energii Elektrycznej i Komisji sprawozdanie z oceny.</p>

Uzasadnienie

Ogłoszenie kryzysu elektroenergetycznego jest dużym wyzwaniem zarówno dla danego państwa członkowskiego, jak i całej UE. Dlatego w tym przypadku ważna jest szybka reakcja i działanie. Proponowany w poprawce termin składania sprawozdania z oceny najpóźniej w ciągu czterech tygodni jest wystarczający, a jednocześnie zapewniający szybsze rozpowszechnienie informacji.

Poprawka 32

Artykuł 18

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylającego dyrektywę 2005/89/WE – COM(2016) 862 final – 2016/0377 (COD)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Państwa członkowskie i umawiające się strony Wspólnoty Energetycznej zachęca się do ścisłej współpracy w procesie ustalania scenariuszy kryzysu elektroenergetycznego oraz sporządzania planów gotowości na wypadek zagrożeń, tak aby uniknąć podejmowania jakichkolwiek środków zagrażających bezpieczeństwu dostaw w odniesieniu do państw członkowskich, umawiających się stron lub Unii.</p> <p>W tym względzie umawiające się strony Wspólnoty Energetycznej mogą, na zaproszenie Komisji, uczestniczyć w pracach Grupy Koordynacyjnej ds. Energii Elektrycznej odnośnie do wszystkich kwestii, które ich dotyczą.</p>	<p>Państwa członkowskie i umawiające się strony Wspólnoty Energetycznej zachęca się do ścisłej współpracy w procesie ustalania scenariuszy kryzysu elektroenergetycznego oraz sporządzania planów gotowości na wypadek zagrożeń, tak aby uniknąć podejmowania jakichkolwiek środków zagrażających bezpieczeństwu dostaw w odniesieniu do państw członkowskich, umawiających się stron lub Unii. Szczególnie podkreśla się i zaleca współpracę regionalną w celu zapewnienia zarządzania w sektorze energii. W tym względzie umawiające się strony Wspólnoty Energetycznej mogą, na zaproszenie Komisji, uczestniczyć w pracach Grupy Koordynacyjnej ds. Energii Elektrycznej odnośnie do wszystkich kwestii, które ich dotyczą.</p>

Uzasadnienie

Dla skuteczniejszego i sprawniejszego zarządzania kryzysem elektroenergetycznym ważne jest podkreślenie znaczenia współpracy państw członkowskich na szczeblu regionalnym. Współpraca regionalna umożliwi szybsze, a zarazem mniej kosztowne rozwiązania.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje opracowanie przez Komisję Europejską pakietu na rzecz czystej energii i stwierdza, że uwaga poświęcana efektywności energetycznej i zrównoważonemu charakterowi budynków, przemysłu i transportu, rozwojowi, warunkom oraz integralności zasobów energii ze źródeł odnawialnych – umożliwiającym uczestnictwo konsumentów w zarządzaniu zapotrzebowaniem na energię, utworzenie wspólnego rynku energetycznego i przyznawanie nowych obowiązków operatorom systemów przesyłowych energii elektrycznej oraz krajowym organom regulacyjnym – pomoże zapewnić niezależność energetyczną, bezpieczeństwo energetyczne, realizację celów klimatycznych oraz, co najważniejsze, przystępne ceny energii dla konsumentów.

2. Podkreśla jednak, że istnieją wyraźne przesłanki świadczące o tym, że obecne cele UE w ramach pakietu klimatyczno-energetycznego na okres do 2030 r. nie będą wystarczające, by wywiązać się ze zobowiązań podjętych przez wszystkie państwa członkowskie i UE poprzez podpisanie porozumienia paryskiego. W szczególności jest przekonany, że cel 27-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych na poziomie UE nie jest wystarczająco ambitny. Wzywa w związku z tym Komisję Europejską i państwa członkowskie do wyznaczenia ambitniejszych celów.

3. Przyjmuje z zadowoleniem propozycje dotyczące ścisłej współpracy transgranicznej i regionalnej i jednocześnie wzywa Komisję Europejską do przedstawienia możliwości promowania takiej współpracy z poszerzeniem praw do uczestnictwa na poziomie mikro, umożliwieniem ścisłej współpracy władz lokalnych i regionalnych oraz stworzeniem sąsiednim regionom realnych możliwości rozwoju wspólnej transgranicznej infrastruktury energetycznej.

4. Z ubolewaniem przyjmuje fakt, że rola władz lokalnych i regionalnych we wnioskach Komisji jest słabo zdefiniowana, oraz podkreśla znaczny wkład władz lokalnych i regionalnych w realizację celów klimatycznych. Wiele miast i miejscowości UE już od wielu lat ma opracowane plany działania dotyczące zmiany klimatu i zrównoważonej energetyki, w których przewidziano ogrzewanie i wytwarzanie energii przy niskiej emisji CO₂, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, realizację środków w zakresie zwiększania efektywności energetycznej oraz rozwój zrównoważonego transportu.

5. Popiera wysiłki Komisji Europejskiej na rzecz stworzenia elastycznego i opartego na mechanizmach rynkowych systemu wsparcia rozwoju zasobów energii ze źródeł odnawialnych, przy jednoczesnym zapobieganiu zniekształceniu rynku, i ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje propozycje zapewnienia konsumentom większej ilości zachęt do zostania aktywnymi uczestnikami rynku energii elektrycznej. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne mogą przyczynić się do tworzenia społeczności energetycznych.

6. Uważa, że w kontekście opracowywania planów krajowych współpracę regionalną należy wzmacniać w dziedzinach, w których występuje oczywiste oddziaływanie transgraniczne. Zwraca uwagę, że bardzo ważne jest, aby opracowanie planów krajowych poprzedzić uzgodnieniem działań z sąsiednimi państwami UE oraz włączyć w ten proces władze regionalne i lokalne.

7. Uważa, że państwa członkowskie muszą zwiększyć wysiłki na rzecz usunięcia przeszkód administracyjnych, obniżyć koszty mniej rozwiniętych niskoemisyjnych technologii oraz poświęcić większą uwagę skutecznej koordynacji procesów planowania, realizacji i sprawozdawczości na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Rozwój energii ze źródeł odnawialnych i integracja rynku

8. Zgadza się, że UE musi poświęcać większą uwagę rozwojowi oraz wdrażaniu technologii energii ze źródeł odnawialnych, oraz stwierdza, że nowe technologie umożliwią wszystkim użytkownikom (od zakładów przemysłowych po gospodarstwa domowe) rozsądniejszą i oszczędniejszą konsumpcję energii oraz wybór czystych i skutecznych sposobów jej wytwarzania.

9. Brak celu dotyczącego udziału energii ze źródeł odnawialnych w transporcie w państwach członkowskich jest bardzo istotnym niedociągnięciem, zwłaszcza że osiągnięcie celu 10 % na rok 2020, określonego w obowiązującej dyrektywie, było głównym bodźcem do rozwoju biopaliw. Proponuje zatem, aby zawrzeć cel dla biopaliw (w tym konwencjonalnych produkowanych w zrównoważony sposób), który może wynieść 14 %.

10. Uważa, że energia ze źródeł odnawialnych może być konkurencyjna, i stwierdza, że odnawialne źródła energii, np. lądowe farmy wiatrowe, mogą konkurować ze źródłami energii opartymi na paliwach kopalnych, a w miarę zwiększania mocy zainstalowanej energii wiatrowej oraz doskonalenia technologii cena energii wiatrowej będzie dalej spadać.

11. Zgadza się, że innowacje w sektorze czystej energii wymagają niezawodnie funkcjonującego rynku wewnętrznego oraz mocnej konkurencji, które umożliwią nowym uczestnikom rynku wdrażanie innowacyjnych projektów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych. Stwierdza jednak, że innowacyjne projekty powinny być wdrażane na jednakowych warunkach z już działającymi uczestnikami rynku.

12. Stwierdza, że państwa członkowskie w tworzeniu systemów wsparcia wdrażania odnawialnych źródeł energii muszą uwzględniać specyfikę różnych technologii energii ze źródeł odnawialnych (np. ceny, poziom ryzyka, zdolność do świadczenia usług systemowych). Zapewniłoby to największą opłacalność oraz osiągnięcie długoterminowego celu redukcji dwutlenku węgla.

13. Uważa, że KE musi wezwać państwa członkowskie do opracowania odpowiednich środków wspierania rozwoju odnawialnych źródeł energii. Państwom członkowskim należy zapewnić większą elastyczność przez umożliwienie rozwijania technologii energii ze źródeł odnawialnych nowej generacji oraz zabezpieczenie niedużych projektów, w tym podłączania urządzeń kogeneracyjnych do lokalnych sieci ciepłowniczych i chłodniczych.

14. Zwraca uwagę na fakt, że rozwój i integracja rynku energii ze źródeł odnawialnych wymaga dużych zasobów finansowych, dlatego bardzo ważne jest, aby traktować te kwestie priorytetowo oraz aby instytucje szczebla unijnego, krajowego, lokalnego i regionalnego trzymały się wspólnego podejścia w celu połączenia różnych źródeł finansowania i osiągnięcia efektu mnożnikowego.

15. Zwraca się do Komisji Europejskiej o jasne zdefiniowanie w dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii koncepcji akceptowalnych systemów wsparcia, z uwzględnieniem zasad wsparcia obowiązujących w państwach członkowskich, w celu osiągnięcia zgodności prawnej i przyciągnięcia inwestycji do tego sektora.

16. Stwierdza, że w dążeniu do bardziej ambitnych celów nie mniej ważne jest posiadanie jasnych i dokładnych informacji o możliwości skorzystania z unijnych instrumentów finansowych po 2020 r. Ponadto stwierdza, że niezbędne jest stosowanie inteligentnych środków inżynierii finansowej, tak aby główne inwestycje pochodziły z sektora prywatnego. W tym względzie odnotowuje, że z Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) sfinansowano 25 % projektów w dziedzinie energii, przyczyniając się znacznie do ożywienia sektora.

17. Zgadza się, że systemy wsparcia dla energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych są skutecznym sposobem promowania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, jednakże stwierdza, że według wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020, mających zastosowanie od 1 lipca 2014 r., należy stopniowo włączać metody produkcji energii ze źródeł odnawialnych do wewnętrznego rynku energii elektrycznej, pomoc państwa powinna odzwierciedlać malejące koszty produkcji oraz należy unikać zakłóceń na rynku. Zwraca też uwagę, że należy zapewnić większą przejrzystość kosztów zewnętrznych związanych z kopalnymi źródłami energii.

18. Zasadniczo popiera otwarcie systemu wsparcia dla projektów realizowanych w innych państwach członkowskich, jednakże państwa członkowskie powinny starannie zbadać możliwości otwarcia rynku, aby nie doprowadzić do tego, że takie zobowiązanie spowodowałoby zmniejszenie generacji lokalnej wskutek większych zdolności finansowych innych państw członkowskich UE, które biorą udział w przyznawaniu pomocy. Dlatego uważa, że należy preferować systemy wsparcia oparte na współpracy transgranicznej, a szczególną uwagę należy zwrócić na wzajemne połączenia.

Wewnętrzny rynek energii elektrycznej i zarządzanie ryzykiem

19. Zgadza się, że sprawnie działający zintegrowany rynek energii jest najlepszym narzędziem do zagwarantowania przystępnych cen energii, bezpiecznych dostaw energii oraz do umożliwienia integracji i rozwoju większych ilości energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych w sposób racjonalny pod względem kosztów. Dlatego z zadowoleniem przyjmuje wnioski Komisji Europejskiej dotyczące stworzenia struktury modelu energii elektrycznej, który będzie wspierać wdrażanie odnawialnych źródeł energii, zwiększać zarządzanie popytem, otworzy zintegrowane rynki energetyczne na szczeblu regionalnym oraz nada większe prawa konsumentom.

20. Wskazuje na to, że w wielu państwach członkowskich ceny energii elektrycznej nie podlegają zasadom podaży i popytu, ale są regulowane przez organy publiczne. Może to ograniczać konkurencję i utrudniać mobilizację inwestycji i pojawianie się nowych uczestników rynku. Takie działanie musi być więc należycie uzasadnione w odniesieniu do szczególnych celów polityki, takich jak ochrona konsumentów znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji. Komitet Regionów popiera zatem proponowaną liberalizację rynku i ograniczenie ingerencji państwa w celu obniżenia cen dla konsumentów, zauważa jednak, że przejście państw członkowskich do deregulacji cen energii elektrycznej musi odbywać się stopniowo i z należyтым poszanowaniem specyficznego charakteru energetyki jako usługi świadczonej w ogólnym interesie.

21. Zgadza się, że lokalne społeczności energetyczne mogą być skutecznym sposobem zarządzania energią na poziomie lokalnym. Wzywa Komisję do określenia instrumentów technicznych i finansowych umożliwiających władzom lokalnym i regionalnym udzielenie społecznościom kompleksowej pomocy.

22. Zgadza się, że w celu zapobieżenia sytuacjom kryzysowym państwa członkowskie muszą opracować plany gotowości na wypadek zagrożeń, i podkreśla znaczenie współpracy regionalnej dla zapewnienia skuteczniejszego zarządzania sektorem energetycznym. Ponadto uważa, że w trakcie opracowywania wspomnianych planów należy prowadzić konsultacje z władzami regionalnymi i lokalnymi.

23. Podkreśla, że zwalczanie ubóstwa energetycznego wymaga wspólnej definicji problemu na poziomie UE, gromadzenia i wymiany odpowiednich danych we współpracy między różnymi poziomami sprawowania rządów, a także szeregu ukierunkowanych polityk i środków, aby pomóc najbardziej podatnym na zagrożenia konsumentom energii w uczestnictwie w rynku i zmniejszyć obciążenia związane z wysokimi cenami energii.

Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER)

24. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zmiana regulacji prawnej odbywa się w sposób kompleksowy, tj. obejmuje nie tylko poszczególne aspekty rynku energetycznego, lecz również ocenę ich wzajemnych powiązań, wzajemnego oddziaływania zainteresowanych stron oraz podział kompetencji. Mile widziane jest zwiększenie roli ACER w procesie opracowywania i wdrażania kodeksów sieci. Stwierdza jednak, że Komisja Europejska musi zapewnić, aby ACER otrzymała odpowiednie upoważnienia umożliwiające jej występowanie do głównych organów państw członkowskich o informacje oraz wykonywanie innych działań koordynacyjnych.

25. Zwraca uwagę na fakt, że zgodnie z zasadą proporcjonalności środki regulacyjne ACER nie zastępują rozwiązań krajowych. Ponadto zaleca wzmocnienie krajowych organów regulacyjnych. Państwa członkowskie powinny zapewnić, by ich krajowe organy regulacyjne były niezależne, a ich rola nie była ograniczana. Krajowe organy regulacyjne powinny dysponować wystarczającymi zasobami do prawidłowego funkcjonowania, w tym zasobami umożliwiającymi im pełne uczestnictwo we współpracy na szczeblu UE.

Konsument i znaczenie informowania i edukowania

26. Przyjmuje z zadowoleniem wnioski Komisji Europejskiej dotyczące reformy rynku energetycznego w celu nadania konsumentom większych praw i umożliwienia im równoprawnego udziału w rynku oraz popiera wniosek Komisji dotyczący wdrażania inteligentnych liczników, na zasadzie dobrowolności i przy poszanowaniu zasad ochrony danych, aby konsumenci otrzymywali przejrzyste rachunki i łatwiej mogli zmieniać dostawcę energii.

27. Zwraca uwagę na fakt, że konieczne są liczniejsze badania naukowe i ściślejsza współpraca z władzami lokalnymi w celu lepszego rozumienia motywów uczestnictwa konsumentów w rynku energii elektrycznej. Lepsze rozumienie czynników zmian zachowań konsumentów może dostarczyć ważnych informacji o tym, jak ich zachęcić do silnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w nowym rynku energii elektrycznej.

28. Stwierdza, że przeprowadzone badania wykazały, że konsumentom doskwiera brak przejrzystości w sektorze energii elektrycznej, co zmniejsza ich zdolność do czerpania korzyści z konkurencji i aktywnego udziału w rynkach. Konsumenci nie czują się wystarczająco poinformowani o alternatywnych dostawcach i możliwych rozwiązaniach. Dlatego podkreśla, że niezbędne jest rozwiązanie problemów prywatności i bezpieczeństwa konsumentów i wzywa Komisję Europejską do przedstawienia propozycji technicznych w celu zapewnienia wysokich standardów bezpieczeństwa.

29. Podkreśla znaczenie władz lokalnych i regionalnych we wspieraniu tworzenia społeczności energetycznych. Stwierdza, że aspekty, w których mogą pomóc przedstawiciele władz lokalnych, mogą być następujące: wzmocnienie zdolności, pomoc w otrzymaniu finansowania, szkolenia, wymiana dobrych praktyk, udzielanie pomocy technicznej, rozwijanie partnerstwa.

30. Podkreśla znaczenie informowania konsumentów, aby propagować wśród nich aktywne uczestnictwo w sektorze energetycznym. Pod tym względem korzystna i godna poparcia jest aktywna rola Komitetu Regionów, który mógłby znacznie przyczynić się do informowania, popularyzacji idei wśród społeczności lokalnych i wymiany dobrych praktyk.

Rola władz lokalnych i regionalnych

31. Stwierdza, że władze lokalne i regionalne odgrywają ważną rolę w sektorze energetycznym: swoimi działaniami mogą mieć wpływ na rozwój infrastruktury energetycznej i funkcjonowanie rynku, organizują świadczenie usług, odpowiadają za planowanie przestrzenne, użytkowanie gruntów, oświetlenie ulic, świadczenie usług komunikacyjnych, administrację mieszkań, podejmują decyzje o wydawaniu pozwoleń, dbają o kształcenie i informowanie ludności. Ponadto władze lokalne i regionalne sprawują kontrolę nad znacznym budżetem przeznaczonym na zakupy i zamówienia publiczne produktów i usług zużywających energię. W wielu przypadkach władze lokalne i regionalne są również producentami energii.

32. Zwraca uwagę na fakt, że władze regionalne i lokalne nie zostały wymienione we wnioskach Komisji jako ważne podmioty w sektorze energetycznym, oraz wzywa Komisję, by przy realizacji dalszych działań w tej dziedzinie traktowała władze lokalne i regionalne jako równoprawnych partnerów władz krajowych.

33. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne mogą przyczynić się do promowania wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i zwiększania efektywności energetycznej na szczeblu lokalnym i regionalnym – np. poprzez określenie ambitnych celów i planów działania, uproszczenie procedur oraz przepisów administracyjnych lub udzielenie wsparcia finansowego czy działania edukacyjne. Podkreśla w tym względzie, że do Porozumienia Burmistrzów przyłączyło się ponad 6 600 jednostek władz lokalnych i regionalnych oraz że należy zachęcać kolejne do dobrowolnego przyłączenia się to tej i innych podobnych inicjatyw międzynarodowych.

34. Uważa, że potrzebne są konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi na temat konkretnych przyszłych działań, ponieważ władze te odgrywają rolę w planowaniu infrastruktury, pozyskiwaniu inwestorów, informowaniu konsumentów i konsultowaniu się z nimi.

35. Oferuje swoją pomoc władzom lokalnym i regionalnym w nawiązaniu kontaktów z odpowiednimi ekspertami, aby poprawić zdolności tych władz i lepiej koordynować wspólne strategie.

Pomocniczość i proporcjonalność

36. Podkreśla, że niektóre parlamenty narodowe wyraziły swoje wątpliwości wobec wniosków Komisji Europejskiej pod względem ich zgodności z zasadą pomocniczości. W celu zapewnienia skutecznego wdrażania wymogów UE duża odpowiedzialność przypadnie władzom lokalnym i regionalnym. Uważa zatem, że może być potrzebna szersza analiza dotycząca przestrzegania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Bruksela, dnia 13 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zarządzanie unią energetyczną i czysta energia

(2017/C 342/13)

Sprawozdawca:	Bruno Hranic (HR/EPL) burmistrz gminy Vidovec
Dokumenty źródłowe:	Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zarządzania unią energetyczną
	COM(2016) 759 final
	Komunikat „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”
	COM(2016) 860 final
	Komunikat „Przyspieszenie innowacji w dziedzinie czystej energii”
	COM(2016) 763 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Motyw 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	(1) Niniejsze rozporządzenie ma na celu ustanowienie niezbędnych partnerstw między Unią, państwami członkowskimi indywidualnie i w partnerstwach makroregionalnych oraz między niższymi niż krajowe szczeblami sprawowania rządów, by wspólnie czynić postępy na drodze transformacji energetycznej. Te różne poziomy muszą działać wspólnie w duchu solidarności i zaufania z korzyścią dla wszystkich stron.

Uzasadnienie

W rozporządzeniu na samym początku powinna być wspomniana potrzeba wielopoziomowej współpracy każdego spośród różnych szczebli. Propozycja opiera się na podobnej koncepcji zaproponowanej w projekcie sprawozdania Parlamentu Europejskiego PE 604.777 (popr. 2).

Poprawka 2

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Art. 9 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
2. Komisja może wydawać państwom członkowskim zalecenia w sprawie projektów planów zgodnie z art. 28. W zaleceniach tych określa się w szczególności:	Projekty zintegrowanych planów krajowych w zakresie energii i klimatu
a) ambitność założeń, celów i wkładów zmierzających do zbiorczego osiągnięcia celów unii energetycznej, a zwłaszcza celów Unii na rok 2030 w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej;	2. Komisja będzie oceniać projekty zintegrowanych krajowych planów w zakresie polityki energetycznej i klimatycznej i wydawać państwom członkowskim zalecenia w sprawie projektów planów dotyczące poszczególnych krajów zgodnie z art. 28, tak aby:
	a) przyczynić się do realizacji założeń, celów i wkładów zmierzających do zbiorczego osiągnięcia celów unii energetycznej;

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>b) polityki i środki odnoszące się do celów na poziomie państw członkowskich i Unii oraz inne polityki i środki o potencjalnym znaczeniu transgranicznym;</p> <p>c) interakcje pomiędzy istniejącymi (wdrożonymi i przyjętymi) a planowanymi politykami i środkami oraz spójność tych polityk i środków uwzględnionych w zintegrowanym planie krajowym w zakresie energii i klimatu, w ramach jednego wymiaru i wielu wymiarów unii energetycznej.</p>	<p>b) zapewnić, że polityki i środki odnoszące się do planów działania państw członkowskich oraz inne polityki i środki są właściwe do założonych celów, zwłaszcza te o potencjalnym znaczeniu transgranicznym;</p> <p>c) promować interakcje pomiędzy istniejącymi (wdrożonymi i przyjętymi) a planowanymi politykami i środkami oraz spójność tych polityk i środków uwzględnionych w zintegrowanym planie krajowym w zakresie energii i klimatu, w ramach jednego wymiaru i wielu wymiarów unii energetycznej;</p> <p>d) nalegać na państwa członkowskie, by jednoznacznie uznały istniejące obowiązki władz lokalnych i regionalnych oraz wyniki osiągnięte w ramach takich inicjatyw jak Porozumienie Burmistrzów oraz opracowały mechanizmy, które mają przyczynić się do uwzględnienia wkładu wszystkich odpowiednich szczebli sprawowania władzy w zintegrowane krajowe plany w zakresie energii i klimatu.</p>

Uzasadnienie

Bardzo ważne jest zapewnienie spójności i komplementarności różnych planów działań i polityk państw członkowskich na szczeblu UE, a także promowanie zaangażowania władz lokalnych i regionalnych oraz ich wkładu. Propozycja opiera się na podobnej koncepcji zaproponowanej w projekcie sprawozdania Parlamentu Europejskiego PE 604.777 (popr. 97-100).

Poprawka 3

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 10

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Bez uszczerbku dla wszelkich innych wymogów prawa Unii państwa członkowskie zapewniają, aby opinia publiczna miała możliwość wczesnego i skutecznego udziału w przygotowaniu projektów planów, o których mowa w art. 9 niniejszego rozporządzenia, oraz dołączają podsumowanie opinii społeczeństwa do przedkładanych Komisji projektów zintegrowanych planów krajowych w zakresie energii i klimatu. W zakresie, w jakim zastosowanie mają przepisy dyrektywy 2001/42/WE, konsultacje przeprowadzane zgodnie z tą dyrektywą uznaje się za dopełnienie obowiązku konsultacji społecznych wynikającego z niniejszego rozporządzenia.</p>	<p>Konsultacje społeczne</p> <p>Bez uszczerbku dla wszelkich innych wymogów prawa Unii państwa członkowskie zapewniają, aby opinia publiczna miała możliwość wczesnego i skutecznego udziału w przygotowaniu projektów planów, o których mowa w art. 9 niniejszego rozporządzenia, oraz dołączają podsumowanie opinii społeczeństwa do przedkładanych Komisji projektów zintegrowanych planów krajowych w zakresie energii i klimatu. W zakresie, w jakim zastosowanie mają przepisy dyrektywy 2001/42/WE, konsultacje przeprowadzane zgodnie z tą dyrektywą uznaje się za dopełnienie obowiązku konsultacji społecznych wynikającego z niniejszego rozporządzenia.</p> <p>Z uwagi na politycznie uznaną rolę władz lokalnych i regionalnych we wdrażaniu zrównoważonej polityki energetycznej oraz biorąc pod uwagę cel Komisji Europejskiej, jakim jest zapewnienie lepszego stanowienia prawa, władze krajowe zobowiązane są do angażowania władz lokalnych i regionalnych w proces planowania i monitorowania w ramach politycznych i konstytucyjnych zasad obowiązujących w poszczególnych państwach członkowskich.</p>

Uzasadnienie

Skuteczna koordynacja między szczeblem krajowym a szczeblem władz lokalnych i regionalnych w trakcie procesów planowania, realizacji i sprawozdawczości dotyczących polityki w zakresie klimatu i energii może skutecznie przyczynić się do uniknięcia zbędnych obciążeń administracyjnych oraz spełnić wymogi w zakresie lepszych uregulowań prawnych.

Poprawka 4**Wniosek dotyczący rozporządzenia**

Nowy artykuł po artykule 10

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
	<p>Platforma wielopoziomowego dialogu na temat energii</p> <p>1. W duchu partnerstwa państwa członkowskie ustanawiają stały dialog na temat energii w celu wspierania czynnego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, środowiska biznesu, inwestorów i wszystkich innych zainteresowanych podmiotów i ogółu społeczeństwa w zarządzanie transformacją energetyczną, w tym w rozwiązanie problemu ubóstwa energetycznego.</p> <p>2. Państwa członkowskie przedkładają w ramach tego dialogu na temat energii różne warianty i scenariusze związane z ich krótko-, średnio- i długoterminowymi strategiami politycznymi w zakresie energii i klimatu, wraz z analizą kosztów i korzyści w odniesieniu do każdego wariantu.</p> <p>3. Państwa członkowskie udostępniają odpowiednie zasoby ludzkie i finansowe na rzecz dialogu na temat energii i wraz z Komisją Europejską wspierają wymiany między różnymi dialogami na temat energii.</p>

Uzasadnienie

W kwestii tak ważnej jak transformacja energetyczna niezbędne jest stworzenie struktur, które zapewnią stały dialog z wszystkimi zainteresowanymi stronami w celu przeanalizowania różnych wariantów i scenariuszy oraz przygotowania wspólnych rozwiązań. Propozycja opiera się na podobnej koncepcji zaproponowanej w projekcie sprawozdania Parlamentu Europejskiego PE 604.777.

Poprawka 5**Wniosek dotyczący rozporządzenia**

Art. 18 lit. b)

Wniosek Komisji	Poprawka KR-u
<p>Państwa członkowskie uwzględniają w zintegrowanych krajowych sprawozdaniach okresowych w zakresie energii i klimatu informacje dotyczące:</p> <p>b) realizacji następujących polityk i środków:</p> <p>1) wdrożone, przyjęte i planowane polityki i środki w celu osiągnięcia krajowego wkładu w osiągnięcie wiążącego na poziomie Unii celu na 2030 r. w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 lit. a) pkt 2 ppkt (i), w tym środki specyficzne dla sektora i technologii, wraz ze szczegółowym przeglądem wdrożenia środków określonych w art. 23, 24 i 25 [przekształconej dyrektywy 2009/28/WE zgodnie z wnioskiem COM(2016) 767];</p>	<p>Państwa członkowskie uwzględniają w zintegrowanych krajowych sprawozdaniach okresowych w zakresie energii i klimatu informacje dotyczące:</p> <p>b) realizacji następujących polityk i środków:</p> <p>1) wdrożone, przyjęte i planowane polityki i środki w celu osiągnięcia krajowego wkładu w osiągnięcie wiążącego na poziomie Unii celu na 2030 r. w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 lit. a) pkt 2 ppkt (i), w tym środki specyficzne dla sektora i technologii, wraz ze szczegółowym przeglądem wdrożenia środków określonych w art. 23, 24 i 25 środki przewidziane w [przekształconej dyrektywie 2009/28/WE zgodnie z wnioskiem COM(2016) 767];</p>

Wniosek Komisji	Poprawka KR-u
<p>2) specjalne środki w zakresie współpracy regionalnej;</p> <p>3) bez uszczerbku dla art. 107 i 108 TFUE, specjalne środki w zakresie wsparcia finansowego, w tym wsparcia Unii i wykorzystania funduszy Unii, na propagowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w sektorach elektroenergetycznym, ciepłowniczo-chłodniczym oraz transportowym;</p> <p>4) specjalne środki służące spełnieniu wymogów określonych w art. 15, 16, 17, 18, 21 i 22 [przekształconej dyrektywy 2009/28/WE zgodnie z wnioskiem COM(2016) 767];</p> <p>5) środki promocji wykorzystania energii z biomasy, zwłaszcza wykorzystania nowych rodzajów biomasy, uwzględniające dostępność biomasy (zarówno potencjał krajowy, jak i import z państw trzecich) i inne zastosowania biomasy (sektor rolnictwa i leśnictwa), a także środki na rzecz zrównoważonej produkcji i wykorzystania biomasy;</p> <p>c) dodatkowe informacje określone w załączniku VII część 1.</p>	<p>2) specjalne środki w zakresie współpracy regionalnej;</p> <p>3) bez uszczerbku dla art. 107 i 108 TFUE, specjalne środki w zakresie wsparcia finansowego, w tym wsparcia Unii i wykorzystania funduszy Unii, na propagowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w sektorach elektroenergetycznym, ciepłowniczo-chłodniczym oraz transportowym;</p> <p>4) specjalne środki służące spełnieniu wymogów określonych w art. 15, 16, 17, 18, 21 i 22 [przekształconej dyrektywy 2009/28/WE zgodnie z wnioskiem COM(2016) 767];</p> <p>5) środki promocji wykorzystania energii z biomasy, zwłaszcza wykorzystania nowych rodzajów biomasy, uwzględniające dostępność biomasy (zarówno potencjał krajowy, jak i import z państw trzecich) i inne zastosowania biomasy (sektor rolnictwa i leśnictwa), a także środki na rzecz zrównoważonej produkcji i wykorzystania biomasy;</p> <p>6) dalsze zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze ciepłowniczo-chłodniczym bez nakładania nadmiernych obciążeń administracyjnych na władze lokalne lub regionalne bądź użytkowników końcowych;</p> <p>c) dodatkowe informacje określone w załączniku VII część 1.</p>

Uzasadnienie

W sektorze ciepłowniczo-chłodniczym istnieje znaczący niewykorzystany potencjał w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia wykorzystania i produkcji energii ze źródeł odnawialnych (zob. opinia Komitetu Regionów „Strategia UE w zakresie ogrzewania i chłodzenia”). Jeżeli chodzi o dyrektywę w sprawie odnawialnych źródeł energii, ścisła współpraca między poziomem krajowym a poziomem lokalnym i regionalnym powinna prowadzić do osiągnięcia wiążącego celu zwiększania udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze ciepłowniczo-chłodniczym o 1 % rocznie, co stanowi konkretny i skuteczny wkład w realizację ogólnego celu UE w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na poziomie 27 % w 2030 r.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący rozporządzenia

Artykuł 37

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>1. Komisję wspomaga Komitet ds. Unii Energetycznej. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011 i działa w składach sektorowych odpowiednich dla niniejszego rozporządzenia.</p>	<p>Komitet ds. Unii Energetycznej</p> <p>1. Komisję wspomaga Komitet ds. Unii Energetycznej. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011 i działa w składach sektorowych odpowiednich dla niniejszego rozporządzenia.</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>2. Komitet ten zastępuje komitet powołany w art. 8 decyzji 93/389/EWG, w art. 9 decyzji 280/2004/WE oraz w art. 26 rozporządzenia (UE) nr 525/2013. Odesłania do Komitetu utworzonego na podstawie tych aktów prawnych odczytuje się jako odesłania do komitetu utworzonego na mocy niniejszego rozporządzenia.</p> <p>3. W przypadku odniesień do niniejszego artykułu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.</p>	<p>2. Komitet ten zastępuje komitet powołany w art. 8 decyzji 93/389/EWG, w art. 9 decyzji 280/2004/EWG, w art. 26 rozporządzenia (UE) nr 525/2013. Odesłania do Komitetu utworzonego na podstawie tych aktów prawnych odczytuje się jako odesłania do komitetu utworzonego na mocy niniejszego rozporządzenia.</p> <p>3. W przypadku odniesień do niniejszego artykułu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.</p> <p>4. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciel wyznaczony przez Komitet Regionów, który reprezentuje władze lokalne i regionalne na szczeblu instytucjonalnym całej UE.</p>

Uzasadnienie

Przedstawiciele polityczni wysokiego szczebla Unii Europejskiej i Parlamentu Europejskiego wielokrotnie wypowiadali się na temat kluczowej roli władz lokalnych i regionalnych w działaniach związanych z unią energetyczną.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Główne cele i grupy docelowe

1. Ponawia swój apel o wyznaczenie na poziomie UE ambitniejszych celów w zakresie efektywności energetycznej oraz w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych, które w obu przypadkach powinny wynosić 40 % i zostać zrealizowane do 2030 r.
2. Popiera trzy główne cele na rzecz czystej energii dla wszystkich Europejczyków, którymi są: 1) postawienie na pierwszym miejscu efektywności energetycznej, 2) osiągnięcie pozycji światowego lidera w zakresie energii ze źródeł odnawialnych oraz 3) zapewnienie uczciwych warunków dla konsumentów; wyraża jednak ubolewanie w związku z faktem, że powiązane przepisy i inicjatywy nieustawodawcze nie umożliwiają pełnej realizacji tych celów oraz że nie położono wystarczającego nacisku na zmniejszenie czynnika uzależnienia od importu, który odzwierciedla udział wszystkich czystych rodzimych źródeł energii (ze źródeł odnawialnych i tradycyjnych) w kosztyku energetycznym.
3. W tym kontekście wzywa Komisję Europejską do wprowadzenia w pierwszej kolejności efektywności energetycznej jako priorytetu infrastrukturalnego oraz do zapewnienia, by dotacje publiczne i mechanizmy wsparcia finansowego na rzecz efektywności energetycznej były uznawane za wydatki kapitałowe, co przyczyniłoby się do zwiększenia pewności i bezpieczeństwa systemu efektywności energetycznej. Pozwoliłoby to określić jasną politykę ochrony budżetu i zwiększania konkurencyjności Europy.
4. Z zadowoleniem przyjmuje wnioski dotyczące ram regulacyjnych w zakresie zarządzania unią energetyczną, które przyczynią się do uproszczenia i zintegrowania istniejących systemów planowania, monitorowania i sprawozdawczości w zakresie energii i klimatu, oraz wzywa państwa członkowskie i Komisję do ścisłego angażowania władz lokalnych i regionalnych w ten proces zarządzania politycznego.

Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii są w dużym stopniu uzależnione od działań zdecentralizowanych

5. Zauważa i podkreśla ważną rolę władz lokalnych i regionalnych w zapewnianiu, na szczeblu najbliższym konsumentów, przywództwa strategicznego w zarządzaniu zdecentralizowanym wytwarzaniem energii, we wspieraniu odpowiednich warunków dla inwestycji, jak również w powiązaniu polityki w zakresie energii i klimatu z polityką w zakresie mieszkalnictwa, ubóstwa energetycznego, transportu, rozwoju gospodarczego, użytkowania gruntów czy też zagospodarowania przestrzennego.
6. Zwraca uwagę na wiodącą rolę władz lokalnych i regionalnych w realizacji polityki energetycznej i w poszukiwaniu instrumentów finansowania projektów energetycznych, w szczególności związanych z inwestowaniem w energię ze źródeł odnawialnych, oraz w promowaniu modeli zrównoważonej konsumpcji i dobrych praktyk wśród konsumentów.

7. Zwraca uwagę, że brak oficjalnego uznania wiodącej roli władz lokalnych i regionalnych we wdrażaniu polityki energetycznej w ramach unii energetycznej zagraża realizacji wyznaczonych europejskich i krajowych celów w zakresie energii i klimatu.

8. Podkreśla, że proces opracowywania krajowych planów w zakresie energii i klimatu powinien charakteryzować się przejrzystością i odpowiedzialnością, tak by lokalne podmioty, przedsiębiorstwa i inne zainteresowane strony wiedziały, czego mogą oczekiwać ze strony rządów krajowych, w szczególności gdy chodzi o to, w jaki sposób zostanie zapewnione wypełnianie zobowiązań oraz jakie działania zostaną podjęte w przypadku, gdy plany krajowe okażą się niewystarczające do zapewnienia realizacji celów na szczeblu UE.

9. Przyjmuje z zadowoleniem stwierdzenie Komisji Europejskiej, że przejście na czystą energię nie będzie możliwe bez działań ze strony większej liczby zainteresowanych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, a także władz regionalnych i lokalnych. W związku z tym wzywa państwa członkowskie do włączenia miast i regionów do debaty na temat transformacji sektora energetycznego, zwłaszcza w kontekście zintegrowanych krajowych planów działania w dziedzinie energii i klimatu, w celu umożliwienia im odpowiedniego reagowania na potrzeby poszczególnych sektorów.

10. Uważa jednak, że – niezależnie od różnych przepisów ustawowych poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej – w propozycjach dotyczących zarządzania brakuje konkretnego odniesienia do instytucjonalnej roli szczebla lokalnego i regionalnego, nie wspominając o innych zainteresowanych stronach, z wyjątkiem ogólnego warunku z art. 10 dotyczącego konsultacji społecznych, który stanowi, że „państwa członkowskie zapewniają, aby opinia publiczna miała możliwość wczesnego i skutecznego udziału w przygotowaniu projektów planów”.

11. Proponuje, aby rozważyć dalsze reformy przepisów UE w sprawie pomocy państwa w zakresie energii w celu wspierania działań na poziomie miejskim, zwłaszcza poprzez określenie konkretnych kierunków działań na szczeblu miejskim, w celu uproszczenia istniejących ram prawnych, a także przez wprowadzenie specjalnych zwolnień dla projektów modernizacji energetycznej miejskich i socjalnych zasobów mieszkaniowych w celu rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego. Dlatego też konieczne jest zapewnienie, by w kolejnych ramach, które wejdą w życie w 2020 r., kwestie odporności miast i transformacji sektora energetycznego potraktowane zostały w sposób priorytetowy.

12. Wzywa Komisję i rządy krajowe do zacieśnienia współpracy z podmiotami lokalnymi i regionalnymi, a zwłaszcza lokalnymi i regionalnymi agencjami ds. energii, przy opracowywaniu przyszłych planów w zakresie energii i klimatu na szczeblu krajowym, przechodząc przy tym od polityki działań podejmowanych przez nielicznych do polityki działań podejmowanych przez wszystkich.

13. Zwraca uwagę, że wiele udanych projektów w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jest inicjowanych i rozwijanych na poziomie lokalnych społeczności, we współpracy z MSP, organizacjami pozarządowymi i społecznymi poprzez indywidualne inwestycje w energię elektryczną i ciepłą ze źródeł odnawialnych.

14. Podkreśla, że duża liczba innych kluczowych podmiotów w dziedzinie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych i społecznych, działa aktywnie na szczeblu lokalnym.

15. Podkreśla konieczność włączenia podmiotów lokalnych we wspieranie rządów krajowych w tworzeniu w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) zestawu projektów zorientowanych na przyszłość, które wnoszą wkład w realizację europejskich celów w zakresie klimatu i energii. Nowo utworzone Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego powinno w trybie pilnym zapewnić wsparcie dla miast, które zobowiązały się do opracowania projektów niskoemisyjnych.

16. Apeluje o dalsze ukierunkowane programy pomocy technicznej, takie jak programy JASPERS i ELENA Europejskiego Banku Inwestycyjnego, które są niezbędne by wspierać miasta i regiony w zapewnianiu inwestycji związanych z realizacją ambitnych projektów, poprzez wspieranie rozwoju dużego portfela projektów inwestycyjnych oraz łączenie małych i rozproszonych projektów niskoemisyjnych.

Uproszczenie i integracja planowania i sprawozdawczości muszą się opierać na istniejących planach lokalnych i regionalnych

17. Podkreśla, że zarządzanie wspólnotą energetyczną UE powinno mieć na celu „uproszczenie i integrację” planowania i praktyk oraz że należy stworzyć skuteczne powiązania z istniejącymi inicjatywami, jeśli chodzi o monitorowanie i sprawozdawczość.

18. Uwypukla potrzebę skutecznej koordynacji między szczeblem krajowym a lokalnym i regionalnym poprzez planowanie, wdrażanie i sprawozdawczość w dziedzinie polityki klimatyczno-energetycznej. Mogłoby to przyczynić się do uniknięcia niepotrzebnych obciążeń administracyjnych i odpowiadać potrzebie lepszego stanowienia prawa.

19. Podkreśla, że lokalne i regionalne jednostki samorządowe są już bardzo zaangażowane działania w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej oraz że wiele z nich opracowało już strategie, plany działania i procedury monitorowania, przykładowo (ale nie tylko) w ramach określonych przez Porozumienie Burmistrzów, które obejmuje przeszło 5 679 planów działania na rzecz zrównoważonego pod względem energetycznym rozwoju miast.

20. Kładzie nacisk na efektywne powiązanie planów i celów krajowych z celami na szczeblu lokalnym i regionalnym, które muszą opierać się na realnym i uzgodnionym wkładzie różnych regionów i sektorów.

21. Wskazuje na to, że uczestnictwo nie oznacza wyłącznie doradztwa, ale także aktywną rolę w inicjowaniu i opracowaniu konkretnych działań.

Wielopoziomowe sprawowanie rządów warunkiem skuteczności zarządzania unią energetyczną

22. Ubolewa, że w obecnych zaleceniach dotyczących zarządzania unią energetyczną brak wystarczająco jasnej koncepcji wielopoziomowego sprawowania rządów. W związku z tym apeluje o utworzenie platform dialogu na temat energii w celu uwzględnienia wszystkich poziomów sprawowania rządów i administracji oraz wszystkich istotnych zainteresowanych stron, zarówno podczas opracowywania krajowych planów działania w dziedzinie klimatu, jak i na etapie monitorowania tych planów i sporządzania sprawozdań na ich temat oraz przy organizowaniu wymiany między różnymi krajowymi dialogami na temat energii przy wsparciu Komisji Europejskiej, dzięki któremu będzie można zapewnić spójność i rozwiązać problemy transgraniczne.

23. Podkreśla, że skuteczne wielopoziomowe sprawowanie rządów ma liczne zalety – zaangażowanie obywateli i przemysłu w działania związane ze zmianami klimatu pogłębia poczucie współodpowiedzialności za te procesy i poprawia perspektywy powodzenia, jako że wraz ze wzrostem widoczności zarządzania podwyższa się poczucie odpowiedzialności obywateli.

24. Podkreśla, że art. 11 wniosku (o współpracy regionalnej) dotyczy tylko współpracy między państwami członkowskimi, a nie współpracy między niższymi niż krajowy poziomami sprawowania rządów w poszczególnych państwach członkowskich lub między nimi. Wzywa państwa członkowskie i Komisję Europejską do zapewnienia odpowiedniego wsparcia dla współpracy między władzami samorządowymi, zwłaszcza współpracy transgranicznej, z myślą o koordynowaniu działań w celu realizacji zintegrowanych planów krajowych w zakresie energii i klimatu.

25. Apeluje do Komisji Europejskiej, by w przeznaczonych dla władz krajowych dokumentach zawierających wskazówki dotyczące sprawozdawczości z krajowych polityk energetycznych i ich planowania zamieszczać rozdział o wielopoziomowej współpracy.

Działania konsumentów wymagają także promowania wykonania dyrektywy oraz skutecznego wsparcia

26. Ponownie wzywa Unię Europejską i państwa członkowskie, by utworzyły ramy regulacyjne, które przyniosłyby korzyści zarówno konsumentom energii, prosumentom, jak i pozostałym dostawcom energii, którzy aktywnie uczestniczą w detalicznym rynku energii. Podkreśla również, że wytwarzanie rozproszone i własna produkcja energii w oparciu o odnawialne źródła energii wiążą się z licznymi korzyściami dla systemu energetycznego (mniejsza potrzeba infrastruktury przesyłowej i konserwacji, większa odporność i elastyczność). Korzyści te powinny znaleźć odzwierciedlenie w sprawiedliwych cenach dla wszelkich nadwyżek energii wprowadzanych do sieci. Zachęca zatem państwa członkowskie do opracowania bądź dalszego rozwijania innowacyjnych systemów cen w celu zajęcia się tą kwestią.

27. Podkreśla, że usługi doradcze muszą być profesjonalne, przekazywane w dobry sposób i przez odpowiednie środki przekazu oraz dostępne lokalnie w odpowiedniej formie dla grupy docelowej oraz że powinny obejmować techniczne, finansowe i praktyczne aspekty wykorzystania technologii niskoemisyjnych.

28. Podkreśla, że polityka zarządzania energią powinna umożliwiać konsumentom kontrolowanie własnego zużycia energii, tak by mogli oni aktywnie uczestniczyć w rynku i czerpać korzyści ze skutecznych i odpowiednich mechanizmów ochrony konsumentów, które są szczególnie istotne w kontekście zwalczania ubóstwa energetycznego. W związku z tym KR wzywa do opracowania wspólnej definicji ubóstwa energetycznego na poziomie UE, do przedstawienia szeregu

konkretnych propozycji politycznych ukierunkowanych na konsumentów najbardziej wrażliwych w celu ich ochrony w przypadku nieuzasadnionego odłączenia od sieci, priorytetowego traktowania środków w zakresie efektywności energetycznej na ich korzyść oraz opracowania informacji dla nich przeznaczonych.

Wspieranie innowacji energetycznych w przechodzeniu na gospodarkę niskoemisyjną

29. Z zadowoleniem przyjmuje nacisk, jaki w komunikacie Komisji „Przyspieszenie innowacji w dziedzinie czystej energii” (COM(2016) 763) położono na dwa podstawowe priorytety polityczne: tworzenie odpornej unii energetycznej z przyszłościową polityką w dziedzinie ochrony klimatu oraz pobudzanie zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji.

30. Wzywa do wprowadzenia właściwego otoczenia biznesowego, innowacyjnego i inwestycyjnego oraz odpowiednich procedur dzięki ukierunkowanym sygnałom, polityce, normom i przepisom wspieranym instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne, by umożliwić prywatne inwestycje (oraz, w stosownych przypadkach, pomoc w celu zmniejszenia ryzyka).

31. Ponownie podkreśla znaczenie tworzenia polityki energetycznej w ścisłej synergii z polityką badań i innowacji Unii Europejskiej. Podkreśla, że na szczeblu lokalnym należy nadal wspierać innowacje w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zrównoważonej mobilności, modernizacji istniejącej infrastruktury energetycznej, budowy inteligentnych elektrowni, wychwytywania dwutlenku węgla i magazynowania energii. W związku z tym wzywa Komisję, aby przede wszystkim zapewniła lepsze wsparcie na rzecz innowacyjnych projektów, które mogłyby przekształcić obszary najbardziej oddalone w prawdziwe laboratoria transformacji energetycznej.

32. Uważa, że w odniesieniu do innowacji w dziedzinie czystej energii tworzenie partnerstw między władzami lokalnymi w zakresie inicjatyw na rzecz inteligentnych miast odgrywa kluczową rolę we włączaniu takich dziedzin jak oszczędzanie energii w transporcie miejskim, strategii komunikacji międzyregionalnej, współpraca w dziedzinie nowych technologii magazynowania i inteligentne budynki publiczne. Lepsza synergia między europejskimi funduszami strukturalnymi i innowacyjnymi a Europejskim Funduszem na rzecz Inwestycji Strategicznych ma zasadnicze znaczenie dla realizacji transgranicznych projektów w dziedzinie zrównoważonej energii.

33. Z zadowoleniem przyjmuje nacisk, jaki położono na otwarte innowacje i otwartą naukę, tak by stworzyć małym i średnim przedsiębiorstwom i społeczeństwu obywatelskiemu okazję do postępów w oparciu o nową wiedzę.

34. Podkreśla, że należy jak najszybciej zrezygnować z bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla wykorzystywania paliw kopalnych (w tym pomocy ze strony niektórych państw członkowskich), jako że maskują one prawdziwy koszt społeczny i środowiskowy takich paliw i sztucznie zaniżają ceny, co jest przeszkodą dla innowacji w dziedzinie czystej energii.

35. Popiera zaproponowane wykorzystanie regulacji do przyspieszenia i kontynuacji prac w dziedzinie rozwoju technologii niskoemisyjnych oraz ich skutecznego zastosowania. Do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną potrzebne są inwestycje w inteligentne systemy ciepłownicze i chłodnicze, w zwiększanie efektywności energetycznej w przemyśle, budownictwie i transporcie oraz współfinansowanie projektów inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych.

36. Podkreśla, że zarządzanie unią energetyczną musi zapewniać sprzyjające ramy do osiągnięcia celów, na przykład łatwiejszy dostęp do partnerstw publiczno-prywatnych w celu szybszej realizacji projektów, zmniejszenie biurokracji i zrewidowanie ewentualnych przeszkód dla władz lokalnych i regionalnych oraz zagwarantowanie inwestorom pewności i przewidywalności.

37. Popiera proponowane stosowanie zamówień publicznych jako potężnego narzędzia, które przyczynia się do tworzenia rynku technologii niskoemisyjnych.

Pomocniczość i proporcjonalność

38. Uważa, że proponowane rozporządzenie nie budzi wątpliwości co do jego zgodności z zasadą pomocniczości. Budzi jednak obawy co do zgodności z zasadą proporcjonalności, gdyż proponowany system zarządzania uznaje się za zbyt złożony, szczegółowy i wiążący się ze zbyt krótkimi okresami sprawozdawczymi. Komitet wolałby, aby wprowadzono system zarządzania za pośrednictwem dyrektywy zamiast rozporządzenia, co umożliwiłoby właściwe zaangażowanie władz regionalnych w państwach federalnych.

Bruksela, dnia 13 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Efektywność energetyczna i budynki

(2017/C 342/14)

Sprawozdawca:	Michiel Rijsberman (NL/ALDE), członek Zarządu Prowincji Flevoland
Dokumenty źródłowe:	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej
	COM(2016) 761 final
	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków
	COM(2016) 765 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, motyw 4

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
[...] Konieczność osiągnięcia przez Unię jej celów w zakresie efektywności energetycznej na poziomie unijnym, wyrażonych w postaci zużycia energii pierwotnej i końcowej do roku 2020 i 2030, powinna zostać jasno określona w postaci wiążącego celu wynoszącego 30 %.	[...] Konieczność osiągnięcia przez Unię jej celów w zakresie efektywności energetycznej na poziomie unijnym, wyrażonych w postaci zużycia energii pierwotnej i końcowej do roku 2020 i 2030, powinna zostać jasno określona w postaci wiążącego celu wynoszącego 40 %.

Uzasadnienie

Cel wynoszący 40 % pozwoli uzyskać wyższy wzrost gospodarczy i zapewnić więcej miejsc pracy oraz niższy import paliw kopalnych niż cel dotyczący oszczędności na poziomie 30 %. Jest to zgodne ze stanowiskiem, jakie dotychczas prezentował Parlament Europejski. Poprawka jest powiązana z poprawką 2 i punktem 5 zaleceń politycznych.

Poprawka 2

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, motyw 7

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie są zobowiązane do spełnienia wymogu w zakresie łącznych oszczędności energii końcowej dla całego okresu objętego obowiązkiem, równoważnego z „nowymi” oszczędnościami wynoszącymi 1,5 % rocznej wartości sprzedaży energii. Wymóg ten można spełnić za pomocą nowych środków z zakresu polityki, które zostaną przyjęte podczas nowego okresu objętego obowiązkiem (od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.) lub za pomocą nowych indywidualnych działań podjętych w wyniku przyjęcia środków z zakresu polityki w trakcie lub przed rozpoczęciem poprzedniego okresu, lecz w odniesieniu do których indywidualne działania, które generują oszczędności energii zostały faktycznie wprowadzone w nowym okresie.	Państwa członkowskie są zobowiązane do spełnienia wymogu w zakresie łącznych oszczędności energii końcowej dla całego okresu objętego obowiązkiem, równoważnego z „nowymi” oszczędnościami wynoszącymi 2 % rocznej wartości sprzedaży energii. Wymóg ten można spełnić za pomocą nowych środków z zakresu polityki, które zostaną przyjęte podczas nowego okresu objętego obowiązkiem (od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.) lub za pomocą nowych indywidualnych działań podjętych w wyniku przyjęcia środków z zakresu polityki w trakcie lub przed rozpoczęciem poprzedniego okresu, lecz w odniesieniu do których indywidualne działania, które generują oszczędności energii zostały faktycznie wprowadzone w nowym okresie.

Uzasadnienie

Niniejsza poprawka wynika z poprawki 3 i wiąże się z punktami 5 i 7 zaleceń politycznych. Aby można było osiągnąć cel 40 %, roczna stopa oszczędności powinna wynosić co najmniej 2 %.

Poprawka 3

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, art. 1 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne ramy środków na rzecz wspierania efektywności energetycznej w Unii, aby zapewnić osiągnięcie przez Unię głównego unijnego celu zakładającego zwiększenie efektywności energetycznej o 20 % do 2020 r. oraz jej wiążącego głównego celu zakładającego zwiększenie efektywności energetycznej o 30 % do 2030 r. [...].	Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne ramy środków na rzecz wspierania efektywności energetycznej w Unii, aby zapewnić osiągnięcie przez Unię głównego unijnego celu zakładającego zwiększenie efektywności energetycznej o 20 % do 2020 r. oraz jej wiążącego głównego celu zakładającego zwiększenie efektywności energetycznej o 40 % do 2030 r. [...].

Uzasadnienie

Uzasadnienie tej poprawki wynika z poprawki 1 i z punktu 5 zaleceń politycznych.

Poprawka 4

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, art. 7 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>nowym oszczędnościom każdego roku od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. w wysokości 1,5 % rocznej wartości wolumenu sprzedaży energii odbiorcom końcowym, uśrednionej dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2019 r.</p> <p>Państwa członkowskie muszą nadal osiągać roczne oszczędności w wysokości 1,5 % dla dziesięcioletnich okresów po 2030 r., chyba że z przeglądu Komisji do 2027 r., a następnie co 10 lat wynika, że nie jest to konieczne do realizacji długofalowych unijnych celów w zakresie energii i klimatu na rok 2050.</p>	<p>nowym oszczędnościom każdego roku od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2030 r. w wysokości 2 % rocznej wartości wolumenu sprzedaży energii odbiorcom końcowym, uśrednionej dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2019 r.;</p> <p>Państwa członkowskie muszą nadal osiągać roczne oszczędności w wysokości 2 % dla dziesięcioletnich okresów po 2030 r., chyba że z przeglądu Komisji do 2027 r., a następnie co 10 lat wynika, że nie jest to konieczne do realizacji długofalowych unijnych celów w zakresie energii i klimatu na rok 2050.</p>

Uzasadnienie

Uzasadnienie tej poprawki wynika z poprawki 3 i wiąże się z punktami 5, 7 i 8 zaleceń politycznych.

Poprawka 5

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, art. 7

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;">Obowiązek oszczędności energii</p> <p>1. Państwa członkowskie muszą osiągnąć łączne oszczędności energii końcowej co najmniej równoważne:</p>	<p style="text-align: center;">Obowiązek oszczędności energii</p> <p>1. Państwa członkowskie muszą osiągnąć łączne oszczędności energii końcowej co najmniej równoważne:</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>a) nowym oszczędnościom każdego roku od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. w wysokości 1,5 % rocznej wartości wolumenu sprzedaży energii odbiorcom końcowym, uśrednionej dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2013 r.;</p> <p>[...]</p> <p>Do celów lit. b) i nie naruszając ust. 2 i 3, państwa członkowskie mogą zaliczać wyłącznie te oszczędności energii, które wynikają z nowych środków z zakresu polityki wprowadzonych po dniu 31 grudnia 2020 r. lub ze środków z zakresu polityki wprowadzonych w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., jeżeli można wykazać, że środki te spowodowały poszczególne działania podjęte po dniu 31 grudnia 2020 r. i przynoszą oszczędności.</p> <p>Wolumen sprzedaży energii zużytej w transporcie może być częściowo lub w pełni wyłączony z tego obliczenia.</p> <p>Państwa członkowskie decydują, w jaki sposób obliczona wielkość nowych oszczędności ma być rozłożona w okresie, o którym mowa w lit. a) i b), o ile wymagane łączne oszczędności ogółem zostają osiągnięte na koniec każdego okresu.</p> <p>2. Z zastrzeżeniem ust. 3 każde państwo członkowskie może:</p> <p>a) przeprowadzać obliczenia wymagane na mocy ust. 1 lit. a), stosując wartości 1 % w roku 2014 i 2015; 1,25 % w roku 2016 i 2017; oraz 1,5 % w roku 2018, 2019 i 2020;</p> <p>b) wyłączyć z obliczeń całość lub część wolumenu sprzedaży energii wykorzystanej w rodzajach działalności przemysłowej wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE;</p> <p>c) pozwolić, by oszczędność energii w sektorach przetwarzania, dystrybucji i przesyłu energii, w tym w sprawnej infrastrukturze ciepłowniczej i chłodniczej, uzyskana w wyniku wdrożenia wymogów określonych w art. 14 ust. 4, art. 14 ust. 5 lit. b) oraz art. 15 ust. 1–6 i 9, została zaliczona na poczet wielkości oszczędności energii wymaganej na mocy ust. 1;</p> <p>d) zaliczać oszczędność energii wynikającą z działań indywidualnych nowo wdrożonych od dnia 31 grudnia 2008 r., która nadal przynosi skutki w 2020 r. i w dalszym okresie oraz może być mierzona i weryfikowana, na poczet wielkości oszczędności energii, o której mowa w ust. 1. oraz</p> <p>e) wyłączyć z obliczeń wymaganej oszczędności energii, o których mowa w ust. 1, weryfikowalne ilości energii wytworzonej na własne potrzeby na budynkach lub w budynkach w wyniku środków z zakresu polityki wspierających nowe instalacje technologii energii odnawialnej.</p>	<p>a) nowym oszczędnościom każdego roku od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. w wysokości 2,0 % rocznej wartości wolumenu sprzedaży energii odbiorcom końcowym, uśrednionej dla ostatnich trzech lat przed dniem 1 stycznia 2013 r.;</p> <p>[...]</p> <p>Do celów lit. b) i nie naruszając ust. 2 i 3, państwa członkowskie mogą zaliczać wyłącznie te oszczędności energii, które wynikają z nowych środków z zakresu polityki wprowadzonych po dniu 31 grudnia 2020 r. lub ze środków z zakresu polityki wprowadzonych w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., jeżeli można wykazać, że środki te spowodowały poszczególne działania podjęte po dniu 31 grudnia 2020 r. i przynoszą oszczędności.</p> <p>Państwa członkowskie decydują, w jaki sposób obliczona wielkość nowych oszczędności ma być rozłożona w okresie, o którym mowa w lit. a) i b), o ile wymagane łączne oszczędności ogółem zostają osiągnięte na koniec każdego okresu.</p>

Uzasadnienie

Obowiązek oszczędności energii ma przynieść znaczną część zysków w zakresie efektywności energetycznej. Ważne jest zatem, by uniknąć zbyt wielu wyjątków, co również przyczynia się do przejrzystości ustawodawstwa.

Poprawka 6

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, art. 9a

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>2. W budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych z własnym źródłem centralnego ogrzewania lub chłodzenia lub zaopatrywanych z sieci ciepłowniczej lub chłodniczej instaluje się indywidualne liczniki do pomiaru zużycia energii cieplnej lub chłodniczej lub ciepłej wody użytkowej dla każdego modułu budynku.</p> <p>W przypadku gdy zastosowanie indywidualnych liczników nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne, do pomiarów zużycia energii cieplnej lub chłodniczej w każdym module budynku, w celu pomiaru zużycia ciepła na każdym grzejniku stosowane są indywidualne podzielniki kosztów ciepła, chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że montaż takich podzielników kosztów ciepła nie byłby opłacalny. W takich przypadkach można rozważyć alternatywne opłacalne sposoby pomiaru zużycia energii cieplnej. Każde państwo członkowskie jasno określa i publikuje przedmiotowe warunki braku wykonalności technicznej i braku opłacalności.</p> <p><i>W budynkach nowego typu, o których mowa w akapicie pierwszym, lub gdy dany budynek jest poddawany gruntownej renowacji zgodnie z dyrektywą 2010/31/UE, zapewnia się zawsze indywidualne liczniki.</i></p> <p>[...]</p> <p>4. Do celów niniejszego artykułu od dnia 1 stycznia 2020 r. zainstalowane liczniki i podzielniki kosztów muszą umożliwiać zdalny odczyt.</p> <p><i>Liczniki lub podzielniki kosztów, które już zostały zainstalowane, ale nie posiadają funkcji zdalnego odczytu zostają w nią wyposażone lub zostają zastąpione urządzeniami posiadającymi taką funkcję w terminie do dnia 1 stycznia 2027 r., chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że nie jest to opłacalne.</i></p>	<p>2. W budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych z własnym źródłem centralnego ogrzewania lub chłodzenia lub zaopatrywanych z sieci ciepłowniczej lub chłodniczej instaluje się indywidualne liczniki do pomiaru zużycia energii cieplnej lub chłodniczej lub ciepłej wody użytkowej dla każdego modułu budynku w przypadku, gdy jest to technicznie wykonalne i opłacalne oraz proporcjonalne w odniesieniu do ogólnej poprawy charakterystyki energetycznej budynku, zgodnie z tym, co zostało określone w dyrektywie 2010/31/UE.</p> <p>W przypadku gdy zastosowanie indywidualnych liczników nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne bądź proporcjonalne, do pomiarów zużycia energii cieplnej lub chłodniczej w każdym module budynku, w celu pomiaru zużycia ciepła na każdym grzejniku stosowane są indywidualne podzielniki kosztów ciepła, chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że montaż takich podzielników kosztów ciepła nie byłby opłacalny lub proporcjonalny. W takich przypadkach można rozważyć alternatywne opłacalne sposoby pomiaru zużycia energii cieplnej. Każde państwo członkowskie jasno określa i publikuje przedmiotowe warunki wykonalności technicznej, opłacalności i proporcjonalności.</p> <p>[...]</p> <p>4. Do celów niniejszego artykułu od dnia 1 stycznia 2020 r. nowo zainstalowane liczniki i podzielniki kosztów muszą umożliwiać zdalny odczyt.</p>

Uzasadnienie

Bezwarunkowe rozpowszechnianie indywidualnych liczników w nowych budynkach i budynkach poddawanych gruntownej renowacji, zgodnie z tym, co przewiduje art. 9a ust. 2, miałyby istotne negatywne skutki w odniesieniu do polityki społecznej i w zakresie efektywności energetycznej w niektórych państwach członkowskich.

Niektóre państwa członkowskie, takie jak Finlandia i Szwecja, posiadają system czynszu brutto, w ramach którego wynajmujący ma prawny obowiązek pokrycia wszelkich kosztów energii ponoszonych przez najemcę. Celem tego uregulowania w zakresie czynszu jest ochrona obywateli przed ubóstwem energetycznym. Jest to też bardzo pozytywne pod względem efektywności energetycznej, ponieważ biorąc pod uwagę, że w ramach systemu czynszu brutto najemca nie jest w żaden sposób zachęcany do oszczędzania energii, renowacja budynku przez właściciela pod kątem efektywności energetycznej jest jedynym sposobem na zmniejszenie zużycia energii przez najemcę. Dyrektywa w obecnym brzmieniu zobowiązywałaby kraje takie jak Finlandia i Szwecja:

- albo do nakazania instalacji indywidualnych liczników i utrzymania systemu czynszu brutto, co oznaczałoby, że liczniki zostaną zainstalowane nadaremnie, za to ogromnym kosztem,
- albo do nakazania montażu indywidualnych liczników i powrócenia do systemu czynszu netto, na mocy którego najemca musiałby płacić za swoje zużycie energii.

Odejście od czynszu brutto prowadziłoby do znacznego zmniejszenia ochrony socjalnej zabezpieczającej przed ubóstwem energetycznym, ponieważ czynsz brutto zapewnia nieprzerwane ogrzewanie na optymalnym poziomie osobom zagrożonym ubóstwem energetycznym.

Państwa członkowskie, które nie posiadają systemów czynszu brutto, ale mają pilną potrzebę odnowienia dużej ilości zasobów mieszkaniowych, powinny mieć możliwość nadania priorytetu renowacjom w miejsce rozpowszechniania indywidualnych liczników, zwłaszcza wtedy, gdy niesprecyzowany bliżej obowiązek opomiarowania zachęca do przeprowadzania renowacji poniżej progu „gruntownej renowacji” w celu uniknięcia obowiązku opomiarowania. Rozliczenia na podstawie indywidualnych liczników nie mogą być dokonywane w izolacji od decyzji państw członkowskich odnoszących się do ogólnej kwestii poprawy charakterystyki energetycznej budynków.

Art. 9a ust. 4 akapit drugi przewiduje wymianę lub przekształcenie w terminie do dnia 1 stycznia 2027 r. wszystkich indywidualnych liczników i podzielników kosztów, które już zostały zainstalowane bądź które zostaną zamontowane do 2020 r., ale nie posiadają funkcji zdalnego odczytu. Dotyczy to większości liczników w przypadku ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody. Biorąc pod uwagę ogromną pracę już włożoną lub obecnie wkładaną w rozpowszechnianie takich indywidualnych liczników w budynkach wielomieszkaniowych i/lub komercyjnych i olbrzymie inwestycje finansowe, które zostały już dokonane bądź których się w związku z tym dokonuje, trzeba stwierdzić, że ewidentnie nie wykazano proporcjonalności takiego środka zważywszy, że spodziewane dodatkowe korzyści związane z licznikami ze zdalnym odczytem są ograniczone w porównaniu z licznikami niewyposażonymi w taką funkcję. W związku z tym zasada proporcjonalności wymaga, aby urządzenia zdalnego odczytu licznika były wymagane jedynie w przypadku zastępowania licznika lub indywidualnego podzielnika kosztów ciepła, co i tak jest już wymagane od 2020 roku na mocy art. 9a ust. 4 akapit pierwszy.

Poprawka 7

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, motyw 9

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p><i>Aby dostosować niniejszą dyrektywę do postępu technicznego, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów prawnych zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w celu uzupełnienia dyrektywy poprzez określenie wskaźnika inteligentnego działania i umożliwienie jego wdrożenia. Wskaźnika inteligentnego działania należy używać w celu zmierzenia zdolności budynków do wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych i systemów elektronicznych do optymalizacji eksploatacji i prowadzenia interakcji z sieciami. Wskaźnik inteligentnego działania spowoduje wzrost wiedzy właścicieli budynków i ich użytkowników na temat wartości związanej z automatyką budynku i elektronicznym monitorowaniem systemów technicznych budynku, a użytkownikom da pewność co do faktycznych oszczędności z tytułu tych nowych ulepszonych funkcjonalności.</i></p>	

Uzasadnienie

Przepis ten jest zbędny i powinien zostać skreślony, jako że dyskusja na temat tego, co oznacza „inteligencja” budynku lub domu, w dalszym ciągu pozostaje w początkowej fazie. W przypadku wprowadzania takiego instrumentu niezbędne są szeroko zakrojone konsultacje z różnymi zainteresowanymi stronami. Przepis niepotrzebnie zwiększa obciążenia administracyjne przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. W związku z tym należy wykazać jego wartość dodaną i opłacalność oraz ocenić wybrane narzędzie. Kontrola zgodności z zasadą pomocniczości w przypadku wskaźnika inteligentnego działania daje wynik negatywny. Poprawka wiąże się z poprawką 6 i punktem 17 zaleceń politycznych.

Poprawka 8

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, art. 1 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>po art. 2 dodaje się art. 2a „Długoterminowa strategia na rzecz renowacji”, która zostanie przedłożona zgodnie ze zintegrowanymi planami w zakresie energii i klimatu określonymi w rozporządzeniu (UE) XX/20XX [w sprawie zarządzania unią energetyczną]:</p> <p>a) ustęp pierwszy zawiera treść art. 4 dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, z wyjątkiem ostatniego akapitu;</p> <p>b) dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:</p> <p>„2. W ramach długoterminowej strategii na rzecz renowacji, o której mowa w ust. 1, państwa członkowskie ustalają plan działania zawierający jasno określone kluczowe etapy i środki służące realizacji długoterminowego celu na 2050 r. zakładającego dekarbonizację krajowych zasobów budynków, wraz z konkretnymi kluczowymi etapami do roku 2030.</p> <p>Długoterminowa strategia na rzecz renowacji przyczynia się ponadto do złagodzenia ubóstwa energetycznego.</p> <p>3. W celu ukierunkowania decyzji inwestycyjnych, o których mowa w ust. 1 lit. d), państwa członkowskie wprowadzają mechanizmy:</p> <p>a) agregacji projektów, aby ułatwić inwestorom sfinansowanie renowacji, o których mowa w ust. 1 lit. b) i c);</p>	<p>po art. 2 dodaje się art. 2a „Długoterminowa strategia na rzecz renowacji w ścisłej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi”, która zostanie przedłożona zgodnie ze zintegrowanymi planami w zakresie energii i klimatu określonymi w rozporządzeniu (UE) XX/20XX [w sprawie zarządzania unią energetyczną]:</p> <p>a) ustęp pierwszy zawiera treść art. 4 dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, z wyjątkiem ostatniego akapitu;</p> <p>b) dodaje się ust. 2, 3 i 4 w brzmieniu:</p> <p>„2. W ramach długoterminowej strategii na rzecz renowacji, o której mowa w ust. 1, państwa członkowskie ustalają plan działania zawierający jasno określone kluczowe etapy i środki służące realizacji długoterminowego celu na 2050 r. zakładającego dekarbonizację krajowych zasobów budynków, wraz z konkretnymi kluczowymi etapami do roku 2030.</p> <p>Długoterminowa strategia na rzecz renowacji przyczynia się ponadto do złagodzenia ubóstwa energetycznego.</p> <p>W procesie opracowywania i monitorowania wspomnianych krajowych strategii należy przewidzieć niezbędne mechanizmy pozwalające wdrożyć system wielopoziomowego sprawowania rządów, by zapewnić terytorialne oddziaływanie działań renowacyjnych.</p> <p>3. W celu ukierunkowania decyzji inwestycyjnych, o których mowa w ust. 1 lit. d), państwa członkowskie wprowadzają mechanizmy:</p> <p>a) agregacji projektów, aby ułatwić inwestorom sfinansowanie renowacji, o których mowa w ust. 1 lit. b) i c);</p>

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>b) ograniczania ryzyka dotyczącego działań w zakresie efektywności energetycznej dla inwestorów i sektora prywatnego; oraz</p> <p>c) wykorzystania funduszy publicznych do lewarowania dodatkowych inwestycji w sektorze prywatnym oraz zaradzenia niedoskonałościom rynku.”;</p>	<p>b) ograniczania ryzyka dotyczącego działań w zakresie efektywności energetycznej dla inwestorów i sektora prywatnego; oraz</p> <p>c) wykorzystania funduszy publicznych do lewarowania dodatkowych inwestycji w sektorze prywatnym oraz zaradzenia niedoskonałościom rynku.</p> <p>4. W celu ukierunkowania dalszego rozwoju renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej państwa członkowskie wprowadzają mechanizmy:</p> <p>a) <i>promowania współpracy MŚP w grupach i konsorcjach, aby były one w stanie oferować potencjalnym klientom pakiety łączone;</i></p> <p>b) <i>wspierania nowych form szkolenia i kwalifikacji oraz strukturalnego ulepszenia istniejących szkoleń;</i></p> <p>c) <i>wzmacniania nieformalnych ścieżek kształcenia;</i></p> <p>d) <i>przeznaczenia środków z Europejskiego Funduszu Społecznego na szkolenie i kształcenie pracowników z sektora budowlanego w odniesieniu do efektywności energetycznej;</i></p> <p>e) <i>promowania i szkolenia administratorów i użytkowników budynków w zakresie konieczności przeprowadzania renowacji budynków.”</i></p>

Uzasadnienie

Strategia długoterminowa powinna być opracowywana w ścisłej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi, ponieważ są one najbardziej zainteresowane. Ponadto wiedza i umiejętności pracowników sektora budowlanego mają kluczowe znaczenie dla poprawy charakterystyki energetycznej budynków. Współpraca między wykonawcami oznacza, że potencjalnym klientom można zaoferować bardziej kompleksowy pakiet rozwiązań. Dodatkowo administratorzy i użytkownicy to jest ta grupa, do której w głównej mierze powinny być skierowane działania promocyjno-szkoleniowe w celu podniesienia ich świadomości co do celowości przeprowadzania renowacji budynków.

Poprawka 9

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, art. 8 ust. 6

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych – zgodnie z art. 23 – uzupełniających dyrektywę o definicję „wskaźnika inteligentnego działania” oraz o warunki, zgodnie z którymi wskaźnik inteligentnego działania będzie podawany jako dodatkowa informacja dla przyszłych nowych najemców lub nabywców.</p> <p>Wskaźnik inteligentnego działania obejmuje cechy elastyczności, wzmocnione funkcje i możliwości związane z większą liczbą wzajemnie połączonych i wbudowanych urządzeń inteligentnych, zintegrowanych w ramach konwencjonalnych systemów technicznych budynku. Takie cechy zwiększają możliwości użytkowników i samego budynku do reagowania na wymogi w zakresie komfortu lub eksploatacji, stanowią część reagowania na zapotrzebowanie i przyczyniają się do optymalnego, sprawnego i bezpiecznego działania różnych systemów energetycznych i infrastruktury lokalnej, do której dany budynek jest podłączony.</p>	

Uzasadnienie

Ten przepis jest zbędny i powinien zostać skreślony. Niniejsza poprawka wynika z poprawki 7 i wiąże się z punktem 17 zaleceń politycznych dotyczącym zasady pomocniczości.

Poprawka 10

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, art. 10

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>w art. 10 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„6. Państwa członkowskie łączą środki finansowe dotyczące poprawy efektywności energetycznej przy renowacji budynków z oszczędnościami w zakresie efektywności energetycznej osiągniętymi w wyniku renowacji. Oszczędności te ustala się poprzez porównanie świadectw efektywności energetycznej wydanych przed renowacją i po niej.”;</p> <p>b) dodaje się ust. 6a i 6b w brzmieniu:</p> <p>„6a. W przypadku gdy państwa członkowskie wdrażają bazę danych na potrzeby rejestracji świadectw charakterystyki energetycznej, musi ona umożliwiać uzyskiwanie informacji o zużyciu energii budynków, które się w niej znajdują, bez względu na ich wielkość i kategorię. Baza danych musi zawierać dane o rzeczywistym zużyciu energii budynków często odwiedzanych przez społeczeństwo, o powierzchni użytkowej przekraczającej 250 m², które to dane muszą być regularnie aktualizowane.</p> <p>6b. Zagregowane i zanonimizowane dane zgodne z unijnymi wymogami dotyczącymi ochrony danych muszą być udostępniane na żądanie przynajmniej organom publicznym do celów statystycznych i badawczych.”;</p>	<p>w art. 10 wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„6. Państwa członkowskie łączą środki finansowe dotyczące poprawy efektywności energetycznej przy renowacji budynków z oszczędnościami w zakresie efektywności energetycznej osiągniętymi w wyniku renowacji. Oszczędności te ustala się poprzez porównanie świadectw efektywności energetycznej wydanych przed renowacją i po niej.”;</p> <p>b) dodaje się ust. 6a, 6b i 7 w brzmieniu:</p> <p>„6a. W przypadku gdy państwa członkowskie wdrażają bazę danych na potrzeby rejestracji świadectw charakterystyki energetycznej, musi ona umożliwiać uzyskiwanie informacji o zużyciu energii budynków, które się w niej znajdują, bez względu na ich wielkość i kategorię. Baza danych musi zawierać dane o rzeczywistym zużyciu energii budynków często odwiedzanych przez społeczeństwo, o powierzchni użytkowej przekraczającej 250 m², które to dane muszą być regularnie aktualizowane.</p> <p>6b. Zagregowane i zanonimizowane dane zgodne z unijnymi wymogami dotyczącymi ochrony danych muszą być udostępniane na żądanie przynajmniej organom publicznym do celów statystycznych i badawczych.</p> <p>7. <i>Komisja zapewnia rozpowszechnianie wiedzy na temat najlepszych praktyk w odniesieniu do mechanizmów finansowania publicznego i prywatnego oraz łączenia małych projektów w zakresie termomodernizacji. Komisja zapewnia także rozpowszechnianie informacji na temat finansowych zachęt do renowacji.”.</i></p>

Uzasadnienie

Istnieje potrzeba dzielenia się wiedzą na temat najlepszych praktyk. W ostatnich latach w regionach i państwach członkowskich wypracowano różnorodne inspirujące przykłady.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

Zalecenia ogólne

1. Docenia wizję roli regionów i miast, jaką Komisja Europejska przedstawia w ogólnym komunikacie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”. Miasta i regiony to miejsca, w których transformacja sektora energetycznego faktycznie się dokonuje. Komitet Regionów zaleca rozwinięcie tej wizji poprzez wskazanie, w jaki sposób Komisja Europejska wspiera regiony w procesie transformacji energetyki.
2. Popiera i docenia sformułowane przez Komisję Europejską wnioski ustawodawcze zmierzające do osiągnięcia celów w zakresie inteligentniejszej i czystszej energii dla każdego, do realizacji celów porozumienia paryskiego, wsparcia wzrostu gospodarczego, promowania inwestycji i przywództwa technologicznego, tworzenia nowych możliwości zatrudnienia i poprawy dobrostanu obywateli. Wnioski te dotyczą polityki prowadzonej przez regiony i w procesie ich wdrożenia Komitet Regionów widziałby konkretną rolę dla regionów. Komitet apeluje do państw członkowskich o włączenie władz lokalnych i regionalnych w opracowywanie zintegrowanych krajowych planów w zakresie energii i klimatu.
3. Popiera i docenia motywację, która skłoniła Komisję do priorytetowego potraktowania efektywności energetycznej; najtańszą energią jest ta, której nie zużywamy; efektywność energetyczną można postrzegać jako źródło energii samo w sobie, niewyczerpane i wszędzie dostępne; ma ona zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów w zakresie klimatu i energii oraz stanowi najbardziej opłacalny sposób realizacji celów unii energetycznej.
4. Przypomina, że przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu stanowi dla europejskiej polityki energetycznej fundamentalne wyzwanie, które wymaga wielopoziomowej reakcji. Dlatego też wnosi o opracowanie wspólnej definicji polityki energetycznej i zestawu środków polityki mających na celu zaradzenie temu problemowi. Sugeruje w tym kontekście, by stały odsetek (co najmniej 10 %) zobowiązań w zakresie oszczędności energii musiał być efektem środków lub polityk ukierunkowanych na konsumentów najbardziej podatnych na zagrożenia i aby opracowano specjalne instrumenty finansowe, tak by umożliwić takim konsumentom uczestnictwo w środkach na rzecz efektywności energetycznej i korzystanie z nich.
5. Ostrzega, że swoboda wyboru w zakresie wykorzystania koszyka energetycznego grozi tym, że cele polityki energetycznej do 2030 r. i w późniejszym okresie nie będą mogły zostać osiągnięte. Dlatego też należy uczynić dyrektywę wiążącymi na szczeblu UE i powiązać je ze środkami podejmowanymi na poziomie krajowym.

Zalecenia dotyczące dyrektywy zmieniającej dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej

6. Stwierdza, że osiągnięcie celów porozumienia paryskiego jest jednym z największych wyzwań, przed jakimi stoi Europa. Aby tego dokonać, będzie ona musiała przyjąć ambitniejszy cel (40 % w 2030 r.) w odniesieniu do efektywności energetycznej, ponieważ trzymanie się wybranego kierunku, jakim jest zwiększanie oszczędności energii o 1,5 % rocznie, nie wystarczy. Podniesienie wartości docelowej w zakresie oszczędności energii do poziomu 2 % rocznie zaowocuje wyższym wzrostem gospodarczym, dodatkowymi miejscami pracy i zmniejszeniem importu energii. W tym kontekście konieczne będzie także dostosowanie załącznika V zmienianej dyrektywy w celu zagwarantowania, że jedynie te środki oszczędności energii, które nie zagrażają osiągnięciu innych celów unijnej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu (np. ograniczaniu emisji CO₂), będą traktowane jako krok na rzecz wywiązywania się z obowiązku oszczędności energii. Jeszcze innym powodem, dla którego należy dostosować załącznik V, jest potrzeba zachęcania do opracowania długoterminowych zrównoważonych rozwiązań.
7. Dla niektórych regionów i państw członkowskich będzie to zadanie trudniejsze, niemniej jednak oszczędności energii i efektywność energetyczna wszędzie prowadzić będą do tworzenia dodatkowych miejsc pracy i wyższego wzrostu gospodarczego.
8. Rozumie, że Komisja Europejska opracowała wnioski w kontekście złożonych realiów, niemniej popiera sformułowany przez Parlament Europejski cel 40 % na 2030 r.

Obowiązki

9. Stwierdza, że obowiązek w zakresie efektywności energetycznej stanowi najważniejszy instrument umożliwiający jej osiągnięcie. Coraz większa liczba państw członkowskich przyjmuje ten system. W ciągu pięciu lat liczba państw członkowskich korzystających z tego instrumentu wzrosła z 5 do 15. Regiony w stosujących go państwach są z niego zadowolone. Komitet Regionów zaleca, aby zastosowały go także pozostałe państwa członkowskie.
10. Zaleca, by dokonując rewizji art. 8, krytycznie podejść do kwestii wielkości przedsiębiorstw objętych tym przepisem, ponieważ także w mniejszych przedsiębiorstwach istnieją duże możliwości oszczędności.

Audyty

11. Zauważa, że w art. 8 określono, iż niektóre przedsiębiorstwa muszą zostać poddane audytowi energetycznemu. Komisja Europejska tego artykułu nie zmienia. Komitet Regionów proponuje zmienić go w taki sposób, aby we wszystkich państwach członkowskich dyrektywą objęte były te same kategorie przedsiębiorstw. Dzięki temu powstaną równe warunki konkurencji między państwami członkowskimi i zapewni się jednolitość przepisów. Zobowiązanie do przeprowadzania audytów energetycznych w większych przedsiębiorstwach powinno także obejmować jako kryterium wyboru zużycie energii. Byłoby to właściwsze niż stosowanie jako kryteriów jedynie obrotu i liczby zatrudnionych. Żeby uniknąć powielania przepisów, w art. 8 można by wyłączyć z audytu zużycie energii, które jest już objęte certyfikatami energetycznymi na mocy dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

12. Doradza, aby z audytami energetycznymi połączyć obowiązek przedsięwzięcia wszystkich środków w zakresie energii, których koszt zwraca się w ciągu pięciu lat. Taki obowiązek istnieje na przykład w Niderlandach w formie pakietu uznanych środków dla poszczególnych branż. Zwiększa to wykonalność.

Opomiarowanie

13. Odnotowuje z aprobatą, że Komisja Europejska proponuje, by zapewnić konsumentom, jako czołowym graczom na rynku energii, dodatkowe uprawnienia poprzez poprawę udzielania informacji o ich zużyciu energii cieplnej i chłodniczej oraz wzmocnienie ich praw w zakresie opomiarowania i rozliczeń energii cieplnej, zwłaszcza w przypadku osób mieszkających w blokach mieszkalnych. Zobowiązanie do indywidualnego opomiarowania i rozliczeń zużycia energii cieplnej musi jednakże zostać uzależnione od opłacalności ekonomicznej i wykonalności technicznej. Ponadto z uwagi na ogromną pracę już włożoną w rozpowszechnianie indywidualnych liczników i na towarzyszące temu ogromne inwestycje finansowe kwestionuje się proporcjonalność wymagania funkcji zdalnego odczytu w stosunku do ograniczonych dodatkowych korzyści, jakie się w związku z tym przewiduje. W celu poprawy częstotliwości przekazywania informacji wprowadzono obowiązek zapewnienia możliwości zdalnego odczytu liczników. Obowiązek ten można postrzegać jako naruszenie prywatności. Komitet Regionów zaleca, aby państwa członkowskie przedsięwzięły stosowne środki w celu zagwarantowania ochrony prywatności i zapewniły odpowiednią ochronę danych oraz aby instalacja liczników nie była obowiązkowa, lecz dobrowolna.

14. Komitet Regionów pozytywnie ocenia fakt, że środki te mają być wdrażane, pod warunkiem że zostaną sprawdzone pod kątem opłacalności i wykonalności technicznej. Jest to istotne zabezpieczenie dla różnych systemów najmu stosowanych w państwach członkowskich.

Środki finansowe

15. Wnosi, by Komisja Europejska także po 2020 r. zapewniała środki finansowe na czystą energię dla wszystkich Europejczyków nie tylko za pośrednictwem funduszy strukturalnych, lecz również funduszy zarządzanych bezpośrednio i instrumentów inżynierii finansowej. Komitet Regionów popiera zaangażowanie Komisji Europejskiej na rzecz ograniczenia ubóstwa energetycznego i zaleca, aby po 2020 r. za pomocą funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności) udostępnić władzom lokalnym i regionalnym środki na rozwiązywanie problemu ubóstwa energetycznego.

16. Wzywa Komisję Europejską do opracowania odpowiednich narzędzi i środków w celu zmobilizowania funduszy publicznych i przyciągnięcia prywatnych inwestycji z poziomu europejskiego, krajowego, regionalnego i lokalnego w sektorze efektywności energetycznej.

Zalecenia dotyczące dyrektywy zmieniającej dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków

17. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję Komisji, by podjąć działania na rzecz efektywności energetycznej budynków; około 75 % budynków w UE charakteryzuje się niską efektywnością energetyczną i jedynie 0,4–1,2 % zasobów budynków podlega renowacjom każdego roku. Poprawa charakterystyki energetycznej budynków, zwłaszcza w Europie Środkowo-Wschodniej, kryje w sobie ogromny potencjał w zakresie oszczędności energii.

18. Zaleca, by władze publiczne i uczestnicy rynku lepiej informowali właścicieli domów o możliwościach termomodernizacji budynków (co, jak i gdzie), na przykład za pośrednictwem łatwo dostępnej strony internetowej i atrakcyjnych rozwiązań. Ponadto Komitet zaleca, by mając na uwadze MŚP działające w sektorze budownictwa i pracowników tego sektora, wprowadzić obowiązek włączenia wiedzy z zakresu termomodernizacji budynków do programów kształcenia pracowników w tym sektorze.

Wyposażenie budynków niemieszkalnych w stanowiska ładowania pojazdów elektrycznych

19. Podziela zapatrywania Komisji Europejskiej na transformację w kierunku zrównoważonego transportu (pojazdy o napędzie elektrycznym). Popiera propozycję, by wszystkie nowe budynki niemieszkalne, istniejące budynki niemieszkalne (poddawane gruntownym renowacjom) i duże nowe budynki mieszkalne zostały wyposażone w infrastrukturę dla pojazdów elektrycznych. Zaleca Komisji Europejskiej opracowanie jednolitej europejskiej normy dotyczącej stanowisk ładowania dla pojazdów elektrycznych. Dzięki temu będzie można przyspieszyć przechodzenie na zrównoważony transport (pojazdy elektryczne).

20. Oczekuje, że inicjatywa „inteligentne finansowanie na rzecz inteligentnych budynków” przyczyni się do zmobilizowania i uwolnienia prywatnych inwestycji na większą skalę, i aprobeuje tę inicjatywę jako wsparcie dla uregulowań. Konieczne jest jednak, aby związanymi z nią kwestiami finansowymi nie obciążano regionów i gmin. Władze lokalne i regionalne mogą odgrywać czynną rolę w łączeniu wniosków o finansowanie.

Budynki publiczne

21. Zgadza się z przeniesieniem art. 4 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej dotyczącego renowacji budynków do dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków; ubolewa nad tym, że art. 5 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej dotyczący wzorcowej roli budynków instytucji publicznych nie został ujęty w tym działaniu. Komitet uważa, że także władze lokalne i regionalne mają do odegrania wzorcową rolę w zakresie efektywności energetycznej, jeśli chodzi o korzystanie z budynków publicznych. Komitet wzywa władze lokalne i regionalne do odgrywania takiej wzorcowej roli.

Kompetencje, pomocniczość i proporcjonalność

22. Akceptuje podstawę prawną, na której Komisja Europejska opiera kompetencję UE. Zgodnie z art. 194 TFUE, Unia jest uprawniona do podejmowania działań w celu m.in. wspierania efektywności energetycznej. Środki działania w zakresie ubóstwa energetycznego powinny opierać się na postanowieniach art. 151 TFUE. Wynik oceny zgodności z zasadą pomocniczości jest częściowo pozytywny, a częściowo negatywny. Komitet Regionów uważa za uzasadnione, by na poziomie europejskim określić i egzekwować cel w zakresie efektywności energetycznej. Komitet Regionów odrzuca jednak wprowadzenie wskaźnika inteligentnego działania za pośrednictwem aktu delegowanego, gdyż dyskusje dotyczące tego wskaźnika nadal się toczą. Ocena dotycząca poszanowania zasady proporcjonalności jest pozytywna.

Bruksela, dnia 13 lipca 2017 r.

Markku MARKKULA

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL